

Sri Aurobindo

De Synthese van Yoga

DEEL EEN

De Yoga van Goddelijke Werken

Hoofdstuk I

De Vier Instrumenten

YOGA-SIDDHI, de volmaaktheid die voortkomt uit de beoefening van Yoga, kan het beste worden bereikt door de combinatie van vier belangrijke instrumenten. Ten eerste is er de kennis van de waarheden, principes, krachten en processen die de verwezenlijking besturen – *śāstra*. Daarna komt een geduldige en volhardende actie volgens de lijnen, die zijn vastgelegd door de kennis en de kracht van onze persoonlijke inspanning – *utsāha*. Ten derde grijpt er de directe suggestie in, het voorbeeld en de invloed van de Leraar – *guru* om onze kennis en inspanning op het gebied van spirituele ervaring op te voeren. Als laatste komt de bemiddeling van de Tijd – *kāla*; want in alle dingen is er een cyclus van hun handelen en een periode van de goddelijke beweging.

*

*

De opperste Shastra van de integrale Yoga is het eeuwige Veda geheim in het hart van elk denkend en levend wezen. De lotus van de eeuwige kennis en de eeuwige volmaaktheid is een bloemknop gesloten en opgevouwen binnen in ons. Het opent snel of geleidelijk, bloemblaadje voor bloemblaadje, door opeenvolgende realisaties, zodra de geest van de mens zich naar het Eeuwige begint te keren, zodra zijn hart niet langer samengeperst en beperkt wordt door gehechtheid aan eindige verschijningsvormen, zich, in welke mate dan ook, door het Oneindige laat bekoren. Al het leven, alle gedachten, alle energie van de vermogens, alle ervaringen passief of actief, krijgen van daaruit zoveel schokken, dat het omhulsel van de ziel uiteenvalt en de hindernissen voor de onvermijdelijke bloei wegneemt. Wie het Oneindige kiest is al door het Oneindige gekozen. Hij heeft de goddelijke aanraking ontvangen zonder welke er geen ontwaken is, geen opening van de geest; maar zodra deze is ontvangen, is het zeker dat hij bereikt wordt, of nu snel veroverd in de loop van een mensenleven of geduldig voortgaat door vele stadia van de cyclus van het bestaan in het gemanifesteerde universum.

Aan de geest kan niets worden onderwezen dat niet reeds als potentiële kennis in de zich ontvouwende ziel van het schepsel is verborgen. Dus ook alle volmaaktheid waartoe de uiterlijke mens in staat is, is slechts een verwezenlijking van de eeuwige volmaaktheid van de Geest in hem. We kennen het Goddelijke en worden het Goddelijke, omdat we Dat al in onze

geheime natuur zijn. Alle leer is onthullend, alles wat wordt is een ontwikkeling. Zelfrealisatie is het geheim; zelfkennis en een toenemend bewustzijn zijn de middelen en het proces.

De gebruikelijke bemiddeling van deze onthulling is het Woord, dat wat gehoord wordt (*śruta*). Het woord kan van binnenuit tot ons komen; het kan van buitenaf komen. Echter in beide gevallen is het slechts een middel om de verborgen kennis aan het werk te zetten. Het woord van binnen kan het woord van de diepste ziel in ons zijn dat altijd openstaat voor het Goddelijke of het kan het woord zijn van de geheime en universele Leraar, die zetelt in de harten van allen. Er zijn zeldzame gevallen waarin niets anders nodig is, want de rest van de Yoga is een ontvouwing onder die constante aanraking en begeleiding; de lotus van de kennis openbaart zichzelf van binnenuit door de kracht van de stralende gloed van de Bewoner in de lotus van het hart. Groots inderdaad, maar voor weinigen is de zelfkennis van binnenuit toereikend en voor hen geen noodzaak om de dominante invloed van een geschreven boek of levende leermeester te ondergaan.

Gewoonlijk is het Woord van buitenaf representatief voor het Goddelijke en noodzakelijk als hulpmiddel in het werk van zelfontplooiing en het kan ofwel een woord uit het verleden zijn ofwel het krachtige woord van de levende Guru. In sommige gevallen wordt dit representatieve woord slechts gebruikt als een soort excuus voor de innerlijke kracht om te ontwaken en zich te manifesteren; het is als het ware een concessie van het almachtige en alwetende Goddelijke ten opzichte van de algemeenheid van de wet die de Natuur bestuurt. Aldus wordt het in de Upanishads van Krishna, zoon van Devaki, gezegd dat hij een woord van de Rishi Ghora ontving en de kennis bezat. Dus Ramakrishna, die door zijn eigen innerlijke streven de fundamentele verlichting had bereikt, accepteerde verscheidene leraren op de verschillende Yoga paden, maar toonde altijd op de wijze en in de snelheid van zijn verwezenlijking, dat deze aanvaarding een concessie was aan de algemene regel volgens welke effectieve kennis moet worden ontvangen als door een discipel van een Guru.

Maar meestal neemt de representatieve invloed een veel grotere plaats in het leven van de Sadhaka in. Als de Yoga wordt geleid door een ontvangen geschreven Shastra, — een Woord uit het verleden dat de ervaring van voormalige Yogins belichaamt, — dan kan het worden beoefend door persoonlijke inspanningen alleen of met behulp van een Guru. De spirituele kennis wordt dan verkregen door meditatie op de waarheden die worden onderricht en het wordt levend en bewust gemaakt door hun realisatie in de persoonlijke ontwikkeling; de Yoga gaat verder door de resultaten van voorgeschreven methoden die in een Geschrift of traditie worden onderwezen en versterkt en verlicht door de aanwijzingen van de Meester. Dit is een nauwere beoefening, maar veilig en effectief

binnen de perken, omdat het een platgetreden weg volgt naar een lang en vertrouwd doel.

Voor de Sadhaka van de integrale Yoga is het noodzakelijk om te onthouden dat geen enkele geschreven Shastra, hoe groot haar autoriteit of hoe ruim haar geest ook is, meer kan zijn dan een gedeeltelijke uitdrukking van de eeuwige Kennis. Hij zal gebruik maken van, maar zich nooit binden, zelfs niet door het grootste Geschrift. Waar het Geschrift diepgaand, breedvoerig en universeel is, kan zij op hem een invloed uitoefenen voor het hoogste goed en van onberekenbaar belang. Het kan in zijn ondervinding worden geassocieerd met zijn ontwaken tot bekroning van de waarheden en zijn realisatie van de hoogste ervaringen. Zijn Yoga kan voor lange tijd geregeerd worden door één Geschrift of door meerdere achtereenvolgens, — als het in de lijn ligt van de grote Hindoe traditie, bijvoorbeeld door de Gita, de Upanishads, de Veda. Of het kan een goed deel van zijn ontwikkeling zijn om in zijn materiaal een rijkelijk gevarieerde ervaring van de waarheden en vele Geschriften op te nemen en de toekomst overvloedig te maken met al het beste uit het verleden. Maar uiteindelijk moet hij zijn plaats innemen, of beter nog als hij dat kan, moet hij altijd en vanaf het begin in zijn eigen ziel leven voorbij de geschreven Waarheid, — *śabdabrahmātivartate* — voorbij alles wat hij heeft gehoord en alles wat hij nog niet heeft gehoord, — *śrotavyasya śrutasya ca*. Want hij is niet de Sadhaka van een boek of van vele boeken; hij is de Sadhaka van het Oneindige.

Een ander soort Shastra is niet het Geschrift, maar een verklaring van de wetenschap en methoden, de effectieve principes en de wijze van werken van het pad van Yoga dat de Sadhaka verkiest te volgen. Elk pad heeft zijn Shastra, ofwel geschreven ofwel traditioneel, die van mond tot mond gaat door een lange lijn van Leraren. In India is een grote autoriteit, zelfs een grote eerbied gewoonlijk toe gekend aan de geschreven of traditionele leer. Alle lijnen van de Yoga worden geacht te zijn vastgelegd en de Leraar die de traditionele Shastra heeft ontvangen en in de praktijk heeft gerealiseerd, leidt de discipel langs de eeuwenoude sporen. Men hoort vaak zelfs het bezwaar tegen een nieuwe beoefening, een nieuwe Yoga leer, de aanpassing van een nieuwe formule, “Het is niet volgens de Shastra.” Maar noch in feite, noch in de daadwerkelijke beoefening van de Yogins is er werkelijk zo’n volledige starheid van een ijzeren deur die gesloten is voor een nieuwe waarheid, nieuwe openbaring en verbrede ervaring. De geschreven of traditionele leer drukt de kennis en ervaringen van vele eeuwen uit, gsystematiseerd, georganiseerd, en bereikbaar gemaakt voor de beginner. Het belang en het nut ervan zijn derhalve immens. Maar een grote vrijheid van variatie en ontwikkeling is altijd uitvoerbaar. Evenwel kan een hoog wetenschappelijk systeem als Rajayoga op andere lijnen worden beoefend

dan de georganiseerde methode van Patanjali. Elk van deze drie paden, *trimārga*,¹ breekt op in vele zijpaden die elkaar weer ontmoeten op de bestemming. De algemene kennis waar de Yoga op gefundeerd is, ligt vast, maar de rangorde, de opeenvolging, de hulpmiddelen, de vormen moeten kunnen variëren; want aan de behoeften en bijzondere impulsen van de individuele natuur moet worden voldaan, zelfs terwijl de algemene waarheden hecht en constant blijven.

Een integrale en synthetische Yoga moet vooral niet gebonden zijn aan een geschreven of traditionele Shastra; want hoewel het de kennis uit het verleden omvat, het probeert het opnieuw te organiseren voor het heden en de toekomst. Een absolute vrijheid van ervaring en van de herformulering van kennis in nieuwe termen en nieuwe combinaties is de voorwaarde voor de zelfvorming ervan. Op zoek naar het omarmen van al het leven in zichzelf, bevindt het zich in de positie niet van een pelgrim die de hoge weg naar zijn bestemming volgt, maar, tenminste voor zover, in de positie van een padvinder die zich een weg baant door een ongerept woud. Want Yoga is reeds lang afgeweken van het leven en de oude systemen die getracht te hebben het te omvatten, zoals die van onze Vedische voorvaders, zijn ver van ons verwijderd, uitgedrukt in termen niet langer toegankelijk en in vormen gegoten die niet langer toepasbaar zijn. Sindsdien is de mensheid vooruit gegaan op de stroom van de eeuwige Tijd en moet hetzelfde probleem vanuit een nieuw uitgangspunt worden benaderd.

Door deze Yoga zoeken wij niet alleen het Oneindige, maar roepen wij het Oneindige op om zich te ontvouwen in het menselijke leven. Daarom moet de Shastra van onze Yoga zorgen voor een oneindige vrijheid in de ontvankelijke menselijke ziel. Een vrij aanpassingsvermogen in de wijze en vorm van de individuele aanvaarding van het Universele en Transcendente in hemzelf is de juiste voorwaarde voor het volledige spirituele leven in de mens. Vivekananda, die erop wijst dat de eenheid van alle religies zich noodzakelijkerwijs moeten uiten door een toenemende rijkdom aan verscheidenheid in haar vormen, zei eens, dat de volmaakte staat van die essentiële eenheid zou komen wanneer ieder mens zijn eigen religie had, als hij niet gebonden door sekte of traditionele vorm de vrije zelfaanpassing van zijn natuur navolgde in zijn relaties met de Allerhoogste. Men kan dus ook zeggen dat de vervolmaking van de integrale Yoga zal komen wanneer ieder mens in staat is zijn eigen Yoga pad te volgen en de ontwikkeling van zijn eigen natuur in haar voortgang na te streven naar datgene wat de natuur overstijgt.

Ondertussen moeten bepaalde algemene lijnen worden uitgezet die kunnen helpen om het denken over en het beoefenen van de Sadhaka te sturen. Maar deze moeten zoveel mogelijk vormen aannemen van algemene

1 Het drievoudige pad van Kennis, Devotie en Werken.

waarheden, algemene principe-verklaringen, de meest krachtige duidelijke richtingen van inspanning en ontwikkeling in plaats van een vast systeem dat als routine moet worden gevolgd. Alle Shastra is het resultaat van ervaringen uit het verleden en een hulp voor toekomstige ervaring. Het is een hulpmiddel en gedeeltelijke gids. Het plaatst wegwijzers, geeft de namen van de hoofdwegen en de reeds verkende richtingen aan, zodat de reiziger kan weten waar en langs welke wegen hij verder gaat. De rest hangt af van persoonlijke inspanning en van de kracht van de Gids.

* * *

De ontwikkeling van de ervaring in haar snelheid, de intensiteit en de kracht van haar resultaten, hangt voornamelijk, bij aanvang van het pad af en lang daarna, af van de aspiratie en persoonlijke inspanning van de Sadhaka. Het proces van Yoga is een wending van de menselijke ziel van de egoïstische staat van bewustzijn, geabsorbeerd in de uiterlijke verschijningsvormen en aantrekkingskracht van dingen, naar een hogere staat waarin het Transcendente en Universele zich in de individuele vorm kan gieten en deze kan transformeren. Het eerste bepalende element van de Siddhi is daarom de intensiteit van de wending, de kracht die de ziel naar binnen stuurt. De sterkte van de aspiratie van het hart, de noodzaak van de wil, de concentratie van de geest, het doorzettingsvermogen en de vastberadenheid van de toegepaste energie zijn de maatstaf voor die intensiteit. Het moet voor de ideale Sadhaka mogelijk zijn om in Bijbelse termen te zeggen: “Mijn passie voor de Heer heeft me verteert”. Het is deze passie voor de Heer, *utsāha*, de passie van de gehele natuur voor haar goddelijke resultaten, *vyākulatā*, de geestdrift van het hart voor het bereiken van het Goddelijke, - die het ego verslindt en de beperking van haar kleingeestige en smalle vorm doorbreekt voor de volledige en brede ontvangst van datgene wat het zoekt, dat wat universeel en transcendent is overtreft en zelfs het grootste en hoogste individuele zelf en de natuur overstijgt.

Maar dit is slechts één kant van de kracht die werkt voor de vervolmaking. Het proces van de integrale Yoga kent drie stadia, die inderdaad niet scherp afgebakend of afgezonderd zijn, maar in zekere mate opeenvolgend. In de eerste plaats moet worden gestreefd naar tenminste een eerste en mogelijk makende Transcendentie en verbinding met het Goddelijke, vervolgens naar de ontvangst van dat wat overstijgt, datgene waarmee we in ons zelf aansluiting hebben verkregen voor de transformatie van ons hele bewuste wezen; ten slotte de benutting van onze getransformeerde mensheid als een goddelijk centrum in de wereld. Zolang het contact met het Goddelijke niet tot op zekere hoogte tot stand is

gebracht, zolang er geen sprake is van enige mate van standvastige identiteit, *sāyujya*, moet het element van persoonlijke inspanning normaal gesproken de overhand hebben. Doch naarmate deze samenhang zich in verhouding vestigt, moet de Sadhaka zich ervan bewust worden dat er een andere kracht dan de zijne, een kracht die zijn egoïstische streven en vermogen overstijgt, in hem aan het werk is en aan deze Kracht leert hij zich geleidelijk te onderwerpen en geeft de leiding van zijn Yoga eraan over. Uiteindelijk worden zijn eigen wil en kracht één met de hogere Macht; hij versmelt ze met de goddelijke Wil en haar transcendente en universele Kracht. Hij vindt vanaf die tijd de voorafgaande noodzakelijke transformatie van zijn mentale, vitale en psychische wezen van een onpartijdige wijsheid en vooruitziende effectiviteit waartoe het begerige en zelfzuchtige ego niet in staat is. Het is wanneer deze identificatie en deze versmelting voltooid zijn dat het goddelijke centrum in de wereld klaar is. Gezuiverd, bevrijd, buigzaam, verlicht, kan het beginnen te dienen als een middel voor de directe ontwikkeling van een Oppermacht in de allesomvattende Yoga van de mensheid of supermensheid en van de spirituele vooruitgang van de aarde of haar transformatie.

Het is inderdaad altijd de hogere Macht die handelt. Ons gevoel van persoonlijke inspanning en aspiratie komt voort uit de poging van de egoïstische geest om zich op een verkeerde en onvolmaakte manier te identificeren met de werkingen van de goddelijke Kracht. Het blijft de gewone mentaliteit die het hanteert op zijn normale ervaringen in de wereld toepassen op de ervaring op een supernormaal niveau. In de wereld handelen wij met het zintuigelijk egoïsme; wij maken aanspraak op de universele krachten die in ons werken als de onze, wij maken aanspraak op de selectieve, vormende, progressieve werking van het Transcendente in dit kader van geest, leven en lichaam, als het effect van onze persoonlijke wil, wijsheid, kracht, deugd. Verlichting brengt ons de wetenschap dat het ego slechts een instrument is; we beginnen waar te nemen en te voelen dat deze dingen van onszelf zijn, in de zin dat ze behoren tot ons opperste en integrale zelf, één met het Transcendente en niet tot het instrumentele ego. Onze beperkingen en vervormingen zijn onze bijdrage aan de werking; de ware kracht daarin is die van het Goddelijke. Wanneer het menselijke ego zich realiseert dat zijn wil een werktuig is, zijn wijsheid onwetendheid en kinderachtigheid, zijn kracht een onvolwassen rondtasten, zijn deugden een aanmatigende onzuiverheid, en zichzelf leert te vertrouwen op datgene wat het overstijgt, dat is zijn verlossing. De schijnbare vrijheid en geldingsdrang van ons persoonlijke wezen, waaraan wij zo diep gehecht zijn, verbergen een zeer kleinzielige onderwerping aan duizend suggesties, impulsen en krachten die wij vreemd hebben gemaakt aan onze kleine persoon. Ons ego, opscheppend over vrijheid, is op elk moment de slaaf, het speelgoed en

marionet van talloze wezens, machten, krachten, invloeden in de universele Natuur. De zelfverloochening van het ego in het Goddelijke is zijn zelfvervulling, zijn overgave aan datgene wat het overstijgt is zijn bevrijding van banden en grenzen.

Maar toch heeft elk van de drie stadia, in de praktische ontwikkeling, zijn noodzaak en nut en moet elk ervan zijn tijd of plaats krijgen. Het zal niets uitrichten, het kan niet veilig of effectief zijn om alleen met het laatste en hoogste te beginnen. Het zou niet de juiste koers zijn om voortijdig van de ene naar de andere te springen. Want zelfs als we vanaf het begin de Allerhoogste in hart en ziel herkennen, zijn er elementen van de natuur die lang verhinderen dat herkenning verwezenlijkt wordt. Maar zonder realisatie kan ons mentale geloof geen dynamische werkelijkheid worden; het is nog steeds slechts een vorm van kennis, niet een levende waarheid, een idee, nog geen kracht. En zelfs als de bewustwording is begonnen, kan het gevaarlijk zijn ons te vroeg voor te stellen of aan te nemen dat wij geheel in handen van de Allerhoogste zijn of als zijn instrument optreden. Die veronderstelling kan een ramspoedige valsheid introduceren; het kan een hulpeloze inertie veroorzaken of door de bewegingen van het ego met de Goddelijke Naam te verheerlijken, kan het de hele loop van de Yoga desastreus verstoren en ruïneren. Er is een periode, min of meer langdurig, van inwendige inspanning en strijd waarin de individuele wil de duisternis en vervormingen van de lage natuur moet afwijzen en zich resoluut of krachtig aan de kant van het goddelijke Licht moet scharen. De mentale energieën, de emoties van het hart, de vitale verlangens, het fysieke wezen zelf moet gedwongen worden of geschoold tot de juiste houding om de zuivere invloeden toe te laten en te beantwoorden. Het is slechts dan, wanneer dit waarlijk is geschied, dat de overgave van het lagere aan het hogere kan worden verwezenlijkt, omdat de offerande aanvaardbaar is geworden.

De persoonlijke wil van de Sadhaka moet eerst de egoïstische energieën aanpakken en ze keren naar het licht en het ware; eenmaal gekeerd, moet hij ze nog trainen om dat altijd te herkennen, altijd te aanvaarden en altijd te volgen. Voortschrijdend leert hij, nog steeds gebruikmakend van de persoonlijke wil, persoonlijke inspanning, persoonlijke energieën, om ze aan te wenden als afgevaardigden van de hogere Macht, in bewuste gehoorzaamheid aan de hogere Invloed. Nog verder vooruitgaand, worden zijn wil, inspanning en energie niet langer persoonlijk en afgescheiden, maar handelingen van die hogere Macht en Invloed aan het werk in het individu. Echter er is nog steeds een soort kloof van afstand die een duister proces van doorvoer noodzakelijk maakt, niet altijd accuraat, soms zelfs zeer vervormend, tussen de goddelijke Oorsprong en de opkomende menselijke stroming. Aan het eind van de voortgang, met de voortgaande verdwijning

van egoïsme en onzuiverheid en onwetendheid, wordt deze laatste scheiding verwijderd; alles in het individu wordt de goddelijke werking.

* * *

Zoals de opperste Shastra van de integrale Yoga het eeuwige Veda geheim is in het hart van elke man, zo is de opperste Gids en Leraar de innerlijke Gids, de Wereld-Leraar, *jagad-guru*, verborgen in ons. Het is hij die onze duisternis vernietigt door het stralende licht van zijn kennis; dat licht wordt in ons de toenemende glorie van zijn eigen zelfopenbaring. Hij onthult geleidelijk in ons zijn eigen natuur van vrijheid, gelukzaligheid, liefde, kracht en onsterfelijkheid. Hij plaatst zijn goddelijke voorbeeld als ideaal boven ons en transformeert het lagere bestaan in een afspiegeling van datgene wat het beoogt. Door zijn eigen invloed en aanwezigheid in ons te storten stelt hij het individuele wezen in staat zich te vereenzelvigen met het universele en transcendente.

Wat is zijn methode en zijn systeem? Hij heeft geen methode en elke methode. Zijn systeem is een natuurlijke organisatie van de hoogste processen en bewegingen waartoe de natuur in staat is. Zelfs de kleinste details en de schijnbaar meest onbeduidende handelingen worden met evenveel zorg en grondigheid behandeld als de grootste, en uiteindelijk verheffen zij alles in het Licht en transformeren alles. Want in zijn Yoga is er niets te klein om te gebruiken en niets te groot om te proberen. Als dienaar en discipel heeft hij niet te maken met trots of egoïsme, omdat alles van bovenaf voor hem wordt gedaan, dus hij heeft ook geen recht om te wanhopen vanwege zijn persoonlijke tekortkomingen of het struikelen van zijn natuur. Want de Kracht die in hem werkt is onpersoonlijk — of superpersoonlijk — en Oneindig.

De volledige erkenning van deze innerlijke Gids, Meester van de Yoga, heer, licht, genietter en doel van alle opofferingen en inspanning, is van het grootste belang op het pad van integrale volkomenheid. Het is niet van belang of hij wordt gezien als een onpersoonlijke Wijsheid, Liefde en Kracht achter alle dingen, als een Absoluut dat zich manifesteert in het relatieve en het aantrekt als iemands hoogste Zelf en het hoogste Zelf van al, als een Goddelijke Persoon in ons en in de wereld, in één van zijn — of haar — talrijke vormen en namen of als ideaal van wat de geest zich voorstelt. Uiteindelijk nemen we waar, dat hij alles en meer is dan al deze dingen samen. De poort van de geest om toegang te krijgen tot de ontvangenis van hem moet noodzakelijkerwijs variëren naargelang de evolutie in het verleden en de huidige natuur.

Deze innerlijke Gids wordt in het begin vaak versluierd door de intensiteit van onze persoonlijke inspanningen en door de

vooringenomenheid van het ego over zichzelf en zijn doeleinden. Als we helderheid krijgen en de onrust van de egoïstische poging plaats maakt voor een kalmere zelfkennis, herkennen we de bron van het groeiende licht in ons. We herkennen het retrospectief als we ons realiseren hoe al onze obscure en tegenstrijdige bewegingen zijn bepaald naar een einde dat wij nu pas beginnen waar te nemen, hoe zelfs voor onze aanvang van het pad van Yoga, de evolutie van ons leven op een doelbewuste wijze naar het keerpunt is geleid. Uiteindelijk zijn wij in staat om de betekenis van onze beproevingen en lijden te bevatten en kunnen we de hulp die ons geboden is, bij alle pijn en weerstand en het nut van ons vele vallen en struikelen naar waarde schatten. Wij herkennen deze goddelijke leiding achteraf, niet retrospectief maar onmiddellijk, in het vormen van onze gedachten door een transcendente Ziener, of onze wil en handelen door een alomvattende Macht, of ons emotionele leven door en alles-aantrekkende en alles-assimilerende Gelukzaligheid en Liefde. We herkennen het ook in een meer persoonlijke relatie die ons vanaf de eerste aanraking of ons op het laatst grijpt; we voelen de eeuwige aanwezigheid van een opperste Meester, Vriend, Geliefde, Leraar. We herkennen het in de essentie van ons wezen zoals dat zich ontwikkelt in gelijkheid en eenheid met een groter en breder bestaan; want we bemerken dat deze wonderbaarlijke ontwikkeling niet het resultaat is van onze eigen inspanningen; een eeuwige vervolmaking vormt ons tot zijn eigen evenbeeld. Iemand die de Heer of Ishwara is van de Yoga filosofieën, de Gids in het bewuste wezen (*caitya guru* or *antaryamin*), het Absolute van de denker, het Onkenbare van de Agnosticus, de universele Kracht van de materialist, de opperste Ziel en de opperste Shakti, Degene die door religies anders wordt genoemd en afgebeeld, is de Meester van onze Yoga.

Het zien, weten, worden en vervullen van deze Ene in ons innerlijke zelf en in heel onze uiterlijke natuur, was altijd het geheime doel en wordt nu het bewuste doel van ons belichaamde wezen. Bewust zijn van hem in alle delen van ons wezen en gelijkelijk in alles wat de verdelende geest ziet als buiten ons wezen, is de voltooiing van het individuele bewustzijn. Gedreven zijn door hem en hem in onszelf en in alle dingen bezitten, is de voorwaarde van alle heerschappij en meesterschap. Genieten van hem in alle ervaringen van passiviteit en activiteit, van vrede en macht, van eenheid en van onderscheid is het geluk waar de *jīva*, de individuele ziel die zich manifesteerde in de wereld, mysterieus naar op zoek is. Dit is de hele definitie van het doel van de integrale Yoga; het is de weergave in persoonlijke ervaring van de waarheid die de universele Natuur in zichzelf heeft verborgen en die ze nastreeft te ontdekken. Het is de bekering van de menselijke ziel in de goddelijke ziel en van het natuurlijke leven in het goddelijke leven.

*

*

De veiligste weg naar deze integrale vervulling is het vinden van de Meester van het geheim die in ons woont; ons voortdurend open te stellen voor de goddelijke Macht die ook de goddelijke Wijsheid en Liefde is en erop te vertrouwen dat het de bekering zal bewerkstelligen. Maar het is moeilijk voor het egoïstische bewustzijn om dit in het begin hoe dan ook te realiseren. En als dat al gebeurt, is het nog steeds moeilijk om het volmaakt en in elke vezel van onze natuur uit te voeren. Het is in eerste instantie hachelijk omdat onze egoïstische gewoonten van denken, van sensatie en van gevoel de wegen blokkeren waarlangs we tot de perceptie kunnen komen die nodig is. Het is achteraf problematisch omdat het geloof, de overgave, de vereiste moed op deze weg niet gemakkelijk is voor de ego-overschaduwde ziel. De goddelijke werking is niet de werking die het egoïstische denkvermogen verlangt of goedkeurt; want het gebruikt de dwaling om de waarheid te naderen, het lijden om tot gelukzaligheid te komen, de onvolmaaktheid om volmaaktheid te bereiken. Het ego kan niet zien waarheen het wordt geleid; het komt in opstand tegen de leiding. Het verliest het vertrouwen, verliest de moed. De tekortkomingen zijn niet belangrijk, want de goddelijke Gids binnenin wordt niet beledigd door deze opstand, niet ontmoedigd door ons gebrek aan geloof of afgestoten door onze zwakheid; hij heeft de volledige liefde van de moeder en het algehele geduld van de leraar. Maar door onze instemming aan de leiding te onttrekken verliezen wij het bewustzijn, hoewel niet de actualiteit — in ieder geval niet de eventualiteit — van de voordelen ervan. En we trekken onze instemming terug omdat we er niet in slagen om ons hogere Zelf van het lagere te onderscheiden waarin hij zijn zelf-openbaring voorbereidt. Zoals in de wereld, zo ook in onszelf, kunnen wij de werking van God niet zien, vooral omdat hij in ons werkt door onze natuur en niet door een opeenvolging van willekeurige wonderen. De mens eist wonderen opdat hij geloof mag hebben; hij wil verblind worden om te kunnen zien. En dit ongeduld, deze onwetendheid kan in groot gevaar en ramspoed veranderen als we in onze opstand tegen de goddelijke leiding een andere vervormde Kracht oproepen die onze impulsen en verlangens meer bevredigd en die vraagt ons te leiden en het de Goddelijke Naam te geven.

Maar terwijl het voor de mens moeilijk is om in iets onzichtbaars in zichzelf te geloven, is het gemakkelijk om te geloven in iets dat hij zich kan voorstellen als iets dat buiten hemzelf staat. De spirituele vooruitgang van de meeste mensen vraagt om een externe steun, een object van geloof buiten ons. Het heeft een uitwendig beeld van God nodig; of het behoeft een menselijke vertegenwoordiging, — Incarnatie, Profeet of Guru; of het

vraagt beide en ontvangt ze. Want naar gelang de behoefte van de menselijke ziel manifesteert het Goddelijke zich als godheid, als het menselijke goddelijke of eenvoudig in de mensheid, — gebruik makend van die dichte vermomming, die zo succesvol de Godheid verbergt, als een middel om zijn leiding over te dragen.

De Hindoeïstische discipline van spiritualiteit voorziet in deze behoefte van de ziel door de opvattingen van de Ishta Devata, de Avatar en de Guru. Met de Ishta Devata, de gekozen godheid, wordt bedoeld, — niet een of andere inferieure Kracht, maar een naam en vorm van de transcendente en universele Godheid. Bijna alle religies hebben ofwel een naam en vorm als basis of maken gebruik van een dergelijke naam en vorm van het Goddelijke. De noodzaak ervan voor de menselijke ziel is evident. God is het Al en meer dan het Al. Maar dat wat meer is dan het Al, hoe zal de mens dat bevatten? En zelfs in het begin is het Al te moeilijk voor hem; want hijzelf is in zijn actieve bewustzijn een beperkte en selectieve formatie en kan zich alleen openstellen voor datgene wat in harmonie is met zijn begrensde aard. Er zijn dingen in het Al die te ingewikkeld zijn om te begrijpen of te vreselijk lijken voor zijn overgevoelige emoties en benauwende gewaarwordingen. Of, gewoonweg, hij kan het Goddelijke niet bevatten, het niet benaderen of herkennen, iets dat te ver van de cirkel van zijn onwetende of gedeeltelijke opvattingen ligt. Het is noodzakelijk voor hem zich God voor te stellen naar zijn eigen beeld of in een andere vorm die boven hem uitstijgt maar overeenstemt met zijn hoogste natuur en grijpbaar is voor zijn gevoelens en zijn intelligentie. Anders zou het zwaar voor hem zijn om in verbinding en vereniging met het Goddelijke te komen.

Zelfs dan vraagt zijn natuur om een menselijke tussenpersoon opdat hij het Goddelijke zou kunnen voelen in iets dat heel dicht bij zijn eigen menselijkheid ligt en voelbaar is in een menselijke invloed of voorbeeld. Deze oproep wordt bevredigd door het Goddelijke manifest in een menselijke verschijning, de Incarnatie, de Avatar – Krishna, Christus, Buddha. Of als dit voor hem te lastig is om te begrijpen, vertegenwoordigt het Goddelijke zichzelf door een minder wonderbaarlijke tussenpersoon, — Profet of Leraar. Want velen die de Goddelijke Mens niet kunnen bevatten of niet willen aanvaarden, zijn bereid zich open te stellen voor de allerhoogste mens en noemen hem geen incarnatie maar wereldleraar of goddelijke afgevaardigde.

Ook dit is niet genoeg; een levende invloed, een levend voorbeeld, een onderhavig onderricht is noodzakelijk. Want het zijn slechts de weinigen die de vroegere Leraar en zijn leer, de vroegere Incarnatie en zijn voorbeeld tot een bezielde kracht in hun leven kunnen maken. Ook in deze behoefte voorziet de Hindoe discipline in de relatie tussen Guru en discipel. De Guru kan soms de Incarnatie of Wereld-Leraar zijn; maar het is voldoende dat hij

de goddelijke wijsheid aan de discipel weergeeft, hem iets van het goddelijke ideaal overbrengt of hem de verwezenlijkte relatie van de menselijke ziel met het Eeuwige laat voelen.

De Sadhaka van de integrale Yoga zal gebruik maken van al deze hulpmiddelen volgens zijn natuur; maar het is noodzakelijk dat hij hun beperkingen moet vermijden en van zichzelf die exclusieve egoïstische aanleg van geest moet verwerpen, die roept, “Mijn God, mijn Incarnatie, mijn Profeet, mijn Guru,” en zich verzet tegen alle andere realisaties in een sektarische of fanatieke geest. Elk sektarisme, elk fanatisme moet worden vermeden; want het is tegenstrijdig met de integriteit van de goddelijke realisatie.

Integendeel, de Sadhaka van de integrale Yoga zal niet tevreden zijn totdat hij alle andere namen en vormen van de Godheid in zijn eigen conceptie heeft opgenomen, zijn eigen Ishta Devata in alle anderen heeft gezien, alle Avatars heeft verenigd in de eenheid van Hem die in de Avatar neerdaalt, de waarheid in alle leringen tot de harmonie van Eeuwige Wijsheid heeft gesmeed.

Evenmin mag hij vergeten wat het doel is van deze uiterlijke hulpmiddelen, namelijk zijn ziel doen ontwaken voor het Goddelijke in hem. Niets is uiteindelijk volbracht als dat niet is verwezenlijkt. Het is niet voldoende om Krishna, Christus of Buddha te aanbidden als er niet de onthulling en vorming van de Buddha, de Christus of Krishna in onszelf is. En alle andere gelijkelijke hulpmiddelen hebben geen ander doel; elk is een brug tussen de niet bekeerde staat van de mens en de openbaring van het Goddelijke in hem.

*

*

De Leraar van de integrale Yoga zal de methode, zover hij dat kan, van de Leraar in ons volgen. Hij zal de discipel leiden door de natuur van de discipel. Onderricht, voorbeeld, invloed, — dat zijn de drie instrumenten van de Guru. Echter de wijze Leraar zal niet trachten zichzelf of zijn mening aan de passieve aanvaarding van de ontvankelijke geest op te leggen; hij zal er alleen datgene wat productief is in voortbrengen en zich ervan vergewissen dat een zaadje onder de goddelijke koestering van binnenuit zal groeien. Hij zal streven veel meer te doen ontwaken dan te onderwijzen; hij zal zich richten op de groei van de vermogens en de ervaringen door een natuurlijk proces en vrije ontwikkeling. Hij zal een methode aanreiken als hulpmiddel, als bruikbaar instrument, niet als een dwingende formule of een vaste routine. Tevens zal hij op zijn hoede zijn tegen het omvormen van de middelen tot beperking en tegen het mechaniseren van het proces. Zijn zuivere belang is om het goddelijke licht

te wekken en de goddelijke kracht aan het werk te zetten, waarvan hij slechts een middel en een hulp, een lichaam of kanaal is.

Het voorbeeld is krachtiger dan de instructies, maar het is niet het voorbeeld van de uiterlijke handelingen noch dat van het persoonlijke karakter, dat van het grootste belang is. Die hebben hun plaats en nut; maar wat bij anderen de aspiratie het meest zal stimuleren is het centrale feit van de goddelijke realisatie in hem, die zijn hele leven, zijn innerlijke gesteldheid en al zijn activiteiten beheerst. Dit is het universele en essentiële element; de rest behoort toe aan de individuele mens en de omstandigheid. Het is dit dynamische besef dat de Sadhaka in zichzelf moet voelen en reproduceren volgens zijn eigen natuur; hij hoeft niet te streven naar nabootsing van buitenaf, die misschien eerder de juiste en natuurlijke vruchten bestrijdt dan ze voortbrengt.

Invloed is belangrijker dan het voorbeeld. Invloed is niet het uiterlijk gezag van de Leraar over zijn discipel, maar de kracht van zijn verbinding, zijn aanwezigheid of de nabijheid van zijn ziel tot de ziel van een ander en alhoewel in stilte, datgene inbrengt wat hij zelf is en bezit. Dit is het hoogste teken van de Meester. Want de grootste Meester is veel minder een Leraar dan een Aanwezigheid die het goddelijke bewustzijn en zijn scheppende licht en kracht en zuiverheid en gelukzaligheid giet in allen die ontvankelijk zijn rondom hem.

Het zal ook een teken van de leraar van de integrale Yoga zijn, dat hij het Guru-schap niet aanneemt in een menselijk ijdele en zelf-verheerlijkende geest. Zijn werk, als hij dat heeft, is een vertrouwen van bovenaf, hijzelf een kanaal, een middel of een afgevaardigde. Hij is een man die zijn broeders helpt, een kind dat kinderen leidt, een Licht dat andere lichten ontsteekt, een ontwaakte Ziel die zielen doet ontwaken, op zijn hoogst een Kracht of Aanwezigheid van het Goddelijke die andere krachten van het Goddelijke tot hem roept.

* * *

De Sadhaka die al deze instrumenten bezit is zeker van zijn doel. Zelfs een val zal voor hem alleen een middel zijn om op te staan en de dood een passage naar vervulling. Eenmaal op zijn pad worden geboorte en dood slechts processen in de ontwikkeling van zijn wezen en de stadia van zijn reis.

Tijd is het resterende hulpmiddel dat nodig is voor de effectiviteit van het proces. De tijd presenteert zich aan de menselijke inspanning als een vijand of een vriend, als een weerstand, een medium of een instrument. Maar het is in wezen altijd het instrument van de ziel.

Tijd is een veld van omstandigheden en krachten die elkaar ontmoeten en een resulterende progressie uitwerken, waarvan het verloop wordt gemeten. Voor het ego is het een tiran of een verzet, voor het Goddelijke een instrument. Daarom, terwijl onze inspanning persoonlijk is, verschijnt de Tijd als een weerstand, want zij toont ons alle belemmeringen van de krachten die in strijd zijn met de onzen. Wanneer de goddelijke werking en het persoonlijke worden gecombineerd in ons bewustzijn, verschijnt het als een medium en voorwaarde. Wanneer de twee één worden verschijnt het als een dienaar en instrument.

De ideale houding van de Sadhaka ten opzichte van de Tijd is om een eindeloos geduld te hebben alsof hij de hele eeuwigheid had voor zijn vervulling en toch om de energie te ontwikkelen die zich nu zal realiseren en met een steeds toenemende beheersing en druk van snelheid tot het de wonderbaarlijke ogenblikkelijkheid bereikt van de opperste goddelijke Transformatie.

Hoofdstuk II

Zelf-Consecratie

ALLE Yoga is van nature een nieuwe geboorte; het is een geboorte uit het gewone, het mentale materiële leven van de mens in een hoger spiritueel bewustzijn en een groter en goddelijker wezen. Geen enkele Yoga kan met succes worden ondernomen en gevolgd tenzij er een sterk ontwaken is voor de noodzaak van dat grotere spirituele bestaan. De ziel die geroepen is tot deze diepe en grote verandering, kan op uiteenlopende manieren belanden bij het oorspronkelijke uitgangspunt. Zij kan er komen door haar eigen natuurlijke ontwikkeling die haar onbewust naar het ontwaken heeft geleid; zij kan het bereiken door de invloed van een religie of de aantrekkingskracht van een filosofie; het kan haar naderen door een langzame verlichting of er naartoe springen door een plotselinge aanraking of schok; het kan door de druk van uiterlijke omstandigheden er naartoe worden geduwd of geleid of door een innerlijke noodzaak, door een enkel woord dat de zegels van de geest verbreekt of door lange bezinning, door het verre voorbeeld van iemand die de weg heeft bewandeld, of door voeling en dagelijkse invloed. Afhankelijk van de aard en de omstandigheden zal de roeping komen.

Maar op welke manier het ook komt, er moet een beslissing van de geest en de wil zijn en, als gevolg daarvan, een volledige en doeltreffende zelf-toewijding. De aanvaarding van een nieuwe spirituele idee-kracht en opwaartse oriëntatie, een verlichting, een wending of bekering in het wezen, die door de wil en de aspiratie van het hart wordt aangegrepen, — dit is de ingrijpende handeling, die als een zaadje alle resultaten in zich draagt, die de Yoga te geven heeft. Het loutere idee of intellectuele zoeken naar iets hogers daarbuiten, hoe sterk ook begrepen door het belang van de geest, is niet effectief, tenzij het door het hart wordt bewogen, het enige feit dat wenselijk is en door de wil als het enige feit dat gedaan moet worden. Want de waarheid van de Geest moet niet alleen maar worden gedacht maar ook worden geleefd, en om te leven vereist het een gebundelde doelgerichtheid van het wezen; zo'n grote verandering als de Yoga voor ogen heeft kan niet worden bewerkstelligd door een verdeelde wil, een klein deel van de energie of een aarzelende geest. Wie het Goddelijke zoekt moet zichzelf aan God en alleen aan God wijden.

Als de verandering plotseling en besluitvaardig komt door een overweldigende invloed, is er verder geen essentiële of blijvende moeilijkheid. De keuze volgt op de gedachte, of is gelijktijdig met de gedachte, en de zelf-toewijding volgt op de keuze. De voeten zijn al op het pad gezet, ook al lijken ze op het eerste gezicht onzeker te dwalen en ook al is de weg zelf misschien alleen maar onduidelijk en is de kennis van het doel wellicht onvolkomen. De geheime Leraar, de innerlijke Gids is al aan het werk, hoewel hij zich mogelijk nog niet manifesteert of nog niet verschijnt in de persoon van zijn menselijke vertegenwoordiger. Welke moeilijkheden en aarzelingen er ook uit voortvloeien, ze kunnen uiteindelijk niet zegevieren over de kracht van de ervaring die de stroom van het leven heeft veranderd. De oproep, die ooit beslissend was, blijft overeind; wat geboren is kan uiteindelijk niet worden gesmoord. Zelfs al belemmert de kracht van de omstandigheden een regelmatige beoefening of een volledige praktische zelf-toewijding vanaf het begin, toch heeft de geest zich geneigd en hij volhardt en keert terug met een steeds groter wordend effect op zijn voornaamste bezigheid. Er is een onontkoombare standvastigheid van het innerlijke wezen en daartegen zijn de omstandigheden uiteindelijk machteloos en geen zwakte in de natuur kan lang een hindernis zijn.

Echter dit is niet altijd de wijze van beginnen. De Sadhaka wordt vaak gaandeweg geleid en er is een lange tijd tussen de eerste wending van het verstand en de volledige instemming van de natuur met datgene waarnaar het zich wendt. In eerste instantie is er misschien slechts een levendige intellectuele interesse, een geforceerde aantrekkingskracht in de richting het idee en een onvolmaakte vorm van beoefening. Of misschien is er een inspanning die niet wordt begunstigd door de gehele natuur, een beslissing of een wending opgelegd door een intellectuele invloed of gedicteerd door persoonlijke genegenheid en bewondering voor iemand die zelf gewijd en toegewijd is aan de Hoogste. In zo'n geval kan een lange periode van voorbereiding nodig zijn voordat de onherroepelijke toewijding komt; en in sommige gevallen kan deze niet komen. Er kan enige vooruitgang zijn, er kan sprake zijn van een krachtige inspanning, zelfs een hoge mate van zuivering en van talrijke ervaringen anders dan die centraal staan of oppermachtig zijn; maar het leven zal worden besteed aan de voorbereiding ofwel is er een bepaalde fase bereikt en de geest die door een ontoereikende drijfkracht wordt gestuwd kan tevreden rusten op de grens van de inspanning die voor hem mogelijk is. Of er kan zelfs een terugval zijn naar het lagere leven, — wat in het gewone taalgebruik van Yoga een val van het pad wordt genoemd. Deze afvalligheid komt omdat er een defect midden op

het pad is. Het intellect is geïnteresseerd, het hart aangetrokken, de wil heeft zich vastgeklampt aan de poging, maar de hele natuur is niet gegrepen door het Goddelijke. Het heeft enkel maar toegestemd in het belang van de aantrekkingskracht of de prestatie. Er is een experiment geweest, misschien zelfs een gretig experiment, maar niet een totale zelf-gave aan een dwingende behoefte van de ziel of aan een onverbrekelijk ideaal. Maar ook een dergelijke onvolmaakte Yoga is niet verspild; want geen enkele opwaartse inspanning is tevergeefs. Zelfs als het in het heden mislukt of slechts in een voorbereidend stadium of een voorlopige realisatie belandt, heeft het de toekomst van de ziel nog steeds bepaald.

Maar als we de kans die dit leven ons biedt optimaal willen benutten, als we adequaat willen reageren op de oproep die we hebben ontvangen en het doel willen bereiken dat we vluchtig hebben gezien, niet enkel een beetje er naar to bewegen, dan is het essentieel dat er een totale zelf-gave moet zijn. Het geheim van succes in Yoga is om het niet te beschouwen als een van de doelen die we nastreven in het leven, maar als het hele leven.

*

*

En aangezien Yoga in zijn essentie een zich afwenden is van het gewone materiële en dierlijke leven dat door de meeste mensen wordt geleid of van de meer mentale maar nog steeds beperkte manier van leven die door weinigen wordt gevolgd naar een hoger geestelijk leven, naar de goddelijke weg, is elk deel van onze energieën dat aan het lagere bestaan wordt gegeven in de geest van dat bestaan een tegenstrijdigheid met ons doel en onze zelf-wijding. Aan de andere kant, elke energie of activiteit die we kunnen bekeren van zijn trouw aan het lagere en kunnen wijden aan de dienst van het hogere is zoveel gewonnen op onze weg, zoveel ontnomen aan de machten die zich tegen onze vooruitgang verzetten. Het is de moeilijkheid van deze volledige bekering die de bron is van alle struikelblokken op het pad van de Yoga. Want onze gehele natuur en haar omgeving, ons persoonlijke en ons universele zelf, zitten vol met gewoonten en invloeden, die zich tegen onze spirituele wedergeboorte verzetten en de oprechtheid van ons streven tegenwerken. In zekere zin zijn wij niets anders dan een complexe massa van mentale, nerveuze en fysieke gewoonten die samen gehouden worden door een paar heersende ideeën, verlangens en associaties, — een samensmelten van vele kleine, zichzelf herhalende krachten met een paar hoge trillingen. Wat wij in onze Yoga voorstellen is niets minder dan de hele vorming van ons verleden, die de gewone

materiële en mentale mens uitmaaken, te doorbreken en een nieuw centrum van visie en een nieuw universum van activiteiten in ons zelf te creëren die een goddelijke mensheid of een bovenmenselijke natuur zullen vormen.

De eerste noodzaak is om dat centrale geloof en die centrale visie in de geest, die zich concentreren op de ontwikkeling en bevrediging en de belangstelling voor de oude veruiterlijkte orde der dingen op te heffen. Het is onontbeerlijk om deze oppervlakkige geaardheid in te ruilen voor het diepere geloof en inzicht die alleen het Goddelijke zien en het Goddelijke nastreven. Het volgende vereiste is om al onze lagere wezens te dwingen een eerbetoon te brengen aan dit nieuwe geloof en deze hogere visie. Onze hele natuur moet zich integraal overgeven; zij moet zich in elk deel en elke beweging aanbieden aan datgene wat voor de niet opgewekte zintuigelijke geest zoveel minder werkelijk lijkt dan de materiële wereld en haar feiten. Ons hele wezen — ziel, geest, gevoel, hart, wil, leven, lichaam — moet al zijn energieën zo volledig en op zo'n manier toewijden dat het een geschikt voertuig wordt voor het Goddelijke. Dit is geen gemakkelijke taak; want alles in de wereld volgt de onwrikbare gewoonte die voor haar een wet is en zich verzet tegen een radicale verandering. En geen enkele verandering kan radicaler zijn dan de revolutie die in de integrale Yoga wordt beproefd. Alles in ons moet voortdurend terug geroepen worden naar het centrale geloof en de centrale wil en visie. Elke gedachte en impuls moet er in de taal van de Upanishad aan herinnerd worden dat “Dat is de goddelijke Brahman en niet dit wat de mensen hier aanbidden”. Elke vezel moet worden overtuigd om een volledige verzaking te aanvaarden van alles wat tot nu toe zijn eigen bestaan voorstelde. Verstand moet ophouden verstand te zijn en briljant worden met iets daarbuiten. Het leven moet veranderen in iets groots en kalms en intens en krachtig dat niet langer zijn oude blinde enge zelf of kleinzielige impuls en verlangen kan herkennen. Zelfs het lichaam moet zich aan een mutatie onderwerpen en niet langer het schreeuwende dier of de hinderlijke kluit zijn die het nu is, maar in plaats daarvan een bewuste dienaar worden en een stralend instrument en levende vorm van de geest.

De moeilijkheid van de taak heeft op natuurlijke wijze geleid tot het nastreven van eenvoudige en scherpzinnige oplossingen; het heeft de neiging van religies en Yoga scholen voortgebracht om het leven van de wereld en het innerlijke leven te scheiden en deze diep verankerd. De krachten van deze wereld en hun daadwerkelijke activiteiten, zo wordt het gevoeld, zijn ofwel helemaal niet van God of zijn voor een of andere obscure en raadselachtige zaak, Maya of een andere, een duistere

tegenstrijdigheid van de goddelijke Waarheid. En aan hun eigen tegenovergestelde kant worden de krachten van de Waarheid en hun ideale handelingen gezien als behorend tot een heel ander niveau van bewustzijn dan dat waarop, obscuur, onwetend en pervers in zijn impulsen en krachten, het leven van de aarde is gebaseerd. Er verschijnt onmiddellijk de tegenstelling van een helder en zuiver koninkrijk van God en een donker en onzuiver koninkrijk van de duivel; we voelen de tegenstelling van onze kruipende aardse geboorte en leven tot een verheven spiritual Gods bewustzijn; we raken er gemakkelijk van overtuigd dat de onderwerping van het leven aan Maya onverenigbaar is met de concentratie van de ziel in het zuivere Brahman bestaan. De eenvoudigste manier is om zich af te keren van al wat tot het ene behoort en zich terug te trekken naar het andere door een naakte en steile opgang. Zo ontstaat de aantrekkingskracht en, zo lijkt het, de noodzaak van het beginsel van opperste concentratie die zo'n prominente rol speelt in de gespecialiseerde Yoga scholen; want door die concentratie kunnen we door een compromisloze verwerping van de wereld komen tot een volledige zelfwijding aan de Ene op wie we ons concentreren. Het is niet langer onze plicht om alle lagere activiteiten te dwingen tot de moeilijke erkenning van een nieuw en spiritueel leven en hen te trainen tot vertegenwoordigers of uitvoerende macht. Het is genoeg om ze te doden of tot stilte te brengen en hooguit de weinige energieën die nodig zijn te behouden, aan de ene kant voor het welzijn van het lichaam en, aan de andere kant voor de communicatie met het Goddelijke.

Het eigenlijke doel en de verzinnelijking van een integrale Yoga weerhoudt ons dit eenvoudige en inspannende hoogstaande proces toe te passen. De hoop op een integrale transformatie verbiedt ons een kortere weg te nemen of onszelf voor de wedren licht te maken door onze beletsels weg te werpen. Want wij hebben ons voorgenomen om onszelf en de wereld voor God te veroveren; wij zijn vastbesloten om Hem zowel onze wording als ons wezen te geven en niet slechts de zuivere en naakte geest als een kaal offer te brengen aan een afgezonderde en verborgen Godheid in een verre hemel of in een holocaust alles teniet doen wat we zijn tot een onbeweeglijk Absolute. Het Goddelijke dat wij aanbidden is niet alleen een afgelegen extra-kosmische Realiteit, maar een half geopenbaarde Manifestatie die hier in het universum aanwezig en dichtbij ons is. Het Leven is het veld van een goddelijke manifestatie die nog niet voltooid is: hier, in het leven, op aarde, in het lichaam, — *ihaiiva*, zoals de Upanishads benadrukken, — moeten we de Godheid onthullen; hier moeten wij haar transcendente

grootheid, licht en liefelijkheid tot ons bewustzijn verwezenlijken, haar hier bezitten en, voor zover mogelijk, tot uitdrukking brengen. Het leven moeten we dan in onze Yoga aanvaarden om het volkomen te transmuteren; het is uit den boze terug te deinzen voor de moeilijkheden die deze aanvaarding kan toevoegen aan onze strijd. Onze compensatie is dat zelfs als het pad ruwer is, de inspanning ingewikkelder en verbluffend zwaar, we na een punt toch een immens voordeel behalen. Voor een keer zijn onze geesten redelijk verenigd in de centrale visie en onze wil over het geheel genomen bekeerd tot het enige streven, het Leven wordt onze helper. Doelgericht, waakzaam, integraal bewust, kunnen we elk detail van zijn vormen en elk incident van zijn bewegingen als voedsel voor het Offervuur in ons opnemen. Zegevierend in de strijd kunnen we de aarde zelf dwingen om een hulp te zijn in de richting van onze volkomenheid en kunnen we onze realisatie verrijken met de buit die wordt geroofd van de machten die ons tegenwerken.

*

*

Er is nog een andere richting waarin de gewone beoefening van de Yoga uitkomt op een behulpzame maar vernauwende vereenvoudiging, die aan de Sadhaka van het integrale doel wordt ontzegd. De leer van Yoga brengt ons oog in oog met de buitengewone complexiteit van ons eigen wezen, de stimulerende maar ook veeleisende verscheidenheid van onze persoonlijkheid, de rijkelijke eindeloze verwarring van de Natuur. Voor de gewone man die aan zijn eigen wakende oppervlak leeft, onwetend van de diepten en uitgestrektheid van het zelf achter de sluier, is zijn psychologische bestaan vrij eenvoudig. Een klein maar luidruchtig gezelschap van verlangens, een aantal dwingende intellectuele en esthetische hunkeringen, enkele voorkeuren, een paar heersende of prominente ideeën te midden van een grote stroom van losstaande of slecht verbonden en meestal onbeduidende gedachten, een aantal min of meer dwingende vitale behoeften, afwisseling van lichamelijke gezondheid en ziekte, een versnipperde en inconsequente opeenvolging van vreugde en verdriet, vaak kleine verstoringen en wisselvalligheden en zeldzamere sterke onderzoeken en omwentelingen van geest of lichaam, en daardoor de hele Natuur, deels met behulp van zijn gedachten en wil, deels zonder of ondanks dat, deze dingen regelend op een ruwe praktische manier, deels met een verdraaglijke wanordelijke orde, — dit is het materiaal van zijn bestaan. De gemiddelde mens is ook nu nog in zijn innerlijke bestaan even

hardvochtig en onontwikkeld als de oude primitieve mens in zijn uiterlijke leven. Maar zodra we diep in onszelf gaan, — en Yoga betekent een onderdompeling in alle meervoudige diepten van de ziel, — vinden we onszelf subjectief, zoals de mens in zijn groei zich objectief heeft bevonden, omgeven door een complexe wereld die we moeten leren kennen en veroveren.

De meest verontrustende ontdekking is dat elk deel van ons — intellect, wil, zintuiglijke gewaarwording, zenuwstelsel of het verlangende zelf, het hart, het lichaam — als het ware zijn eigen gecompliceerde individualiteit en natuurlijke vorming heeft onafhankelijk van de rest; het is het niet eens met zichzelf noch met de anderen noch met het representatieve ego dat de schaduw is van een of ander centraal en centraliserend zelf van onze oppervlakkige onwetendheid. We vinden dat we niet uit één maar uit vele persoonlijkheden zijn gevormd en dat elk van hen zijn eigen eisen en uiteenlopende karakters heeft. Ons wezen is grofweg een samengestelde chaos waarin we het principe van een goddelijke orde moeten introduceren. Bovendien, vinden wij ook innerlijk, niet minder dan uiterlijk, dat wij niet alleen op de wereld zijn; de scherpe afgescheidenheid van ons ego was niet meer dan een sterke belasting en waanidee; we bestaan niet in onszelf, we leven niet echt apart in een innerlijke afzondering of eenzaamheid. Ons verstand is een ontvangende, ontwikkelende en veranderende machine waarin voortdurend van moment tot moment een onophoudelijke vreemde stroom, een vloeiende massa van uiteenlopende materialen van boven, van beneden, van buiten wordt doorgegeven. Veel meer dan de helft van onze gedachten en gevoelens zijn niet van onszelf in de zin dat ze vorm krijgen uit onszelf; van bijna niets kan worden gezegd dat het werkelijk origineel is volgens onze aard. Een groot deel komt tot ons van anderen of uit de omgeving, hetzij als basismateriaal of als gefabriceerde inbreng; maar nog veel meer komen ze van de universele Natuur hier of van andere werelden en niveaus en hun wezens en machten en invloeden; want wij worden overtroffen en omgeven door andere bewustzijns-, geestes-, levens-, en subtiele materie-niveaus, waaruit ons leven en ons handelen worden gevoed of er mee worden gevoed, aangespoord, gedomineerd, om gebruikt te worden voor het manifesteren van hun vormen en krachten. De moeilijkheid van onze afzonderlijke verlossing wordt enorm vergroot door deze complexiteit en de veelvuldige openstelling en onderwerping aan de instromende energieën van het universum. Met dit alles moeten wij rekening houden, ermee omgaan, weten wat het geheim is van onze natuur

en haar samenstellende en resulterende bewegingen en er een goddelijk centrum en ware harmonie en lichtgevende orde in creëren.

Op de gewone paden van Yoga is de methode die gebruikt wordt om met deze tegenstrijdige middelen om te gaan direct en eenvoudig. Een van de voornaamste psychologische krachten in ons wordt gekozen als ons enige middel om het Goddelijke te bereiken; de rest wordt tot inertie gematigd of in zijn kleinheid achtergelaten om weg te kwijnen. De Bhakta, die de emotionele krachten van het wezen en de intense activiteiten van het hart aangrijpt, houdt zich geconcentreerd vast aan de liefde van God, samengesmolten tot één enkel-puntige tong van vuur; hij is onverschillig voor de handelingen van het denken, laat de impulsen van het verstand achter zich, geeft niets om de dorst van de geest naar kennis. Al wat hij nodig heeft is zijn geloof en de inspiraties die opwellen uit een hart in vereniging met het Goddelijke. Hij heeft niets aan een wil om te werken die niet gericht is op de directe aanbidding van de Geliefde of de eredienst van een tempel. De man van kennis, die zich door een bewuste keuze heeft beperkt tot de kracht en de activiteiten van afscheidende gedachten, vindt bevrijding in het naar binnen gerichte streven van de geest. Hij concentreert zich op het idee van het zelf, slaagt erin door een subtiel innerlijk onderscheidingsvermogen de stille aanwezigheid ervan te ontwaren te midden van de versluijrende activiteiten van de Natuur, en komt door het scherpzinnige idee tot de concrete spirituele ervaring. Hij is onverschillig voor het spel van de emoties, doof voor de honger-roep van de passie, afgesloten voor de activiteiten van het leven, — hoe meer hij gezegend is, hoe eerder ze van hem wegvallen en hem vrijlaten, stil en zwijgend, de eeuwige niet-doener. Het lichaam is zijn struikelblok, de vitale functies zijn zijn vijanden; als hun eisen tot een minimum kunnen worden beperkt, is dat zijn grote geluk. De eindeloze moeilijkheden die uit een omringende wereld voortkomen worden afgeweerd door er een stevige verdediging van uiterlijke fysieke en innerlijke geestelijke teruggetrokkenheid op te zetten; veilig achter een muur van innerlijke stilte blijft hij onbewogen en onaangedaan door de wereld en door anderen. Alleen zijn met zichzelf of alleen met het Goddelijke, te lopen naast God en zijn volgelingen, zich op te sluiten in de enige eigenzinnige inspanning van de geest of in de Goddelijke passie van het hart, is de tendens van deze Yoga. Het probleem wordt opgelost door het uitsluiten van alles behalve de ene centrale moeilijkheid die de enige gekozen drijfveer nastreeft; te midden van de uiteenlopende roepingen van onze natuur komt het principe van een exclusieve concentratie ons soeverein te hulp.

Maar voor de Sadhaka van de integrale Yoga kunnen deze innerlijke of deze uiterlijke afzondering slechts incidenten of perioden in zijn spirituele vooruitgang zijn. Als hij het leven accepteert, moet hij niet alleen zijn eigen last dragen, maar daarnaast ook een groot deel van de last van de wereld, als een voortzetting van zijn eigen zwaar beladen gewicht. Zijn Yoga heeft daarom veel meer het karakter van een strijd dan van wat anders; maar dit is niet louter een individuele strijd, het is een collectieve oorlog die over een aanzienlijk gebied gevoerd wordt. Hij moet niet alleen de krachten en de wanorde in zichzelf, maar ook de vertegenwoordigers van dezelfde vijandige en onuitputtelijke krachten van de wereld veroveren. Hun representatieve karakter geeft een veel hardnekkiger vermogen tot verzet, een bijna eindeloos recht op herhaling. Vaak vindt hij, dat zelfs nadat hij zijn eigen persoonlijke strijd blijvend heeft gewonnen, hij deze schijnbaar eindeloze oorlog telkens opnieuw moet winnen, omdat zijn innerlijke bestaan al zo groot is geworden dat het niet alleen zijn wezen met zijn welomschreven behoeften en ervaringen bevat, maar ook solidair is met het wezen van anderen, want in zichzelf omvat hij het universum.

Evenmin is het de zoeker naar de integrale vervulling toegestaan om zelfs het conflict van zijn eigen innerlijke delen al te willekeurig op te lossen. Hij moet gefundeerde kennis in overeenstemming brengen met een onvoorwaardelijk geloof; hij moet de zachte ziel van liefde verzoenen met de formidabele behoefte aan macht; de passiviteit van de ziel die in een bovenzinnelijke rust leeft moet met de activiteit van de goddelijke helper en de goddelijke krijger samensmelten. Voor hem zoals voor alle zoekers naar de geest worden als oplossing aangeboden de tegenstellingen van het verstand, de krampachtige greep van de zintuigen, de verstoringen van het hart, de hinderlaag van de verlangens, de belemmering van het fysieke lichaam; maar hij moet op een andere manier omgaan met hun onderlinge en innerlijke conflicten en hun verhindering van zijn doel, aangezien hij een oneindig moeilijkere volmaaktheid moet bereiken in de behandeling van al deze rebelse zaken. Door hen te aanvaarden als instrument voor de goddelijke verwezenlijking en manifestatie, moet hij hun onaangename wanklanken transformeren, hun dichte duisternis verlichten, ze afzonderlijk of allemaal samen bekeren, ze in zichzelf en met elkaar in harmonie brengen, — integraal, geen korrel of draad of trilling, geen greintje onvolmaaktheid waar dan ook achterlatend. Een exclusieve concentratie, of zelfs een opeenvolging van dat soort concentraties, kan in zijn complexe werk slechts een tijdelijk gemak zijn; het moet worden opgegeven zodra het

nut ervan voorbij is. Een alomvattende concentratie is de moeilijkste prestatie waar hij naartoe moet werken.

*

*

Concentratie is inderdaad de eerste voorwaarde van elke Yoga, maar het is een alles-ontvangende concentratie die de aard zelf is van de integrale Yoga. Een afzonderlijke sterke fixatie van het denken, van de emoties of van de wil op één enkel idee, voorwerp, toestand, innerlijke beweging of principe is ook hier ongetwijfeld een frequente noodzaak, maar dit is slechts een bijkomend nuttig proces. Een brede immense opening, een geharmoniseerde concentratie van het hele wezen in al zijn aspecten en door al zijn krachten op de Ene die het Al is, is de grotere beweging van zijn Yoga zonder welke het zijn doel niet kan bereiken. Want het is het bewustzijn dat rust in het Ene en dat handelt in het Al waarnaar we streven; het is dit wat we trachten op te leggen aan elk element van ons wezen en aan elke beweging van onze natuur. Deze brede en geconcentreerde totaliteit is het essentiële karakter van de Sadhana en haar aard moet bepalend zijn voor haar beoefening.

Maar ook al is de concentratie van het hele wezen op het Goddelijke het karakter van de Yoga, toch is ons wezen te complex om het feit gemakkelijk en terstond op te nemen, alsof we de wereld in een paar handen nemen en in zijn geheel op één enkele taak zetten. De mens in zijn streven naar zelf-transcendentie moet meestal een of andere springveer of een krachtige hefboom in de gecompliceerde machine grijpen die zijn natuur is; deze veer of hefboom raakt hij aan in zijn voorkeur boven anderen en gebruikt deze om de machine in beweging te zetten richting het einde dat hij voor ogen heeft. In zijn keuze is het altijd de Natuur zelf die zijn leidraad moet zijn. Maar hier moet het de Natuur zijn die het hoogst en het breedst in hem is en niet het laagst of een of andere beperkte beweging. In zijn lagere vitale activiteiten is het de begeerte die de natuur als haar krachtigste hefboom gebruikt; maar het onderscheidende karakter van de mens is dat hij een mentaal wezen is en niet enkel een vitaal schepsel. Zoals hij zijn denkvermogen kan gebruiken om zijn levens-impulsen te beteugelen en te corrigeren, zo kan hij ook de werking van een nog hogere lichtgevende mentaliteit inbrengen, geholpen door een diepere ziel in hem, het psychische wezen, en door deze grotere en puurdere drijfveren de overheersing van de vitale en sensationele kracht, die we begeerte noemen, vervangen. Hij kan het volledig beheersen of overreden en het ter

transformatie aan zijn goddelijke Meester aanbieden. Deze hogere mentaliteit en deze diepere ziel, het psychische element in de mens, zijn de twee enterhaken waarmee het Goddelijke greep kan krijgen op zijn natuur.

De hogere geest in de mens is iets anders, verhevener, zuiverder, grootser, krachtiger dan de rede of logische intelligentie. Het dier is een vitaal en sensationeel wezen; de mens, zo wordt gezegd, onderscheidt zich van het dier door het bezit van de rede. Maar dat is een summiere, zeer onvolmaakte en misleidende weergave van de zaak. Want de rede is slechts een bijzondere en beperkte nuttigheid en instrumentele handeling, die voortkomt uit iets dat veel groter is dan het zelf, uit een kracht die zich bevindt in een ether die helderder, ruimer en onbegrensd is. Het ware en ultieme, te onderscheiden van het onmiddellijke of tussenliggende belang van onze waarneming, redenering, onderzoekende en oordelende intelligentie is dat het de mens voorbereidt op de juiste ontvangst en de juiste werking van een Licht van bovenaf dat geleidelijk het duistere licht van onderaf dat het dier leidt in hem moet vervangen. Het laatste heeft ook een rudimentaire rede, een soort denken, een ziel, een wil en scherpe emoties; hoewel minder ontwikkeld, is zijn psychologie toch van dezelfde aard als die van de mens. Maar al deze capaciteiten in het dier worden automatisch bewogen en strikt beperkt, bijna zelfs gevormd door het lagere zenuwstelsel. Alle dierlijke waarnemingen, gevoeligheden, activiteiten worden beheerst door nerveuze en vitale instrumenten, instincten, hunkeringen, behoeften, genoegdoening, waarvan de schakel de levensimpuls en de vitale begeerte is. De mens is evenzeer gebonden, maar minder gebonden aan dit automatisme van de vitale natuur. De mens kan een verlichte wil, een verlichte gedachte en verlichte emoties meebrengen in het moeilijke werk van zijn zelfontplooiing; hij kan de inferieure functie van het verlangen steeds meer onderwerpen aan deze meer bewuste en beschouwende gidsen. In verhouding tot zijn vermogen om zijn lagere zelf aldus te beheersen en te verlichten, is hij een mens en niet langer een dier. Wanneer hij kan beginnen om het verlangen volledig te vervangen door een nog grotere verlichte gedachte en zienswijze en wil in verbinding met het Oneindige, bewust onderworpen aan een goddelijkere wil dan zijn eigen, gekoppeld aan een meer universele en transcendente wetenschap, is hij begonnen aan de opgang naar de supermens; hij is op zijn opmars omhoog in de richting van het Goddelijke.

Het is dan, in de hoogste geest van de gedachte en licht en wil of het is in het innerlijke hart van het diepste gevoel en emotie dat we eerst ons bewustzijn in het middelpunt moeten plaatsen, — in één van beide of, als

we daartoe in staat zijn, in beide samen, — en dat gebruiken als onze hefboom om de natuur helemaal naar het Goddelijke te tillen. De concentratie van een verlichte gedachte, wil en hart eenstemmig gericht op één groot doel van onze kennis, een lichtgevende en oneindige bron van onze handeling, een onuitwisbaar feit van onze bewogenheid is het beginpunt van de Yoga. En het doel van ons zoeken moet een immense bron van licht zijn dat in ons groeit, de oorsprong van de Kracht die we aanroepen om onze leden te bewegen. Ons enige doel moet het Goddelijke zelf zijn waarnaar, bewust of onbewust, altijd iets in onze natuur streeft. Er moet een grote, veelzijdige en toch enkelvoudige concentratie van de gedachte zijn op het idee, de waarneming, de visie, de ontwakende aanraking, de realisatie van de ziel van het ene Goddelijke. Er moet een vurige concentratie zijn op het Al en de Eeuwige en, wanneer we hem eenmaal gevonden hebben, een diepe afdaling en onderdompeling in de aanvaarding en bezieling van de Almachtige. Er moet een sterke en onwrikbare concentratie van de wil zijn op het bereiken en vervullen van al wat het Goddelijke is en een vrije en buigzame openstelling voor al wat hij in ons wil openbaren. Dit is de drievoudige weg van de Yoga.

*

*

Maar hoe kunnen we ons concentreren op datgene wat we niet weten? En vooralsnog kunnen we het Goddelijke niet kennen tenzij we deze concentratie van ons wezen op Hem hebben bereikt. Een concentratie die tot een hoogtepunt komt in een levend besef en de constante aanwezigheid van de Ene in onszelf en in alles waarvan we ons bewust zijn, is wat we in de Yoga bedoelen met kennis en streven naar kennis. Het is niet genoeg om ons door het lezen van de Geschriften of door de nadruk van filosofische redeneringen te wijden aan een intellectueel begrip van het Goddelijke; want aan het einde van onze lange mentale arbeid zouden we alles kunnen weten wat er van het Eeuwige is gezegd, alles bezitten wat er over het Oneindige kan worden gedacht en desalniettemin hem misschien helemaal niet kennen. Deze intellectuele voorbereiding kan inderdaad de eerste stap zijn in een krachtige Yoga, maar het is niet onontbeerlijk; het is geen stap die iedereen nodig heeft of kan worden gevraagd om te nemen. Yoga zou onmogelijk zijn, behalve voor een enkeling, indien de intellectuele vorm van kennis, verkregen door speculatieve of meditatieve Rede, de onontbeerlijke voorwaarde of een bindende voorbereiding zou zijn. Alles wat het Licht van boven van ons vraagt is een oproep van de ziel en een toereikende

ondersteuning in de geest om zijn werk te beginnen. Deze steun kan worden bereikt door een aandringend idee van het Goddelijke in de gedachte, een overeenkomstige wil in de dynamische delen, een aspiratie, een vertrouwen, een noodzaak in het hart. Elk van deze kan leiden of overheersen, als ze niet allemaal in harmonie of in een gelijk ritme kunnen bewegen. Het idee kan en moet in het begin ontoereikend zijn; de aspiratie kan kleingeestig en onvolmaakt zijn, het geloof slecht verlicht of zelfs, wanneer het niet stevig gefundeerd is op de rots van kennis, wankelend, onzeker, gemakkelijk te verzwakken; vaak kan het ook uitgedoofd zijn en moet het met moeite opnieuw als een fakkel in een winderige pas aangestoken worden. Maar als er eenmaal een vastberaden toewijding is van binnenuit, als er een ontwaken is voor de roep van de ziel, kunnen deze ontoereikende dingen een bevredigend instrument zijn voor het goddelijke doel. Daarom zijn de wijzen altijd onwillig geweest om de wegen van de mens richting God af te bakenen; zij wilden zelfs de smalste ingang, de laagste en donkerste achterdeur, het nederigste poortje niet voor zijn intrede sluiten. Elke naam, elke vorm, elk symbool, elk offer wordt als voldoende geacht mits de toewijding er aan verbonden is; want het Goddelijke kent zichzelf in het hart van de zoeker en hij aanvaardt het offer.

Maar toch, hoe groter en breder de bewogen idee-kracht achter de toewijding, hoe beter het is voor de zoeker; zijn verworvenheid zal waarschijnlijk vollediger en ruimer zijn. Als we een integrale Yoga willen beproeven, zullen we er goed aan doen te beginnen met een visie van het Goddelijke dat zelf integraal is. Er zou een aspiratie in het hart moeten zijn diepgaand genoeg voor een realisatie zonder nauwe grenzen. Niet alleen moeten we een sektarische religieuze visie vermijden, maar ook alle eenzijdige filosofische opvattingen die proberen het Onuitsprekelijke vast te leggen in een beperkte mentale formule. De dynamische opvatting of het aansporende besef waarmee onze Yoga het best kan beginnen zou natuurlijk het idee, het gevoel zijn van een bewuste alomvattende maar alles overstijgende Oneindigheid. Onze opwaartse blik moet gericht zijn op een vrije, almachtige, volmaakte en zalige Ene en Eenheid waarin alle wezens zich bewegen en leven en waardoor elk elkaar kan ontmoeten en éénworden. Deze Eeuwige zal tegelijk persoonlijk en onpersoonlijk zijn in zijn zelf openbaring en aanraking met de ziel. Hij is persoonlijk omdat hij het bewuste Goddelijke is, de oneindige Persoon die een gebroken afspiegeling van zichzelf werpt in de talloze goddelijke en niet goddelijke persoonlijkheden van het universum. Hij is onpersoonlijk omdat hij voor ons een oneindig Bestaan, Bewustzijn en Ananda lijkt en omdat hij de bron,

basis en het bestanddeel is van alle bestaan en alle energieën, - het eigenlijke materiaal van ons wezen en geest en leven en lichaam, onze geest en onze materie. De gedachte, die zich op hem concentreert, moet niet louter in intellectuele vorm begrijpen dat hij bestaat, of hem beschouwen als een abstractie, een logische noodzaak; het moet een zienswijze worden die in staat is hem hier te ontmoeten als de Bewoner in allen, hem in onszelf te verwezenlijken, toe te zien op en zich meester te maken van de beweging van zijn krachten. Hij is het enige Bestaan: hij is de oorspronkelijke en universele Verrukking die alle dingen schept en ze overstijgt: hij is het enige oneindige Bewustzijn dat alle bewustzijnsvormen samenstelt en al hun bewegingen bezielt; hij is het enige onbegrensde Wezen dat alle handeling en ervaring ondersteunt; zijn wil leidt de evolutie der dingen naar hun nog ongerealiseerde maar onvermijdelijke doel en volheid. Aan hem kan het hart zich toewijden, hem benaderen als de Allerhoogste Beminde, in hem kloppen en bewegen als in een universele zoetheid van Liefde en een bruisende zee van Verrukking. Want van hem is de geheime Vreugde die de ziel in al haar ervaringen en zelfs het dolende ego en de worstelingen in haar beproevingen ondersteunt totdat alle verdriet en lijden zal ophouden. Hij is de Liefde en de Zaligheid van de oneindige goddelijke Geliefde die alle dingen langs hun eigen pad naar zijn gelukkige eenheid leidt. Op hem kan de Wil zich onwrikbaar vestigen als de onzichtbare Macht die hem stuurt en vervult en als de bron van zijn kracht. In de onpersoonlijkheid is deze drijvende Macht een zelfverlichte Kracht die alle resultaten bevat en kalm werkt tot het is volbracht, in de persoonlijkheid is hij een alwetende en almachtige Meester van de Yoga die door niets kan worden tegengehouden om hem naar zijn doel te leiden. Dit is het geloof waarmee de zoeker zijn zoektocht en inspanning moet beginnen; want in al zijn streven hier, maar bovenal in zijn streven naar het Onzichtbare, moet de mentale mens noodzakelijkerwijs met vertrouwen te werk gaan. Wanneer de verwezenlijking ontkiemt, zal het geloof dat goddelijk vervuld en voltooid is getransformeerd worden in een eeuwige vlam van kennis.

*

*

In al onze inspanningen opwaarts zal het lagere element van de begeerte in het begin natuurlijk binnendringen. Want wat de verlichte wil ziet als datgene wat gedaan moet worden en nastreeft als de kroon die moet worden veroverd, wat het hart omarmt als het ene verrukkelijke, datgene in ons dat zich beperkt en tegengewerkt voelt en, omdat het beperkt is, hunkert en

worstelt, zal zoeken met de gekwelde hartstocht van een egoïstisch verlangen. Deze hunkerende levenskracht of begeerte-ziel in ons moet aanvankelijk worden aanvaard, maar alleen opdat hij kan worden getransformeerd. Reeds vanaf het begin moet het geleerd worden afstand te doen van alle andere verlangens en zich te concentreren op de hartstocht voor het Goddelijke. Dit kapitale punt verworven, moet het geleerd worden te verlangen, niet omwille van zichzelf, maar naar God in de wereld en naar het Goddelijke in onszelf; het moet zich niet richten op persoonlijk spiritueel gewin, hoewel we zeker zijn van alle mogelijke spirituele verworvenheden, maar op het grote werk dat in ons en anderen moet worden gedaan, op de hoge komende manifestatie die de glorieuze vervulling van het Goddelijke in de wereld moet zijn, op de Waarheid die voor altijd moet worden gezocht en geleefd en verheerlijkt. Maar tenslotte, het meest moeilijke, moeilijker dan te zoeken met het juiste voorwerp, moet het geleerd worden te zoeken op de juiste manier; want het moet leren te verlangen, niet op zijn eigen egoïstische wijze, maar op de wijze van het Goddelijke. Het moet niet langer aandringen, zoals de sterk afgescheiden wil altijd aandringt, op zijn eigen wijze van vervulling, zijn eigen droom van bezit, zijn eigen idee van het juiste en het wenselijke, hij moet verlangen om een ruimere en grotere Wil te vervullen en erin toestemmen te wachten op een minder belanghebbende en onwetende leiding. Aldus getraind, zal het Verlangen, die grote rusteloze kwelgeest en verstoorder van de mens en oorzaak van elke vorm van struikelen, geschikt worden om getransformeerd te worden in zijn goddelijke tegenhanger. Want ook verlangen en hartstocht hebben hun goddelijke vorm; er is een zuiver zoeken van de ziel voorbij alle begeerte en smart, er is een Wil van Ananda die verheerlijkt zetelt in het bezit van de allerhoogste zaligheden.

Wanneer eenmaal het doel van concentratie bezit heeft genomen van en beheerst wordt door de drie meester-instrumenten, het verstand, het hart en de wil, — een voltooiing die slechts ten volle mogelijk is wanneer de begeerte-ziel in ons zich heeft onderworpen aan de Goddelijke Wet, — kan de vervolmaking van geest en leven en lichaam doeltreffend worden vervuld in onze getransmuteerde natuur. Dit zal worden gedaan, niet voor de persoonlijke bevrediging van het ego, maar opdat het geheel een geschikte tempel zal vormen voor de Goddelijke Aanwezigheid, een onberispelijk instrument voor het goddelijke werk. Want het werk kan pas waarlijk verricht worden wanneer het instrument, gewijd en volmaakt, geschikt is geworden voor een onbaatzuchtige handeling, — en dat zal zijn wanneer persoonlijk verlangen en egoïsme zijn uitgebannen, maar niet het bevrijde

individu. Zelfs wanneer het kleine ego is verdwenen, kunnen de ware Geestelijke Persoon en Gods wil en werk en verrukking in hem en het spirituele gebruik van zijn volmaaktheid en vervulling alsnog blijven bestaan. Onze werken zullen dan goddelijk zijn en goddelijk gedaan worden; onze geest en ons leven en onze wil, gewijd aan het Goddelijke, zullen gebruikt worden om in anderen en in de wereld te helpen vervullen wat eerst in onszelf gerealiseerd is, — alles wat wij kunnen manifesteren van de belichaamde Eenheid, Liefde, Vrijheid, Kracht, Pracht, onsterfelijke Vreugde is het doel van het aardse avontuur van de geest.

De Yoga moet beginnen met een streven, of in ieder geval een vastberaden wending naar deze absolute concentratie. Van ons wordt een voortdurende en niet aflatende wil tot toewijding van onszelf aan de Allerhoogste verlangd, een offer van ons hele wezen en onze veelzijdige natuur aan de Eeuwige die de Alomvattende is. De daadwerkelijke volheid van onze concentratie op datgene wat nodig is, met uitsluiting van al het andere, zal de maatstaf zijn van onze toewijding aan Hem, die enkel en alleen begerenswaardig is. Maar deze eenzijdigheid zal uiteindelijk niets anders uitsluiten dan de onjuistheid van onze manier om de wereld te zien en de onwetendheid van onze wil. Want onze concentratie op het Eeuwige zal door de geest worden voltooid wanneer wij voortdurend het Goddelijke in zichzelf en het Goddelijke in onszelf zien, maar ook het Goddelijke in alle dingen en wezens en gebeurtenissen. Het zal worden voltooid door het hart wanneer alle emoties zijn samengevat in de liefde voor het Goddelijke, — voor het Goddelijke in zichzelf en voor zichzelf, maar ook liefde van het Goddelijke in alle wezens en machten en persoonlijkheden en vormen van het Universum. Het zal worden voltooid door de wil wanneer we altijd de goddelijke impuls voelen en ontvangen en die alleen als onze enige drijfkracht aanvaarden; maar dit zal betekenen dat, als we de dolende impulsen van de egoïstische natuur tot de laatste opstandige achterblijver hebben verslagen, we onszelf hebben geüniversaliseerd en met een voortdurende gelukkige aanvaarding de ene goddelijke werking in alle dingen kunnen accepteren. Dit is de eerste fundamentele Siddhi van de integrale Yoga.

Het is niets minder dan wat uiteindelijk wordt bedoeld wanneer we spreken van de absolute toewijding van het individu aan het Goddelijke. Maar deze totale volheid van toewijding kan alleen komen door een voortdurende progressie, wanneer het lange en moeilijke proces om de begeerte van het bestaan te transformeren in een onvoorwaardelijke

maatregel is voltooid. Volmaakte zelf-toewijding impliceert volmaakte zelf-overgave.

*

*

Want hier zijn twee bewegingen met een overgangsfase ertussen, twee perioden van hun Yoga, — de ene van het proces van overgave, de andere van de bekroning en de gevolgen ervan. In de eerste periode bereidt het individu zich voor op de ontvangst van het Goddelijke tot in zijn ledematen. Gedurende deze hele eerste periode moet hij werken met behulp van de instrumenten van de lagere natuur, maar meer en meer met steun van bovenaf. Maar in de latere overgangsfase van deze beweging neemt onze persoonlijke en noodzakelijkerwijs onwetende inspanning steeds meer af en treedt een hogere Natuur op; de eeuwige Shakti daalt af in deze beperkte vorm van sterfelijkheid en neemt er geleidelijk bezit van en transmuteert het. In de tweede periode vervangt de grotere beweging volledig de mindere, voorheen onontbeerlijke eerste actie; maar dit kan uitsluitend tot stand komen wanneer onze zelf-overgave volledig is. De ego-persoon in ons kan zichzelf niet door zijn eigen kracht of wil of kennis of door welke eigen deugd dan ook omzetten in de aard van het Goddelijke; alles wat het kan doen is zich meer en meer overgeven aan datgene wat het zoekt en wil worden en zich geschikt maken voor de transformatie. Zolang het ego in ons aan het werk is, is en moet ons persoonlijk handelen naar zijn aard te allen tijde deel uitmaken van de lagere niveaus van het bestaan; het is duister of half verlicht, beperkt in zijn veld en zeer gedeeltelijk doeltreffend in zijn kracht. Om een spirituele transformatie, niet een louter verlichtende wijziging van onze natuur, überhaupt te voltooien, moeten we de Goddelijke Shakti aanroepen om dat wonderbaarlijke werk in het individu te verwezenlijken; want zij alleen heeft de benodigde kracht, beslissend, alwetend en onbegrensd. Maar de volmaakte vervanging van de menselijke persoonlijke handeling door de goddelijke is niet in één keer volledig mogelijk. Alle inmenging van onderaf die de waarheid van het superieure handelen zou vervalsen, moet eerst onderdrukt of onmachtig worden gemaakt, en dat moet gebeuren door onze eigen vrije keuze. Een voortdurende en immer herhalende weigering van de impulsen en onwaarheden van de lagere natuur wordt van ons gevraagd en een onophoudelijke steun aan de Waarheid zoals die in ons wezen groeit; want de geleidelijke vestiging in onze natuur en de uiteindelijke vervolmaking van het inkomende informatieve Licht, de Zuiverheid en de Kracht hebben

voor hun ontwikkeling en instandhouding onze vrije aanvaarding ervan nodig en onze hardnekkige verwerping van alles wat daarmee in strijd is, inferieur of onverenigbaar.

In de eerste beweging van zelf-voorbereiding, de periode van persoonlijke inspanning, is de methode die we moeten gebruiken deze concentratie van het hele wezen op het Goddelijke dat het zoekt en, als uitvloeisel daarvan, deze voortdurende afwijzing, het verwerpen, *katharsis*, van al wat niet de ware Waarheid van het Goddelijke is. Een volledige toewijding van alles wat we zijn, denken, voelen en doen zal het resultaat zijn van deze volharding. Deze consecratie moet op zijn beurt uitmonden in een integrale zelfgave aan de Hoogste; want de kroon en het teken van voltooiing is de alomvattende absolute overgave van de gehele natuur. In de tweede fase van de Yoga, de overgang tussen de menselijke en de goddelijke werking, zal er een toenemende gelouterde en waakzame passiviteit ontstaan, een meer en meer lichtgevende goddelijke reactie op de goddelijke Kracht, — maar niet op enig ander; en er zal als gevolg daarvan een groeiende toestroom zijn van een grote en bewuste wonderbaarlijke werking van boven. In de laatste periode is er helemaal geen inspanning, geen strakke methode, geen vaste Sadhana; de plaats van streven en Tapasya zal worden ingenomen door een natuurlijke, eenvoudige, krachtige en gelukkige onthulling van de bloem van het Goddelijke uit de knop van een gezuiverde en vervolmaakte aardse natuur. Dit zijn de natuurlijke opeenvolgingen van de handeling van de Yoga.

Deze bewegingen zijn feitelijk niet altijd of absoluut in een strikte opeenvolging van elkaar gerangschikt. De tweede fase begint gedeeltelijk voordat de eerste is voltooid; de eerste fase gaat gedeeltelijk door tot de tweede volmaakt is; de laatste goddelijke werking kan zich van tijd tot tijd manifesteren als een belofte voordat het definitief is gevestigd en normaal voor de natuur. Ook is er altijd iets hogers en groters dan het individuele dat hem bovendien in zijn persoonlijke werk en streven leidt. Vaak wordt hij, en blijft hij tijdelijk, volledig bewust, zelfs in delen van zijn wezen blijvend bewust, van deze hogere leiding achter de sluier, en dat kan gebeuren lang voordat zijn hele natuur in al haar onderdelen van de lagere indirecte controle is gezuiverd. Zelfs kan hij bewust zijn vanaf het begin; zijn geest en hart, zo niet zijn andere delen, kunnen reageren op de aangrijpende en doordringende leiding ervan met een zekere eerste volledigheid vanaf de allereerste stappen van de Yoga. Maar het is de voortdurende, volmaakte en eenvormige handeling van de grote directe besturing die de overgangsfasen meer en meer onderscheidt naarmate zij vorderen en hun einde naderen. Dit

overwicht van een grotere goddelijke leiding, niet persoonlijk voor onszelf, geeft de toenemende rijpheid van de natuur aan voor een volslagen spirituele transformatie. Het is het onmiskenbare teken dat de zelf-consecratie niet alleen in beginsel is aanvaard, maar ook in daad en kracht is vervuld. De Allerhoogste heeft zijn stralende hand gelegd op een uitverkoren menselijk instrument van zijn wonderbaarlijke Licht en Kracht en Ananda.

Hoofdstuk III

Zelf-Overgave in Werken — De Weg van De Gita

HET leven, niet een verre stille of hoog verheven extatische Eeuwigheid — het Leven alleen, is het veld van onze Yoga. De transformatie van onze oppervlakkige, nauwe en fragmentarische manier van denken, zien, voelen en zijn tot een diep en breed spiritueel bewustzijn en een geïntegreerd innerlijk en uiterlijk van ons gewone menselijke leven naar een goddelijke wijze van leven moet het centrale doel ervan zijn. Het middel tot dit hoogste doel is een zelfgave van onze hele natuur aan het Goddelijke. Alles in ons moet worden gegeven aan het Goddelijke, aan het universele Al en aan het transcendente Allerhoogste. Een absolute concentratie van onze wil, ons hart en onze gedachte op dat ene en veelvoudige Goddelijke, een onvoorwaardelijke toewijding van ons hele wezen aan het Goddelijke alleen — dit is de doorslaggevende verandering, de wending van het ego naar Dat wat oneindig veel groter is dan zichzelf, zijn opoffering en onontbeerlijke overgave.

Het leven van het menselijke wezen, zoals het gewoonlijk wordt geleefd, bestaat uit een half-vaste, half-vloeibare massa van zeer onvolmaakt bestuurd gedachten, waarnemingen, sensaties, emoties, verlangens, geneugten, handelingen die meestal gebruikelijk zijn en zichzelf herhalen, maar die allemaal draaien om een oppervlakkig ego. De som van deze activiteiten resulteert in een integrale groei die ten dele zichtbaar en operationeel is in dit leven, deels een bron van vooruitgang in het hiernamaals. Deze groei van het bewuste wezen, een expansie, een toenemende zelfexpressie, een meer en meer geharmoniseerde ontwikkeling van zijn samenstellende delen is de ware betekenis en de enige essentie van het menselijk bestaan. Het is voor deze veelbetekenende ontwikkeling van bewustzijn door gedachte, wil, emotie, verlangen, handelingen en ervaring, die uiteindelijk leidt tot een opperste goddelijke zelfontdekking, dat de Mens, het mentale wezen, in het stoffelijke lichaam is getreden. Al de rest is ofwel bijkomstig en ondergeschikt, ofwel toevallig en overbodig; alleen datgene is van belang wat de evolutie van zijn natuur en de groei of liever de geleidelijke ontplooiing en ontdekking van zichzelf en zijn geest ondersteunt.

Het doeleinde van onze Yoga is niets minder dan dit hoogste doel van ons bestaan hier te bespoedigen. Het proces laat de gewone trage methode van langzame en verwarrende groei door de evolutie van de Natuur achter zich. Want op zijn best is de natuurlijke evolutie een heimelijke onzekere groei, deels door de druk van de omgeving, deels door een zoekende ontwikkeling, een onverlichte doelgerichtheid en een slechts gedeeltelijk verlicht en half-automatisch gebruik van de mogelijkheden met veel blunders, vallen en opstaan; een groot deel ervan bestaat uit ogenschijnlijke ongelukken, omstandigheden en wisselvalligheden — hoewel daarachter een geheime goddelijke tussenkomst en leiding schuilgaat. In Yoga vervangen we deze verwarde, kromme zijwaartse beweging door een snelle, bewuste en zelfgerichte evolutie die bedoeld is om ons, voor zover dat kan, in een rechte lijn te voeren naar het einddoel dat voor ons ligt. In zekere zin kan het een vergissing zijn om te spreken van een doeleinde ergens in een evolutie die misschien wel oneindig is. Toch kunnen wij ons een onmiddellijk doel voorstellen en een uiteindelijke doelstelling, die verder gaat dan wat wij nu kunnen bereiken en waarnaar de ziel van de mens kan streven. Daar ligt voor hem de mogelijkheid van een nieuwe geboorte; daar kan een opgang zijn naar een hoger en breder niveau van het wezen en de afdaling ervan om zijn delen te transformeren. Een vergroot en verlicht bewustzijn dat van hem een bevrijde geest en een volmaakte kracht zal maken is mogelijk, en als het zich buiten het individu om verspreidt, kan het zelfs een goddelijke mensheid of een nieuw supramentaal en dus bovenmenselijk ras vormen. Het is deze nieuwe geboorte die wij tot ons doel verheffen; een groei naar een goddelijk bewustzijn is de hele betekenis van onze Yoga, een integrale bekering tot het goddelijke, niet alleen van de ziel, maar van alle delen van onze natuur.

*

*

Ons streven in Yoga is om het beperkte naar buiten gerichte ego te verbannen en om daarvoor in de plaats God op de troon te zetten als de heersende Bewoner van de natuur. En dit betekent, ten eerste, het verlangen te verwerpen en niet langer het genot van de begeerte te aanvaarden als de heersende menselijke drijfveer. Het geestelijke leven zal zijn bestaan niet putten uit verlangen maar uit een zuiver onbaatzuchtig spiritueel genot van het essentiële bestaan. En niet alleen de vitale natuur in ons, wiens stempel de begeerte is, maar ook het mentale wezen moet een nieuwe geboorte en hervorming ondergaan. Onze verdeelde, egoïstische, beperkte en onwetende

gedachte en intelligentie moet verdwijnen; in plaats daarvan moet er een algemeen en onberispelijk spel van een schaduwloze goddelijke verlichting komen die uiteindelijk in een natuurlijk zelf-bestaand Waarheids-Bewustzijn zal uitmonden, vrij van het aftasten van de halve waarheid en struikelende dwaling. Onze verwarde en beschamende egocentrische kleingeestige wil en handeling moet ophouden en ruimte maken voor de totale werking van een snelle krachtige, helder werktuigelijke, goddelijk bewogen en geleide Kracht. In al ons doen en laten moet een opperste, onpersoonlijke, onwankelbare en onverstoorbare wil geïmplanteerd en geactiveerd zijn, in oprechte en onbekommerde eenheid met de Wil van het Goddelijke. Het onbevredigende oppervlaktespel van onze zwakke egoïstische emoties moet worden verdreven en in plaats daarvan moet er een verborgen diep en uitgestrekt psychisch hart binnenin worden onthuld dat achter het spel op ons wacht; al onze gevoelens die door dit innerlijke hart, waarin het Goddelijke woont, worden beziel, zullen worden omgevormd tot kalme en intense bewegingen van een dubbele passie van goddelijke Liefde en veelvoudige Ananda. Dit is de definitie van een goddelijke mensheid of een supramentaal ras. Dit en niet een buitensporig of zelfs een gesublimeerde energie van menselijk intellect en handelen, is het type van de supermens die wij geacht worden te ontwikkelen door middel van onze Yoga.

In het gewone menselijke bestaan is het uiterlijke handelen duidelijk driekwart of zelfs meer van ons leven. Het zijn slechts de uitzonderingen, de heilige en de ziener, de zeldzame denker, dichter en kunstenaar die meer in zichzelf kunnen leven; deze inderdaad, ontwikkelen eerder een innerlijk denken en voelen dan in de oppervlakkige handeling, althans in de intiemste delen van hun natuur. Het is echter niet een van deze kanten die gescheiden is van de andere, maar veeleer een harmonie van het innerlijke en het uiterlijke leven, één gemaakt in volheid en getransfigureerd in een spel van iets dat hen te boven gaat en waardoor de vorm ontstaat van een volmaakt leven. Een Yoga van werken, een vereniging met het Goddelijke in onze wil en handelen — en niet alleen in kennis en gevoel — is dan een onmisbaar, een onuitsprekelijk belangrijk element van een integrale Yoga. De bekering van ons denken en voelen zonder een overeenkomstige bekering van de geest en het lichaam zou een verminkte prestatie zijn van onze inspanningen.

Maar om deze totale bekering te bereiken, moeten onze handelingen en uiterlijke bewegingen evenzeer als ons verstand en hart aan het Goddelijke worden gewijd. Er moet worden aanvaard en geleidelijk tot stand worden

gebracht een overgave van onze vermogens tot werken in de handen van een grotere Macht achter ons en ons gevoel de doener en de werker te zijn moet verdwijnen. Alles moet voor een directer gebruik in handen van de goddelijke Wil worden gelegd, die door deze frontale verschijningen wordt verborgen; want door die toestemmende Wil alleen is onze handeling mogelijk. Een verborgen macht is de ware Heer en overtuigende Waarnemer van onze handelingen en hij alleen, door al de onwetendheid en perversie en vervorming die door het ego wordt berokkend, kent hun betekenis en uiteindelijke doel. Er moet een volledige transformatie plaatsvinden van ons beperkte en vervormde egoïstische leven en handelen in het grote en directe uitstorten van een groter goddelijk Leven, Wil en Energie welke ons nu heimelijk ondersteunt. Deze grotere Wil en Energie moet in ons bewust en meester worden gemaakt; niet langer moet zij, zoals nu, slechts een bovenbewuste, steunende en toestemmende Kracht blijven. Er moet een onvervormde overdracht van dit alwijze doel en proces van een nu verborgen alwetende Kracht en almachtige Kennis door ons tot stand worden gebracht, die onze gehele getransmuteerde natuur in haar zuivere, onbelemmerde, tevreden instemmende en deelnemende kanaal zal omzetten. Deze totale bewustwording en overgave en deze daaruit voortvloeiende volledige transformatie en vrije overdracht vormen het gehele fundamentele middel en het uiteindelijke doel van een integrale Karmayoga.

Zelfs voor hen wier eerste natuurlijke beweging een bewustwording is, een overgave en een daaruit voortkomende volledige transformatie van het denkende verstand en zijn kennis, of een transformatie van het hart en zijn emoties, is de toewijding van werken een noodzakelijk element in die verandering. Anders zullen zij, ook al vinden zij God in het andere leven, niet in staat zijn het Goddelijke in het leven te vervullen; het leven zal voor hen een zinloze, goddeloze inconsequentie zijn. Niet voor hen zal de sleutel tot het raadsel van ons aardse bestaan de ware overwinning zijn; hun liefde zal niet de absolute liefde zijn die triomfeert over zichzelf, hun kennis zal niet het totale bewustzijn en de alomvattende kennis zijn. Het is inderdaad mogelijk met kennis of met goddelijke emotie alleen of met beide tegelijkertijd te beginnen en de werken over te laten voor de laatste beweging van de Yoga. Maar er is dan dit nadeel dat we de neiging kunnen hebben om uitsluitend te leven binnenin, ondergeschikt aan subjectieve ervaring, afgesloten in onze geïsoleerde innerlijke delen; daar kunnen we verstrikt raken in onze spirituele afzondering en het later moeilijk vinden om onszelf triomfantelijk naar buiten uit te storten en onze verworvenheden

in de hogere Natuur toe te passen op het leven. Wanneer wij ons omkeren om ook dit uiterlijke koninkrijk aan onze innerlijke verovering toe te voegen, zullen wij merken dat wij te veel gewend zijn aan een activiteit die louter subjectief is en op het materiële vlak geen effect sorteert. Het zal een immense moeilijkheid zijn om het uiterlijke leven en lichaam te transformeren. Of we zullen merken dat ons handelen niet overeenstemt met het innerlijke licht; het volgt nog steeds de oude gebruikelijke onjuiste paden, gehoorzaamt nog steeds de oude gewone onvolmaakte invloeden; de Waarheid in ons blijft gescheiden door een pijnlijke kloof van het onwetende mechanisme van onze uiterlijke natuur. Dit is een veel voorkomende ervaring, omdat in een dergelijk proces het Licht en de Kracht op zichzelf komen te staan en niet bereid zijn zich in het leven uit te drukken of de fysieke middelen te gebruiken die voor de Aarde en haar processen zijn voorgeschreven. Het is alsof wij in een andere, een grotere en subtielere wereld leven en geen goddelijke greep hebben, misschien weinig greep van welke aard dan ook, op het materiële en aardse bestaan.

Maar toch moet ieder zijn natuur volgen en er zijn altijd moeilijkheden die een tijdlang aanvaard moeten worden als wij ons natuurlijke pad van Yoga willen nastreven. Yoga is immers in de eerste plaats een verandering van het innerlijk bewustzijn en de innerlijke natuur, en als het evenwicht van onze delen zodanig is dat dit met een aanvankelijke uitsluiting moet geschieden en de rest voor latere behandeling wordt overgelaten, moeten wij de klaarblijkelijke onvolmaaktheid van het proces aanvaarden. Toch zou de ideale werking van een integrale Yoga een beweging zijn, zelfs vanaf het begin, integraal in haar proces en volledig en veelzijdig in haar voortgang. In elk geval is onze huidige voorbereiding gericht op een Yoga, integraal in haar doel en volledig in beweging, maar beginnend vanuit werken en voortgaand door werken, hoewel bij elke stap meer en meer bewogen door een bezielende goddelijke liefde en meer en meer verlicht door een helpende goddelijke kennis.

*

*

Het grootste evangelie van spirituele werken dat ooit aan het ras is gegeven, het meest volmaakte systeem van Karmayoga dat de mens in het verleden heeft gekend, is te vinden in de Bhagavad Gita. In die beroemde episode van de Mahabharata zijn de grote basislijnen van Karmayoga voor alle tijden vastgelegd met een onvergelijkbaar meesterschap en het onfeilbare oog van een zekere ervaring. Het is waar dat het alleen pad, zoals

de oudheid het zag, volledig is uitgewerkt; de volmaakte vervulling, het hoogste geheim wordt eerder gesuggereerd dan ontwikkeld; het wordt achtergehouden als een onuitgesproken deel van een opperste mysterie. Er zijn duidelijke redenen voor deze terughoudendheid, want de vervulling is in ieder geval een kwestie van ervaring en kan door geen enkele leer worden uitgedrukt. Het kan niet worden beschreven op een manier die echt begrepen kan worden door een geest die niet de glanzende transmuterende ervaring heeft. En voor de ziel die de stralende poorten is gepasseerd en in de gloed van het innerlijke licht staat, is alle mentale en verbale beschrijving even armzalig als overbodig, inadequaar en een impertinentie. Alle goddelijke verwerklijkingen moeten noodzakelijkerwijs door ons worden uitgedrukt in de onbeholpen en misleidende bewoordingen van een taal die is afgestemd op de normale ervaring van de mentale mens; zo geformuleerd kunnen zij alleen juist worden begrepen door hen die reeds weten, en wetend, in staat zijn om aan deze arme uiterlijke bewoordingen een veranderde, innerlijke en verbeterde betekenis te geven. Zoals de Vedische Rishi's in het begin al benadrukten, zijn de woorden van de allerhoogste wijsheid alleen tot uitdrukking te brengen aan hen die reeds tot de wijzen behoren. De Gita aan het eind van zijn cryptische betoog lijkt door zijn stilzwijgen misschien te stoppen bij de oplossing waarnaar wij op zoek zijn; het pauzeert aan de grenzen van de hoogste spirituele geest en overschrijdt ze niet naar de pracht van het supramentale Licht. En toch is haar geheim van dynamische, en niet slechts statische, identiteit met de innerlijke Aanwezigheid, haar hoogste mysterie van absolute overgave aan de Goddelijke Gids, Heer en Bewoner van onze natuur, het centrale geheim. Deze overgave is het onontbeerlijke middel van de supramentale verandering en, nogmaals, het is door de supramentale verandering dat de dynamische identiteit mogelijk wordt.

Wat zijn dan de lijnen van Karmayoga die door de Gita zijn uitgezet? Het belangrijkste principe, de spirituele methode, kan worden samengevat als de vereniging van twee grootste en hoogste staten of krachten van bewustzijn, gelijkheid en eenheid. De kern van de methode is een onvoorwaardelijke aanvaarding van het Goddelijke in ons leven evenals in ons innerlijke zelf en onze geest. Een innerlijk verzaken van het persoonlijke verlangen leidt tot gelijkheid, volbrengt onze totale overgave aan het Goddelijke, ondersteunt een verlossing van het verdelende ego die ons eenheid brengt. Maar dit moet een eenheid zijn in dynamische kracht en niet alleen in statische vrede of inactieve zaligheid. De Gita belooft ons vrijheid van geest, zelfs te midden van werken en de volle energieën van de

Natuur, indien wij de onderwerping van ons hele wezen aan dat wat hoger is dan het scheidende en beperkende ego accepteren. Het stelt een integrale dynamische activiteit voor die berust op een verstilde passiviteit; een zo groot mogelijke handeling die onherroepelijk gebaseerd is op een onbeweeglijke kalmte is haar geheim, — vrije expressie vanuit een opperste innerlijke stilte.

Alle dingen hier zijn de ene en ondeelbare eeuwige transcendente en kosmische Brahman die naar het schijnt verdeeld is in dingen en schepselen; slechts in schijn, want in werkelijkheid is het altijd één en gelijk in alle dingen en schepselen en is de verdeeldheid slechts een fenomeen van het oppervlak. Zolang wij in het onwetende ogenschijnlijke leven, zijn wij het ego en zijn wij onderworpen aan de geaardheden van de Natuur. Geketend aan de verschijnselen, gebonden aan de dualiteiten, heen en weer geslingerd tussen goed en kwaad, zonde en deugd, verdriet en vreugde, pijn en plezier, geluk en ongeluk, succes en mislukking, volgen we hulpeloos de omwenteling van het ijzeren of vergulde wiel van Maya. In het beste geval hebben wij slechts de povere relatieve vrijheid die door ons uit onwetendheid vrije wil wordt genoemd. Dat is in wezen een illusie, want het zijn de geaardheden van de natuur die zich uitdrukken via onze persoonlijke wil; het is de kracht van de Natuur, die ons aangrijpt, ongrijpbaar voor ons, die bepaalt wat we zullen doen en hoe we het zullen doen. De Natuur, niet een onafhankelijk ego, kiest op elk moment van ons bestaan welk object wij zullen nastreven, hetzij door een beredeneerde wil of door een onbedachtzame impuls. Als we daarentegen leven in de één makende werkelijkheid van het Brahman, dan gaan we voorbij het ego en overstijgen we de Natuur. Want dan komen we terug bij ons ware zelf en worden we de geest; in de geest staan we boven de impulsen van de Natuur, superieur aan haar gewoonte en krachten. Wanneer wij een volmaakte gelijkheid in de ziel, de geest en het hart bereiken, realiseren wij ons ware zelf van eenheid — één met alle wezens, één ook met datgene wat zich in hen uitdrukt en met alles wat wij zien en ervaren. Deze gelijkheid en deze eenheid zijn de onontbeerlijke tweeledige grondslag die wij moeten leggen voor een goddelijk wezen, een goddelijk bewustzijn, een goddelijke handeling. Niet één met allen, zijn wij spiritueel niet goddelijk. Omdat wij niet gelijk zijn aan alle dingen, gebeurtenissen en schepselen, kunnen wij niet geestelijk zien, niet goddelijk weten, niet goddelijk voelen tegenover anderen. De Allerhoogste Macht, de ene Eeuwige en Oneindige is gelijk aan alle dingen en aan alle wezens, en omdat zij gelijk is, kan zij handelen met een absolute

wijsheid overeenkomstig de waarheid van haar werken en haar kracht en volgens de waarheid van elk ding en van elk schepsel.

Dit is ook de enige vrijheid die in de mens mogelijk is, — een vrijheid die hij niet kan hebben tenzij hij zijn mentale afgescheidenheid ontgroeit en de bewuste ziel in de Natuur wordt. De enige vrije wil in de wereld is de ene goddelijke Wil waarvan de Natuur de uitvoerende is; want zij is de meester en schepper van alle andere wilsuitingen. De vrije wil van de mens kan in zekere zin echt zijn, maar zoals alle dingen die tot de geaardheid van de Natuur behoren, is ze slechts relatief echt. De geest drijft op een werveling van natuurlijke krachten, balanceert op een evenwicht tussen verschillende mogelijkheden, neigt naar de ene of andere kant, vestigt zich en heeft het gevoel te kiezen, maar het ziet het niet, het is zich niet eens vaag bewust van de achterliggende Kracht die zijn keuze heeft bepaald. Het kan niet zien, omdat die Kracht iets alomvattends is en voor onze ogen niet te definiëren. Hoogstens kan het verstand met een benadering van duidelijkheid en precisie enkele van de complexe variatie van bijzondere bepalingen onderscheiden waardoor deze Kracht haar onberekenbare doel uitwerkt. Gedeeltelijk zelf rijdt de geest op een deel van de machine, negen van de tien keer zich niet bewust van zijn drijvende werking in Tijd en omgeving, zich niet bewust van zijn voorbereiding in het verleden en zijn toekomstige drift, maar omdat het rijdt, denkt hij dat hij de machine bestuurt. In zekere zin telt het, want die duidelijke neiging van de geest die wij onze wil noemen, die vastberadenheid van de neiging die zich aan ons voordoet als een welbewuste keuze, is een van de krachtigste bepalingen van de Natuur; maar zij is nooit onafhankelijk en alleen. Achter deze kleingeestige instrumentele handeling van de menselijke wil is er iets groots en machtigs en eeuwigs dat de tendens van de neiging overziet en druk uitoefent op de wendingen van de wil. Er is een absolute Waarheid in de Natuur die groter is dan onze individuele keuze. En in deze absolute Waarheid, of zelfs daarbuiten en daarachter, is er iets dat alle resultaten bepaalt; haar aanwezigheid en geheime kennis houden gestaag het proces van de Natuur, een dynamische bijna automatische waarneming van de juiste relaties, de variërende of aanhoudende noodzakelijkheden en de onvermijdelijke stappen van de beweging in stand. Er is een geheime goddelijke Wil, eeuwig en oneindig, alwetend en almachtig, die in het universele en in elk afzonderlijk al deze schijnbaar tijdelijke en eindige, onwetende of half-wetende dingen tot uitdrukking brengt. Dit is de Kracht of Aanwezigheid die de Gita bedoelt wanneer het spreekt over de Heer in het hart van alle

bestaan, die alle schepselen doet draaien alsof ze op een machine zijn gemonteerd door de illusie van de Natuur.

Deze goddelijke Wil is geen vreemde Macht of Aanwezigheid; het is vertrouwd met ons en wijzelf maken er deel van uit; want het is ons eigen hoogste Zelf dat het bezit en ondersteunt. Alleen, het is niet onze bewuste mentale wil; het verwerpt vaak genoeg wat onze bewuste wil aanvaardt en wat onze bewuste wil afwijst. Want terwijl deze geheime Ene alles en ieder detail kent, kent onze oppervlaktegeest slechts een klein deel van de dingen. Onze wil is bewust in de geest en wat het weet, weet het alleen door de gedachte; de goddelijke Wil is superbewust voor ons omdat hij in zijn essentie supramentaal is, en hij weet alles omdat hij alles is. Ons hoogste Zelf dat deze universele Kracht bezit en ondersteunt, is niet ons ego-zelf, niet onze persoonlijke Natuur; het is iets transcendent en universeels waarvan deze kleinere dingen slechts een schuimend en vloeiend oppervlak zijn. Als wij onze bewuste wil overgeven en hem één laten worden met de wil van de Eeuwige, dan en dan alleen zullen wij een ware vrijheid bereiken; levend in de goddelijke vrijheid, zullen we ons niet langer vastklampen aan deze geketende zogenaamde vrije wil; een onwetende marionetten-vrijheid, bedrieglijk, betrekkelijk en gebonden aan de dwaling van zijn eigen ontoereikende vitale motieven en mentale figuren.

*

*

Een onderscheid moet stevig in ons bewustzijn worden aangegrepen, het kapitale onderscheid tussen de mechanische Natuur en de vrije Heer van de Natuur, tussen de Ishwara of de enige lichtende goddelijke Wil en de vele uitvoerende vormen en krachten van het universum. De Natuur, — niet zoals zij is in haar goddelijke Waarheid, de bewuste Kracht van de Eeuwige, maar zoals zij aan ons verschijnt in de Onwetendheid, — is de uitvoerende Kracht, mechanisch in haar stappen, in onze beleving niet bewust van haar intelligentie, hoewel al haar werken instinctief zijn met een absolute intelligentie. Niet in zichzelf meester, is zij vol van een zelfbewuste kracht² die een oneindig meesterschap heeft en, door deze Kracht die haar drijft, regeert zij over alles en vervult zij precies het werk dat de Ishwara in haar heeft bestemd. Niet genietend maar genoten, draagt zij in zich de last van alle genoegens. Natuur als Prakriti is een inerte actieve Kracht, — want zij voert een beweging uit die haar is opgelegd; maar in haar is er Eén die weet,

2 Deze Kracht is de bewuste goddelijke Shakti van de Ishwara, de transcendente en universele Moeder.

— daar zetelt een Entiteit die zich bewust is van al haar beweging en ontwikkeling. Prakriti werkt met de kennis, het meesterschap, de verrukking van de Purusha, het Wezen dat met haar verbonden is of in haar zetelt; maar zij kan er slechts aan deelnemen door onderwerping of weerspiegeling van datgene wat haar vervult. Purusha weet en is stil en inactief, hij bevat de handeling van Prakriti in zijn bewustzijn en kennis en geniet ervan. Hij geeft de goedkeuring aan Prakriti's werken en zij werkt uit wat door hem is bekrachtigd voor zijn plezier. Purusha zelf voert niet uit; hij ondersteunt Prakriti in haar actie en staat haar toe zich in energie en proces en gevormd resultaat uit te drukken wat hij in zijn kennis waarneemt. Dit is het onderscheid dat door de Sankhya's wordt gemaakt; en hoewel het niet de gehele ware waarheid is, geenszins de hoogste waarheid van Purusha of van Prakriti, is het toch een geldige en onmisbare praktische kennis in de lagere hemisfeer van het bestaan.

De individuele ziel of het bewuste wezen in een vorm kan zich identificeren met deze ervarende Purusha of met deze actieve Prakriti. Indien zij zich vereenzelvigd met Prakriti, is zij geen meester, genietter of kenner, maar weerspiegelt zij de geaardheden en werkingen van Prakriti. Door zijn identificatie treedt het binnen in die onderwerping en mechanische werking die kenmerkend is voor haar. En zelfs, door een volledige onderdompeling in Prakriti, wordt deze ziel onwetend of onbewust, slapend in haar vormen zoals in de aarde en het metaal of bijna slapend zoals in het plantenleven. Daar, in de onwetendheid, is het onderworpen aan de overheersing van Tamas, het principe, de kracht, de kwalitatieve geaardheid van duisterheid en traagheid; Sattwa en Rajas zijn er, maar ze zijn verborgen in de dikke omhulling van Tamas. Opkomend in zijn eigen aard van bewustzijn, maar nog niet echt bewust, omdat er nog steeds een te grote overheersing van Tamas in de natuur is, wordt het belichaamde wezen meer en meer onderworpen aan Rajas, het principe, de macht, de kwalitatieve wijze van handeling en passie gedreven door begeerte en instinct. Er wordt dan de dierlijke natuur gevormd en ontwikkeld, eng in bewustzijn, rudimentair in intelligentie, rajaso-tamasisch in vitale gewoonten en impulsen. Nog verder oprijzend uit het grote Onbewustzijn naar een spirituele status bevrijdt het belichaamde wezen Sattwa, de modus van licht, en verwerft een relatieve vrijheid en meesterschap en kennis en met een gekwalificeerd en beheerst gevoel van innerlijke tevredenheid en geluk. De mens, het mentale wezen in een fysiek lichaam, zou dat moeten zijn, maar is dat niet, behalve in enkelen onder deze veelheid van tot leven gebrachte lichamen. Gewoonlijk heeft hij te veel

van de duistere aardse inertie en een verwarde onwetende dierlijke levenskracht in zich om een ziel van licht en gelukzaligheid of zelfs een geest van harmonische wil en kennis te zijn. Er is hier in de mens een onvolledige en nog steeds belemmerde en verbijsterde opgang naar het ware karakter van de Purusha, vrij, meester, kenner en genierter. Want dit zijn in de menselijke en aardse ervaring relatieve geaardheden, waarvan geen enkele zijn enige en absolute vrucht geeft; ze zijn alle met elkaar vermengd en er is nergens de zuivere werking van een van hen. Het is hun verwarde en wisselvallige interactie die de ervaringen bepaalt van het egoïstische menselijke bewustzijn dat slingert in het onzekere evenwicht van de Natuur.

Het teken van de onderdompeling van de belichaamde ziel in Prakriti is de beperking van het bewustzijn tot het ego. Het levendige stempel van dit beperkte bewustzijn is te zien in een voortdurende ongelijkheid van het verstand en het hart en een verward conflict en disharmonie in hun gevarieerde reacties op de aanrakingen van de ervaring. De menselijke reacties slingeren voortdurend tussen de dualiteiten die ontstaan door de onderwerping van de ziel aan de Natuur en door haar vaak intense maar bekrompen strijd voor meesterschap en genot, een strijd die voor het grootste deel ondoeltreffend is. De ziel cirkelt in een oneindige ronde van de verleidelijke en verontrustende tegenstellingen van de Natuur, succes en mislukking, geluk en ongeluk, goed en kwaad, zonde en deugd, vreugde en verdriet, pijn en plezier. Alleen wanneer het ontwaakt uit zijn onderdompeling in Prakriti, zijn eenheid met het Ene en zijn eenheid met alle bestaan waarneemt, kan het vrij worden van deze dingen en zijn juiste relatie vinden met deze uitvoerende wereld-Natuur. Dan wordt het onverschillig voor haar inferieure geaardheden, gelijkmoedig aan haar dualiteiten, in staat tot meesterschap en vrijheid; het zetelt boven haar als de hoog verhevene kenner en getuige, vervuld van de kalme intense onvervalste verrukking van zijn eigen eeuwige bestaan. De belichaamde geest blijft zijn krachten in actie uitdrukken, maar hij is niet langer in onwetendheid verwickeld, niet langer gebonden door zijn werken; zijn daden hebben niet langer een gevolg in zichzelf, maar slechts een gevolg daarbuiten in Prakriti. De hele beweging van de Natuur wordt voor haar ervaring een rijzen en dalen van golven aan de oppervlakte die geen verschil maken voor haar eigen onpeilbare vrede, haar weidse verrukking, haar onmetelijke universele gelijkheid of haar grenzeloze God-bestaan.³

3 Het is niet onontbeerlijk voor de Karmayoga om impliciet de gehele filosofie van de Gita te aanvaarden. We kunnen het, als we willen, beschouwen als een verklaring van psychologische ervaring die nuttig is als een praktische basis voor de Yoga; hier is het volkomen geldig en in

*

*

Dit zijn de voorwaarden van onze inspanning en zij wijzen op een ideaal dat in deze of in gelijkwaardige formules kan worden uitgedrukt.

Te leven in God en niet in het ego; te bewegen, onmetelijk gegrondvest, niet in het kleine egoïstische bewustzijn, maar in het bewustzijn van de Al-Ziel en het Transcendente.

Volkomen gelijk zijn in alle gebeurtenissen en aan alle wezens, en ze zien en voelen als één met zichzelf en één met het Goddelijke; alles voelen in zichzelf en alles in God; God voelen in allen en zichzelf in allen.

Om in God te handelen en niet in het ego. En hier, in de eerste plaats, geen actie te kiezen op grond van persoonlijke behoeften en normen, maar in gehoorzaamheid aan de dictaten van de levende hoogste Waarheid boven ons. Vervolgens, zodra wij voldoende gegrond zijn in het spirituele bewustzijn, niet langer te handelen vanuit onze afzonderlijke wil of beweging, maar meer en meer de actie te laten plaatsvinden en ontwikkelen onder de impuls en leiding van een goddelijke Wil die ons overstijgt. En tenslotte, het allerhoogste resultaat, verheven te worden tot een identiteit in kennis, kracht, bewustzijn, handeling, vreugde van bestaan met de Goddelijke Shakti; een dynamische beweging te voelen, niet beheerst door sterfelijke begeerte en vitale instincten en impulsen en een bedrieglijke mentale vrije wil, maar lumineus opgevat en geëvolueerd in een onsterfelijke zelf-liefde en een oneindige zelf-kennis. Want dit is de actie die voortkomt uit een bewuste onderwerping en versmelting van de natuurlijke mens in het goddelijke Zelf en de eeuwige Geest; het is de Geest die voor altijd deze wereld-Natuur overstijgt en leidt.

*

*

Maar door welke praktische stappen van zelfdiscipline kunnen wij tot deze voltooiing komen? Deze eliminatie van alle egoïstische activiteit en van het fundament daarvan, het egoïstisch bewustzijn, is duidelijk de sleutel tot de voltooiing die wij wensen. En aangezien de knoop die we het eerst moeten losmaken op het pad der werken ligt, moeten we er naar streven om hem los te maken waar hij centraal is vastgebonden, in de begeerte en in het ego; want anders zullen we slechts verdwaalde strengen doorsnijden en niet volledige overeenstemming met een hoge en brede ervaring. Om deze reden heb ik het goed gevonden het hier zo veel mogelijk in de taal van het moderne denken te stellen, met weglating van alles wat tot de metafysica behoort en niet tot de psychologie.

de kern van onze gebondenheid. Dit zijn de twee knopen van onze onderwerping aan deze onwetende en verdeelde Natuur, begeerte en ego-gevoel. En deze twee verlangens hebben hun oorsprong in de emoties en gewaarwordingen en instincten en beïnvloeden van daaruit het denken en de wil; het ego-gevoel leeft inderdaad in deze bewegingen, maar het werpt zijn diepe wortels ook in de denkende geest en zijn wil en het is daar dat het volledig zelfbewust wordt. Dit zijn de twee duistere krachten van de obsessieve wereldwijde Onwetendheid die we moeten verlichten en elimineren.

Op het gebied van actie neemt begeerte vele vormen aan, maar de krachtigste van alle is de hunkering van het vitale zelf of het zoeken naar de vrucht van onze werken. De vrucht die we begeren kan een beloning zijn van innerlijk genoegen; het kan de verwezenlijking zijn van een of ander voorkeurs-idee of een gekoesterde wens of de bevrediging van de egoïstische emoties, of anders de trots van het succes van onze hoogste verwachtingen en ambities. Of het kan een externe beloning zijn, een vergoeding die geheel materieel is, — rijkdom, positie, eer, overwinning, geluk of een andere vervulling van vitale of fysieke verlangens. Maar het zijn allemaal verlokkingen waardoor het egoïsme ons in zijn greep houdt. Altijd begoochelen deze bevredigingen ons met het gevoel van meesterschap en het idee van vrijheid, terwijl we in werkelijkheid worden ingespannen en bestuurd of bereden en gezeseld door een of andere grove of subtiele, nobele of laaghartige figuur van het blinde Verlangen dat de wereld voortdrijft. Daarom is de eerste regel van handelen die door de Gita wordt voorgeschreven, het werk te doen dat gedaan moet worden zonder enig verlangen naar de vrucht, *niskāma karma*.

Op het eerste gezicht een eenvoudige regel, maar toch hoe moeilijk uit te voeren met ook maar iets van een absolute oprechtheid en bevrijdende volkomenheid! In het grootste deel van ons handelen gebruiken we het principe niet of nauwelijks, en dan nog meestal als een soort tegenwicht van het normale principe van de begeerte en om de extreme werking van die tirannieke aandrift te verzachten. In het beste geval zijn wij tevreden als wij tot een gewijzigd en gedisciplineerd egoïsme komen, dat niet te schokkend is voor ons morele gevoel en niet te zeer kwetsend jegens anderen. En aan onze gedeeltelijke zelfdiscipline geven wij verschillende namen en vormen; wij wennen onszelf door oefening aan het plichtsgevoel, aan een vastberaden trouw ten aanzien van het principe, aan een stoïcijnse standvastigheid, of aan een religieuze berusting, een stille of een extatische onderwerping aan de wil van God. Maar het zijn niet deze dingen die de

Gita beoogt, hoe nuttig ze ook zijn op hun plaats; het streeft naar iets absoluuts, onvervalst, compromisloos, een wending, een houding die het hele evenwicht van de ziel zal veranderen. Niet de beheersing van de vitale impulsen door de geest is haar regel, maar de sterke onbeweeglijkheid van een onsterfelijke geest.

De maatstaf die het neerlegt is een absolute gelijkheid van het verstand en het hart tegenover alle resultaten, tegenover alle reacties, tegenover alle gebeurtenissen. Als geluk en ongeluk, respect en belediging, reputatie en smaad, overwinning en nederlaag, aangename gebeurtenis en droeve gebeurtenis ons niet alleen onberoerd laten, maar ook onaangeroerd, vrij in de emoties, vrij in nerveuze reacties, vrij in de mentale visie, niet reagerend met de minste verstoring of vibratie op welke plek van de natuur dan ook, dan hebben we de absolute bevrijding waar de Gita ons op wijst, maar niet anders. De geringste reactie is een bewijs dat de discipline onvolmaakt is en dat een deel van ons onwetendheid en slavernij als zijn wet aanvaardt en zich nog vastklampt aan de oude natuur. Onze zelfoverwinning is slechts ten dele volbracht; zij is nog onvolmaakt of onwerkelijk in een of ander gebied of deel of kleinste plekje van de grond der natuur. En dat kleine steentje van onvolmaaktheid kan de hele prestatie van de Yoga ten val brengen!

Er zijn bepaalde verschijningsvormen van een gelijke geest, die niet verward moeten worden met de diepe en verregaande geestelijke gelijkheid die de Gita ons leert. Er is een gelijkheid van teleurgestelde berusting, een gelijkheid van trots, een gelijkheid van hardheid en onverschilligheid: al deze zijn egoïstisch van aard. Onvermijdelijk komen zij in de loop van de sadhana, maar zij moeten verworpen of getransformeerd worden, in de ware kalmte. Er is ook, op een hoger niveau, de gelijkmatigheid van de stoïcijn, de gelijkmatigheid van een vrome berusting of een wijze onthechting, de gelijkmatigheid van een ziel die zich afzijdig houdt van de wereld en onverschillig is voor wat deze doet. Ook deze zijn ontoereikend; eerste benaderingen kunnen zij zijn, maar zij zijn hoogstens vroege ziele-fasen of onvolmaakte mentale voorbereidingen voor onze intrede in de ware en absolute zelf-bestaande brede gelijke eenheid van de geest.

Want het is zeker dat een zo groot resultaat niet onmiddellijk en zonder voorafgaande fasen kan worden bereikt. Eerst moeten wij leren de schokken van de wereld te verdragen met het centrale deel van ons wezen onaangeroerd en stil, zelfs wanneer het oppervlakkige verstand, het hart, het leven sterk worden geschokt; onbewogen moeten wij daar op de grondvesten van ons leven de ziel die achter ons waakt of diep van binnen immuun is, scheiden van deze uiterlijke werkingen van onze natuur. Daarna,

door deze kalmte en standvastigheid van de onthechte ziel tot haar instrumenten uit te breiden, zal het langzamerhand mogelijk worden om vrede uit te stralen vanuit het lichtgevende hart naar de duistere uithoeken. In dit proces kunnen wij de voorbijgaande hulp van vele kleine fasen aannemen; een zeker stoïcisme, een zekere bedaarde filosofie, een zekere religieuze verheffing kunnen ons helpen om ons doel enigszins te naderen, of wij kunnen een beroep doen op nog minder sterke en verheven, maar nog steeds nuttige krachten van onze mentale natuur. Uiteindelijk moeten we ze uitbannen of transformeren en in plaats daarvan tot een volledige gelijkmoedigheid komen, een volmaakte zelf-bestaande vrede van binnen en zelfs, als we kunnen, een absoluut onaantastbaar, zelfgekozen en spontaan genot in al onze leden.

Maar hoe zullen wij dan überhaupt blijven handelen? Want gewoonlijk handelt de mens omdat hij een verlangen heeft of een geestelijk, vitaal of lichamelijk gemis of behoefte voelt; hij wordt gedreven door de noden van het lichaam, door de zucht naar rijkdom, eerbetoon of roem, of door een hunkering naar de persoonlijke bevredigingen van het verstand of het hart of een hang naar macht of genot. Of hij wordt gegrepen en voortgedreven door een morele noodzaak of, op zijn minst, de behoefte of het verlangen om zijn ideeën of zijn idealen of zijn wil of zijn partij of zijn land of zijn goden in de wereld te doen zegevieren. Als geen van deze verlangens of enige andere, de bron van onze actie dient te zijn, lijkt het alsof alle stimulans of drijfkracht is weggenomen en de actie zelf noodzakelijkerwijs moet ophouden. De Gita antwoordt met zijn derde grote geheim van het goddelijke leven. Alle handelingen moeten meer en meer in een God-gericht en uiteindelijk een door God-vervuld bewustzijn worden verricht; onze werken moeten een offer aan het Goddelijke zijn en tenslotte moet een overgave van ons gehele wezen, geest, wil, hart, zintuig, leven en lichaam aan de Ene, ons enige motief tot God-liefde en het dienen van God worden. Deze transformatie van de drijfkracht en het karakter zelf van werken is inderdaad haar meester-idee; het is de basis van haar unieke synthese van werken, liefde en kennis. Uiteindelijk zal niet de begeerte, maar de bewust gevoelde wil van de Eeuwige blijven, de enige drijfveer van onze actie en de enige grondlegger van haar initiatief.

Gelijkmoedigheid, afstand doen van alle begeerte naar de vrucht van onze werken, handelen als een offer aan de opperste Heer van onze natuur en van de gehele natuur, — dit zijn de drie eerste Godwaartse benaderingen in de door de Gita beschreven weg van Karmayoga.

Hoofdstuk IV

Het Offer, het Drievoudige Pad en de Heer van het Offer

DE wet van het offer is de gemeenschappelijke goddelijke handeling die in het begin in de wereld werd geworpen als een symbool van de solidariteit van het universum. Het is door de aantrekkingskracht van deze wet dat een goddelijke, een reddende kracht neerdaalt om de fouten van een egoïstische en in zichzelf verdeelde schepping te beperken en te corrigeren en geleidelijk aan te elimineren. Deze neerdaling, dit offer van de Purusha, de Goddelijke Ziel die zich onderwerpt aan Kracht en Materie opdat zij hen kan bezielen en verlichten, is de kiem van de verlossing van deze wereld van Onbewustheid en Onwetendheid. Want “met het offer als hun metgezel,” zegt de Gita, “schiep de Al-Vader deze volkeren.” De aanvaarding van de wet van het offer is een praktische erkenning door het ego dat het noch alleen in de wereld is, noch leider in de wereld. Het is zijn erkenning dat, zelfs in dit gefragmenteerde bestaan, er buiten zichzelf en achter datgene wat niet zijn eigen egoïstische persoon is, iets groter en vollediger, een goddelijk Al is dat van hem ondergeschiktheid en dienstbaarheid eist. Inderdaad wordt het offer opgelegd en, waar nodig, gedwongen door de universele Wereld-Kracht; zij neemt het zelfs van hen die de wet niet bewust erkennen, — onvermijdelijk, want dit is de wezenlijke aard der dingen. Onze onwetendheid of onze valse egoïstische kijk op het leven kan geen verschil maken voor deze eeuwige fundamentele waarheid van de Natuur. Want dit is de waarheid in de Natuur, dat dit ego, dat zichzelf als een afzonderlijk onafhankelijk wezen beschouwt en beweert voor zichzelf te leven, niet onafhankelijk noch afgescheiden is en kan zijn, noch voor zichzelf kan leven, zelfs als het dat zou willen, maar veeleer dat allen met elkaar verbonden zijn door een geheime Eenheid. Elk bestaan levert voortdurend noodgedwongen uit wat voorhanden is; uit wat hij van zijn mentale ontvangt van de Natuur of van zijn vitale en fysieke middelen, verworvenheden en bezittingen, er vloeit een stroom naar al wat rondom hem heen is. En altijd weer ontvangt het iets van zijn omgeving in ruil voor zijn vrijwillige of onvrijwillige eerbetoen. Want het is niet alleen door dit geven en ontvangen dat het zijn eigen groei kan bewerkstelligen terwijl het tegelijkertijd de som

der dingen helpt. Uiteindelijk, hoewel eerst langzaam en gedeeltelijk, leren wij het bewuste offer te brengen; zelfs, aan het eind, scheppen wij er vreugde in om onszelf en wat wij ons inbeelden te bezitten, in de geest van liefde en toewijding te offeren aan Dat wat voor het moment anders schijnt dan wijzelf en zeker anders is dan onze beperkte persoonlijkheden. Het offer en de goddelijke tegenprestatie voor ons offer worden dan een dankbaar aanvaard middel op weg naar onze laatste volmaaktheid; want het wordt nu erkend als de weg naar de vervulling in ons van het eeuwige doel.

Maar, meestal, wordt het offer onbewust, egoïstisch en zonder kennis of aanvaarding van de ware betekenis van de grote wereldrite gedaan. Het is zo dat de overgrote meerderheid of de aardse schepselen het doen; en wanneer het zo gedaan wordt, ontleent het individu slechts een mechanisch minimum aan de natuurlijke onvermijdelijke winst, bereikt er slechts een langzame pijnlijke vooruitgang door, beperkt en gekweld door de kleinheid en het lijden van het ego. Alleen wanneer het hart, de wil en de geest van kennis zich met de wet verenigen en haar graag volgen, kan er de diepe vreugde komen en de gelukkige vruchtbaarheid van het goddelijke offer. De kennis van de wet door de geest en de blijdschap van het hart daarin culminereren in de gewaarwording dat het aan ons eigen Zelf en onze eigen Geest is en aan het ene Zelf en de ene Geest van allen, dat wij geven. En dit is het geval zelfs wanneer ons zelf-offer nog steeds aan onze medeschepselen gericht is of aan mindere Machten en Principes en nog niet aan de Allerhoogste. “Niet omwille van de vrouw,” zegt Yajnavalkya in de Upanishad, “maar omwille van het Zelf is de vrouw ons dierbaar.” Dit is in de lagere zin van het individuele zelf het harde feit achter de gekleurde en hartstochtelijke betuigingen van egoïstische liefde; maar in een hogere zin is het ook de innerlijke betekenis van die liefde die niet egoïstisch maar goddelijk is. Alle ware liefde en alle opoffering zijn in hun essentie de tegenspraak van de Natuur met het primaire egoïsme en zijn scheidende dwaling; het is haar poging om zich te keren van een noodzakelijke eerste fragmentatie naar een herstelde eenheid. Alle eenheid tussen schepselen is in wezen een zelf-vinden, een versmelting met datgene waarvan we ons hebben afgescheiden en een ontdekking van het eigen ik in anderen.

Maar het is alleen een goddelijke liefde en eenheid die in het licht kan bezitten wat de menselijke vormen van deze dingen zoeken in de duisternis. Want de ware eenheid is niet slechts een vereniging en opeenhoping zoals die van fysieke cellen die door een leven van gemeenschappelijke belangen met elkaar verbonden zijn; het is zelfs niet een emotioneel begrip, sympathie, solidariteit of hechte verwantschap. Pas dan zijn wij werkelijk

verenigd met hen die van ons gescheiden zijn door de verdelingen van de natuur, wanneer wij de verdeling opheffen en onszelf vinden in datgene wat ons niet onszelf leek. Vereniging vormt een vitale en fysieke eenheid; haar offer is dat van wederzijdse hulp en concessies. Nabijheid, sympathie, solidariteit scheppen een mentale, morele en emotionele eenheid; hun offer is dat van wederzijdse steun en wederzijdse voldoeningen. Maar de ware eenheid is spiritueel; haar offer is een wederzijdse zelf-gave, een samensmelting van onze innerlijke substantie. De wet van het offer beweegt zich in de Natuur naar zijn hoogtepunt in deze volledige en onvoorwaardelijke zelf-gave; het wekt het bewustzijn van één gemeenschappelijk zelf in de gever en het doel van het offer. Dit hoogtepunt van opoffering is zelfs het hoogste punt van menselijke liefde en toewijding wanneer zij goddelijk tracht te worden; want ook daar wijst de hoogste top van liefde naar een hemel van volledige wederzijdse zelf-gave; het summum ervan is de extatische versmelting van twee zielen tot één.

Dit diepere idee van de wereldomvattende wet vormt de kern van het onderricht over werken dat in de Gita wordt gegeven; een geestelijke vereniging met de Allerhoogste door opoffering, een onvoorwaardelijke zelf-gave aan de Eeuwige is de kern van zijn leer. De alledaagse opvatting van offeren is een daad van pijnlijke zelfopoffering, sobere discipline, moeizame zelfverloochening; dit soort opoffering kan zelfs zo ver gaan als zelfverminking en zelfmarteling. Deze dingen kunnen tijdelijk noodzakelijk zijn in het harde streven van de mens om zijn natuurlijke zelf te overstijgen; als het egoïsme in zijn natuur wreed en onbuigzaam is, moet het soms aangepakt worden door een antwoordende sterke innerlijke onderdrukking en tegenwicht biedende gewelddadigheid. Maar de Gita ontmoedigt elke overdaad aan geweld tegen zichzelf; want het innerlijke zelf is waarlijk de Godheid die zich ontvouwt, het is Krishna, het is het Goddelijke; het moet niet verontrust en gekweld worden zoals de Titanen van de wereld het ontregelen en kwellen, maar het moet in toenemende mate aangemoedigd, gekoesterd, lichtend geopend worden voor een goddelijk Licht en kracht en vreugde en uitgestrektheid. Het is niet het eigen ik, maar de groep van innerlijke vijanden van de geest die we moeten ontmoedigen, verdrijven, verslaan op het altaar van de groeiende geest; deze kunnen genadeloos worden uitgeroeid, waarvan de namen zijn begeerte, toorn, ongelijkheid, hebzucht, gehechtheid aan onze eigen genoegens en pijnen, het gevolg van opdringerige demonen die de oorzaak zijn van de dwalingen en het lijden van de ziel. Deze moeten niet als deel van zichzelf worden beschouwd, maar als indringers en vervalsers van de ware en goddelijke natuur van ons

zelf; ze moeten worden opgeofferd in de hardere zin van het woord, ongeacht de pijn in het leven die ze door reflectie op het bewustzijn van de zoeker kunnen teweegbrengen.

Maar de ware essentie van opoffering is niet zelfvernedering, het is zelf-gave; het doel ervan is niet zelfverloochening, maar zelfvulling; de methode ervan is niet zelfkastijding, maar een groots leven; niet zelfverminking, maar een transformatie van onze natuurlijke menselijke delen in goddelijke leden, geen zelf-foltering, maar een overgang van een mindere verzadiging naar een grotere Ananda. Er is maar één ding pijnlijk in het begin voor een ongezuiverd of troebel deel van de oppervlakte-natuur; namelijk de onmisbare discipline die geëist wordt, de ontkenning die nodig is voor de versmelting van het onvolledige ego; maar daarvoor kan er een snelle en enorme compensatie zijn in de ontdekking van een werkelijk grotere of ultieme volledigheid in anderen, in alle dingen, in de kosmische eenheid, in de vrijheid van het transcendente Zelf en de Geest, in de verrukking van de aanraking van het Goddelijke. Ons offer is niet een geven zonder tegenprestatie of vruchtbare aanvaarding van de andere kant; het is een uitwisseling tussen de belichaamde ziel en bewuste Natuur in ons en de eeuwige Geest. Want ook al wordt er geen tegenprestatie verlangd, toch is er diep in ons de wetenschap dat een wonderbaarlijke wederdienst onvermijdelijk is. De ziel weet dat zij zich niet tevergeefs aan God geeft; zij eist niets op, maar ontvangt toch de oneindige rijkdom van de goddelijke Kracht en Aanwezigheid.

Tenslotte moet er rekening worden gehouden met de ontvanger van het offer en de wijze van offeren. Het offer kan worden aangeboden aan anderen of aan de goddelijke Machten; het kan worden aangeboden aan het kosmische Al of aan de transcendente Allerhoogste. De gebrachte aanbidding kan elke vorm aannemen, van de toewijding van een blad of een bloem, een beker water, een handvol rijst, een brood, tot de toewijding van alles wat we bezitten en de onderwerping van alles wat we zijn. Ongeacht de ontvanger, ongeacht het geschenk, het is de Allerhoogste, de Eeuwige in de dingen, die het ontvangt en aanvaardt, zelfs als het wordt afgewezen of genegeerd door de directe ontvanger. Want de Allerhoogste die het universum overstijgt, is nochtans ook hier, hoewel versluierd, in ons en in de wereld en in haar gebeurtenissen; hij is aanwezig als de alwetende Getuige en Ontvanger van al onze werken en hun geheime Meester. Al onze handelingen, al onze inspanningen, zelfs zonden en struikelingen en lijden en strijd worden, duister of bewust, door ons gekend en gezien of anders onbekend en in een vermomming, in hun laatste resultaat door de Ene

bestuurd. Alles is op hem gericht in zijn ontelbare vormen en wordt door hen aangeboden aan de ene Alomtegenwoordigheid. In welke vorm en met welke geest wij hem ook benaderen, in die vorm en met die geest ontvangt hij het offer.

En ook de vrucht van het offer der werken varieert overeenkomstig het werk, de bedoeling van het werk en de geest die achter de bedoeling schuilgaat. Alle andere offers zijn gedeeltelijk, egoïstisch, gemengd, tijdelijk, onvolledig, — zelfs die, welke aan de grootste Macht en Beginselen worden geofferd, behouden dit karakter; ook het resultaat is gedeeltelijk, beperkt, tijdelijk, gemengd in zijn reacties, slechts werkzaam voor een ondergeschikt of middelmatig doel. Het ene dat volledig aanvaardbaar is, is een laatste en allerhoogste zelf-gave, het is die overgave van aangezicht tot aangezicht, met toewijding en kennis, vrijelijk en zonder enige terughoudendheid aan Hem die tegelijk ons immanente Zelf is, het omringende samenstellende Al, de Allerhoogste werkelijkheid boven deze of enige manifestatie en, in het geheim, al deze tezamen, overal verborgen, de immanente Transcendentie is. Alleen degene die zijn gehele natuur geeft, vindt het Zelf. Alleen degene die alles kan geven, geniet overal van het Goddelijke Al. Alleen een opperste zelfverlating bereikt het Allerhoogste. Alleen de sublimatie door opoffering van alles wat we zijn, kan ons in staat stellen het Hoogste te belichamen en hier te leven in het immanente bewustzijn van de transcendente Geest.

*

*

Dit is, in het kort, de eis die aan ons wordt gesteld, opdat wij ons hele leven tot een bewust offer zullen maken. Elk moment en elke beweging van ons wezen moet worden omgevormd tot een voortdurende en toegewijde zelf-gave aan de Eeuwige. Al onze handelingen, niet minder de kleinste en meest gewone en onbeduidende dan de grootste en meest buitengewone en nobele, moeten worden verricht als gewijde handelingen. Onze geïndividualiseerde natuur moet leven in het enkele bewustzijn van een innerlijke en uiterlijke beweging, gewijd aan Iets dat ons overstijgt en groter is dan ons ego. Wat het geschenk ook moge zijn en aan wie het door ons wordt aangeboden, er moet in de handeling een bewustzijn bestaan van het aanbieden aan het ene goddelijke Wezen in alle wezens. Onze meest gebruikelijke of grofstoffelijke handelingen moeten dit gesublimeerde karakter aannemen; wanneer wij eten, moeten wij ons ervan bewust zijn dat wij ons voedsel geven aan die Aanwezigheid in ons; het moet een heilig

offer zijn in een tempel en het gevoel van louter lichamelijke behoefte of zelfbevrediging moet uit ons verdwijnen. Bij elke grote arbeid, bij elke hoge discipline, bij elke moeilijke of nobele onderneming, of die nu voor onszelf, voor anderen of voor het ras wordt ondernomen, zal het niet langer mogelijk zijn om te stoppen bij het denkbeeld van het ras, van onszelf of van anderen. De dingen die wij doen moeten bewust worden aangeboden als een offer van werken, niet aan deze, maar door hen rechtstreeks aan de Ene Godheid te offeren; de Goddelijke Inwoner, die door deze gestalten verborgen was, moet niet langer verborgen zijn, maar altijd aanwezig voor onze ziel, ons verstand, ons gevoel. De werking en de resultaten van onze handelingen moeten in handen worden gelegd van die Ene, in het besef dat die Aanwezigheid de Oneindige en Allerhoogste is, door wie alleen onze arbeid en ons streven mogelijk zijn. Want in zijn wezen vindt alles plaats; voor hem worden door de Natuur alle arbeid en aspiratie van ons aanvaard en op zijn altaar geofferd. Zelfs in die dingen waarin de Natuur zelf heel duidelijk de werker is en wij slechts de getuigen van haar arbeid en haar ontvangers en ondersteuners, moet er dezelfde voortdurende herinnering en een onwrikbaar bewustzijn van een werk en van zijn goddelijke Meester aanwezig zijn. Onze eigen inspiratie en ademhaling, onze eigen hartslagen kunnen en moeten in ons bewust worden gemaakt als het levende ritme van het universele offer.

Het is duidelijk dat een dergelijke opvatting en de effectieve beoefening ervan drie resultaten in zich dragen die van centraal belang zijn voor ons geestelijk ideaal. Het is duidelijk, om te beginnen, dat zelfs als zo'n discipline zonder devotie wordt begonnen, zij rechtstreeks en onvermijdelijk naar de hoogst mogelijke devotie leidt; want zij moet zich op natuurlijke wijze verdiepen in de volledigst denkbare aanbidding, de diepst mogelijke Godsliefde. Er is mee verbonden een groeiend besef van het Goddelijke in alle dingen, een verdiepende gemeenschap met het Goddelijke in al ons denken, willen en handelen en op elk moment van ons leven, een meer en meer bewogen toewijding aan het Goddelijke van de totaliteit van ons wezen. Nu behoren deze aspecten van de Yoga van werken ook tot de essentie van een integrale en absolute Bhakti. De zoeker die ze in levende praktijk brengt, schept in zichzelf voortdurend een constante, actieve en effectieve weergave van de geest van zelf-devotie, en het is onvermijdelijk dat daaruit de meest verdiepende aanbidding voortkomt voor de Allerhoogste aan wie deze dienst wordt gewijd. Een innemende liefde voor de Goddelijke Tegenwoordigheid, tot wie hij een steeds intiemere nabijheid voelt, groeit bij de toegewijde werker. En daarmee wordt een universele

liefde geboren of daarin ligt ook een universele liefde besloten voor al deze wezens, levende vormen en schepselen die woonplaatsen zijn van het Goddelijke — niet de kortstondige rusteloze begerige emoties van verdeeldheid, maar de bestendige onbaatzuchtige liefde die de diepere trilling is van eenheid. In alles begint de zoeker het ene Doel van zijn aanbedding en dienstbaarheid te ontmoeten. De wijze van werken keert zich langs deze weg van opoffering om het pad van de Devotie te ontmoeten; het kan zelf een devotie zijn die zo compleet, zo innemend, zo integraal is als waar ieder verlangen van het hart om kan vragen of de passie van de geest zich kan voorstellen.

Vervolgens vereist de beoefening van deze Yoga een voortdurende innerlijke herinnering aan de ene centrale bevrijdende kennis, en een voortdurende actieve veruiterlijking ervan in werken komt er ook bij om de herinnering te intensiveren. In alles is het ene Zelf, het ene Goddelijke is alles; allen zijn in het Goddelijke, allen zijn het Goddelijke en er is niets anders in het universum, — deze gedachte of dit geloof is de hele achtergrond totdat het de gehele essentie wordt van het bewustzijn van de werker. Een herinnering, een zelf-dynamiserende meditatie van deze aard, moet en zal uiteindelijk uitmonden in een diepe en ononderbroken visie en een levendig en alomvattend bewustzijn van datgene wat wij ons zo krachtig herinneren of waarover wij zo onophoudelijk mediteren. Want het dwingt op elk moment tot een constante verwijzing naar de Oorsprong van al het zijn en willen en handelen en er is tegelijkertijd een omhelzen en overstijgen van alle bijzondere vormen en verschijningen in Datgene wat hun oorzaak en handhaver is. Deze weg kan niet tot zijn einde leiden zonder een levendig en vitaal waarnemen, even concreet op zijn manier als het fysieke zien, van de werken van de universele Geest alom. Op zijn toppen stijgt het op tot een continu leven en denken en willen en handelen in de aanwezigheid van het Supramentale, het Transcendente. Wat we ook zien en horen, wat we ook aanraken en voelen, alles waarvan we ons bewust zijn, moet door ons gekend en gevoeld worden als datgene wat we aanbidden en dienen; alles moet worden omgezet in een beeld van het Goddelijke, waargenomen als een verblijfplaats van zijn Godheid, omhuld met de eeuwige Alomtegenwoordigheid. Aan het einde, zo niet lang daarvoor, verandert deze manier van werken door verbondenheid met de Goddelijke Aanwezigheid, Wil en Kracht in een manier van Kennis die vollediger en integraler is dan wat de loutere scheppende intelligentie kan bedenken of het zoeken van het intellect kan ontdekken.

Tenslotte dwingt de beoefening van deze Yoga van het offer ons afstand te doen van alle innerlijke medestanders van het egoïsme, ze uit onze geest, wil en handelingen te werpen, en het zaad, de aanwezigheid en de invloed ervan uit onze natuur te verdrijven. Alles moet gedaan worden voor het Goddelijke; alles moet gericht zijn op het Goddelijke. Niets mag voor onszelf als afzonderlijk bestaan worden nagestreefd; niets mag voor anderen worden gedaan, of het nu burens, vrienden, familie, een land of de mensheid of andere schepselen zijn, louter omdat zij met ons persoonlijk leven en denken en sentiment verbonden zijn of omdat het ego een voorkeursbelang in hun welzijn heeft. Op deze manier van doen en zien worden alle werken en alle leven slechts een dagelijkse dynamische aanbidding en dienst aan het Goddelijke in de onbegrensde tempel van zijn eigen uitgestrekte kosmische bestaan. Het leven wordt meer en meer het offer van het eeuwige in het individu dat zich voortdurend zelf offert aan de eeuwige Transcendentie. Het wordt aangeboden in de uitgestrekte offergrond van het veld van de eeuwige kosmische Geest; en ook de Kracht die het aanbiedt is de eeuwige Kracht, de alomtegenwoordige Moeder. Daarom is deze weg een weg van vereniging en verbondenheid door daden en door de geest en kennis in de daad zo volledig en integraal mogelijk als waar onze Godgerichte wil op mag hopen of de kracht van onze ziel kan uitoefenen.

Het heeft alle kracht van een weg van werken integraal en absoluut, maar vanwege zijn wet van opoffering en zelf-gave aan het Goddelijke Zelf en de Meester, wordt het vergezeld aan zijn eigen kant door de volle kracht van de weg van Liefde en aan de andere kant door de volle kracht van Kennis. Aan het einde werken al deze drie goddelijke Krachten samen, versmolten, verenigd, voltooid, vervolmaakt door elkaar.

*

*

Het Goddelijke, de Eeuwige is de Heer van ons offer van werken en de vereniging met Hem in heel ons wezen en bewustzijn en in de uitdrukkingsmiddelen daarvan is het uiteindelijke doel van het offer. De stappen van het offer der werken moeten daarom gemeten worden, ten eerste door de groei in onze natuur van iets dat ons dichter bij de Goddelijke Natuur brengt, maar ten tweede ook door een ervaring van het Goddelijke, zijn aanwezigheid, zijn manifestatie aan ons, een toenemende nabijheid en vereniging met die Aanwezigheid. Maar het Goddelijke is in zijn essentie oneindig en ook zijn manifestatie is onmetelijk. Als dat zo is, is het niet waarschijnlijk dat onze ware integrale volmaaktheid in het wezen en de

natuur tot stand kan komen door slechts één soort realisatie; het moet vele verschillende lijnen van goddelijke ervaring combineren. Het kan niet bereikt worden door het exclusieve nastreven van één enkele lijn van identiteit totdat die tot het absolute verheven is; het moet vele aspecten van het Oneindige harmoniseren. Een integraal bewustzijn met een veelvormige dynamische ervaring is essentieel voor de volledige transformatie van onze natuur.

Er is één fundamentele waarneming die onontbeerlijk is voor elke integrale kennis of veelzijdige ervaring van dit Oneindige. Het is het Goddelijke te realiseren in zijn essentiële zelf en waarheid, onveranderd door vormen en fenomenen. Anders is het waarschijnlijk dat we gevangen blijven in het net van verschijningen of verward ronddwalen in een chaotische veelheid van kosmische of bijzondere aspecten, en als we deze verwarring vermijden, zal dat ten koste gaan van het vastgeketend raken aan een of andere mentale formule of het opgesloten zitten in een beperkte persoonlijke ervaring. De enige zekere en alverzoenende waarheid die het fundament van het universum is, is dat het leven de manifestatie is van een ongeschapen Zelf en Geest, en de sleutel tot het verborgen geheim van het leven is de ware relatie van deze Geest met zijn eigen gecreëerde bestaan. Achter al dit leven schijnt de blik van een eeuwig Wezen op zijn menigvuldige wording; er is rondom en overal in het leven de omhulling en doordringing van een manifestatie in de tijd door een niet-gemanifesteerde tijdloze Eeuwige. Maar deze kennis is waardeloos voor Yoga als het slechts een intellectueel en metafysisch begrip is, zonder leven en zonder gevolgen; een mentaal besef alleen kan niet voldoende zijn voor de zoeker. Want datgene waar Yoga naar zoekt is niet de waarheid van het denken alleen of de waarheid van de geest alleen, maar de dynamische waarheid van een levende en openbarende spirituele ervaring. Er moet in ons een constante inwonende en omringende nabijheid ontwaken, een levendige waarneming, een hecht gevoel en verbondenheid, een ontegenzeggelijk gevoel en aanraking van een ware en oneindige Aanwezigheid, altijd en overal. Die Aanwezigheid moet bij ons blijven als de levende, doordringende Realiteit waarin wij en alle dingen bestaan en bewegen en handelen, en wij moeten haar altijd en overal voelen, tastbaar, zichtbaar, wonend in alle dingen; zij moet zich aan ons openbaren als hun ware Zelf, grijpbaar als hun onvergankelijke Essentie, door ons van nabij ontmoet als hun diepste Geest. Zien, voelen, gewaarworden, contact maken op elke manier en niet alleen om dit Zelf en deze Geest hier in alle bestaan te bevatten en met dezelfde

levendigheid alle bestaan in dit Zelf en Geest te doorvoelen, is de fundamentele ervaring die alle andere kennis moet omhullen.

Dit oneindige en eeuwige Zelf der dingen is een alomtegenwoordige Werkelijkheid, één bestaan overal; het is een enkele verenigende aanwezigheid en niet verschillend in verschillende schepselen; het kan worden ontmoet, gezien of gevoeld in zijn volledigheid in elke ziel of elke vorm in het universum. Want haar oneindigheid is spiritueel en essentieel en niet louter een grenzeloosheid in Ruimte of een eindeloosheid in de Tijd; het Oneindige kan gevoeld worden in een oneindig klein atoom of in een seconde van tijd even overtuigend als in de uitgestrektheid van de tijd van de aeonen of de ontzagwekkende uitgestrektheid van de intersolaire ruimten. De kennis of ervaring ervan kan overal beginnen en zich door alles uitdrukken; want het Goddelijke is in alles, en alles is het Goddelijke.

Deze fundamentele ervaring zal toch verschillend beginnen voor verschillende naturen en zal lang duren om alle Waarheid te ontwikkelen die zij in haar duizend aspecten verbergt. Misschien zie of voel ik in mijzelf of als mijzelf eerst de eeuwige Aanwezigheid en pas daarna kan ik de visie en het gevoel van dit grotere zelf van mij uitbreiden tot alle schepselen. Dan zie ik de wereld in mijzelf of als één met mij. Het universum ontwaart ik als een schouwspel in mijn wezen; het spel van zijn processen als een beweging van vormen en zielen en krachten in mijn kosmische geest; overal ontmoet ik mijzelf en niemand anders. Niet, laat het opgemerkt zijn, de dwaling van de Asura, de Titaan, die leeft in zijn eigen buitensporig uitgegroeide schaduw, het ego verwacht met het zelf en de geest en probeert zijn fragmentarische persoonlijkheid als het enige overheersende bestaan op te leggen aan heel zijn omgeving. Want, de kennis hebbende, heb ik deze werkelijkheid reeds begrepen dat mijn ware zelf niet het ego is; zo wordt mijn grotere Zelf altijd door mij gevoeld ofwel als een onpersoonlijke Onmetelijkheid ofwel als een essentiële Persoon die toch, voorbij zichzelf, alle persoonlijkheden bevat of als beide tezamen; maar in elk geval, of het nu Onpersoonlijk is of onbegrensd Persoonlijk, of allebei tegelijk, het is een ego-overstijgende Oneindigheid. Als ik het eerst heb gezocht en gevonden in de vorm die Ik mijzelf noem en niet zozeer in anderen, dan is dat alleen omdat het daar, vanwege de subjectiviteit van mijn bewustzijn, voor mij het gemakkelijkst is om het te vinden, het meteen te kennen en het te realiseren. Maar als het enge instrumentele ego niet begint te versmelten in dit Zelf zodra het wordt gezien, als het kleinere externe door de geest geconstrueerde Ik weigert te verdwijnen in het grotere permanente ongeschapen spirituele Ik, dan is mijn realisatie ofwel niet oprecht ofwel

radicaal onvolmaakt. Er is ergens in mij een egoïstische belemmering; een deel van mijn natuur heeft zich verzet tegen een zelf-beschouwende en zelfbehoudende ontkenning van de alles verzwelgende waarheid van de Geest.

Anderzijds — en voor sommigen is dit een gemakkelijker weg — kan ik de Goddelijkheid eerst zien in de wereld buiten mij, niet in mijzelf maar in anderen. Ik ontmoet het daar vanaf het begin als een inwonend en alomvattend Oneindige dat niet gebonden is aan al deze vormen, wezens en krachten die het aan zijn oppervlak draagt. Of anders zie en voel ik het als een puur eenzaam Zelf en Geest die al deze krachten en bestaansvormen bevat, en verlies ik mijn gevoel van ego in de stille Alomtegenwoordigheid om mij heen. Daarna is het dit dat mijn instrumentele wezen begint te doorgronden en te bezitten en daaruit schijnen al mijn impulsen tot handelen, al mijn helderheid van denken en spreken, alle formaties van mijn bewustzijn en al zijn relaties en invloeden met andere zielsvormen voort te vloeien in dit wereldwijde Bestaan. Ik ben al niet meer dit kleine persoonlijke zelf, maar Dat met iets van zichzelf dat een geselecteerde vorm van zijn werkingen in het universum in stand houdt.

Er is nog een andere fundamentele realisatie, de meest extreme van allemaal, die toch soms komt als de eerste beslissende opening of een vroege wending van de Yoga. Het is het ontwaken tot een onuitsprekelijke hoge transcendente Onkenbare boven mijzelf en boven deze wereld waarin ik schijn te bewegen, een tijdloze en grenzeloze toestand of entiteit die tegelijkertijd op de een of andere manier dwingend en overtuigend is voor een essentieel bewustzijn in mij, het enige dat voor haar overweldigend waar is. Deze ervaring gaat gewoonlijk gepaard met een even dwingend gevoel van ofwel de droomachtige of schimmige illusie van alle dingen hier, ofwel van hun tijdelijke, afgeleide en slechts half-reële karakter. Alles om mij heen kan op zijn minst een tijdje een beweging lijken van cinematografische schaduwvormen of oppervlakte-figuren en mijn eigen handelen kan verschijnen als een vloeiende formulering vanuit een tot nu toe onbegrepen en misschien onwaarneembare Bron boven of buiten mij. In dit bewustzijn te blijven, deze inwijding uit te voeren of deze eerste suggestie van het karakter der dingen op te volgen, zou zijn om verder te gaan naar het doel van de ontbinding van het zelf en de wereld in het Onkenbare, — Moksha, Nirvana. Maar dit is niet de enige lijn van het proces; integendeel, voor mij is het mogelijk te wachten tot ik door de stilte van deze tijdloze, onbegrensde vrijheid relaties begin aan te gaan met die nog onbegrepen Bron van mijzelf en mijn daden; dan begint de leegte zich te vullen, daaruit

komt te voorschijn of er stroomt binnen alle veelvuldige Waarheid van het Goddelijke, alle aspecten en manifestaties en vele niveaus van een dynamisch Oneindige. Aanvankelijk legt deze ervaring aan de geest en vervolgens aan ons hele wezen een absolute, een ondoorgrondelijke, een bijna onpeilbare vrede en stilte op. Overmeesterd en onderworpen, verstild, bevrijd van zichzelf, aanvaardt de geest de Stilte zelf als de Allerhoogste. Achteraf ontdekt de zoeker dat alles er voor hem is, besloten of nieuw gemaakt in die stilte of door die stilte heen op hem neerdaalt vanuit een groter verborgen transcendent Bestaan. Want dit Transcendente, dit Absolute is niet louter een vrede van betekenisloze leegte; het heeft zijn eigen oneindige inhoud en rijkdom, waarvan onze waarden gedevalueerd en gereduceerd zijn. Als die Bron van alle dingen er niet was, zou er geen universum kunnen zijn; alle krachten, alle werken en activiteiten zouden een illusie zijn, alle schepping en manifestatie zouden onmogelijk zijn.

Dit zijn de drie fundamentele realisaties, zo fundamenteel dat zij voor de Yogin van de Weg der Kennis ulthm lijken, toereikend in zichzelf, voorbestemd om alle andere te overtreffen en te vervangen. En toch zijn ze voor de integrale zoeker, of ze hem nu in een vroeg stadium plotseling en gemakkelijk door een wonderbaarlijke genade worden geschonken of met moeite worden bereikt na een lange voortgang en inspanning, niet de enige waarheid of de volledige en enige aanwijzingen naar de integrale waarheid van de Eeuwige, maar eerder het oningevulde begin van het enorme fundament van een grotere goddelijke Kennis. Er zijn andere realisaties die absoluut noodzakelijk zijn en die tot het uiterste van hun mogelijkheden moeten worden verkend; en als sommige daarvan op het eerste gezicht slechts Goddelijke Aspecten lijken te omvatten die behulpzaam zijn bij de activiteit van het bestaan, maar niet inherent zijn aan de essentie ervan, toch, wanneer zij tot hun einde worden gevolgd door die activiteit naar haar eeuwige Bron, blijkt dat zij leiden tot een onthulling van het Goddelijke zonder welke onze Kennis van de Waarheid achter de dingen kaal en onvolledig zou worden gelaten. Deze schijnbare hulpmiddelen zijn de sleutel tot een geheim zonder hetwelk de Fundamenten zelf niet al hun mysterie zouden onthullen. Alle openbarende aspecten van het Goddelijke moeten gevangen worden in het brede net van de integrale Yoga.

*

*

Als het vertrek uit de wereld en haar activiteiten, een opperste bevrijding en stilte het enige doel van de zoeker waren, zouden de drie grote

fundamentele realisaties voldoende zijn voor de vervulling van zijn geestelijk leven; geconcentreerd in hen alleen zou hij alle andere goddelijke of wereldse kennis van zich af kunnen laten vallen en zelf onbezwaard naar de eeuwige Stilte kunnen vertrekken. Maar hij moet rekening houden met de wereld en haar activiteiten, leren welke goddelijke waarheid er achter kan schuilen en die schijnbare tegenstelling tussen de Goddelijke Waarheid en de gemanifesteerde schepping, die het uitgangspunt is van de meeste spirituele ervaring, met elkaar kunnen verzoenen. Hier wordt hij, op elke mogelijke manier van benaderen, geconfronteerd met een voortdurende Dualiteit, een scheiding tussen twee voorwaarden van bestaan die tegengesteld lijken te zijn en hun tegenstelling juist de wortel van het raadsel van het universum is. Later kan en zal hij ontdekken dat zij de twee polen van Eén Wezen zijn, verbonden door twee gelijktijdige stromen van energie negatief en positief in relatie tot elkaar, hun interactie de eigenlijke voorwaarde voor de manifestatie van wat binnen het Wezen is, hun hereniging het aangewezen middel voor de verzoening van de tegenstellingen van het leven en voor de ontdekking van de integrale waarheid waarvan hij de zoeker is.

Want aan de ene kant is hij zich overal bewust van dit Zelf, deze eeuwige Geest-Substantie — Brahman, de Eeuwige — hetzelfde bestaan hier in de tijd achter elke verschijning die hij ziet of voelt en tijdloos is voorbij het universum. Hij heeft deze sterke overweldigende ervaring van een Zelf dat noch ons beperkte ego, noch ons verstand, leven of lichaam is, wereldwijd maar niet uiterlijk waarneembaar, en toch is een of ander spiritueel gevoel in hem concreter dan enige vorm of verschijnsel, universeel maar voor zijn bestaan niet afhankelijk van iets in het universum of van de totaliteit van het universum; als dit alles zou verdwijnen, zou de uitdoving ervan geen verschil maken voor deze Eeuwige van zijn voortdurende innerlijke ervaring. Hij is zeker van een onuitsprekelijk Zelfbestaan dat de essentie is van hemzelf en van alle dingen; hij is zich innerlijk gewaar van een essentieel Bewustzijn waarvan de denkende geest en het levensgevoel en het lichaamsgevoel slechts gedeeltelijke en beperkte vormen zijn, een Bewustzijn met een onmetelijke Kracht in zich waarvan alle energieën het resultaat zijn, maar die nog niet verklaard en verantwoord wordt door de som of de kracht of de aard van al deze energieën tezamen; hij voelt, hij leeft in een onvervreembare zelf-bestaande Gelukzaligheid die niet deze mindere voorbijgaande vreugde of geluk of plezier is. Een onveranderlijke onvergankelijke oneindigheid, een tijdloze eeuwigheid, een zelfbewustzijn dat niet dit ontvankelijke en reagerende of aftastende mentale bewustzijn is,

maar erachter en erboven en ook eronder aanwezig is, zelfs in wat wij Onwetendheid noemen, een eenheid waarin geen mogelijkheid bestaat van enig ander bestaan, vormen het viervoudige karakter van deze gevestigde ervaring. Toch wordt dit eeuwige Zelf-Bestaan door hem ook gezien als een bewuste Tijd-Geest die de stroom van gebeurtenissen draagt, een zichzelf uitbreidende spirituele Ruimte die alle dingen en wezens bevat, een Geest-Substantie die de eigenlijke vorm en materie is van alles wat niet-spiritueel, tijdelijk en eindig lijkt. Want alles wat vergankelijk, tijdelijk, ruimtelijk en begrensd is, wordt door hem toch gevoeld als zijnde zijn wezen, energie en kracht niet anders dan de Ene, de Eeuwige, de Oneindige.

En toch is er niet alleen in hem of vóór hem dit eeuwige zelfbewuste Bestaan, dit Spirituele Bewustzijn, deze oneindigheid van zelfverlichte Kracht, deze tijdloze en grenzeloze Zaligheid. Daarnaast is er, ook voortdurend in zijn gewaarwording, dit universum in meetbare Ruimte en Tijd, een soort wellicht grenzeloze eindigheid, en daarin is alles vergankelijk, beperkt, fragmentarisch, meervoudig, onwetend, blootgesteld aan disharmonie en lijden, vaag zoekend naar een of andere ongerealiseerde maar inherente harmonie van eenheid, onbewust of halfbewust of, zelfs wanneer het meest bewust, nog steeds gebonden aan de oorspronkelijke Onwetendheid en Onbewustheid. Hij is niet altijd in een trance van vrede of gelukzaligheid en zelfs als hij dat wel was, zou dat geen oplossing zijn, want hij weet dat dit nog steeds buiten hem en toch binnen een groter zelf van hem zou voortduren als ware het voor altijd. Soms schijnen deze twee toestanden van de geest afwisselend voor hem te bestaan, al naar gelang zijn staat van bewustzijn; soms zijn zij er als twee delen van zijn wezen, ongelijksoortig en te verzoenen, twee helften, een bovenste en onderste of een innerlijke en een uiterlijke helft van zijn bestaan. Hij ontdekt spoedig dat zijn scheiding in zijn bewustzijn een immense bevrijdende kracht heeft, want daardoor is hij niet langer gebonden aan de Onwetendheid, de Onbewustheid; het komt hem niet langer voor als de natuur van zichzelf en van de dingen, maar als een illusie die overwonnen kan worden of tenminste als een tijdelijke verkeerde zelfervaring, Maya. Het is verleidelijk om het slechts als een tegenstrijdigheid van het Goddelijke te beschouwen, een onbegrijpelijk mysteriespel, maskerade of travestie van het Oneindige — en zo lijkt het soms onmogelijk voor zijn ervaring, aan de ene kant de lichtende waarachtigheid van Brahman, aan de andere kant een duistere illusie van Maya te zien. Maar iets in hem zal hem niet toestaan het bestaan permanent zo in tweeën te snijden en, nauwkeuriger kijkend, ontdekt hij dat ook dit

halve licht of deze halve duisternis de Eeuwige is — het is de Brahman die hier is met dit gezicht van Maya.

Dit is het begin van een groeiende spirituele ervaring die hem meer en meer openbaart dat dat wat hem een duistere onbegrijpelijke Maya leek, al die tijd niets anders was dan de Bewustzijn-Kracht van de Eeuwige, tijdloos en onbegrensd voorbij het universum, maar hier uitgespreid onder een masker van heldere en donkere tegenstellingen voor het wonder van deze langzame manifestatie van het Goddelijke in Geest en Leven en Materie. Al het Tijdloze dringt zich op aan het spel in de Tijd; alles in de Tijd draait om en rond de tijdloze Geest. Als de afzonderlijke ervaring bevrijdend was, is deze verenigende ervaring dynamisch en doeltreffend. Want hij voelt zich nu niet alleen in zijn ziele-substantie deel van de Eeuwige, in zijn essentiële zelf en geest volledig één met de Eeuwige, maar in zijn actieve natuur een werktuig van diens alwetende en almachtige Bewustzijn-Kracht. Hoe begrensd en betrekkelijk zijn huidige spel in hem ook is, hij kan zich openstellen voor een steeds groter bewustzijn en kracht ervan en aan die expansie lijkt geen grens te kunnen worden toegekend. Een spiritueel en supramentaal niveau van die Bewustzijn-Kracht lijkt zich zelfs boven hem te openbaren en over te hellen om in contact te komen, waar niet deze belemmeringen en grenzen zijn, en ook haar krachten dringen zich op aan het spel in de Tijd met de belofte van een grotere afdaling en een minder vermomde of niet langer vermomde manifestatie van de Eeuwige. De eens zo tegenstrijdige, maar nu gelijkgerichte dualiteit van Brahman-Maya wordt hem geopenbaard als het eerste grote dynamische aspect van het Zelf van alle zelden, de Meester van het bestaan, de Heer van het wereld-offer en van zijn offer.

Op een andere manier van benadering presenteert zich een andere Dualiteit aan de ervaring van de zoeker. Aan de ene kant wordt hij zich bewust van een getuige-ontvanger die het ervaren Bewustzijn observeert, dat niet lijkt te handelen maar waarvoor al deze activiteiten binnen en buiten ons lijken te worden ondernomen en voortgezet. Aan de andere kant is hij zich tegelijkertijd bewust van een uitvoerende Kracht of een energie van het Proces die wordt gezien als vormend, stuwend en leidend voor alle denkbare activiteiten en om een ontelbaar aantal voor ons zichtbare en onzichtbare vormen te creëren en deze te gebruiken als stabiele ondersteuning voor zijn onophoudelijke stroom van actie en creatie. Als hij uitsluitend in het getuigenbewustzijn binnengaat, wordt hij stil, onaangeroerd, onbeweeglijk; hij ziet dat hij tot nu toe passief de bewegingen van de Natuur heeft gereflecteerd en zich toegeëigend en het is door deze

reflectie dat zij van de getuige-ziel in hem hebben verworven wat een spirituele waarde en betekenis scheen te hebben. Maar nu heeft hij die toeschrijving of spiegelende identificatie ingetrokken; hij is zich enkel bewust van zijn zwijgende zelf en afzijdig van alles wat eromheen in beweging is; alle activiteiten zijn buiten hem en meteen houden ze op werkelijk innerlijk te zijn; ze lijken nu mechanisch, afneembaar, eindig. Wanneer hij zich uitsluitend in de kinetische beweging begeeft, heeft hij een tegengesteld zelfbewustzijn; hij lijkt voor zijn eigen waarneming een massa activiteiten, een formatie en resultaat van krachten te zijn; als er een actief bewustzijn is, zelfs een soort kinetisch wezen te midden van dit alles, dan is er nergens meer een vrije ziel in te vinden. Deze twee verschillende en tegengestelde staten van zijn wisselen elkaar in hem af of staan gelijktijdig tegenover elkaar; de ene zwijgend in het innerlijke wezen observeert maar is onbewogen en neemt niet deel; de andere actief in een of ander uiterlijk of oppervlakkig zelf vervolgt zijn gebruikelijke bewegingen. Hij is binnengetreten in een intense scheidende perceptie van de grote dualiteit, Ziel-Natuur, Purusha-Prakriti.

Maar naarmate het bewustzijn zich verdiept, wordt hij zich ervan bewust dat dit slechts een eerste frontale verschijning is. Want hij ontdekt dat het door de stille steun, toestemming of goedkeuring van deze getuige-ziel in hem is dat deze uitvoerende natuur innerlijk of aanhoudend op zijn wezen kan werken; als de ziel haar goedkeuring terugtrekt, worden de bewegingen van de Natuur in hun handelen op en in hem een volledig mechanische herhaling, heftig in het begin alsof ze nog steeds hun greep trachten te versterken, maar daarna steeds minder dynamisch en wezenlijk. Door dit vermogen om te sanctioneren of te weigeren actiever te gebruiken, beseft hij dat hij, eerst langzaam en onzeker, daarna meer vastberaden, de bewegingen van de Natuur kan veranderen. Uiteindelijk wordt in deze getuige-ziel of daarachter aan hem de aanwezigheid van een Kenner en meester-Wil in de Natuur geopenbaard, en al haar activiteiten verschijnen meer en meer als een uitdrukking van wat gekend en ofwel actief gewild ofwel passief toegestaan is door deze Heer van haar bestaan. Prakriti zelf schijnt nu mechanisch te zijn alleen in de zorgvuldig geregelde verschijning van haar werken, maar is in feite een bewuste Kracht met een ziel in zich, een zelfbewuste betekenis in haar wendingen, een openbaring van een geheime Wil en Kennis in haar stappen en vormen. Deze Dualiteit, in aspect gescheiden, is onafscheidelijk. Waar Prakriti is, daar is Purusha; waar Purusha is, daar is Prakriti. Zelfs in deze inactiviteit houdt hij in zich al haar kracht en energieën klaar voor projectie; zelfs in de gedrevenheid van haar

handelen draagt zij al zijn waarnemend en verplichtend bewustzijn met zich mee als de gehele steun en zin van haar scheppend doel. Opnieuw ontdekt de zoeker in zijn ervaring de twee polen van bestaan van het Ene Wezen en de twee lijnen of stromen van hun energie negatief en positief in relatie tot elkaar die door hun gelijktijdigheid de manifestatie van al wat daarin is tot gevolg hebben. Ook hier vindt hij dat het scheidende aspect bevrijdend is; want het verlost hem van de gebondenheid van identificatie met de ontoereikende werkingen van de Natuur in de Onwetendheid. Het verenigende aspect is dynamisch en doeltreffend; want het stelt hem in staat om tot meesterschap en volmaaktheid te komen; terwijl hij het minder goddelijke of schijnbaar niet-goddelijke in haar verwerpt, kan hij haar vormen en bewegingen in zichzelf opnieuw opbouwen volgens een edeler patroon en de wet en het ritme van een groter bestaan. Op een bepaald spiritueel en supramentaal niveau wordt de Dualiteit nog volmaakter Twee-in-één, de Meesterziel met de Bewuste Kracht in zich, en haar potentie ontdoet zich van alle barrières en doorbreekt elke grens. Aldus wordt deze eens gescheiden, nu tweeledige Dualiteit van Purusha-Prakriti in al haar waarheid aan hem geopenbaard als het tweede grote instrumentele en effectieve aspect van de Ziel van alle zielen, de Meester van het bestaan, de Heer van het Offer.

Op nog een andere manier ontmoet de zoeker een andere overeenkomstige maar in aspect verschillende Dualiteit waarin het tweeledige karakter meer direct duidelijk is, — de dynamische Dualiteit van Ishwara-Shakti. Aan de ene kant is hij zich bewust van een oneindige en zelf-bestaande Godheid in het zijn die alle dingen bevat in een onuitsprekelijke potentie van bestaan, een Zelf van alle zelve, een Ziel van alle zielen, een spirituele Substantie van alle substanties, een onpersoonlijk onuitsprekelijk Bestaan, maar tegelijkertijd een onbegrensd Persoon die hier in ontelbare persoonlijkheden zichzelf vertegenwoordigt, een Meester van Kennis, een Meester van Krachten, een Heer van Liefde en Gelukzaligheid en Schoonheid, een enkele Oorsprong van de werelden, een zelf-verwezenlijker en zelschepper, een Kosmische Geest, een universele Geest, een universeel Leven, de bewuste en levende Werkelijkheid die de verschijning ondersteunt die wij gewaarworden als levenloze onbezielde Materie. Aan de andere kant wordt hij zich bewust van dezelfde Godheid in het uitwerkende bewustzijn en de kracht voortgebracht als een zelfbewuste Kracht die alles in zich bevat en draagt en belast is met het manifesteren ervan in universele Tijd en Ruimte. Het is duidelijk voor hem dat er hier één oppermachtig en oneindig Wezen aan ons wordt voorgesteld

in twee verschillende aspecten van zichzelf, waarnemend en tegengesteld in relatie tot elkaar. Alles is voorbereid of vooraf-bestaand binnen de Godheid in het Zijn en vloeit daaruit voort en wordt door haar Wil en Aanwezigheid in stand gehouden; alles wordt naar buiten gebracht, in beweging gedragen door de Godheid in kracht; alles wordt en handelt en door haar en in haar ontwikkelt zich het individuele of het kosmische doel. Het is opnieuw een Dualiteit die noodzakelijk is voor de manifestatie, die de dubbele stroom van energie schept en mogelijk maakt die altijd noodzakelijk lijkt voor het wereldgebeuren, twee polen van hetzelfde Wezen, maar hier dichter bij elkaar en het is altijd heel duidelijk dat elk de krachten van de ander draagt in zijn essentie en zijn dynamische aard. Tegelijkertijd, door het feit dat de twee grote elementen van het goddelijke Mysterie, het Persoonlijke en het Onpersoonlijke, zijn samengesmolten, voelt de zoeker naar de integrale Waarheid in de dualiteit van Ishwara-Shakti zijn nabijheid tot een meer intiem en ultiem geheim van de goddelijke Transcendentie en de Manifestatie dan datgene wat hem door enige andere ervaring wordt geboden.

Want de Ishwara Shakti, goddelijke Bewuste-Kracht en Wereld-Moeder, wordt een mediatrix tussen het eeuwige Ene en de gemanifesteerde Velen. Aan de ene kant, door het spel van de energieën die zij meebrengt van het Ene, manifesteert zij het meervoudige Goddelijke in het universum, waarbij zij de eindeloze verschijningsvormen uit haar openbarende substantie betreft en evolueert; aan de andere kant, door de terugkerende stroom van dezelfde energieën leidt zij alles terug naar Dat waaruit zij zijn voortgekomen, zodat de ziel in haar evolutionaire manifestatie meer en meer kan terugkeren naar het Goddelijke daar of hier haar goddelijke karakter aanneemt. Er is niet in haar, hoewel zij een kosmisch mechanisme uitwerkt, het karakter van een onwetende mechanische Uitvoerder die wij vinden in de eerste aanblik van Prakriti, de Natuur-Kracht; evenmin is er dat gevoel van een Onwerkelijkheid, schepster van illusies of half-illusies, dat verbonden is aan onze eerste aanblik van Maya. Het is meteen duidelijk voor de ervarende ziel dat hier sprake is van een bewuste Kracht van één substantie en één natuur zoals die van het Opperwezen van wie zij kwam. Als zij zich in de Onwetendheid en de Onbewuste schijnt te hebben gestort ter verwezenlijking van een plan dat wij nog niet kunnen interpreteren, als haar krachten zich voordoen als alle tweeslachtige krachten van het universum, wordt het toch spoedig zichtbaar dat zij werkt aan de ontwikkeling van het Goddelijk Bewustzijn in ons en dat zij daarboven staat om ons naar haar eigen hogere entiteit te trekken, om aan ons meer en meer

de essentie van de Goddelijke Kennis, Wil en Ananda te openbaren. Zelfs in de bewegingen van de Onwetendheid wordt de ziel van de zoeker zich gewaar van haar bewuste leiding die zijn stappen ondersteunt en hen langzaam of snel, rechtstreeks of via vele omwegen uit de duisternis naar het licht van een hoger bewustzijn leidt, uit de sterfelijkheid naar de onsterfelijkheid, uit het kwaad en lijden naar een hoogste goed en gelukzaligheid waarvan zijn menselijke geest zich tot nu toe slechts een vaag beeld kan vormen. Zo is haar kracht tegelijk bevrijdend en dynamisch, scheppend, effectief, — scheppend niet alleen van dingen zoals ze zijn, maar van dingen die moeten worden; want door de verwrongen en verwarde bewegingen van zijn lagere bewustzijn, gevormd uit het materiaal van Onwetendheid te elimineren, herbouwt en hernieuwt zij zijn ziel en natuur tot de substantie en krachten van een hogere goddelijke Natuur.

In deze dualiteit is ook hier een scheidende ervaring mogelijk. Aan de ene kant ervan kan de zoeker zich alleen bewust zijn van de Meester van het Bestaan die Zijn energieën van kennis, kracht en gelukzaligheid op hem uitoefent om hem te bevrijden en te verheerlijken; de Shakti kan voor hem slechts een onpersoonlijke Kracht lijken die deze dingen uitdrukt of een attribuut van de Ishwara. Aan de andere kant kan hij de Wereld-Moeder ontmoeten, schepster van het universum, die de goden en de werelden en alle dingen en verschijnselen voortbrengt uit haar geestes-wezen. Of zelfs als hij beide aspecten ziet, kan het zijn met een ongelijke scheidende visie, de ene ondergeschikt makend aan de andere, waarbij hij de Shakti slechts beschouwt als een middel om de Ishwara te benaderen. Er resulteert een eenzijdige tendens of een gebrek aan evenwicht, een uitvoerende kracht die niet volmaakt ondersteund wordt of een licht van openbaring dat niet volmaakt dynamisch is. Het is wanneer een volledige vereniging van de twee kanten van de Dualiteit tot stand is gebracht en zijn bewustzijn beheerst, dat hij zich begint te openen voor een vollere kracht die hem volledig uit de verwarde botsing van Ideeën en Krachten hier in een hogere Waarheid zal trekken en de afdaling van die Waarheid in staat zal stellen deze wereld van Onwetendheid te verlichten, te verlossen en er soeverein in te handelen. Hij is begonnen zijn hand te leggen op het integrale geheim dat in zijn volheid enkel kan worden begrepen wanneer hij de dubbele term van Kennis die hier heerst en die onlosmakelijk verweven is met een oorspronkelijke Onwetendheid overstijgt en de grens overschrijdt waar de spirituele geest verdwijnt in een supramentale Gnosis. Het is door dit derde en meest dynamische dubbele aspect van het Ene dat de zoeker met de

meest integrale volledigheid begint binnen te gaan in het diepste geheim van de Heer van het Offer.

Want achter het mysterie van de aanwezigheid van persoonlijkheid in een schijnbaar onpersoonlijk universum — zoals in dat van de manifestatie van bewustzijn uit het Onbewuste, het leven uit het onbezielde, de ziel uit de brute Materie — ligt de oplossing van het raadsel van het bestaan verborgen. Hier is weer een dynamische Dualiteit meer doordringend dan op het eerste gezicht lijkt en ten diepste noodzakelijk voor het spel van de langzaam zichzelf onthullende Kracht. Het is mogelijk voor de zoeker in zijn spirituele ervaring, staande aan de ene kant van de Dualiteit, de Geest te volgen in het zien van een fundamentele Onpersoonlijkheid overal. De zich ontwikkelende ziel in de materiële wereld begint vanuit een uitgestrekt persoonlijk Onbewustzijn waarin ons innerlijk zicht toch de aanwezigheid van een gesluerde oneindige Geest waarneemt; het gaat verder met het ontstaan van een precair bewustzijn en persoonlijkheid die zelfs op hun best de aanblik vertonen van een episode, maar een episode die zich herhaalt in een constante reeks; het ontstaat door ervaring van het leven uit de geest in een oneindig, onpersoonlijk en absoluut Superbewustzijn waarin persoonlijkheid, geestbewustzijn, levensbewustzijn allemaal lijken te verdwijnen door een bevrijdende uitdoving, Nirvana. Op een lager niveau ervaart hij nog steeds overal deze fundamentele onpersoonlijkheid als een immense bevrijdende kracht. Het verlost zijn kennis uit de bekrompenheid van de persoonlijke geest, zijn wil uit de greep van persoonlijke verlangens, zijn hart uit de slavernij van kleingeestige veranderlijke emoties, zijn leven uit zijn nietige persoonlijke sleur, zijn ziel uit het ego, en het stelt hen in staat kalme, gelijkheid, uitgestrektheid, universaliteit, oneindigheid te omhelzen. Een Yoga van werken lijkt een Persoonlijkheid te vereisen als haar steunpilaar, bijna haar bron, maar ook hier blijkt het onpersoonlijke de meest directe bevrijdende kracht te zijn; het is door een wijde ego-loze onpersoonlijkheid dat men een vrije werker en een goddelijke schepper kan worden. Het is niet verwonderlijk dat de overweldigende kracht van deze ervaring vanuit de onpersoonlijke kant van de Dualiteit de wijzen ertoe bewogen heeft te verklaren dat dit de enige weg is en dat een onpersoonlijke Superwetenschap de enige waarheid van het Eeuwige is.

Maar nog steeds verschijnt er voor de zoeker die aan de andere kant van de Dualiteit staat, een andere lijn van ervaring die een intuïtie rechtvaardigt die diep achter het hart en in onze eigen levenskracht is geworteld, dat persoonlijkheid, net als bewustzijn, leven, ziel, geen kortstondige vreemdeling in een onpersoonlijke Eeuwigheid is, maar de eigenlijke zin

van het bestaan bevat. Deze zuivere ontwikkeling van de kosmische Energie draagt in zich een voorspelling van het doel en een hint van de eigenlijke drijfveer van de universele arbeid. Naarmate een occult visioen zich in hem opent, wordt hij zich bewust van achterliggende werelden waarin bewustzijn en persoonlijkheid een enorme plaats innemen en een eerste waarde aannemen; zelfs hier in de materiële wereld vult voor dit occulte visioen de onwetendheid van de Materie zich met een geheim doordringend bewustzijn, haar wezenloosheid herbergt een levendig leven, haar mechanisme is het werktuig van een inwonende Intelligentie, God en ziel zijn overal. Boven alles staat een oneindig bewust Wezen dat zich op verschillende manieren tot uitdrukking brengt in al deze werelden; onpersoonlijkheid is slechts een eerste middel van die uitdrukking. Het is een veld van principes en krachten, een gelijke basis van manifestatie; maar deze krachten uiten zich door wezens, hebben bewuste geesten aan hun hoofd en zijn de emanatie van een bewust Wezen dat hun bron is. Een veelvoudige ontelbare persoonlijkheid die uitdrukking geeft aan dat Ene is de ware zin en het centrale doel van de manifestatie en als nu de persoonlijkheid eng, fragmentarisch, beperkend lijkt, dan is dat alleen maar omdat zij zich niet heeft geopend voor haar bron of tot bloei is gekomen in haar eigen goddelijke waarheid en volheid door zich te verbinden met het universele en het oneindige. Aldus is de wereldschepping niet langer een illusie, een toevallig mechanisme, een spel dat had moeten plaatsvinden, een stroom zonder gevolg; het is een intieme dynamiek van de bewust levende Eeuwige.

Deze extreme tegenstelling van zienswijze vanuit de twee polen van het ene Bestaan schept geen fundamentele moeilijkheid voor de zoeker van de integrale Yoga; want zijn hele ervaring heeft hem de noodzaak getoond van deze dubbele begrippen en hun stromen van Energie negatief en positief in relatie tot elkaar, voor de manifestatie van wat zich binnen het ene Bestaan bevindt. Voor hemzelf zijn Persoonlijkheid en Onpersoonlijkheid de twee vleugels geweest van zijn spirituele opstijging en hij heeft het vooruitzicht dat hij een hoogte zal bereiken waar hun behulpzame interactie zal overgaan in een samensmelting van hun krachten en de integrale Realiteit zich zal openbaren en de oorspronkelijke kracht van het Goddelijke in actie zal brengen. Niet alleen in de fundamentele Aspecten, maar in al het werk van zijn Sadhana heeft hij hun dubbele waarheid en wederzijds aanvullende werking gevoeld. Een onpersoonlijke Aanwezigheid heeft van bovenaf gedomineerd of is zijn natuur binnengedrongen en heeft deze bezet; een neerdalend Licht heeft zijn geest, levenskracht, de cellen van zijn lichaam

doordrenkt, heeft deze verlicht met kennis, heeft hem aan zichzelf geopenbaard tot in zijn meest vermoede en onvermoede bewegingen, heeft alles wat tot de Onwetendheid behoorde ontmaskerd, gezuiverd, vernietigd of op briljante wijze veranderd. Een Kracht is in hem binnengestroomd in golven gelijk een zee, heeft in zijn wezen en al zijn leden gewrocht, ontbonden, herschape, opnieuw gevormd en alom getransfigureerd. Een Gelukzaligheid heeft hem overspoeld en getoond dat zij lijden en verdriet onmogelijk kan maken en de pijn zelf in goddelijk genot kan veranderen. Een Liefde zonder grenzen heeft hem verbonden met alle schepselen of heeft hem een wereld van onafscheidelijke intimiteit en onuitsprekelijke lieflijkheid en schoonheid geopenbaard en is begonnen zijn wet van volmaaktheid en zijn vervoering op te leggen, zelfs te midden van de disharmonie van het aardse leven. Een spirituele Waarheid en Recht hebben het goed en kwaad van deze wereld van onvolmaaktheid of van valsheid veroordeeld en een opperste goed en zijn aanwijzing van subtiele harmonie en zijn onovertroffen daadkracht en gevoel en kennis ontsluit. Maar achter al dit en in hen heeft hij een Godheid gevoeld die al deze dingen is, een Brenger van Licht, een Gids en Alwetende, een Meester van Kracht, een Gever van Gelukzaligheid, Vriend, Helper, Vader, Moeder, Speelkameraad in het wereldspel, een absolute Meester van zijn wezen, de Geliefde en Beminde van zijn ziel. Alle relaties die de menselijke persoonlijkheid kent, vindt men terug in het contact van de ziel met het Goddelijke; maar zij stijgen naar bovenmenselijke niveaus en dwingen hem tot een goddelijke natuur.

Het is een integrale kennis die wordt nagestreefd, een integrale kracht, een totale uitgebreidheid van vereniging met het Al en Oneindige achter het bestaan. Voor de zoeker van de integrale Yoga kan geen enkele ervaring, geen enkel Goddelijk Aspect, — hoe overweldigend ook voor de menselijke geest, toereikend voor zijn capaciteit, gemakkelijk aanvaard als de enige of de ultieme werkelijkheid, — gelden als de exclusieve waarheid van het Eeuwige. Voor hem is de beleving van de Goddelijke Eenheid, tot het uiterste doorgevoerd, dieper omarmd en ruimschoots doorgrond door uit het geheel de ervaring van de Goddelijke Veelheid te volgen. Alles wat waar is achter polytheïsme zowel als achter monotheïsme valt binnen het bereik van zijn zoeken; maar hij gaat voorbij aan hun oppervlakkige betekenis voor de menselijke geest om hun mystieke waarheid in het Goddelijke te bevatten. Hij ziet wat wordt beoogd door de botsende sekten en filosofieën en aanvaardt elk facet van de Realiteit op zijn eigen plaats, maar verwerpt hun bekrompenheid en dwalingen en gaat verder tot hij de Ene Waarheid

ontdekt die hen samenbindt. Het verwijt van antropomorfisme en antropolatrie kan hem niet afschrikken, — want hij ziet ze als vooroordelen van de onwetende en arrogante redenerende intelligentie, het abstracte verstand dat zich in zijn eigen verkrampde cirkel tegen zichzelf keert. Als menselijke relaties zoals die nu door de mens worden beoefend vol kleinheid, perversiteit en onwetendheid zijn, dan zijn het toch misvormde schaduwen van iets in het Goddelijke en door ze naar het Goddelijke te keren vindt hij datgene waarvan zij een schaduw zijn en brengt hij het naar beneden voor manifestatie in het leven. Het is door de mens die zichzelf overschrijdt en zich openstelt voor een opperste volheid dat het Goddelijke zich hier moet manifesteren, aangezien dat onvermijdelijk verschijnt in het verloop en het proces van de spirituele evolutie, en daarom zal hij de Godheid niet minachten of verblinden omdat deze in een menselijk lichaam is ondergebracht, *mānuṣim tanum āśritam*. Voorbij de beperkte menselijke opvatting van God, zal hij overgaan naar de goddelijke Eeuwige, maar ook zal hij hem ontmoeten in de gezichten van de Goden, zijn kosmische persoonlijkheden die het Wereldspel ondersteunen, hem ontdekken achter het masker van de Vibhūtis, belichaamde Wereld-Krachten of menselijke Leiders, hem vereren en gehoorzamen in de Guru, hem aanbidden in de Avatar. Dit zal voor hem zijn hoogste geluk zijn als hij iemand kan ontmoeten die Dat waarnaar hij zoekt gerealiseerd heeft of Dat aan het worden is en zich kan openstellen middels dit voertuig van zijn manifestatie om het zelf te realiseren. Want dat is het meest tastbare teken van de groeiende vervulling, de belofte van het grote mysterie van de voortschrijdende Afdaling in de Materie, die de geheime zin is van de materiële schepping en de rechtvaardiging van het aardse bestaan.

Zo openbaart hij zich aan de zoeker in de voortgang van het offeren als de Heer van het offer zelf. Op elk punt hiervan kan deze openbaring beginnen; in elk aspect kan de Meester van het Werk het werk in zich opnemen en meer en meer druk uitoefenen op hem en op de ontplooiing van zijn aanwezigheid daarin. Na verloop van tijd onthullen alle Aspecten zich, scheiden zich af, verenigen zich, versmelten, worden verenigd. Aan het eind schijnt door alles heen de opperste integrale Werkelijkheid, onkenbaar voor het Verstand dat deel uitmaakt van de Onwetendheid, maar kenbaar omdat het zelfbewust is in het licht van een spiritueel bewustzijn en een supramentale kennis.

*

*

Deze openbaring van een hoogste Waarheid of een hoogste Wezen , Bewustzijn, Kracht, Gelukzaligheid en Liefde, onpersoonlijk en persoonlijk tegelijk en zo beide kanten van ons eigen wezen opnemend, — aangezien in ons ook de dubbelzinnige ontmoeting is van een Persoon en een massa, — is tegelijk het eerste doel en de voorwaarde van de uiteindelijke voltooiing van het offer. De voltooiing zelf neemt de vorm aan van een vereniging van ons eigen bestaan met Dat wat aldus aan onze visie en ervaring openbaar wordt gemaakt, en de vereniging heeft een drievoudig karakter. Er is een vereniging in spirituele essentie, door identiteit; er is een vereniging door de inwoning van onze ziel in dit hoogste Wezen en Bewustzijn; er is een dynamische vereniging van gelijkenis of eenheid van natuur tussen Dat en ons instrumentele wezen hier. Het eerste is de bevrijding van de Onwetendheid en identificatie met het Ware en Eeuwige, *mokṣa, sāyujya* , hetgeen het kenmerkende doel is van de Yoga van Kennis. De tweede, het verwijlen van de ziel met of in het Goddelijke, *sāmiṣya, sālokya*, is de intense hoop van alle Yoga van liefde en zaligheid. De derde, identiteit in de natuur, gelijkenis met het Goddelijke, om volmaakt te zijn zoals Dat volmaakt is, *sādharmya*, is de hoge intentie van alle Yoga van kracht en volmaaktheid of van goddelijke werken en dienstbaarheid. De gecombineerde volledigheid van de drie tezamen, hier gefundeerd op een meervoudige Eenheid van het zelf-manifesterende Goddelijke, is het volledige resultaat van de integrale Yoga, het doel van haar drievoudige Pad en de vrucht van haar drievoudige offerande.

Een vereniging door identiteit kan de onze zijn, een bevrijding en verandering van onze substantie van zijn in die opperste Geest-substantie, van ons bewustzijn in dat goddelijk Bewustzijn, van onze ziele-staat in die extase van spirituele pracht of die kalme eeuwige gelukzaligheid van bestaan. Een verlichte inwoning in het Goddelijke kan door ons worden bereikt, veilig voor elke val of verbanning naar dit lagere bewustzijn van de duisternis en de Onwetendheid, waarbij de ziel zich vrij en stevig beweegt in haar eigen natuurlijke wereld van licht en vreugde en vrijheid en eenheid. En aangezien dit niet slechts in een ander bestaan aan gene zijde, maar ook hier nagestreefd en ontdekt moet worden, kan het alleen zijn door een afdaling, door het naar beneden brengen van de Goddelijke Waarheid, door het hier vestigen van de oorspronkelijke ziele-wereld van licht, vreugde, vrijheid en eenheid. Een vereniging van ons instrumentele wezen niet minder dan van onze ziel en geest moet onze onvolmaakte natuur veranderen in de gelijkenis en het beeld van de Goddelijke Natuur; zij moet de blinde, ontsierde, veelvormige, disharmonische bewegingen van de

Onwetendheid afleggen en de samenhang van dat licht, vrede, gelukzaligheid, harmonie, universaliteit, meesterschap, zuiverheid, volmaaktheid aandoen; zij moet zichzelf omvormen tot een vergaarbak van Goddelijke kennis, een instrument van Goddelijke Wilskracht en Kracht van Zijn, een kanaal van Goddelijke Liefde, Vreugde en Schoonheid. Dit is de transformatie die moet worden bewerkstelligd, door de vereniging — Yoga — van het eindige wezen in de Tijd met het Eeuwige en Oneindige.

Al dit moeilijke resultaat kan alleen mogelijk worden door een immense bekering, een totale ommekeer van ons bewustzijn, een bovennormale volledige herschepping van de natuur. Er moet een opstijging zijn van het hele wezen, een opstijging van de geest, die hier geketend is en door zijn instrumenten en omgeving wordt belemmerd, naar de zuivere Geest die daarboven vrij is, een opstijging van de ziel naar een verlichte Supergeest, een opstijging van het leven naar een onmetelijk Superleven, een opstijging van onze eigen lichamelijkeheid om zich bij haar oorsprong te voegen in een zuivere en spirituele-substantie. En dit kan niet een enkele snelle stijging zijn, maar, zoals de opgang van het offer die in de Veda wordt beschreven, een klim van top tot top waarbij men van elke top omhoog kijkt naar het vele dat nog gedaan moet worden. Tegelijkertijd moet er ook een afdaling zijn om beneden te bevestigen wat we boven hebben verworven; op elke hoogte die we veroveren moeten we ons omdraaien om zijn kracht en zijn verlichting naar beneden te brengen in de lagere sterfelijke beweging; de ontdekking van het Licht dat boven ons voor eeuwig straalt moet overeenstemmen met de onthulling van hetzelfde geheime Licht beneden in elk deel tot in de diepste grotten van de onwetende Natuur. En deze pelgrimstocht van opstijging en deze afdaling voor het werk van transformatie moet onvermijdelijk een strijd zijn, een lange oorlog met onszelf en met tegengestelde krachten om ons heen, die, terwijl hij duurt, misschien wel eindeloos lijkt. Want onze hele oude duistere en onwetende natuur zal herhaaldelijk en hardnekkig strijden met de transformerende Invloed, daarin gesteund door de meeste gevestigde krachten van de omringende universele Natuur; de machten en vorstendommen en de heersende wezens van Onwetendheid zullen hun imperium niet gemakkelijk opgeven.

In het begin kan er een langdurige, vaak vervelende en pijnlijke periode van voorbereiding en zuivering van ons hele wezen nodig zijn, totdat het gereed en geschikt is voor een opening naar een grotere Waarheid en Licht of naar de Goddelijke Invloed en Aanwezigheid. Zelfs wanneer het centraal uitgerust, voorbereid, open is, zal het nog lang duren voordat al onze

bewegingen van geest, leven en lichaam, al de veelvoudige en tegenstrijdige delen en elementen van onze persoonlijkheid instemmen of, instemmend, in staat zijn om het moeilijke en veeleisende proces van de transformatie te dragen. En het zwaarst van alles, zelfs als alles in ons bereidwillig is, is de strijd die wij zullen moeten voeren tegen de universele krachten die verbonden zijn aan de huidige instabiele schepping, wanneer wij trachten de uiteindelijke supramentale bekering en omkering van bewustzijn tot stand te brengen, waardoor de Goddelijke Waarheid in haar volheid in ons gevestigd moet worden en niet slechts wat zij gemakkelijker zouden toestaan, een verlichte Onwetendheid.

Het is hiervoor dat een overgave en onderwerping aan Dat, wat boven ons uitstijgt, waardoor de volledige en vrije werking van zijn Kracht mogelijk wordt, onontbeerlijk is. Naarmate die zelfgave vordert, wordt het werk van het offer gemakkelijker en krachtiger en verliest de verhindering van de tegengestelde Krachten veel van haar kracht, impuls en substantie. Twee innerlijke veranderingen helpen het meest om wat nu moeilijk of onuitvoerbaar lijkt om te zetten in iets wat het hoogst haalbare is en zelfs zeker lijkt. Er vindt een verschijnen plaats van een geheime innerlijke ziel die versluierd was door de rusteloze activiteit van de geest, door de turbulentie van onze vitale impulsen en door de duisternis van het fysieke bewustzijn, de drie krachten die wij in hun verwarde combinatie nu ons zelf noemen. Als gevolg daarvan zal er een minder belemmerde groei ontstaan van een Goddelijke Aanwezigheid in het centrum met zijn bevrijdend Licht en effectieve Kracht en een uitstraling daarvan naar alle bewuste en onbewuste gebieden van onze natuur. Dit zijn de twee tekenen, het ene markeert onze voltooide bekering en toewijding aan de grote Zoektocht, het andere de uiteindelijke aanvaarding door het Goddelijke van ons offer.

Hoofdstuk V

Het Oproeven van het Offer - 1

DE WERKEN VAN KENNIS —
HET PSYCHISCH WEZEN

DIT is dan in zijn grondslagen de integrale kennis van het Allerhoogste en Oneindige aan wie wij ons offer brengen, zijnde de aard van het offer zelf in zijn drievoudige karakter, — een offer van werken, een offer van liefde en aanbidding, een offer van kennis. Want ook wanneer wij spreken van het offer van de werken op zichzelf, dan bedoelen wij niet enkel het offeren van onze uiterlijke handelingen, maar van alles wat actief en dynamisch in ons is; onze innerlijke bewegingen niet minder dan onze uiterlijke handelingen moeten worden gewijd op het ene altaar. Het innerlijke hart van al het werk dat tot offergave wordt gemaakt, is een arbeid van zelfdiscipline en zelfvolmaking waardoor wij kunnen hopen bewust en lichtgevend te worden met een Licht van boven dat in al onze bewegingen van geest, hart, wil, gevoel, leven en lichaam wordt gegoten. Een toenemend licht van goddelijk bewustzijn zal ons dicht bij de ziel brengen en één maken door identiteit in ons diepste wezen en spirituele essentie met de Meester van het wereld-offer, — het hoogste doel van bestaan voorgesteld door de oude Vedanta, maar ook zal het ernaar neigen ons één te maken in onze wording door gelijkheid met het Goddelijke in onze natuur, de mystieke betekenis van het symbool van het offer in de verzegelde spraak van de zieners van de Veda.

Maar als dit het karakter moet zijn van de snelle evolutie van een mentaal naar een spiritueel wezen dat door de integrale Yoga wordt beoogd, dan rijst er een vraag vol van vele verwarringen maar van groot dynamisch belang. Hoe moeten wij omgaan met het leven en werken zoals het nu is, met de activiteiten die eigen zijn aan onze nog steeds onveranderde menselijke natuur? Een opklimming naar een groter bewustzijn, een bezetting van ons verstand, leven en lichaam door zijn krachten is aanvaard als het voortreffelijke doel van de Yoga, maar toch wordt het leven hier, en niet een ander leven elders, voorgedragen als het onmiddellijke actieveld van de Geest, — een transformatie, niet een vernietiging van ons instrumentele wezen en natuur. Wat zal er dan worden van de huidige activiteiten van ons

wezen, activiteiten van het mentale gericht op kennis en de uitdrukking van kennis, activiteiten van onze emotionele en sensationele delen, activiteiten van uiterlijk gedrag, schepping, realisatie, de wil gericht op meesterschap over de mens, de dingen, het leven, de wereld, de krachten van de Natuur? Moeten zij worden losgelaten en worden vervangen door een andere manier van leven waarin een vergeestelijkt bewustzijn zijn ware uitdrukking en gestalte kan vinden? Moeten zij worden gehandhaafd zoals zij zijn in hun uiterlijke verschijning, maar worden getransformeerd door een innerlijke geest in de handeling of worden vergroot in reikwijdte en bevrijd in nieuwe vormen door een omkeren van het bewustzijn zoals werd gezien op aarde toen de mens de vitale activiteiten van het dier opnam om ze te mentaliseren en uit te breiden en te transfigureren door de inbreng van rede, denkende wil, verfijnde emoties, een georganiseerde intelligentie? Of is er sprake van een gedeeltelijke overgave, een behoud van slechts die delen die een spirituele verandering kunnen dragen en voor het overige, de schepping van een nieuw leven, dat in zijn vorm niet minder dan in zijn inspiratie en drijfkracht, uitdrukking geeft aan de eenheid, de uitgestrektheid, de vrede, de vreugde en de harmonie van de bevrijde geest? Het is vooral dit probleem dat de gemoederen van hen heeft beziggehouden die hebben getracht de paden te traceren die van het menselijke naar het Goddelijke leiden op de lange reis van de Yoga.

Elke soort oplossing is aangeboden, van het volledig opgeven van werken en leven, voor zover dat fysiek mogelijk is, tot het aanvaarden van het leven zoals het is, maar met een nieuwe geest die zijn bewegingen bezielt en verheft, in dezelfde verschijning als zij waren, maar veranderd in de geest achter hen en daardoor in hun innerlijke betekenis. De extreme oplossing waar de wereld-mijdende asceet of de naar binnen gekeerde extatische en de zichzelf verheerlijkende mysticus op aandringt, is duidelijk vreemd aan het doel van een integrale Yoga; want als wij het Goddelijke in de wereld willen realiseren, kan dat niet door de wereld-actie en de actie zelf geheel buiten beschouwing te laten. Op een minder hoog niveau werd in oude tijden door de religieuze geest bepaald dat men alleen die handelingen zou moeten verrichten die in hun aard deel uitmaken van het zoeken, dienen of cultiveren van het Goddelijke en andere die daaraan verbonden zijn of, daarnaast, die welke onontbeerlijk zijn voor de gewone samenhang in het leven maar verricht worden in een religieuze geest en volgens de geboden van traditionele religie en Geschrift. Maar dit is een te formalistische regel voor de vervulling van de vrije geest in het werk, en is bovendien ogenschijnlijk niet meer dan een voorlopige oplossing voor de overgang van

het leven in de wereld naar een leven aan gene zijde, dat toch het enige uiteindelijke doel blijft. Een integrale Yoga moet veeleer steunen op het veelzijdige gebod van de Gita dat zelfs de bevrijde ziel, die in de Waarheid leeft, nog steeds alle werken van het leven moet doen, opdat het plan van de universele evolutie onder een verborgen goddelijke leiding niet wegwijnt of lijdt. Maar als alle werken moeten worden gedaan met dezelfde vormen en op dezelfde wijze als ze nu in de Onwetendheid worden gedaan, is onze winst alleen innerlijk en dreigt ons leven de dubieuze en dubbelzinnige formule te worden van een innerlijk Licht dat de werken doet van een uiterlijke Schemering, de volmaakte Geest die zich uitdrukt in een vorm van onvolmaaktheid die vreemd is aan zijn eigen goddelijke natuur. Als het een tijdlang niet beter kan, — en tijdens een lange overgangperiode gebeurt zoiets onvermijdelijk, — dan moet het zo blijven tot de dingen klaar zijn en de innerlijke geest krachtig genoeg is om zijn eigen vormen op te leggen aan het leven van het lichaam en de wereld daarbuiten; maar dit kan alleen worden aanvaard als een overgangsfase en niet als het ideaal van onze ziel of het uiteindelijke doel van de overgang.

Om dezelfde reden is de ethische oplossing ontoereikend; want een ethische regel legt slechts een bit in de mond van de wilde paarden van de Natuur en oefent over hen een moeilijke en gedeeltelijke controle uit, maar het heeft geen macht om de Natuur te transformeren zodat zij zich kan bewegen in een veilige vrijheid die de intuïties vervult die voortkomen uit een goddelijke zelfkennis. Op zijn best is haar methode het stellen van grenzen, het beteugelen van de duivel, het plaatsen van de muur van een betrekkelijke en zeer twijfelachtige veiligheid om ons heen. Deze of soortgelijke methode van zelfbescherming kan een tijdlang noodzakelijk zijn, zowel in het gewone leven als in de Yoga; maar in de Yoga kan zij slechts het teken zijn van een overgang. Een fundamentele transformatie en een zuivere verruiming van het spirituele leven zijn het doel dat voor ons ligt en, als we het willen bereiken, moeten we een diepere oplossing vinden, een stilliger supra-ethisch dynamisch principe. Spiritueel zijn van binnen en ethisch in het uiterlijke leven, dat is de gewone religieuze oplossing, maar het is een compromis; de vergeestelijking van zowel het innerlijke wezen als het uiterlijke leven en niet een compromis tussen het leven en de geest is het doel waarnaar wij op zoek zijn. Evenmin kan de menselijke verwarring van waarden, die het onderscheid tussen geestelijk en moreel uitwist en zelfs beweert dat het morele het enige ware geestelijke element in onze natuur is, van enig nut voor ons zijn; want de ethiek is een mentale beheersing en het beperkte dwalende verstand is dat niet en kan niet de vrije en immer

lichtende Geest zijn. Het is eveneens onmogelijk het evangelie te aanvaarden dat het leven tot het enige doel maakt, de elementen ervan fundamenteel neemt zoals zij zijn en slechts een half-spiritueel of pseudo-spiritueel licht oproept om het te verzachten en te verfraaien. Ontoereikend is eveneens de zeer frequente poging tot een vermenging van het vitale en het geestelijke, een mystieke ervaring binnenin een geësthetiseerd intellectueel en zinnelijk heidendom of een verheven hedonisme dat er van buitenaf op steunt en zich bevredigt in de gloed van een geestelijke bekrachtiging; want ook dit is een precair en nooit geslaagd compromis en het staat even ver van de goddelijke Waarheid en haar integraliteit als het puriteinse tegendeel. Dit zijn allemaal haperende oplossingen van het feilbare menselijke mentale, tastend naar een transactie tussen de hoge spirituele toppen en de lagere toonsoort van de gewone mentale motieven en levens-motieven. Welke gedeeltelijke waarheid er ook achter verborgen mag liggen, die waarheid kan alleen worden aanvaard wanneer zij tot het spirituele niveau is verheven, getoetst in het opperste Waarheids-Bewustzijn en bevrijd van de bezoedeling en de dwaling van de Onwetendheid.

Samenvattend kan gerust worden gesteld dat geen enkele geboden oplossing iets anders dan voorlopig kan zijn totdat een supramentaal Waarheidsbewustzijn wordt bereikt waardoor de verschijningsvormen van de dingen op hun plaats worden gezet en hun essentie wordt onthuld en dat wat daarin rechtstreeks uit de geestelijke essentie voortvloeit. In de tussentijd is onze enige veiligheid het vinden van een leidende wet van spirituele ervaring — of anders het bevrijden van een licht in onszelf dat ons de weg kan wijzen totdat dat grotere directe Waarheids-Bewustzijn boven ons wordt bereikt of in ons wordt geboren. Want al het andere in ons dat slechts uiterlijk is, al wat geen spiritueel gevoel of zien is, de constructies, voorstellingen of conclusies van het intellect, de suggesties of impulsen van de Levenskracht, de positieve noodzakelijkheden van fysieke dingen zijn soms halve, soms valse lichten die in het beste geval slechts enige tijd kunnen dienen of een beetje kunnen dienen en voor de rest ons ofwel tegenhouden of verwarren. De leidende wet van spirituele ervaring kan alleen komen door een opening van het menselijk bewustzijn voor het Goddelijk Bewustzijn; er moet de kracht zijn om in ons de werking en het bevel en de dynamische aanwezigheid van de Goddelijke Shakti te ontvangen en ons over te geven aan haar controle; het is die overgave en die controle die de leiding brengen. Maar de overgave is niet zeker, er is geen absolute zekerheid van de leiding zolang we belaagd worden door formaties van de geest en levensimpulsen en aansporingen van het ego die ons in de

handen van een valse ervaring gemakkelijk kunnen verraden. Dit gevaar kan alleen worden tegengegaan door het openen van een nu voor negen-tiende verborgen innerlijke ziel of psychisch wezen dat er al is, maar niet algemeen in ons werkzaam is. Dat is het innerlijke licht dat wij moeten bevrijden; want het licht van deze innerlijke ziel is onze enige zekere verlichting zolang wij nog te midden van de belegering van de Onwetendheid wandelen en het Waarheidsbewustzijn niet de volledige controle van ons Goddelijk streven heeft overgenomen. De werking van de Goddelijke Kracht in ons onder de omstandigheden van de overgangsfase en het licht van het psychisch wezen dat ons altijd in de richting wijst van een bewuste en zichtbare gehoorzaamheid aan die hogere impuls en weg van de eisen en aansporingen van de Krachten van de Onwetendheid, deze scheppen tezamen een immer progressieve innerlijke wet van onze actie die voortduurt totdat het spirituele en supramentale in onze natuur kan worden gevestigd. In de overgang kan er een periode zijn waarin wij alle leven en handelen opnemen en aan het Goddelijke aanbieden voor zuivering, verandering en bevrijding van de waarheid in hen, een andere periode waarin wij ons terugtrekken en een geestelijke muur om ons heen bouwen die door zijn poorten alleen die activiteiten toelaat die toestemmen om de wet van de spirituele verandering te ondergaan, een derde waarin een vrij en alomvattend handelen, maar met nieuwe vormen die geschikt zijn voor de volkomen waarheid van de Geest, weer mogelijk kan worden gemaakt. Deze dingen zullen echter niet worden bepaald door een mentale regel, maar in het licht van de ziel in ons en door de verordenende kracht en de voortschrijdende leiding van de Goddelijke Macht die heimelijk of openlijk eerst aanspoort, dan duidelijk begint te controleren en rangschikken en uiteindelijk de hele last van de Yoga op zich neemt.

In overeenstemming met het drievoudige karakter van het offer kunnen wij ook de werken in een drievoudige orde verdelen, de werken van Kennis, de werken van Liefde, de werken van de Levens-Wil, en zien hoe deze meer buigzame spirituele regel op elke gebied van toepassing is en de overgang van de lagere naar de hogere natuur verwezenlijkt.

*

*

Vanuit het oogpunt van de Yoga is het natuurlijk om de activiteiten van de menselijke geest in zijn streven naar kennis in twee categorieën te verdelen. Er is de supra-intellectuele kennis die zich concentreert op de ontdekking van het Ene en Oneindige in zijn transcendentie of probeert

door middel van intuïtie, contemplatie, direct innerlijk contact binnen te dringen in de ultieme waarheden achter de verschijningsvormen van de Natuur; er is de lagere wetenschap die zich verspreidt in een uiterlijke kennis van fenomenen, de vermommingen van het Ene en Oneindige zoals het aan ons verschijnt in en door de meer uiterlijke vormen van de wereld-manifestatie om ons heen. Deze twee, een bovenste en een onderste hemisfeer, in hun vorm door de mens geconstrueerd of uitgedacht binnen de onwetende grenzen van de geest, hebben zich zelfs daar, naarmate zij zich ontwikkelden, met enige scherpte van elkaar afgescheiden.... Filosofie, soms spiritueel of op zijn minst intuïtief, soms abstract en intellectueel, soms het intellectualiseren van spirituele ervaring of het ondersteunen van de ontdekkingen van de geest door logica, heeft altijd beweerd de vaststelling van de ultieme Waarheid als haar terrein te beschouwen. Maar zelfs wanneer zij zich op ijle metafysische hoogten niet afscheidt van de kennis die behoort tot de praktische wereld en het streven naar vergankelijke objecten, is de intellectuele Filosofie door haar gewoonte van abstractie zelden een kracht voor het leven geweest. Zij is soms machtig geweest voor hoge speculaties, het nastreven van de mentale Waarheid omwille van zichzelf zonder enig nut of doel, soms voor een subtiele gymnastiek van de geest in een nevelig helder wolkenland van woorden en ideeën, maar zij heeft ver van de meer tastbare werkelijkheden van het bestaan gewandeld of gebalanceerd. De oude Filosofie in Europa was dynamischer, maar slechts voor enkelen; in India in haar meer vergeestelijkte vormen, beïnvloedde zij het leven van het ras sterk, maar zonder het te transformeren.... De Religie trachtte niet, zoals de Filosofie, alleen op de hoogten te leven; haar doel was veeleer de delen van het leven van de mens, meer nog dan zijn delen van de geest, aan te grijpen en hen naar God toe te trekken; zij beweerde een brug te slaan tussen de geestelijke Waarheid en het vitale en materiële bestaan; zij streefde ernaar het lagere aan het hogere ondergeschikt te maken en met elkaar te verzoenen, het leven dienstbaar te maken aan God, de Aarde gehoorzaam aan de Hemel. Toegegeven moet worden dat deze noodzakelijke inspanning maar al te vaak het tegenovergestelde resultaat had, namelijk dat de Hemel een vrijbrief werd voor de verlangens van de Aarde; want onophoudelijk is de religieuze gedachte veranderd in een voorwendsel voor de aanbidding en het dienen van het menselijk ego. Religie, die voortdurend haar kleine lichtende kern van spirituele ervaring achterlaat, heeft zichzelf verloren in de duistere massa van haar immer uitbreidende dubbelzinnige compromissen met het leven; in een poging om de denkende geest tevreden te stellen, slaagde zij er

vaker in deze te onderdrukken of aan banden te leggen met een massa theologische dogma's; terwijl zij probeerde het menselijk hart te vangen, viel zij zelf in een put van piëtistisch emotionalisme en sensationisme; in de daad van annexatie van de vitale natuur van de mens om het te domineren, raakte het zelf ontaard en viel ten prooi aan alle fanatisme, moordzuchtige woede, barbaarse of hardvochtige neigingen tot onderdrukking, aantrekkende leugenachtigheid, hardnekkige gehechtheid aan onwetendheid waarvoor de vitale natuur vatbaar is; het verlangen om het fysieke in de mens naar God te trekken, verraadde het in het ketenen van zichzelf aan kerkelijke mechanisme, holle ceremonie en levenloos ritueel. De corruptie van het beste heeft het slechtste voortgebracht door die vreemde chemie van de kracht van het leven, die het kwade uit het goede voortbrengt, terwijl zij ook het goede uit het kwade kan voortbrengen. Tegelijkertijd werd de Religie, in een vergeefse poging tot zelfverdediging tegen deze neerwaartse zwaartekracht, ertoe gedreven het bestaan in tweeën te snijden door een verdeling van kennis, werken, kunst, het leven zelf in twee tegengestelde categorieën, het spirituele en het wereldse, het religieuze en het mondaine, het heilige en het goddeloze; maar dit defensieve onderscheid werd zelf conventioneel en kunstmatig en verergerde de kwaal eerder dan dat het deze genas.... Aan de andere kant vonden Wetenschap en Kunst en de kennis van het leven, hoewel zij aanvankelijk in de schaduw van de Religie dienden of leefden, hun einde door zich te emanciperen, werden verward of vijandig, of deinsden zelfs met onverschilligheid, minachting of scepsis terug voor wat voor hen de koude, barre en verafgelegen of onwezenlijke en bedrieglijke hoogten van onwerkelijkheid schenen, waarnaar de metafysische Filosofie en Religie streven. Een tijd lang is de scheiding zo volledig geweest als de eenzijdige onverdraagzaamheid van de menselijke geest haar kon maken en dreigde zelfs uit te lopen op een volledige uitroeiing van alle pogingen tot een hogere of een meer spirituele kennis. Toch is zelfs in het aardse leven een hogere kennis inderdaad het enige dat voortdurend nodig is, en zonder dat worden de lagere wetenschappen en bezigheden, hoe vruchtbaar ook, hoe rijk, vrij, wonderbaarlijk in de overvloed van hun resultaten, gemakkelijk een offer dat zonder gepaste orde en aan valse goden wordt aangeboden; uiteindelijk bederven en verharderen zij het hart van de mens, begrenzen zij de horizon van zijn geest, sluiten zij zich op in een steenachtige materiële gevangenschap of komen uit op een laatste verbijsterende onzekerheid en ontgoocheling. Een onvruchtbaar agnosticisme wacht ons boven de briljante fosforescentie van een half-kennis die nog altijd de Onwetendheid is.

Een Yoga die gericht is op een allesomvattende realisatie van de Allerhoogste zal de werken of zelfs de dromen, als het dromen zijn, van de Kosmische Geest niet verachten of terugdeinzen voor het geweldige zwoegen en de veelzijdige overwinning die hij zichzelf heeft toebedeeld in het menselijke schepsel. Maar de eerste voorwaarde voor deze vrijgevigheid is dat ook onze werken in de wereld deel moeten uitmaken van het offer dat wordt aangeboden aan het Allerhoogste en aan niemand anders, aan de Goddelijke Shakti en aan geen andere Kracht, in de juiste geest en met de juiste kennis, door de vrije ziel en niet door de gehypnotiseerde slaaf van de materiële Natuur. Als er een verdeling van werken moet worden gemaakt, dan is het tussen degenen die het dichtst bij het hart van de heilige vlam zijn en degenen die er het minst door worden aangeraakt of verlicht omdat ze meer op een afstand zijn, of tussen de brandstof die sterk of helder brandt en de houtblokken die, als ze te dik op het altaar worden gestapeld, de vurigheid van het vlammenspel kunnen belemmeren door hun vochtige, zware en verspreide overvloed. Maar voor het overige zijn, afgezien van deze verdeling, alle activiteiten van kennis die de Waarheid nastreven of tot uitdrukking brengen, op zichzelf rechtmatige materialen voor een volledig offer; geen ervan zou noodzakelijkerwijs moeten worden uitgesloten van het brede kader van het goddelijke leven. De mentale en fysieke wetenschappen die de wetten, vormen en processen van de dingen onderzoeken, die welke betrekking hebben op het leven van mens en dier, de sociale, politieke, taalkundige en geschiedkundige wetenschappen en die welke trachten de arbeid en activiteiten te kennen en te beheersen waardoor de mens zijn wereldomgeving onderwerpt en gebruikt, en de edele en schone kunsten die tegelijk werk en kennis zijn, - voor elk goed gemaakt en betekenisvol gedicht, schilderij, standbeeld of gebouw is een daad van creatieve kennis, een levende ontdekking van het bewustzijn, een gestalte van de Waarheid, een dynamische vorm van mentale en vitale zelfexpressie of wereld-expressie, — al wat zoekt, al wat vindt, al wat vertolkt of vormt is een realisatie van iets van het spel van het Oneindige en kan tot op zekere hoogte tot middel worden gemaakt van God-realisatie of van goddelijke vorming. Maar de Yogin moet zien dat het niet langer als deel van een onwetend mentaal leven wordt gedaan; het kan alleen door hem worden aanvaard als het door het gevoel, de herinnering, de toewijding daarin, wordt omgezet in een beweging van het spirituele bewustzijn en deel gaat uitmaken van zijn uitgestrekte bereik van alomvattende verlichtende kennis.

Want alles moet gedaan worden als een offer, alle activiteiten moeten het Ene Goddelijke als doel hebben en het hart van hun aspiratie in zich

dragen. Het doel van de Yogin in de wetenschappen die tot kennis leiden, moet zijn het ontdekken en begrijpen van de werking van de Goddelijke Bewustzijn-Kracht in mens en schepselen en dingen en krachten, haar scheppende betekenissen, haar uitvoering van de mysteriën, de symbolen waarin zij de manifestatie schikt. Het doel van de Yogin in de praktische wetenschappen, of het nu mentaal of fysiek of occult en psychisch is, moet zijn om binnen te treden in de wegen van het Goddelijke en zijn processen, om de materialen en middelen te kennen voor het werk dat ons gegeven is, zodat we die kennis kunnen gebruiken voor een bewuste en foutloze uitdrukking van het meesterschap, de vreugde en de zelfvervulling van de geest. Het doel van de Yogin in de Kunsten moet niet een louter esthetische, mentale of vitale bevrediging zijn, maar, terwijl het het Goddelijke overal ziet, het aanbidden met het onthullen van de betekenis van zijn werken, om dat Ene Goddelijke uit te drukken in goden en mensen en schepselen en objecten. De theorie die een nauw verband ziet tussen religieuze aspiratie en de ware en grootste Kunst is in wezen juist; maar we moeten het gemengde en twijfelachtige religieuze motief vervangen door een spirituele aspiratie. visie, het interpreteren van ervaring. Want hoe ruimer en alomvattender het zien, hoe meer het in zichzelf het besef van het verborgen Goddelijke in de mensheid en in alle dingen bevat en boven een oppervlakkige religiositeit in het spirituele leven uitstijgt, des te helderder, buigzamer, dieper en krachtiger zal de Kunst zijn die uit het hoge motief voortkomt. De Yogin onderscheidt zich van andere mensen doordat hij in een hoger en grootser geestelijk bewustzijn leeft; al zijn werk van kennis of schepping moet dan daaruit voortkomen; het mag niet in het verstand worden gemaakt, - want het is een hogere waarheid en visie dan die van de mentale mens die hij tot uitdrukking moet brengen of beter gezegd die erop aandringt om zich door hem te uiten en zijn werken vorm te geven, niet voor zijn persoonlijke voldoening, maar voor een goddelijk doel.

Tegelijkertijd is de Yogin die het Allerhoogste kent niet onderworpen aan enige behoefte of dwang in deze activiteiten; want voor hem zijn zij noch een plicht, noch een noodzakelijke verrijking voor de geest, noch een hoog vermaak, noch opgelegd door de verheven menselijke doeleinden. Hij is niet gehecht, gebonden en beperkt door wat dan ook noch heeft hij enig persoonlijk motief van roem, grootheid of persoonlijke bevrediging in deze werken; hij kan ze verlaten of voortzetten zoals het Goddelijke in hem dat wil, maar hij hoeft ze verder niet op te geven in zijn streven naar hogere integrale kennis. Hij zal deze dingen doen zoals de allerhoogste Kracht handelt en scheidt, voor een zekere spirituele vreugde in schepping en

uitdrukking of om te helpen bij het bijeenhouden en juist ordenen of leiden van deze wereld van Gods werkingen. De Gita leert dat de man van kennis door zijn manier van leven aan hen die nog niet het spirituele bewustzijn hebben, de liefde en gewoonte van *alle* werken zal geven en niet alleen van handelingen die als vroom, religieus of ascetisch in hun karakter worden erkend; hij moet de mensen niet door zijn voorbeeld van de wereld-actie afleiden. Want de wereld moet voortgaan in haar grote opwaartse aspiraties; mensen en naties mogen er niet toe gebracht worden om van zelfs maar een onwetende activiteit af te vallen in een ergere onwetendheid van passiviteit of om neer te zinken in de ellendige desintegratie en neiging tot ontbinding die gemeenschappen en volkeren overkomt wanneer het tamasische principe overheerst, het principe hetzij van duistere verwarring en dwaling of van vermoeienis en inertie. “Want ook Ik,” zegt de Heer in de Gita, “heb geen behoefte om werken te doen, omdat er niets is dat ik niet heb of nog moet verwerven voor mijzelf; toch doe ik werken in de wereld; want als ik geen werken zou doen, zouden alle wetten in verwarring raken, de werelden zouden wegzinken in chaos en Ik zou de vernietiger zijn van deze volken.” Het spirituele leven hoeft niet, voor zijn zuiverheid, de belangstelling voor alle dingen buiten het Onuitsprekelijke te verbreken of de wortels van de Wetenschap, de Kunsten en het Leven door te snijden. Het kan heel goed een van de effecten zijn van een integrale spirituele kennis en activiteit om ze uit hun beperkingen te tillen en in de plaats van het onwetende, beperkte, lauwe of huiverige plezier van onze geest, in hen een vrije, intense en verheffende drang van verrukking op te wekken en een nieuwe bron van scheppende geestelijke kracht en verlichting te verschaffen, waardoor ze sneller en dieper kunnen worden gedragen naar hun absolute licht in kennis en hun nog niet gedroomde mogelijkheden en meest dynamische energie qua inhoud, vorm en beoefening. Het enige wat nodig is moet eerst en altijd worden nagestreefd; maar alle andere dingen komen mee als het resultaat ervan en moeten niet zozeer aan ons worden toegevoegd als wel herwonnen en opnieuw gevormd in zijn zelf-licht en als delen van zijn zelf-expressieve kracht.

*

*

Dit is dan de ware verhouding tussen goddelijke en menselijke kennis; het is niet een scheiding in ongelijksoortige gebieden, heilig en werelds, dat de kern van het verschil is, maar het karakter van het bewustzijn achter de werking. Alles is menselijke kennis die voortkomt uit het gewone mentale

bewustzijn dat geïnteresseerd is in de buitenste of bovenste lagen der dingen, in processen, in verschijnselen omwille van zichzelf of omwille van een of ander oppervlakkig nut of mentale of vitale bevrediging van de Begeerte of van de Intelligentie. Maar dezelfde activiteit van kennis kan deel worden van de Yoga indien zij voortvloeit uit het spirituele of spiritualiserende bewustzijn dat zoekt en vindt in alles wat het observeert of de aanwezigheid doorgrondt van het tijdloze Eeuwige en de manieren van manifestatie van het Eeuwige in de Tijd. Het is duidelijk dat de behoefte aan een concentratie die onontbeerlijk is voor de overgang uit de Onwetendheid, het voor de zoeker noodzakelijk kan maken zijn energieën te verzamelen en ze alleen te richten op datgene wat de transitie zal helpen en al wat niet rechtstreeks op het ene object gericht is, terzijde te laten of voor het moment ondergeschikt te maken. Hij kan vinden dat dit of dat nastreven van menselijke kennis, waarmee hij gewend was om te gaan door de oppervlakkige kracht van het verstand, hem nog steeds, door neiging of gewoonte, uit de diepte naar de oppervlakte of van de hoogten die hij heeft beklommen of die hij nadert, brengt naar lagere niveaus. Deze activiteiten moeten dan misschien worden onderbroken of terzijde geschoven totdat hij, veilig in een hoger bewustzijn, in staat is zijn krachten te richten op alle mentale velden; dan, onderworpen aan dat licht of erin opgenomen, worden zij door de transformatie van zijn bewustzijn gekeerd tot een domein van het spirituele en goddelijke. Alles wat niet zo getransformeerd kan worden of weigert deel uit te maken van een goddelijk bewustzijn zal hij zonder aarzelen laten varen, maar niet vanuit een vooropgezet vooroordeel over de leegte ervan of het onvermogen om een element van het nieuwe innerlijke leven te zijn. Er kan geen vaste mentale test of principe zijn voor deze dingen; hij zal daarom geen onveranderlijke regel volgen, maar een activiteit van de geest aanvaarden of afstoten volgens zijn gevoel, inzicht of ervaring, totdat de grotere Kracht en het Licht daar zijn om hun feilloze blik te richten op alles wat beneden ligt en hun materiaal te kiezen of te verwerpen uit wat de menselijke evolutie heeft voorbereid voor de goddelijke arbeid.

Hoe precies of door welke stadia deze vooruitgang en verandering zullen plaatsvinden, moet afhangen van de vorm, de behoefte en de vermogens van de individuele natuur. In het spirituele domein is de essentie altijd één, maar er is toch een oneindige variatie en, in ieder geval in de integrale Yoga, is de starheid van een strikte en precieze mentale regel zelden van toepassing; want, zelfs wanneer zij in dezelfde richting gaan, lopen geen twee naturen op precies dezelfde lijnen en met dezelfde reeks stappen of door geheel identieke fasen van hun ontwikkeling. Men zou kunnen zeggen dat een

logische opeenvolging van de staten van vooruitgang ongeveer in deze volgorde zou zijn. Eerst is er een grote ommekeer waarbij alle natuurlijke mentale activiteiten die eigen zijn aan de individuele natuur worden opgenomen of naar een hoger standpunt worden verwezen en door de ziel in ons, het psychisch wezen, de priester van het offer, worden opgedragen aan de goddelijke dienst; vervolgens is er een poging tot een opklimming van het wezen en een naar beneden brengen van het eigen Licht en de eigen Kracht naar een of andere nieuwe hoogte van bewustzijn die wordt bereikt door zijn opwaartse inspanning in de hele werking van het kenvermogen. Hier kan er een sterke concentratie zijn op de innerlijke centrale verandering van het bewustzijn en een opgeven van een groot deel van het naar buiten gerichte mentale leven of anders zijn degradatie naar een kleine en ondergeschikte plaats. In verschillende stadia of delen ervan kan het van tijd tot tijd weer worden opgepakt om te zien in hoeverre het nieuwe innerlijke psychische en spirituele bewustzijn in zijn bewegingen kan worden gebracht; maar die dwang van het temperament of de natuur, die bij de mens de ene of de andere soort activiteit noodzakelijk maakt en deze bijna een onmisbaar deel van het bestaan doet lijken, zal afnemen en uiteindelijk zal er geen gehechtheid meer over zijn, geen lagere dwang of drijvende kracht die ergens wordt gevoeld. Alleen het Goddelijke zal ertoe doen, het Goddelijke alleen zal de enige behoefte van het hele wezen zijn; als er enige dwang tot activiteit is, zal het niet die van een ingeplant verlangen of van de kracht van de Natuur zijn, maar de lichtgevende aandrijving van een of andere grotere Bewustzijn-Kracht die meer en meer de enige drijfveer van het hele bestaan wordt. Aan de andere kant is het in elke periode van de innerlijke spirituele vooruitgang mogelijk dat men een uitbreiding in plaats van een beperking van de activiteiten ervaart; er kan een opening zijn van nieuwe capaciteiten van mentale creatie en nieuwe gebieden van kennis door de wonderbaarlijke aanraking van de Yoga-Shakti. Esthetisch gevoel, de kracht van artistieke creatie op één gebied of vele gebieden tezamen, talent of genie van literaire expressie, een metafysisch vermogen, elke kracht van oog of oor of hand of geesteskracht kan ontwaken waar er voorheen niets te vinden was. Het Goddelijke binnenin kan deze latente rijkdommen naar buiten werpen vanuit de diepte waarin zij verborgen waren of een Kracht van boven kan zijn energieën uitstorten om de instrumentele natuur voor te bereiden op de werkzaamheid of de schepping waarvan zij een kanaal of een bouwer dient te zijn. Maar, wat ook de methode of het verloop van de ontwikkeling moge zijn, gekozen door de verborgen Meester van de Yoga, het gemeenschappelijke

hoogtepunt van dit stadium is het groeiend bewustzijn van hem daarboven als de beweger, beslisser, vormer van alle bewegingen van de geest en alle activiteiten van kennis.

Er zijn twee tekenen van de transformatie van de geest van kennis en werken van kennis van de zoeker vanuit het proces van de Onwetendheid naar het proces van een bevrijd bewustzijn dat eerst gedeeltelijk, dan geheel in het licht van de Geest werkzaam is. Er is eerst een centrale verandering van het bewustzijn en een toenemende directe ervaring, visie, gevoel van het Allerhoogste en het kosmische bestaan, het Goddelijke in zichzelf en het Goddelijke in alle dingen; de geest zal worden opgenomen in een toenemende betrokkenheid met dit als eerste en voornaamste en zal voelen dat hij zich verheft, verbreedt tot een meer en meer verlicht middel en uitdrukking van de ene fundamentele kennis. Maar ook het centrale Bewustzijn zal op zijn beurt steeds meer de uiterlijke mentale activiteiten van kennis in zich opnemen en ze tot een deel van zichzelf of er een toegevoegd gebied van maken; het zal daar zijn meer authentieke beweging inbrengen en van een meer gespiritualiseerde en verlichte geest zijn instrument maken zowel in deze oppervlaktegebieden, als ook in zijn nieuwe verworvenheden, evenals in zijn eigen diepere spirituele rijk. En dit zal het tweede teken zijn, het teken van een zekere voltooiing en volmaaktheid, dat het Goddelijke zelf de Kenner is geworden en dat alle innerlijke bewegingen, met inbegrip van de activiteiten van wat eens een zuiver menselijke mentale handeling was, zijn terrein en kennis zijn geworden. Er zal steeds minder individuele keuze, mening en voorkeur zijn, steeds minder intellectualisatie, mentale vervlechting en verstandelijke slavenarbeid; een innerlijk Licht zal alles zien wat gezien moet worden, alles weten wat gekend moet worden, ontwikkelen, scheppen, organiseren. Het zal de innerlijke Kenner zijn die in de bevrijde en geüniversaliseerde en niet-geüniversaliseerde geest van het individu de werken zal doen van een al-begrijpende kennis.

Deze twee veranderingen zijn de tekenen van een eerste uitvoering waarin de activiteiten van de mentale natuur worden opgetild, vergeestelijkt, verbreed, universeel gemaakt, bevrijd, geleid tot een bewustzijn van hun ware doel als een instrumentatie van het Goddelijke dat scheidt en zijn manifestatie in het wereldlijke universum ontwikkelt. Maar dit kan niet de hele reikwijdte van de transformatie zijn; want het is niet binnen deze grenzen dat de integrale zoeker kan ophouden met zijn opstijging of de verruiming van zijn natuur kan beperken. Want als dat zo was, zou kennis nog steeds een werking van het mentale blijven, bevrijd, geüniversaliseerd,

vergeestelijkt, maar nog steeds, zoals alle geest zou zijn, relatief beperkt, betrekkelijk, onvolmaakt in de essentie van zijn dynamiek; het zou lichtende grote constructies van Waarheid weerspiegelen, maar zich niet bewegen in het domein waar Waarheid authentiek, direct, soeverein en oorspronkelijk is. Vanaf deze hoogte moet nog een klim worden gemaakt, waardoor de gespiritualiseerde geest zichzelf zal overstijgen en zal transmuteren tot een supramentale macht van kennis. Reeds in het proces van vergeestelijking zal het begonnen zijn de enorme armoede van het menselijk intellect te boven te komen; het zal achtereenvolgens opstijgen naar de zuivere uitgestrektheid van een hoger bewustzijn en vervolgens naar de glanzende gordels van een nog grotere vrije intelligentie, verlicht door een Licht van boven. Op dit punt zal het vrijer beginnen te voelen, met een minder gemengde reactie het stralende begin van een Intuïtie toelaten, niet verlicht, maar zelf lichtend, waarachtig in zichzelf, niet langer volledig mentaal en bijgevolg onderworpen aan het overvloedige binnendringen van dwaling. Ook hier is geen einde, want het moet verder stijgen tot in het domein zelf van die onbegrensde Intuïtie, het eerste directe licht van het zelfbewustzijn van het essentiële Zijn en, daar voorbij, datgene bereiken waarvan dit licht afkomstig is. Want er is een Boven-Mentaal achter het Mentale, een Kracht die oorspronkelijker en dynamischer is, die het Mentale ondersteunt, hem ziet als een verminderde straling van zichzelf, hem gebruikt als een transmissie-band voor doorgang naar beneden of een instrument voor de creaties van de Onwetendheid. De laatste stap van de beklimming zou het overstijgen van het Boven-Mentaal zelf zijn of zijn terugkeer naar zijn eigen nog grotere oorsprong, zijn bekering tot het supramentale licht van de Goddelijke Gnosis. Want daar in het supramentale Licht is de zetel van het goddelijke Waarheidsbewustzijn dat, zoals geen ander bewustzijn daaronder kan hebben, de macht heeft om de werken te organiseren van een Waarheid niet langer bezoedeld door de schaduw van het kosmische Onbewuste en de Onwetendheid. Daar te komen en van daaruit een supramentale dynamiek naar beneden te brengen die de Onwetendheid kan transformeren, is het verre maar dwingende hoogste doel van de integrale Yoga.

Naarmate het licht van elk van deze hogere krachten zich richt op de menselijke activiteiten van kennis, begint elk onderscheid tussen heilig en werelds, menselijk en goddelijk, meer en meer te vervagen totdat het uiteindelijk als overbodig wordt opgeheven; want alles wat door de goddelijke Gnosis wordt aangeraakt en gedegen doorgrond, wordt getransfigureerd en verandert in een beweging van zijn eigen Licht en Kracht, vrij van de troebelheid en beperkingen van de lagere intelligentie.

Het is niet een scheiding van sommige activiteiten, maar een transformatie van hen allen door de verandering van het informerende bewustzijn, dat de weg van de bevrijding is, een opstijgen van het offer van kennis naar een groter en almaar groter licht en kracht. Alle werken van verstand en intellect moeten eerst worden verhoogd en verbreed, vervolgens verlicht en verheven tot het domein van een hogere Intelligentie, daarna vertaald in werkingen van een grotere niet-mentale Intuïtie, dan weer getransformeerd in de dynamische uitstortingen van het stralende Boven-Mentale, en deze in het volle licht van soevereiniteit herschapen tot de supramentale Gnosis. Dit is wat de evolutie van het bewustzijn in de wereld met zich meedraagt, maar latent in zijn zaad en in de gespannen intentie van zijn proces; noch kan dat proces, die evolutie ophouden totdat het de instrumenten heeft ontwikkeld van een volmaakte in plaats van zijn nu onvolmaakte manifestatie van de Geest.

*

*

Als kennis de ruimste macht van het bewustzijn is en het haar functie is om te bevrijden en te verlichten, dan is liefde de diepste en meest intense en het is haar voorrecht om de sleutel te zijn tot de meest diepe en verborgen schuilhoeken van het Goddelijke Mysterie. De mens is, omdat hij een mentaal wezen is, geneigd om het grootste belang te hechten aan het denkende brein en zijn rede en wil en aan zijn manier om de Waarheid te benaderen en te verwezenlijken, en hij is zelfs geneigd te beweren dat er geen andere bestaat. Het hart met zijn emoties en onberekenbare bewegingen is voor het oog van zijn verstand een duistere, onzekere en vaak gevaarlijke en misleidende macht, die in toom moet worden gehouden door de rede en de mentale wil en intelligentie. En toch is er in of achter het hart een diepgaander mystiek licht aanwezig, dat, zo niet dat wat wij intuïtie noemen - want dat is weliswaar niet van het verstand, maar daalt toch door het verstand af - toch een directe aanraking met de Waarheid heeft en dichter bij het Goddelijke staat dan het menselijk intellect in zijn trots van kennis. Volgens de oude leer bevindt de zetel van het immanente Goddelijke, de verborgen Purusha, zich in het mystieke hart, — de geheime harte-grot, *hrdaye guhāyām*, zoals de Upanishads het zeggen, en volgens de ervaring van vele Yogins komt de stem of de adem van het innerlijke orakel uit de diepten ervan.

Deze dubbelzinnigheid, deze tegengestelde verschijningen van diepte en blindheid, worden gecreëerd door het dubbele karakter van het menselijke

emotionele wezen. Want vooraan in de mens bevindt zich een hart van vitale emoties, vergelijkbaar met dat van het dier, zij het meer uiteenlopend ontwikkeld; zijn emoties worden beheerst door egoïstische hartstocht, blinde instinctieve affecties en al het spel van de levensimpulsen met hun onvolmaaktheden, perversies, vaak verachtelijke vernederingen, — het hart wordt belaagd en overgeleverd aan de lusten, begeerten, toorn, intense of heftige eisen of kleinzielige hebzucht en verachtelijke kleingeestigheid van een duistere en gevallen levenskracht en verlaagt zich door zijn slavernij tot elke willekeurige impuls. Deze mengeling van het emotionele hart en het sensationele hongerige vitale schept in de mens een valse ziel van verlangen; dit is het ruwe en gevaarlijke element dat de rede terecht wantrouwt en een behoefte voelt om te controleren, ook al blijft de feitelijke controle of liever dwang die het weet te vestigen over onze ruwe en indringende vitale natuur altijd zeer onzeker en bedrieglijk. Maar de ware ziel van de mens is daar niet; zij is in het ware onzichtbare hart verborgen in een of andere lichtgevende grot van de natuur; daar onder een of andere infiltratie van goddelijk Licht is onze ziel, een stil innerlijk wezen waarvan weinigen zich zelfs maar bewust zijn; want als allen een ziel hebben, zijn weinigen zich bewust van hun ware ziel of voelen ervan de directe impuls. Daar woont de kleine vonk van het Goddelijke die deze duistere massa van onze natuur ondersteunt en daaromheen groeit het psychisch wezen, de gevormde ziel of de ware Mens in ons. Naarmate dit psychische wezen in hem groeit en de bewegingen van het hart zijn waarnemingen en impulsen weerspiegelen, wordt de mens zich meer en meer bewust van zijn ziel, houdt op een superieur dier te zijn, en, bij het ontwaken van een glimp van de godheid in hem, erkent hij meer en meer zijn indrukken van een dieper leven en bewustzijn en een impuls naar de dingen die goddelijk zijn. Het is een van de beslissende momenten van de integrale Yoga wanneer dit bevrijde psychische wezen, van achter de sluier naar voren gebracht, de volle vloed van zijn inzichten, visioenen en impulsen over de geest, het leven en het lichaam van de mens kan uitstorten en een begin kan maken met de opbouw van goddelijkheid in de aardse natuur.

Zoals in de werking van de kennis, zo moeten wij in de omgang met de werkingen van het hart voorlopig het onderscheid maken tussen twee categorieën van bewegingen, die ofwel door de ware ziel worden bewogen ofwel helpen haar bevrijding en heerschappij in de natuur te realiseren, en die welke gericht zijn op de bevrediging van de ongezuiverde vitale natuur. Maar het onderscheid dat gewoonlijk in deze zin wordt gemaakt, is van weinig nut voor het diepe of spirituele doel van Yoga. Zo kan een

onderscheid gemaakt worden tussen religieuze emoties en wereldse gevoelens en kan als regel van het spirituele leven worden vastgesteld dat alleen de religieuze emoties moeten worden gecultiveerd en dat alle wereldse gevoelens en hartstochten moeten worden verworpen en uit het bestaan moeten verdwijnen. Dit zou in de praktijk neerkomen op het religieuze leven van de heilige of toegewijde, alleen met het Goddelijke of alleen met anderen verbonden in een gemeenschappelijke God-liefde of hoogstens de bronnen van een heilige, religieuze of piëtistische liefde op de wereld daarbuiten uit te storten. Maar de religieuze emoties zelf worden te veelvuldig overspoeld door de onrust en de duisternis van de vitale bewegingen en zijn vaak ofwel ruw, eng of fanatiek, ofwel vermengd met bewegingen die geen tekenen zijn van de volmaaktheid van de geest. Het is bovendien duidelijk dat zelfs in het beste geval een intense figuur van heiligheid, ingeklemd tussen strakke hiërarchische lijnen, heel wat anders is dan het brede ideaal van een integrale Yoga. Een grotere psychische en emotionele relatie met God en de wereld, diepgaander en plastischer in haar essentie, wijder en omvattender in haar bewegingen, meer in staat om het hele leven in haar greep te krijgen, is noodzakelijk.

Een seculiere formule is verschaft door de wereldlijke geest van de mens waarvan de basis het ethische zintuig is; want het maakt onderscheid tussen de emoties die worden bekrachtigd door het ethische zintuig en die welke egoïstisch zijn en zelfzuchtig, gewoon en alledaags. Het zijn de werken van altruïsme, filantropie, mededogen, welwillendheid, humanisme, dienstbaarheid, arbeid voor het welzijn van de mens en alle schepselen die ons ideaal moeten zijn; het afschudden van de spiraal van egoïsme en uitgroeien tot een ziel van zelfverloochening die alleen of hoofdzakelijk leeft voor anderen of voor de mensheid als geheel is volgens deze leer de weg van de innerlijke evolutie van de mens. Indien dit te seculier en te mentaal is om heel ons wezen tevreden te stellen, omdat er een diepere religieuze en spirituele noot in zit die door de humanitaire formule buiten beschouwing wordt gelaten, kan een religieus-ethische grondslag worden gelegd - en dat was inderdaad de oorspronkelijke basis. Aan de innerlijke verering van het Goddelijke of het Allerhoogste door de toewijding van het hart of aan het streven naar het Onuitsprekelijke door het zoeken naar de hoogste kennis kan een verering door altruïstische werken worden toegevoegd, een voorbereiding door daden van liefde, van welwillendheid, van dienstbaarheid aan de mensheid of aan de mensen om ons heen. Het is inderdaad door de religieus-ethische zin dat de wet van universele welwillendheid of universeel mededogen of van liefde en dienstbaarheid

aan de medemens, het Vedantische, het Buddhistische, het Christelijke ideaal, geschapen werd; alleen door een soort wereldlijke bevrozing die de vurigheid van het religieuze element erin uitdooft, kon het humanitaire ideaal zich losmaken en het hoogste niveau worden van een seculier systeem van mentale en morele ethiek. Want in het religieuze systeem is deze wet van werken een middel dat ophoudt wanneer zijn doel is bereikt of een bijzaak; het is een onderdeel van de cultus waarmee men het Goddelijke aanbidt en zoekt of het is een voorlaatste stap van de ontsnapping van het zelf in de overgang naar het Nirvana. In het seculiere ideaal wordt het bevorderd tot een object op zich; het wordt een teken van de morele volmaaktheid van de mens, of anders is het een voorwaarde voor een gelukkiger toestand van de mens op aarde, een betere samenleving, een meer verenigd leven van het ras. Maar geen van deze dingen voldoet aan de eis van de ziel die ons wordt voorgelegd door de integrale Yoga.

Altruïsme, filantropie, humanisme, dienstbaarheid zijn bloemen van het mentale bewustzijn en zijn op zijn best de koude en bleke imitatie van de geest van de spirituele vlam van de universele Goddelijke Liefde. Niet waarlijk bevrijdend van het ego-gevoel, verruimen zij het hooguit en geven het een hogere en grotere voldoening; onmachtig in de praktijk om het vitale leven en de natuur van de mens te veranderen, wijzigen en verzachten zij slechts de werking ervan en bepleisteren zij de onveranderde egoïstische essentie. Of als ze intens gevolgd worden met een volledige oprechtheid van de wil, is het door een overdreven versterking van één kant van onze natuur; in die overdrijving kan er geen aanwijzing zijn voor de volledige en volmaakte goddelijke evolutie van de vele kanten van ons geïndividualiseerde wezen naar het universele en transcendente Eeuwige. Evenmin kan de religieus-ethische overeenkomst een voldoende leidraad zijn, — want dit is een compromis of een overeenkomst van wederzijdse concessies voor wederzijdse steun tussen een religieuze drang die een stevigere greep op de aarde tracht te krijgen door de hogere wendingen van de gewone menselijke natuur in zich op te nemen en een ethische drang die hoopt zichzelf uit zijn eigen mentale hardheid en dorheid te verheffen door een of andere aanraking met een religieus vuur. Door deze samenvoeging verlaagt de religie zich tot het mentale niveau en erft zij de inherente onvolkomenheden van de geest en zijn onvermogen om het leven te bekeren en te transformeren. Het verstand is de sfeer van de dualiteiten en net zoals het onmogelijk is voor het verstand om enige absolute Waarheid te bereiken, maar slechts waarheden die relatief zijn of vermengd met dwaling, zo is het ook onmogelijk voor het verstand om enig absoluut goed

te bereiken; want het morele goede bestaat als tegenhanger en correctie van het kwade en heeft het kwade altijd als zijn schaduw, als aanvulling, bijna als zijn reden van bestaan. Maar het spirituele bewustzijn behoort tot een hoger niveau dan het mentale en daar houden de dualiteiten op; want daar wordt de leugen geconfronteerd met de waarheid waarvan zij profiteerde door een opwellende vervalsing ervan en wordt het kwaad geconfronteerd met het goede waarvan het een perversie of een gelokte plaatsvervanger was en door gemis aan steun gedwongen ten onder te gaan en op te houden. De integrale Yoga, die weigert te vertrouwen op het breekbare materiaal van mentale en morele idealen, legt op dit gebied de nadruk op drie centrale dynamische processen - de ontplooiing van de ware ziel of psychisch wezen om de plaats in te nemen van de valse ziel van het verlangen, de sublimatie van menselijke tot goddelijke liefde, de verheffing van het bewustzijn van het mentale tot het spirituele en supramentale vlak, door wiens vermogen alleen zowel de ziel als de levenskracht volkomen bevrijd kunnen worden van de sluiers en de bedrieglijkheden van de Onwetendheid.

Het ligt in de aard van de ziel of het psychisch wezen om zich naar de Goddelijke Waarheid te keren zoals de zonnebloem naar de zon; zij aanvaardt en klampt zich vast aan alles wat goddelijk is of op weg is naar goddelijkheid en trekt zich terug uit alles wat een perversie of ontkenning daarvan is, uit alles wat vals en niet goddelijk is. Toch is de ziel eerst slechts een vonk en dan een kleine vlam van goddelijkheid die brandt te midden van een grote duisternis; voor het grootste deel is zij gesluiert in haar innerlijke heiligdom en om zich te openbaren moet zij een beroep doen op de geest, de levenskracht en het fysieke bewustzijn en hen, zo goed mogelijk, overtuigen om haar uit te drukken; gewoonlijk slaagt zij er hoogstens in om hun uiterlijke kenmerken te doordringen met haar innerlijke licht en met haar zuiverende fijnheid hun duistere onduidelijkheden of hun grovere mengeling te wijzigen. Zelfs wanneer er een gevormd psychisch wezen is, dat in staat is zich met enige directheid in het leven uit te drukken, is het nog steeds in alle gevallen op een enkeling na een kleiner deel van het wezen — “niet groter in de massa van het lichaam dan de duim van een mens” was het beeld dat door de oude zieners werd gebruikt — en het is niet altijd in staat te zegevieren over de duisterheid en onwetende kleinheid van het fysieke bewustzijn, de onjuiste zekerheden van het verstand of de arrogantie en heftigheid van de vitale natuur. Deze ziel is verplicht het menselijke mentale, emotionele, sensationele leven, de relaties, activiteiten, gekoesterde vormen en figuren ervan te aanvaarden zoals het is; het moet zich inspannen om het goddelijke element los te maken en te

verheffen in al deze relatieve waarheid vermengd met voortdurende bedrieglijke dwalingen, deze liefde gericht op het gebruik van het dierlijke lichaam of de verzadiging van het vitale ego, dit leven van een middelmatige mensheid beschenen met zeldzame en vage blikken van de Godheid en de duistere naargeestigheid van de demon en de bruut. Feilloos in de kern van haar wil, is zij onder druk van haar instrumenten dikwijls verplicht zich te onderwerpen aan vergissingen van handelen, onjuiste plaatsing van gevoelens, verkeerde keuze van personen, vergissingen in de precieze vorm van haar wil, in de omstandigheden van haar uitdrukking van het onfeilbare innerlijke ideaal. Toch is er in haar een gave die haar tot een zekerder gids maakt dan de rede of zelfs van het hoogste verlangen, en door schijnbare fouten en struikelingen heen kan haar stem nog altijd beter leiden dan het precieze intellect en het weloverwogen mentale oordeel. Deze stem van de ziel is niet wat wij het geweten noemen - want dat is slechts een mentaal en vaak conventioneel dwalend surrogaat; het is een diepere en zelden gehoorde roep; toch is het om haar te volgen, wanneer zij gehoord wordt, het verstandigst: het is zelfs beter te dwalen op de roep van je ziel dan schijnbaar rechtuit te gaan met het verstand en de uiterlijke zedelijke mentor. Maar het is slechts wanneer het leven zich naar het Goddelijke wendt, dat de ziel werkelijk naar voren kan komen en haar macht aan de uiterlijke leden kan opleggen; want, zelf een vonk van het Goddelijke, is het in vuur en vlam groeien naar het Goddelijke haar ware leven en haar feitelijke reden van bestaan.

In een bepaald stadium van de Yoga, wanneer de geest voldoende tot kalmte is gekomen en zich niet langer bij iedere stap verlaat op de toereikendheid van zijn mentale zekerheden, wanneer het vitale is gestabiliseerd en ingetoomd en niet langer voortdurend aandringt op zijn eigen onbedachtzame wil, eis en verlangen, wanneer het fysieke voldoende is veranderd om de innerlijke vlam niet volledig te bedelven onder de massa van zijn uiterlijke kenmerken, duisterheid of inertie, is er een innerlijk wezen dat van binnen verborgen ligt en alleen in zijn zeldzame invloeden wordt gevoeld, in staat om naar voren te komen en de rest te verlichten en de leiding van de Sadhana op zich te nemen. Haar karakter is een één-puntige gerichtheid op het Goddelijke of het Hoogste, één-puntig en toch buigzaam in handeling en beweging; zij scheidt geen starheid van richting zoals het één-puntige intellect of een onverdraagzaamheid van het regerende idee of de impuls zoals de één-puntige vitale kracht; het is op elk moment en met een soepele zekerheid dat zij de weg naar de Waarheid wijst, automatisch de juiste stap van de valse onderscheidt, de goddelijke of

Godwaartse beweging losmaakt van de vastklampende mengeling van het ongoddelijke. Haar werking is als een zoeklicht dat alles wat veranderd moet worden aan de natuur zichtbaar maakt; zij heeft een vuur van wilskracht in zich dat aandringt op volmaaktheid, op een alchemistische transmutatie van het gehele innerlijke en uiterlijke bestaan. Het ziet overal de goddelijke essentie, maar verwerpt alleen het masker en de verhullende vorm. Het dringt aan op Waarheid, op wil en kracht en meesterschap, op Vreugde en Liefde en Schoonheid, maar op een Waarheid van blijvende Kennis die de louter praktische kortstondige waarheid van de Onwetendheid overstijgt, op een innerlijke vreugde en niet op slechts vitaal plezier, — want het verkiest eerder een louterend lijden en verdriet boven vernederende bevredigingen, — op gevleugelde liefde omhoog en niet gebonden aan de inzet van egoïstische begeerte of met de voeten verzonken in het slijk, op schoonheid hersteld in haar priesterschap om de Eeuwige te duiden, op kracht en wil en meesterschap als instrumenten niet van het ego maar van de Geest. Haar wil is de vergoddelijking van het leven, haar uitdrukking van een hogere Waarheid en een overgave aan het Goddelijke en het Eeuwige.

Maar het meest intieme karakter van het psychische is zijn drang naar het Goddelijke door een verheven liefde, vreugde en eenheid. Het is de goddelijke Liefde die zij het meest zoekt, het is de liefde tot het Goddelijke die haar drijfveer is, haar doel, haar ster van Waarheid die schijnt over de lichtende grot van de ontluikende of de nog duistere wieg van de pasgeboren godheid in ons. In de eerste lange fase van haar groei en onvolwassen bestaan heeft zij geleund op aardse liefde, genegenheid, tederheid, goedheid, mededogen, welwillendheid, op alle schoonheid en zachtmoedigheid en fijnheid en licht en kracht en moed, op alles wat kan helpen om de grofheid en gewooneheid van de menselijke natuur te verfijnen en te zuiveren; maar het weet hoe gemengd deze menselijke bewegingen op hun best zijn en op hun slechtst hoe gevallen en gestempeld met het merkteken van ego en zelf-misleidende sentimentele valsheid en het lagere zelf dat profiteert van de nabootsing van een zielsbeweging. Onmiddellijk verrijzend, is het klaar en gretig om alle oude banden en onvolmaakte emotionele activiteiten te verbreken en ze te vervangen door een grotere spirituele Waarheid van liefde en eenheid. Het kan nog steeds de menselijke vormen en bewegingen toelaten, maar op voorwaarde dat ze gericht zijn op de Ene alleen. Het aanvaardt alleen de banden die nuttig zijn, de eerbied van het hart voor de Guru, de vereniging van de Godzoekers, een geestelijk mededogen voor de onwetende mensen- en dierenwereld en haar volkeren,

de vreugde en het geluk en de vervulling van schoonheid die voortkomen uit de waarneming van het Goddelijke alom. Het voert de natuur inwendig naar haar ontmoeting met het immanente Goddelijke in het verborgen centrum van het hart en, terwijl die roep daar is, zal geen benadering van egoïsme, geen enkele uiterlijke oproep van altruïsme of plicht van filantropie of dienstbaarheid haar misleiden of afleiden van haar heilige verlangen en haar gehoorzaamheid aan de aantrekkingskracht van het Goddelijke in haar. Het verheft het wezen naar een transcendente Extase en is bereid alle neerwaartse aantrekkingskracht van de wereld van zijn vleugels af te werpen in zijn opgang om de Ene Allerhoogste te bereiken; maar het roept ook deze transcendente Liefde en Zaligheid naar beneden om deze wereld van haat en strijd en verdeeldheid en duisternis en schrijnende Onwetendheid te verlossen en te transformeren. Het opent zich voor een universele Goddelijke Liefde, een enorm mededogen, een intense en immense wil voor het welzijn van allen, voor de omhelzing van de Wereld-Moeder die haar kinderen omhult of tot zich neemt, de goddelijke Passie die zich in de nacht heeft gestort voor de verlossing van de wereld uit de universele Onwetendheid. Het wordt niet aangetrokken of misleid door mentale imitaties of een vitaal misbruik van deze grote diepgewortelde Waarheden van het bestaan; het legt ze bloot met zijn opsporende zoekstraal en roept de hele waarheid van de goddelijke Liefde naar beneden om deze misvormingen te genezen, om de mentale, vitale, fysieke liefde te verlossen van hun onvolkomenheden of hun perversies en hen hun overvloedige aandeel in de intimiteit en de eenheid en de opstijgende extase en de neerdalende verrukking te openbaren.

Alle zuivere waarheden van Liefde en van de werken van Liefde worden door het psychisch wezen op hun beurt aanvaard; maar zijn vlam stijgt altijd naar boven en het is vurig om de opgang van lagere naar hogere gradaties van Waarheid te bevorderen, omdat het weet dat alleen door het opstijgen naar een hoogste Waarheid en de afdaling van die hoogste Waarheid de liefde van het kruis kan worden verlost en op de troon worden geplaatst; want het kruis is het teken van de Goddelijke Neerdaling, belemmerd en ontsierd door de dwarse lijn van kosmische misvorming, die het leven in een toestand van lijden en ongeluk verandert. Slechts door het opstijgen naar de oorspronkelijke Waarheid kan de vervorming worden geheeld en kunnen alle werken van liefde, evenals alle werken van kennis en leven, hun goddelijke betekenis terugwinnen en deel gaan uitmaken van een integraal spiritueel bestaan.

Hoofdstuk VI

Het Oproeven van het Offer - 2

DE WERKEN VAN LIEFDE —
DE WERKEN VAN HET LEVEN

HET IS dus door het offer van liefde, werken en kennis met het psychisch wezen als leider en priester van het offer, dat het leven zelf kan worden getransformeerd in zijn eigen spirituele vorm. Als het offer van kennis, op de juiste wijze gebracht, gemakkelijk het grootste en zuiverste offer is dat wij aan de Allerhoogste kunnen brengen, dan wordt het offer van liefde niet in mindere mate van ons verlangd voor onze spirituele volmaaktheid; het is nog intenser en rijker in zijn enkelvoudigheid en kan niet minder groot en zuiver worden gemaakt. Deze zuivere uitgestrektheid wordt in de intensiteit van het liefdesoffer gebracht wanneer in al onze activiteiten de geest en de kracht van een goddelijke oneindige vreugde wordt uitgestort en de hele atmosfeer van ons leven wordt doordrenkt met een diepgaande aanbidding van Hem die het Al en het Allerhoogste is. Want dan bereikt het offer der liefde zijn uiterste volmaaktheid, wanneer het, geofferd aan het Goddelijke Al, integraal, allesomvattend en grenzeloos wordt en wanneer het, verheven tot het Allerhoogste, ophoudt de zwakke, oppervlakkige en vergankelijke beweging te zijn, die de mensen liefde noemen, en een zuivere, grootse en diepe, verbindende Ananda wordt.

Hoewel het een goddelijke liefde voor het allerhoogste en universele Goddelijke is die de regel van ons spirituele bestaan moet zijn, sluit dit niet alle vormen van individuele liefde uit of de banden van ziel tot ziel in het gemanifesteerde bestaan. Een psychische verandering is vereist, een afstoten van de maskers van de Onwetendheid, een zuivering van de egoïstische, mentale, vitale en fysieke bewegingen die het oude inferieure bewustzijn in stand houden; elke beweging van liefde, vergeestelijkt, moet niet langer afhangen van mentale voorkeur, vitale passie of fysiek verlangen, maar van herkenning van ziel door ziel, - liefde hersteld tot haar fundamentele spirituele en psychische essentie met het mentale, het vitale, het fysieke als manifesterende instrumenten en elementen van die grotere eenheid. In deze verandering wordt ook de individuele liefde door een

natuurlijke verheffing omgezet in een goddelijke liefde voor de Goddelijke Bewoner die immanent aanwezig is in een geest en ziel en lichaam die door de Ene in alle schepselen wordt bewoond.

Alle liefde die aanbidding is, heeft inderdaad een spirituele kracht achter zich; zelfs wanneer zij onwetend en aan een beperkt object wordt aangeboden, komt iets van die schittering door de armoede van de rite en de kleingeestigheid van haar onderwerpen heen. Want de liefde die aanbidding is, is tegelijk een aspiratie en een voorbereiding: zij kan zelfs binnen haar beperkte grenzen in de Onwetendheid een glimp opvangen van een nog min of meer blinde en gedeeltelijke, maar verrassende realisatie; want het zijn momenten waarop niet wij het zijn, maar Degene die liefheeft en in ons geliefd is, en zelfs een menselijke hartstocht kan verheven en verheerlijkt worden door een lichte glimp van deze oneindige Liefde en Minnaar. Het is om deze reden dat de verering van de God, de verering van het afgodsbeeld, de magneet of het ideaal van de mens niet moeten worden geminacht; want dit zijn stappen waardoor het menselijk ras zich beweegt in de richting van die gelukzalige passie en extase van het Oneindige die zij, zelfs in het beperken ervan, toch vertegenwoordigen voor onze onvolmaakte visie wanneer we nog steeds de inferieure stappen moeten gebruiken die de Natuur voor onze voeten heeft uitgehouwen en de fasen van onze vooruitgang moeten toelaten. Bepaalde afgoderijen zijn onontbeerlijk voor de ontwikkeling van ons emotioneel wezen, en de mens die het weet zal zich op geen enkel moment haasten om het beeld te verbrijzelen, tenzij hij het in het hart van de aanbidder kan vervangen door de Werkelijkheid die het voorstelt. Bovendien hebben zij deze kracht omdat er altijd iets in hen is dat groter is dan hun vormen en zelfs wanneer wij de opperste aanbidding bereiken, dat volhardt en er een verlenging van wordt of een deel van zijn universele heelheid. Onze kennis is nog onvolmaakt in ons, liefde onvolledig als wij, zelfs wanneer wij Dat kennen dat alle vormen en manifestaties overtreft, nog niet het Goddelijke kunnen aanvaarden in het schepsel en object, in de mens, in het soort, in het dier, in de boom, in de bloem, in het werk van onze handen, in de Natuur-Kracht die dan voor ons niet langer de blinde werking is van een materiële machinerie maar een gezicht en kracht van de Universele Shakti: want ook in deze dingen is de aanwezigheid van de Eeuwige.

Een ultieme onuitsprekelijke aanbidding door ons aangeboden aan het Transcendente, de Hoogste,⁴ de Onuitsprekelijke, is toch geen volledige verering als zij niet wordt aangeboden aan hem waar Hij zich ook

4 *param bhāvam*

manifesteert of waar Hij zelfs zijn godheid verbergt - in mens en voorwerp en elk schepsel. Er is ongetwijfeld een onwetendheid die het hart gevangen houdt, zijn gevoelens vervormt, de betekenis van zijn offer verduistert; alle gedeeltelijke aanbidding, alle religie die een mentaal of fysiek afgodsbeeld opricht, is geneigd de waarheid erin te verhullen en te beschermen door een zekere mantel van onwetendheid en verliest gemakkelijk de waarheid in zijn beeld. Maar de trots van exclusieve kennis is ook een beperking en een belemmering. Want achter de individuele liefde, verduisterd door haar onwetende menselijke gestalte, gaat een mysterie schuil dat het verstand niet kan bevatten, het mysterie van het lichaam van het Goddelijke, het geheim van een mystieke vorm van het Oneindige die we alleen kunnen benaderen door de extase van het hart en de hartstocht van het zuivere en gesublimeerde gevoel, en de aantrekkingskracht ervan, die de roep is van de goddelijke Fluitspeler, de beheersing van de dwang van de Almachtige, kan alleen worden gegrepen en ons grijpen door een occulte liefde en verlangen dat uiteindelijk de Vorm en het Vormeloze één maakt, en Geest en Materie verenigt. Het is datgene wat de geest in Liefde hier in de duisternis van de Onwetendheid zoekt en het is datgene wat hij vindt wanneer de individuele menselijke liefde wordt veranderd in de liefde van het Immanente Goddelijke dat incarneert in het materiële universum.

Zoals met de individuele, zo ook met de universele Liefde; alle verruiming van het zelf door sympathie, bereidwilligheid, universele welwillendheid en weldadigheid, liefde voor de mensheid, liefde voor de schepselen, de aantrekkingskracht van alle vormen en aanwezigheden die ons omringen waardoor de mens mentaal en emotioneel ontsnapt aan de eerste grenzen van zijn ego, moet worden opgenomen in een verenigende goddelijke liefde voor het universele Goddelijke. Aanbidding vervuld in liefde, liefde in Ananda, — de overstijgende liefde, de zelf omhulde extase van bovenzinnelijke verrukking in het Transcendente die ons wacht aan het einde van het pad van Devotie, — heeft als breder resultaat een universele liefde voor alle wezens, de Ananda van al wat is; we ontwaren achter elke sluier het Goddelijke en omhelzen spiritueel het Al-Schone in alle vormen. Een universele verrukking in zijn eindeloze manifestatie stroomt door ons heen, elke vorm en beweging in zich opnemend, maar in geen enkele vorm gebonden of stilstaand en voortdurend uitreikend naar een grotere en volmaktere uitdrukking. Deze universele liefde is bevrijdend en dynamisch voor transformatie; want de disharmonie van vormen en verschijningen heeft geen invloed meer op het hart dat de ene Waarheid achter hen allen heeft gevoeld en hun volmaakte betekenis heeft begrepen. De onpartijdige

gelijkheid van de ziel van de onbaatzuchtige werker en kenner wordt door de magische aanraking van de goddelijke Liefde getransformeerd in een alomvattende extase en miljoen-ledige zaligheid. Alle dingen worden lichamen en alle bewegingen het spel van de goddelijke Geliefde in zijn oneindige huis van genot. Zelfs pijn wordt veranderd en in hun reactie en zelfs in hun essentie veranderen de pijnlijke dingen; de vormen van pijn vallen weg, in hun plaats worden geschapen de vormen van Ananda.

Dit is in zijn essentie de aard van de verandering van bewustzijn die het bestaan zelf verandert in een verheerlijkt veld van een Goddelijke Liefde en Ananda. In wezen begint het voor de zoeker wanneer hij overgaat van het gewone naar het spirituele niveau en kijkt met een nieuw hart van lichtgevende visie en gevoel naar de wereld en zichzelf en anderen. Het bereikt zijn hoogtepunt wanneer het spirituele ook het supramentale niveau wordt en ook daar is het mogelijk niet alleen in essentie te voelen, maar het dynamisch te realiseren als een Kracht voor de transformatie van het hele innerlijke leven en het hele uiterlijke bestaan.

*

*

Het is voor het verstand niet zo moeilijk zich deze transformatie van de geest en de aard van liefde vanuit het karakter van een gemengde en beperkte menselijke emotie naar een opperste en alomvattende goddelijke passie voor te stellen, ook al kan het voor de menselijke wil met zijn vele aardsheden moeilijk zijn deze te aanvaarden. Het is wanneer wij komen tot de werken van Liefde dat een zekere verwarring dreigt op te treden. Het is mogelijk, zoals bij een bepaalde mate van uitvergroting van het pad der kennis, ook hier de knoop van het probleem door te hakken en aan de moeilijkheid om de geest van de Liefde te verenigen met de ruwheden van de wereld-actie te ontkomen door haar te vermijden; het is voor ons mogelijk ons geheel terug te trekken uit het uiterlijke leven en de uiterlijke actie, om alleen te leven met onze aanbidding van het Goddelijke in de stilte van het hart. Het is ook mogelijk alleen die handelingen toe te laten die op zichzelf een uitdrukking zijn van liefde voor het Goddelijke, gebed, lofuiting, symbolische daden van aanbidding of ondergeschikte activiteiten die met deze dingen verbonden kunnen zijn en deel uitmaken van hun geest, en al het andere terzijde te laten; de ziel wendt zich af om haar innerlijk verlangen te bevredigen in het verzonken of het Godgerichte leven van de heilige en de toegewijde. Het is ook mogelijk de deuren van het leven wijder te openen en de liefde voor het Goddelijke in daden van

dienstbaarheid aan onze naasten en aan het ras te besteden; men kan de werken van filantropie, welwillendheid, weldadigheid, liefdadigheid en hulp aan mens en dier in elk schepsel vervullen, hen door een soort spirituele hartstocht transfigureren, althans in hun louter ethische verschijning de grotere kracht van een spirituele drijfveer brengen. Dit is inderdaad de oplossing die het meest wordt bepleit door de religieuze geest van vandaag en wij zien haar vol vertrouwen van alle kanten naar voren geschoven als de juiste manier van handelen van de Godzoeker of van de mens wiens leven is gegrondvest op goddelijke liefde en kennis. Maar de integrale Yoga die naar een volledige vereniging met het Goddelijke in het aardse leven wordt gestuwd, kan in dit enge gebied niet stilstaan of deze vereniging beperken binnen de kleinere dimensies van een ethische regel van filantropie en liefdadigheid. Alle handelingen moeten daarin deel uitmaken van het Goddelijke leven, onze daden van kennis, onze daden van macht en voortbrenging en schepping, onze daden van vreugde en schoonheid en het genoegen van de ziel, onze daden van wil en inspanning en kracht en niet alleen onze daden van liefde en welwillende dienstbaarheid. Haar manier om deze dingen te doen zal niet uiterlijk en mentaal zijn, maar innerlijk en spiritueel, en daartoe zal zij in alle activiteiten, wat ze ook zijn, de geest van goddelijke liefde, de geest van aanbidding en verering, de geest van geluk in het Goddelijke en in de schoonheid van het Goddelijke brengen, zodat het leven een offer wordt van de werken van de liefde van de ziel tot het Goddelijke, haar verering van de Meester van haar bestaan.

Het is mogelijk om zo het leven te veranderen in een daad van aanbidding van de Allerhoogste door de geest in iemands werken; want, zegt de Gita, “Hij die mij met een hart van aanbidding een blad, een bloem, een vrucht of een beker water geeft, aanvaard ik en geniet van dat offer van zijn toewijding,” en het is niet alleen ieder toegewijd uiterlijk geschenk dat zo met de liefde en devotie kan worden aangeboden, maar al onze gedachten, al onze gevoelens en gewaarwordingen, al onze uiterlijke activiteiten en hun vormen en voorwerpen kunnen zulke geschenken aan het Eeuwige zijn. Het is waar dat de bijzondere handeling of vorm van handelingen zijn belang heeft, zelfs een groot belang, maar het is de geest in de handeling die de essentiële factor is; de geest waarvan zij het symbool of de gematerialiseerde uitdrukking is, geeft haar haar gehele waarde en rechtvaardigende betekenis. Of men kan zeggen dat een volledige daad van goddelijke liefde en aanbidding drie delen in zich heeft die de uitdrukking zijn van één enkel geheel, — een praktische aanbidding van het Goddelijke in de daad, een symbool van aanbidding in de vorm van de handeling die

een of andere visie uitdrukt en streeft naar een zekere relatie met het Goddelijke, een innerlijke aanbidding en verlangen naar eenheid of een gevoel van eenheid in het hart en de ziel en de geest. Zo kan het leven worden veranderd in aanbidding, — door er de geest van een transcendente en universele liefde achter te zetten, het zoeken naar eenheid, het gevoel van eenheid; door van elke handeling een symbool te maken, een uitdrukking van een Godgerichte emotie of een relatie met het Goddelijke; door van alles wat we doen een daad van aanbidding te maken, een daad van de vereniging van de ziel, het geestelijk inzicht, de gehoorzaamheid des levens, de overgave van het hart.

In elke cultus is het symbool, de betekenisvolle rite of de expressieve figuur niet alleen een ontroerend en verrijkend esthetisch element, maar ook een fysiek middel waarmee de mens de emotie en aspiratie van zijn hart naar buiten toe concreet begint te maken, te bevestigen en te dynamiseren. Want zonder een spiritueel verlangen is de aanbidding zinloos en ijdel, maar zonder de daad en de vorm is het streven een onbestemde en voor het leven een onvolledig werkzame kracht. Het is helaas het lot van alle vormen in het menselijk leven om gekristalliseerd te worden, louter formeel en daarom afgezwakt, en hoewel vorm en cultus altijd hun kracht behouden voor de mens die nog kan binnentreden in hun zingeving, komt de meerderheid ertoe de ceremonie te gebruiken als een mechanische rite en het symbool als een levenloos teken en omdat dit de ziel van de religie doodt, moeten cultus en vorm uiteindelijk worden veranderd of helemaal terzijde worden geschoven. Er zijn zelfs mensen voor wie alle cultus en vorm om deze reden verdacht en verfoeilijk zijn; maar weinigen kunnen zich ontdoen van de steun of de uiterlijke symbolen en zelfs een zeker goddelijk element in de menselijke natuur eist ze altijd voor de volledigheid van zijn geestelijke bevrediging. Het symbool is immer legitiem voor zover het waarachtig, oprecht, mooi en verrukkelijk is, en zelfs kan men zeggen dat een geestelijk bewustzijn zonder enige esthetische of emotionele inhoud niet volledig of in ieder geval niet integraal spiritueel is. In het geestelijk leven is de basis van de handeling een spiritueel bewustzijn van eeuwige en vernieuwende aard, bewogen om zich altijd in nieuwe vormen uit te drukken of in staat om de waarheid van een vorm altijd te herscheppen door de stroom van de geest, en om zich zo te uiten en elke handeling tot een levend symbool te maken van enige waarheid van de ziel die de ware natuur is van haar scheppende visie en impuls. Het is op die manier dat de spirituele zoeker met het leven moet omgaan en de vorm ervan moet transmuteren en het in zijn wezen moet verheerlijken.

Een opperste goddelijke Liefde is een scheppende Kracht en, ook al kan zij in zichzelf zwijgend en onveranderlijk bestaan, juicht het toch een uiterlijke vorm en uitdrukking toe en is zij niet gedoemd tot een verstomde en lichaamloze godheid. Er is zelfs gezegd dat de schepping zelve een daad van liefde was of althans de opbouw van een veld waarin de Goddelijke Liefde haar symbolen kon bedenken en zichzelf kon vervullen in een daad van wederkerigheid en zelf-gave en, zo het niet de oorspronkelijke aard van de schepping was, dan zou dit wel eens haar uiteindelijke doel en drijfveer kunnen zijn. Het verschijnt nu niet omdat, zelfs als er een Goddelijke Liefde in de wereld is die deze hele evolutie van schepselen in stand houdt, toch de materie van het leven en zijn handelen bestaat uit een egoïstische formatie, een verdeling, een strijd van leven en bewustzijn om te bestaan en te overleven in een schijnbaar onverschillige, onbarmhartige of zelfs vijandige wereld van onbezielde of onwetende Materie. In deze verwarring en duisternis van deze strijd worden allen tegen elkander geworpen met een wilskracht in elk van hen om in de eerste plaats zijn eigen bestaan te doen gelden en slechts in de tweede plaats om zich in anderen te doen gelden en zeer gedeeltelijk voor anderen; want zelfs het altruïsme van de mens blijft in wezen egoïstisch en moet dat blijven totdat de ziel het geheim van de goddelijke Eenheid vindt. Het is om dat te ontdekken bij zijn opperste bron, om het van binnenuit te brengen en het uit te stralen tot aan de uiterste grenzen van het leven, dat is omgekeerd de inspanning van de Yoga. Alle actie, elke schepping moet worden omgezet in een vorm, een symbool van de cultus, de aanbidding, het offer; het moet iets brengen waardoor het het stempel in zich draagt van een toewijding, een ontvangst en vertaling van het Goddelijk Bewustzijn, een dienst aan de Geliefde, een zelfgave, een overgave. Dit moet waar mogelijk gebeuren in het uiterlijke lichaam en de uiterlijke vorm van de handeling; het moet altijd gebeuren in de innerlijke emotie en een intensiteit die aantoonde dat het een uitstroming is van de ziel naar het Eeuwige.

Op zichzelf is de aanbidding in de handeling een groot en volledig en krachtig offer, dat door zijn zelfvermenigvuldiging ertoe neigt de ontdekking van het Ene te bereiken en de straling van het Goddelijke mogelijk te maken. Want de devotie door haar belichaming in handelingen maakt niet alleen haar eigen weg breed en vol en dynamisch, maar brengt tegelijk door de hardere weg van werken het goddelijk hartstochtelijke element van vreugde en liefde in de wereld, dat in het begin vaak afwezig is, wanneer het alleen de strenge geestelijke wil is die in een worstelende opwaartse inspanning de steile beklimming volgt, en het hart nog slaapt of

gebonden is aan stilte. Als de geest van goddelijke liefde kan binnentreden, vermindert de hardheid van de weg, wordt de spanning verlicht en is er een zoetheid en vreugde, zelfs in de kern van moeilijkheid en strijd. De onontbeerlijke overgave van al onze wil en werken en bezigheden aan de Allerhoogste is inderdaad slechts volmaakt en volledig doeltreffend wanneer het een overgave van liefde is. Alle leven dat in deze overgave wordt omgezet, alle handelingen die worden verricht in de liefde voor het Goddelijke en in de liefde voor de wereld en haar schepselen die worden gezien en gevoeld als het Goddelijke dat zich in vele vermommingen manifesteert, worden door datzelfde feit deel van een integrale Yoga.

Het is het innerlijke offer van de aanbidding van het hart, de ziel ervan in het symbool, de geest ervan in de handeling, dat het wezenlijke leven van het offer is. Als het offer volledig en universeel moet zijn, dan is een wending van al onze emoties naar het Goddelijke noodzakelijk. Dit is de meest intense manier van zuivering voor het menselijk hart, krachtiger dan welke ethische of esthetische loutering ooit zou kunnen zijn door haar halve kracht en oppervlakkige druk. Van binnen moet een psychisch vuur worden aangestoken waarin alles wordt gegooid met erop de Goddelijke Naam. In dat vuur worden alle emoties gedwongen hun grovere elementen af te werpen en die welke ongoddelijke perversies zijn worden weggebrand en de anderen ontdoen zich van hun tekortkomingen, totdat een geest van grootste liefde en een onbevleete goddelijke verrukking oprijst uit de vlam en rook en wierook. Het is de goddelijke liefde die zo te voorschijn komt dat, verruimt in het innerlijk gevoel tot het Goddelijke in de mens en alle schepselen in een actieve universele gelijkheid, krachtiger zal zijn voor de vervolmaking van het leven en een reëler instrument dan het ineffectieve mentale ideaal van broederschap ooit kan zijn. Het is dit uitgestort in daden dat alleen een harmonie in de wereld zou kunnen scheppen en een ware eenheid tussen al haar schepselen; al het andere streeft tevergeefs naar dat doel zolang de Goddelijke Liefde zich niet heeft geopenbaard als het hart van de bevrijdende manifestatie in de aardse Natuur.

Het is daar dat het opkomen van het verborgen psychische wezen in ons als de leider van het offer van het grootste belang is; want alleen dit innerlijk wezen kan met de volle kracht van de geest de handeling en de ziel in het symbool tot stand brengen. Alleen dit kan, zelfs zolang het geestelijk bewustzijn onvolledig is, de eeuwige zuiverheid en oprechtheid en schoonheid van het symbool verzekeren en voorkomen dat het een dode vorm wordt of een bedorven en verderfelijke magie; alleen dit kan voor de handeling zijn kracht met zijn betekenis behouden. Alle andere delen van

ons wezen, verstand, levenskracht, fysiek of lichaamsbewustzijn, staan te zeer onder controle van de Onwetendheid om een zeker werktuig te zijn en veel minder nog kunnen zij een gids of de bron van een onfeilbare impuls zijn. Altijd klampt het grootste deel van de drijfveer en actie van deze krachten zich vast aan de oude wet, de misleidende tafelen, de gekoesterde inferieure bewegingen van de Natuur en zij ontmoeten met weerzin, alarm of opstand of belemmerende traagheid, de stemmen en de krachten die ons oproepen en aansporen om onszelf te overstijgen en te transformeren in een groter wezen en een wijdere Natuur. Voor het grootste deel is het antwoord hetzij een weerstand, hetzij een voorwaardelijke of tijdelijke berusting; want zelfs indien zij de oproep volgen, zijn zij toch geneigd — zo niet bewust, dan door automatische gewoonte — hun eigen natuurlijke handicaps en fouten in de spirituele actie in te brengen. Op elk ogenblik worden zij ertoe bewogen egoïstisch voordeel te trekken uit de psychische en spirituele invloeden en kunnen zij worden ontdekt terwijl zij de kracht, de vreugde of het licht die deze in ons brengen gebruiken voor een lager levensmotief. Ook daarna, zelfs als de zoeker zich heeft geopend voor de Goddelijke Liefde transcendent, universeel of immanent, maar als hij probeert deze in het leven te storten, ontmoet hij de macht van verduistering en perversie van deze lagere Natuurkrachten. Altijd leiden zij naar valkuilen, gieten in die hogere intensiteit hun verminderende elementen, proberen de neerdalende Kracht voor zichzelf en hun belangen te veroveren en degraderen het tot een veredelde mentale, vitale of fysieke instrumentatie voor begeerte en ego. In plaats van een Goddelijke Liefde, schepper van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde van Waarheid en Licht, zouden zij het hier gevangen houden als een enorme bekrachtigende en verheerlijkende kracht van sublimatie om de modder van de oude aarde te vergulden en met haar roos en saffier de oude troebele onwerkelijke luchten van sentimentele vitale verbeelding en mentale geïdealiseerde hersenschimmen te kleuren. Als die vervalsing wordt toegestaan, trekken het hogere Licht en de Kracht en de Gelukzaligheid zich terug, er is een terugval naar een lagere status; of anders blijft de realisatie gebonden aan een onzekere halvering en mengeling of wordt bedekt en zelfs ondergedompeld door een inferieure verheffing die niet de ware Ananda is. Het is om deze reden dat de Goddelijke Liefde, die het hart is van de gehele schepping en de meest machtige van de verlossende geest en de scheppende krachten, tot dusver het minst frontaal aanwezig is geweest in het aardse leven, het minst succesvol in de verlossing, het minst scheppend. De menselijke natuur is niet in staat geweest haar in haar zuiverheid te dragen, juist om de reden dat

zij de krachtigste, zuiverste, zeldzaamste en meest intense van alle goddelijke energieën is; het weinige dat kon worden aangegrepen, is meteen gecorrumpeerd tot een vitale piëtistische vurigheid, een weerloos religieus of ethisch sentimentalisme, een zinnelijke of zelfs wellustige erotische mystiek van de rose gekleurde geest of hartstochtelijk troebele levensimpuls en met deze simulaties heeft zij haar onvermogen gecompenseerd om de Mystieke Vlam te huisvesten die de wereld zou kunnen herbouwen met haar vuurtongen van opoffering. Het is slechts het ontsluitende innerlijke psychisch wezen dat in zijn volle kracht te voorschijn komt, dat het pelgrimsoffer ongeschonden door deze hinderlagen en valkuilen kan leiden; op elk moment onderschept het de onwaarheden van de geest en het leven, ontmaskert het, stoot het af, grijpt naar de waarheid van de Goddelijke Liefde en Ananda en scheidt het van de opwinding van de hartstochten van de geest en het blinde enthousiasme van de misleidende levenskracht. Maar alle dingen die in de kern van de geest en het leven en het fysieke wezen waar zijn, bevrijdt het en neemt het mee op de reis totdat zij op de hoogten staan, nieuw van geest en subliem van gestalte.

En toch wordt de leiding van het diepste psychische wezen niet toereikend gevonden tot het erin geslaagd is zichzelf uit deze massa van inferieure Natuur te verheffen tot de hoogste spirituele niveaus en de goddelijke vonk en vlam die hier zijn neergedaald zich weer hebben verenigd met hun oorspronkelijke vurige Ether. Want daar is niet langer een spiritueel bewustzijn dat nog onvolmaakt is en half verloren aan zichzelf in de dikke omhulsels van de menselijke geest, het leven en het lichaam, maar het volledige spirituele bewustzijn in zijn zuiverheid, vrijheid en intense uitgestrektheid. Daar, zoals het de eeuwige Kenner is die de Kenner in ons wordt en beweging en gebruiker van alle kennis, zo is het de eeuwige Zaligmakende die de Geliefde is die het eeuwige goddelijke deel van zijn wezen en vreugde naar zich toe trekt en is opgegaan in het spel van het universum, de oneindige Minnaar die zich uitstort in de veelheid van zijn eigen gemanifesteerde zelden in een gelukkige eenheid. Alle Schoonheid in de wereld is daar de Schoonheid van de Geliefde, en alle vormen van schoonheid moeten onder het licht van die eeuwige Schoonheid staan en zich onderwerpen aan de sublimerende en transfigurerende macht van de ontsluitende Goddelijke Volmaaktheid. Alle Gelukzaligheid en Vreugde zijn daar van de Zaligmakende, en alle inferieure vormen van genot, geluk of plezier worden onderworpen aan de schok van de intensiteit van haar vloed of stromen en ofwel worden zij als ontoereikende dingen onder haar veroordelende spanning in stukken gebroken, ofwel worden zij gedwongen

zichzelf te transmuteren in de vormen van de Goddelijke Ananda. Aldus wordt voor het individuele bewustzijn een Kracht gemanifesteerd die daarin soeverein kan omgaan met de verminderingen en degradaties van de waarden van de Onwetendheid. Uiteindelijk begint het mogelijk te worden om de immense realiteit en intense tastbaarheid van de liefde en vreugde die van de Eeuwige zijn, in het leven naar beneden te brengen. Of in ieder geval zal het mogelijk zijn voor ons spirituele bewustzijn om zich uit de geest te verheffen tot het supramentale Licht en Kracht en Onmetelijkheid; daar in het licht en de potentie van de supramentale Gnosis zijn de pracht en vreugde van een kracht van goddelijke zelfexpressie en zelforganisatie die zelfs de wereld van de Onwetendheid zou kunnen redden en herscheppen tot een gestalte van de Waarheid van de Geest.

Daar in de supramentale Gnosis is de vervulling, de culminerende hoogte, de alomvattende omvang van de innerlijke aanbidding, de diepgaande en integrale vereniging, de vlammeende vleugels van Liefde die de kracht en vreugde van een opperste Kennis omhoog dragen. De supramentale Liefde brengt immers een actieve extase die de ledige passieve vrede en stilte, die de hemel is van de bevrijde Geest, overstijgt en die de diepere grotere kalmte, die het begin is van de supramentale stilte, niet zal verraden. De eenheid van een liefde die in staat is alle verschillen in zich op te nemen zonder te worden vermindert of teniet gedaan door hun huidige beperking en schijnbare dissonanten, wordt tot haar volle potentie verheven op het supramentale niveau. Want daar kan een intense eenheid met alle schepselen, gebaseerd op een diepgaande eenheid van de ziel met het Goddelijke, zich harmoniseren met een spel van verbindingen dat de eenheid alleen maar volmaakter en absoluut maakt. De kracht van de supramentale Liefde kan zonder aarzeling of gevaar alle levende relaties aangrijpen en ze Godwaarts keren, bevrijd van hun ruwe, gemengde en kleingeestige menselijke kaders en verheven tot de gelukkige materie van een goddelijk leven. Want het is juist de aard van de supramentale ervaring dat zij het spel van de onderlinge verschillen kan bestendigen zonder de goddelijke eenheid of de oneindige eenheid te verliezen of ook maar enigszins te verminderen. Voor een supramentaal bewustzijn zou het volkomen mogelijk zijn om alle contacten met een getransfigureerde betekenis te omhelzen, omdat de ziel dan altijd als het object van alle emotie en elk zoeken naar liefde of schoonheid de Ene Eeuwige zou waarnemen en spiritueel een brede en bevrijde levensdrang zou kunnen aanwenden om die Ene Goddelijke in alle dingen en alle schepselen te ontmoeten en zich ermee te verenigen.

*

*

Tot de derde en laatste categorie van de werken van opoffering kan alles worden samengevat dat direct behoort tot de Yoga van werken; want hier bevindt zich zijn veld van verwezenlijking en zijn belangrijkste werkterrein. Het omvat het gehele scala van de meer zichtbare activiteiten van het leven; eronder vallen de veelvoudige energieën van de Wil tot Leven die zich naar buiten werpt om het materiële bestaan optimaal te benutten. Het is hier dat een ascetische of ander-wereldse spiritualiteit een onoverkomelijke ontkenning voelt van de Waarheid die zij zoekt en gedwongen is zich af te wenden van het aardse bestaan, het voor altijd verwerpend als het duistere speelterrein van een ongeneeslijke Onwetendheid. Toch zijn het juist deze activiteiten die door de integrale Yoga worden opgeëist voor een spirituele verovering en goddelijke transformatie. Geheel verlaten door de meer ascetische disciplines, door anderen slechts aanvaard als een veld van tijdelijke beproeving of een kortstondig, oppervlakkig en dubbelzinnig spel van de verborgen geest, wordt dit bestaan volledig omarmd en verwelkomd door de integrale zoeker als een veld van vervulling, een veld voor goddelijke werken, een veld van de volledige zelfontdekking van de verborgen en inwonende Geest. Een ontdekking van het Goddelijke in zichzelf is zijn eerste doel, maar een totale ontdekking ook van het Goddelijke in de wereld achter de schijnbare ontkenning geboden door haar schema en figuren en, tenslotte, een totale ontdekking van de dynamiek van de ene transcendente Eeuwige; want door haar afdaling zullen deze wereld en het zelf in staat worden gesteld om hun versluisende lagen te verbreken en goddelijk te worden in onthullende vorm en manifesterend proces zoals ze nu in hun geheime essentie in het verborgene zijn.

Dit doel van de integrale Yoga moet volledig worden aanvaard door hen die haar volgen, maar de aanvaarding moet niet geschieden in onwetendheid van de immense struikelblokken die in de weg liggen van de verwezenlijking; integendeel, men moet zich ten volle bewust zijn van de dwingende oorzaak van de weigering van zoveel andere disciplines om zelfs maar de mogelijkheid, veel minder het dwingende karakter ervan, te beschouwen als de ware betekenis van het aardse uitgangsvermogen. Want daar in de werken van het leven in de aard-natuur ligt de kern van de moeilijkheid die de Wijsbegeerte tot haar hoogten van afstandelijkheid heeft gedreven en zelfs het begerige oog van de Religie heeft afgewend van de kwaal van de geboorte in een sterfelijk lichaam naar een ver Paradijs of

een stille vrede van het Nirvana. Een weg van zuivere kennis is betrekkelijk rechtlijnig en gemakkelijk begaanbaar voor de zoeker, ondanks onze sterfelijke beperkingen en de valkuilen van de Onwetendheid; een weg van zuivere Liefde kan, hoewel hij zijn struikelblokken heeft en zijn lijden en beproevingen, in vergelijking daarmee gemakkelijk zijn als het vliegen van een vogel door de vrije azuurblauwe lucht. Want de kennis en de Liefde zijn zuiver in hun wezen en worden slechts vermengd en in verlegenheid gebracht, bedorven en gedegradeerd, wanneer zij in de dubbelzinnige beweging van de levenskrachten binnendringen en door hen in beslag worden genomen voor de grove bewegingen en hardnekkig inferieure motieven van het uiterlijke leven. Als enige van deze krachten heeft het Leven of althans een zekere overheersende Wil in het leven de schijn van iets onreins, vervloekt of gevallen in zijn wezen. Bij haar aanraking, gewikkeld in haar doffe omhulsels of gevangen in haar iriserende moerassen, worden de goddelijkheden zelf gewoon en modderig en ontsnappen er ternauwernood aan om naar beneden te worden gesleurd in haar perversie en op rampzalige wijze te worden gelijkgesteld met de demon en de Asura. Aan de basis ervan ligt een beginsel van duistere en doffe traagheid; allen zijn door het lichaam en zijn behoeften en verlangens gebonden aan een onbeduidende geest, kleingeestige verlangens en emoties, een nietszeggende herhaling van klein waardeloos functioneren, behoeften, zorgen, bezigheden, pijnen, genoegens die tot niets leiden buiten zichzelf en het stempel dragen van een onwetendheid die niet weet wat haar eigen waarom en waarheen is. De fysieke geest van traagheid gelooft in geen andere godheid dan zijn kleine aardgoden; hij streeft misschien naar een groter gemak, orde en plezier, maar vraagt niet om verheffing en geen spirituele bevrijding. In het centrum ontmoeten wij een sterkere Levenswil met een groter fanatisme, maar het is een verblinde Demon, een geperverteerde geest, die zich juist verheugt in alle elementen die van het leven een strijdlustige beroering en een ongelukkige opschudding maken. Het is de ziel van menselijke of Titaanse begeerte die zich vastklampt aan de bonte kleuren, verwarde poëzie, gewelddadige tragedie of opzweepend melodrama van de gemengde stroom van goed en kwaad, vreugde en verdriet, licht en duisternis, onstuimige verrukking en bittere foltering. Het houdt van deze dingen en zou er meer en meer van willen hebben, zelfs wanneer het eronder lijdt en ertegen schreeuwt, kan het niets anders aanvaarden of er vreugde in scheppen; het haat en komt in opstand tegen hogere zaken en zou in zijn woede elke goddelijkere Macht vertrappen, verscheuren of kruisigen die het lef heeft aan te bieden om het leven zuiver,

lichtgevend en gelukkig te maken en het vurige brouwsel van dat prikkelende mengsel van zijn lippen te rukken. Er is nog een andere Wil in het Leven die bereid is om de verbeterende ideale Geest te volgen en die wordt aangetrokken door zijn aanbod om wat harmonie, schoonheid, licht, nobelere orde uit het leven te halen, maar dit is een kleiner deel van de vitale natuur en kan gemakkelijk worden overmeesterd door zijn meer gewelddadige of donkerdere doffere juk-kameraden; noch leent het zich gemakkelijk voor een oproep hoger dan die Geest, tenzij die oproep zichzelf verslaat, zoals Religie gewoonlijk doet, door zijn eis te verlagen tot voorwaarden die meer begrijpelijk zijn voor onze duistere vitale natuur. Van al deze krachten wordt de spirituele zoeker zichzelf bewust en hij vindt ze overal om zich heen, en hij moet onophoudelijk worstelen en strijden om zich van hun greep te ontdoen en om de lang gevestigde heerschappij die zij over zijn eigen wezen en over het omringende menselijke bestaan hebben uitgeoefend te verjagen. De moeilijkheid is groot; want hun greep is zo sterk, schijnbaar zo onoverwinnelijk, dat zij het minachtende gezegde rechtvaardigt dat de menselijke natuur vergelijkt met de staart van een hond, — want hoezeer die ooit wordt rechtgetrokken door de kracht van ethiek, godsdienst, rede of enige andere verlossende inspanning, hij keert uiteindelijk altijd terug naar de kromme krul van de Natuur. En zo groot is de vurigheid, de greep van die geagiteerde Levenswil, zo immens het gevaar van zijn hartstochten en dwalingen, zo subtiel aandringend of hardnekkig binnendringend, zo weerbarstig tot aan de poorten van de Hemel de woede van zijn aanval of de moeizame obstructie van zijn hindernissen, dat zelfs de heilige en de Yogin niet zeker kunnen zijn van hun bevrijde zuiverheid of hun geoefende zelfbeheersing tegen zijn intriges of zijn geweld. Alle arbeid om deze aangeboren scheefheid recht te trekken treft de worstelende wil als een futiliteit; een vlucht, een terugtrekking naar de gelukkige Hemel of vreedzame ontbinding vindt gemakkelijk krediet als de enige wijsheid en een weg te vinden om niet opnieuw geboren te worden wordt vastgesteld als de enige remedie voor de saaie gebondenheid of het armzalige delirium of het vertroebelde en onzekere geluk en prestatie van het aardse bestaan.

Een remedie zou er moeten zijn en is er, een manier van herstel en een kans op transformatie voor deze geplaagde vitale natuur; maar daarvoor moet de oorzaak van de afwijking in de kern van het Leven zelf en in zijn eigenlijke principe gevonden en verholpen worden, omdat ook het Leven een kracht van het Goddelijke is en niet een schepping van een of ander kwaadaardig Toeval of duistere Titanische impuls, hoe duister of pervers zijn werkelijke verschijning ook mag zijn. In het Leven zelf ligt de kiem van

zijn eigen verlossing, het is uit de Levensenergie dat wij onze greep moeten halen; want hoewel er een verlossend licht is in Kennis, herscheppende en transformerende Kracht in Liefde, kunnen deze hier niet effectief zijn tenzij zij zich verzekeren van de instemming van het Leven en de een of andere bevrijde energie vanuit zijn centrum kunnen gebruiken voor een sublimatie van de dwalende mens in een goddelijke Levenskracht. Het is niet mogelijk om de moeilijkheid te verminderen door een opsplitsing van de werken van opoffering; we kunnen er niet aan ontsnappen door te besluiten dat we alleen de werken van Liefde en Kennis zullen doen en de werken van wil en macht, bezit en verwerving, productie en vruchtbare uitgave van capaciteit, strijd en overwinning en meesterschap terzijde zullen laten, waardoor het grootste deel van het leven van ons wordt weggeslagen omdat het lijkt samengesteld te zijn uit het materiaal van verlangen en ego en daarom gedoemd is om een veld van disharmonie en louter conflict en wanorde te zijn. Want die verdeling kan niet echt gemaakt worden; of, als het geprobeerd wordt, moet het falen in zijn essentiële doel, omdat het ons zou isoleren van de totale energieën van de Wereldmacht en een belangrijk deel van de integrale Natuur zou steriliseren en juist die ene kracht erin die een noodzakelijk instrument is in elk wereld-scheppend doel. De Levenskracht is een onontbeerlijke bemiddelaar, het uitvoerende element in de Natuur hier; de geest heeft haar bondgenoot nodig als de werken van de geest geen schoonschijnende innerlijke formaties zonder lichaam moeten blijven; de geest heeft haar nodig om uiterlijke kracht en vorm te geven aan haar gemanifesteerde mogelijkheden en te komen tot een volledige zelfexpressie die geïncarneerd is in de Materie. Als het Leven de hulp van zijn bemiddelende energie aan de andere werkingen van de geest weigert of zelf wordt geweigerd, zullen zij waarschijnlijk voor al het effect dat zij hier kunnen bewerkstelligen, worden teruggebracht tot een statische afzondering of een verguld onvermogen; of als er al iets wordt gedaan, zal het een gedeeltelijke uitstraling van onze actie zijn, meer subjectief dan objectief, die het bestaan misschien wijzigt, maar zonder kracht om het te veranderen. Maar als het Leven zijn krachten tot de Geest brengt, maar onverbeterd, kan een slechter resultaat volgen, omdat het waarschijnlijk de geestelijke actie van Liefde of Kennis zal reduceren tot verduisterde en ontaarde bewegingen of hen medeplichtig zal maken aan zijn eigen inferieure of perverse werkingen. Het leven is noodzakelijk voor de volledigheid van de scheppende spirituele realisatie, maar het leven herwonnen, getransformeerd, verheven, niet het gewone mentale mens-dier leven, noch het demonische of Titanische, zelfs niet het goddelijke en het goddeloze

met elkaar vermengd. Wat er ook gedaan mag worden door andere wereldmijdende of hemel-zoekende disciplines, dit is de moeilijke maar onvermijdelijke taak van de integrale Yoga; het kan zich niet veroorloven het probleem van de uiterlijke werken van het leven onopgelost te laten, het moet in hen hun oorspronkelijke Goddelijkheid vinden en deze hecht en voor altijd verenigen met de Godheden van Liefde en Kennis.

Het is ook geen oplossing om het omgaan met de werken van het leven uit te stellen totdat Liefde en Kennis zijn geëvolueerd tot een punt waarop zij op waardige en veilige manier de Levens-Kracht kunnen aangrijpen om het te herscheppen; want we hebben gezien dat zij tot immens grote hoogten moeten stijgen voordat zij kunnen worden behoed voor de vitale perversie die hun bevrijdende kracht belemmert of hindert. Indien ons bewustzijn eenmaal de hoogten van een supramentale Natuur zou kunnen bereiken, dan zouden deze onvermogens inderdaad verdwijnen. Maar hier is er het dilemma dat het onmogelijk is de supramentale hoogten te bereiken met de last van een onhervormde Levenskracht op onze schouders en even onmogelijk om de Wil in het Leven radicaal te vernieuwen zonder het onfeilbare licht en de onoverwinnelijke kracht naar beneden te brengen die behoren tot de spirituele en supramentale niveaus. Het Supramentale Bewustzijn is niet alleen een Kennis, een Gelukzaligheid, een innige Liefde en Eenheid, het is ook een Wilskracht, een principe van Macht en Kracht, en het kan niet neerdalen totdat het element van Wil, Macht en Kracht in deze gemanifesteerde Natuur voldoende ontwikkeld en gesublimeerd is om het te ontvangen en te dragen. Maar Wil, Macht en Kracht zijn de oorspronkelijke substantie van de Levensenergie, en hierin ligt de rechtvaardiging voor de weigering van het Leven om de oppermacht van Kennis en Liefde alleen te erkennen, — voor zijn drang naar de verzadiging van iets veel meer onbezonnen, koppig en gevaarlijk dat zich toch ook kan wagen op zijn eigen stoutmoedige en vurige weg naar het Goddelijke Absolute. Liefde en Wijsheid zijn niet de enige aspecten van het Goddelijke, er is ook het aspect van Macht. Zoals het verstand tast naar Kennis, zoals het hart zoekt naar Liefde, zo strompelt de levenskracht, hoe onhandig of verraderlijk ook, op zoek naar Macht en de controle die door de Macht wordt gegeven. Het is een vergissing van de ethische of religieuze geest om Macht te veroordelen als iets op zichzelf dat niet moet worden aanvaard of nagestreefd omdat het van nature verderfelijik en kwaadaardig is; ondanks de schijnbare rechtvaardiging ervan door een meerderheid van de gevallen, is dit in de kern een blind en irrationeel vooroordeel. Hoe corrupt en misbruikt ook, zoals Liefde en Kennis ook corrupt en misbruikt

worden, is Macht goddelijk en hier geplaatst voor een goddelijk gebruik. Shakti, Wil, Macht is de motor van de werelden en, of het nu Kennis-Kracht of Liefdes-Kracht of Levens-Kracht of Actie-Kracht of Lichaams-Kracht is, het is altijd spiritueel in zijn oorsprong en goddelijk in zijn karakter. Het is het gebruik dat ervan wordt gemaakt in de Onwetendheid door een bruto, een mens of een Titaan, dat terzijde moet worden geschoven en vervangen moet worden door zijn grotere natuurlijke — ook al is het voor ons bovennormaal — actie geleid door een innerlijk bewustzijn dat in harmonie is met het Oneindige en het Eeuwige. De integrale Yoga kan de werken van het Leven niet verwerpen en alleen tevreden zijn met een innerlijke ervaring; het moet naar binnen gaan om het uiterlijke te veranderen, waardoor de Levens-Kracht een deel en een werking wordt van een Yoga-Energie die in contact staat met het Goddelijke en goddelijk is in zijn leiding.

Alle moeilijkheden in het spiritueel omgaan met de werken van het leven ontstaan omdat de Wil-in-Leven voor zijn doeleinde in de Onwetendheid een vals soort begeerte-ziel heeft geschapen en deze in de plaats heeft gesteld van die vonk van het Goddelijke die de ware psyche is. Alle of de meeste werken van het leven worden momenteel of lijken te worden aangedreven of beoedeld door deze begeerteziel; zelfs die welke ethisch of religieus zijn, ook die welke het mom dragen van altruïsme, filantropie, zelfopoffering, zelfverloochening, zijn volledig doordrenkt met de draden van haar schepping. Deze ziel van begeerte is een afgescheiden ziel van ego en al haar instincten zijn gericht op een afgescheiden zelfbevestiging; zij dringt altijd, openlijk of onder meer of minder glanzende maskers, aan op haar eigen groei, op bezit, op genot, op verovering en imperium. Om de vloek van onrust en disharmonie en perversie uit het Leven te kunnen wegnemen, moet de ware ziel, het psychisch wezen, haar leidende plaats krijgen en moet er een ontbinding komen van de bedrieglijke ziel van begeerte en ego. Maar dit betekent niet dat het Leven zelf moet worden gedwongen en zijn eigen lijn van vervulling moet worden ontzegd; want achter deze uiterlijke ziel van verlangen is er in ons een innerlijk en waarachtig vitaal wezen dat niet moet worden opgeheven, maar prominent naar voren gebracht en worden vrijgegeven voor zijn ware werking als een kracht van de Goddelijke Natuur. De aanzienlijke aanwezigheid van dit ware vitale wezen onder leiding van de ware innerlijke ziel in ons, is de voorwaarde voor de goddelijke vervulling van de objecten van de Levenskracht. Deze objecten zullen zelfs in essentie dezelfde blijven, maar getransformeerd worden in hun innerlijke drijfveer en uiterlijke karakter.

De Goddelijke Levenskracht zal ook een wil tot groei zijn, een kracht van zelfbevestiging, maar wel de bevestiging van het Goddelijke in ons, niet van de kleine tijdelijke persoonlijkheid aan de oppervlakte, — groei tot het ware Goddelijke Individu, het centrale wezen, de geheime onvergankelijke Persoon die alleen tevoorschijn kan komen door de onderwerping en het verdwijnen van het ego. Dit is het ware doel van het Leven; groei, maar een groei van de geest in de Natuur, die zichzelf bevestigt en ontwikkelt in geest, leven en lichaam; bezit, maar een bezit door het Goddelijke van het Goddelijke in alle dingen, en niet van de dingen omwille van henzelf door de begeerte van het ego; genot, maar een genot van de Goddelijke Ananda in het universum; strijd en verovering en heerschappij in de vorm van een zegevierend conflict met de Machten der Duisternis, een volledig spiritueel zelfbestuur en meesterschap over de innerlijke en uiterlijke Natuur, een overwinning door Kennis, Liefde en Goddelijke Wil over de domeinen van de Onwetendheid.

Dit zijn de voorwaarden en dit moeten de doelstellingen zijn van de goddelijke uitvoering van de werken van het Leven en hun progressieve transformatie die het derde element is van het drievoudige offer. Het is niet een rationalisatie maar een supramentalisatie, niet een moraliseren maar een vergeestelijken van het Leven dat het doel is van de Yoga. Het is niet een hanteren van uiterlijkheden of oppervlakkige psychologische motieven dat het voornaamste doel ervan is, maar een herscheppen van het Leven en zijn werking op hun verborgen goddelijk element; want alleen zo'n herschepping van het leven kan zijn directe besturing door de geheime Goddelijke Kracht boven ons tot stand brengen en zijn transfiguratie tot een manifeste uitdrukking van de Goddelijkheid, niet zoals nu een vermomming en een misvormend masker van de eeuwige Acteur. Het is een spirituele wezenlijke verandering van bewustzijn, niet de oppervlakkige manipulatie die de methode is van Verstand en Rede, die als enige het Leven anders kan maken dan het nu is en het kan bevrijden uit zijn huidige noodlijdende en dubbelzinnige gestalte.

*

*

Het is dan door een transformatie van het leven in zijn eigen beginsel, niet door een uiterlijke manipulatie van zijn verschijnselen, dat de integrale Yoga voorstelt het van een verwarde en onwetende tot in een lichtende en harmonieuze beweging van de Natuur te veranderen. Er zijn drie voorwaarden die onmisbaar zijn voor het bereiken van deze centrale

innerlijke omwenteling en nieuwe formatie; geen van hen is op zichzelf voldoende, maar door hun verenigde drievoudige kracht kan de verheffing worden gedaan, de bekering gemaakt en volledig gevormd. Want in de eerste plaats is het leven zoals het is een beweging van begeerte en het heeft in ons als centrum een ziel gebouwd, die alle bewegingen van het leven naar zichzelf verwijst en daarin zijn eigen troebele kleur en pijn van een onwetend, half verlicht en verbijsterd streven legt: voor een goddelijk leven moet de begeerte worden afgeschaft en worden vervangen door een drijfkracht die zuiverder en hechter is, de gekwelde ziel van de begeerte moet worden opgelost en in haar plaats moet de kalmte, de kracht, het geluk van een waarachtig vitaal wezen te voorschijn komen dat nu in ons verborgen is. Vervolgens is het leven zoals het is, deels gedreven of geleid door de impuls van de levenskracht, deels door een verstand dat meestal een dienaar en medeplichtige van de onwetende levensimpuls is, maar deels ook zijn ongemakkelijke en niet al te heldere of bekwame gids en mentor; voor een goddelijk leven moeten het mentale en de levensimpuls ophouden iets anders te zijn dan instrumenten en moet het meest innerlijke psychische wezen hun plaats innemen en de leider op het pad en de indicator worden van een goddelijke leidraad. Tenslotte wordt het leven zoals het is gericht op de bevrediging van het afgescheiden ego; het ego moet verdwijnen en vervangen worden door de ware spirituele persoon, het centrale wezen, en het leven zelf moet zich richten op de vervulling van het Goddelijke in het aardse bestaan; het moet een Goddelijke Kracht in zich voelen ontwaken en een gehoorzame instrumentatie worden van zijn doel.

Er is niets dat niet oud en vertrouwd is in deze eerste drie transformerende innerlijke bewegingen; want het is altijd een van de voornaamste doelstellingen van de spirituele discipline geweest. Het is het best verwoord in de duidelijk geformuleerde leer van de Gita, waarin een volledig afstand doen van het verlangen naar de vruchten als de drijfveer voor de handeling, een volledige opheffing van het begeren zelf, het volkomen verwezenlijken van een volmaakte gelijkmoedigheid worden naar voren geschoven als de normale status van een spiritueel wezen. Een volmaakte spirituele gelijkmoedigheid is het enige ware en onfeilbare teken van de beëindiging van de begeerte, — gelijkmoedig zijn van ziel in alle dingen, onbewogen door vreugde en verdriet, het aangename en het onaangename, succes en mislukking, met een gelijk oog kunnen kijken naar hoog en laag, vriend en vijand, de deugdzame en de zondaar, in alle wezens de veelvuldige manifestatie van het Ene te zien alsmede in alle dingen het veelvuldige spel of de langzame gemaskerde evolutie van de belichaamde

Geest. Het is niet een mentale rust, afstandelijkheid, onverschilligheid, niet een lusteloze vitale kalmte, niet een passiviteit van het fysieke bewustzijn dat met geen enkele beweging instemt of met enige beweging die de beoogde voorwaarde is, hoewel deze dingen soms worden verward met deze spirituele voorwaarde, maar een brede alomvattende onbewogen universaliteit zoals die van de Getuige-Geest achter de Natuur. Want alles lijkt hier een beweeglijke half geordende, half verwarde organisatie van krachten te zijn, maar daarachter kan men een ondersteunende vrede, stilte, weidsheid voelen, niet inert maar kalm, niet impotent maar potentieel almachtig met een geconcentreerde, stabiele, onbeweeglijke energie erin die in staat is om alle bewegingen van het universum te dragen. Deze tegenwoordigheid daarachter is gelijkwaardig in ziel aan alle dingen; de energie die zij in zich draagt kan worden losgemaakt voor elke handeling, maar geen enkele handeling zal worden gekozen door enig verlangen in de Getuige-Geest; een Waarheid handelt die voorbij en groter is dan de handeling zelf of haar schijnbare vormen en impulsen, voorbij en groter dan geest of levenskracht of lichaam, hoewel zij voor het onmiddellijke doel een mentale, een vitale of een fysieke verschijning kan aannemen. Het is pas wanneer dit verlangen dood is en overal in het bewustzijn een kalme, gelijkwaardige uitgestrektheid heerst, dat het ware vitale wezen in ons vanachter de sluier tevoorschijn komt en zijn eigen kalme, intense en krachtige aanwezigheid onthult. Want dat is de ware aard van het vitale wezen, *prāṇamaya puruṣa*; het is een projectie van de Goddelijke Puruṣa in het leven, - kalm, sterk, lichtgevend, met vele energieën, gehoorzaam aan de Goddelijke Wil, zonder ego, maar ondanks dat of juist daarom in staat tot alle actie, prestatie, hoogste of grootste onderneming. Ook de ware Levenskracht openbaart zich niet langer als die verontruste gekwelde verdeeld strevende oppervlakte-energie, maar als een grootse en stralende Goddelijke Macht, vol vrede en kracht en gelukzaligheid, een wijd uitgespreide Engel des Levens die met zijn vleugels van Macht het heelal omspant.

En toch is deze transformatie in een grote kracht en gelijkheid onvoldoende; want als zij voor ons de instrumentatie van een Goddelijk Leven ontvouwt, voorziet zij niet in het bewind en initiatief ervan. Het is hier dat de aanwezigheid van het vrijgemaakte psychische wezen tussenbeide komt; het verleent niet de opperste regering en leiding, — want dat is niet zijn functie, — maar het levert tijdens de overgang van onwetendheid naar een goddelijke Kennis een progressieve begeleiding voor het innerlijke en uiterlijke leven en handelen; het wijst op elk moment de

methode, de weg en de stappen aan die zullen leiden tot die vervulde spirituele staat waarin een superieur dynamisch initiatief altijd aanwezig zal zijn en de activiteiten van een goddelijke Levens-Kracht zal dirigeren. Het Licht dat het werpt verlicht de andere delen van de natuur die, bij gebrek aan een betere leiding dan hun eigen verwarde en tastende krachten, hebben rondgedoold in de kronkels van de Onwetendheid; het geeft aan het verstand het intrinsieke gevoel van de gedachten en waarnemingen, aan het leven het onfeilbare besef van de bewegingen die misleid of misleidend zijn en aan degenen die goed geïnspireerd zijn; een soort stil orakel van binnenuit onthult de oorzaken van onze struikelingen, waarschuwt tijdig tegen herhaling, ontleent aan ervaring en intuïtie de wet, niet star maar plastisch, voor een juiste richting van onze handelingen, een juiste stap, een juiste impuls. Er ontstaat een wil die meer in overeenstemming is met de zich evoluerende Waarheid dan met de kronkelende en vertragende doolhoven van een zoekende dwaling. Een vastberaden oriëntatie op het grotere Licht dat moet zijn, een ziele-instinct, een psychische gevoeligheid en inzicht in de ware substantie, beweging en bedoeling der dingen, die steeds dichter komen bij een spirituele visie, bij kennis door innerlijk contact, innerlijk zicht en zelfs identiteit, beginnen de oppervlakkige scherpte van het mentale oordeel en het gretige grijpen van de Levenskracht te vervangen. De werken van het Leven zetten zichzelf recht, ontsnappen aan verwarring, vervangen de kunstmatige of wettelijke orde die door het intellect wordt opgelegd en de willekeurige regel van het verlangen door de sturing van het innerlijk zicht van de ziel en betreden de diepgaande wegen van de Geest. Bovenal legt het psychische wezen aan het leven de wet van het offer van al zijn werken op als een offer aan het Goddelijke en Eeuwige. Het leven wordt een oproep tot dat wat voorbij het leven is; elke kleinste handeling ervan wordt groter met het besef van het Oneindige.

Naarmate het innerlijke evenwicht toeneemt en daarmee het gevoel van het ware vitale wezen wachtend op de hogere richting die het moet dienen en naarmate de psychische roep toeneemt in alle leden van onze natuur, begint Dat waar de roeping op gericht is zich te openbaren, daalt af om bezit te nemen van het leven en zijn energieën en vult ze met de verhevenheid, vertrouwdheid, onmetelijkheid van zijn aanwezigheid en zijn bedoeling. In velen, zo niet de meesten, manifesteert het iets van zichzelf nog vóór de gelijkmoedigheid en de open psychische drang of leiding aanwezig zijn. Een roep van het versluisde psychische element dat onderdrukt wordt door de massa van de uiterlijke onwetendheid en schreeuwt om bevrijding, een spanning van gretige meditatie en zoeken naar

kennis, een verlangen van het hart, een hartstochtelijke wil die nog onwetend maar oprecht is, kan het deksel verbreken dat het Hogere afsluit van de Kracht-Natuur en de sluisen openen. Een weinig van de Goddelijke Persoon kan zichzelf openbaren of er komt enig Licht, Kracht, Gelukzaligheid en Liefde uit het Oneindige. Dit kan een vluchtige openbaring zijn, een flits of een kortstondig schijnsel dat zich spoedig terugtrekt en wacht op voorbereiding van de natuur, maar het kan zich ook herhalen, groeien en aanhouden. Een lange en grote allesomvattende werking zal dan zijn begonnen, soms lichtend of intens, soms langzaam en duister. Soms treedt een goddelijke kracht op de voorgrond en leidt en dringt aan of onderricht en verlicht; soms trekt het zich terug op de achtergrond en lijkt het wezen aan zijn eigen middelen over te laten. Alles wat onwetend, obscuur, pervers of simpelweg onvolmaakt en inferieur is in het wezen wordt naar boven gebracht, misschien tot zijn hoogtepunt, aangepakt, gecorrigeerd, uitgeput, zijn eigen rampzalige resultaten getoond, gedwongen om zijn eigen beëindiging of transformatie op te roepen of als waardeloos en onverbeterlijk uit de natuur te verbannen. Dit kan geen soepel en gelijkmatig proces zijn; er zijn afwisselingen van dag en nacht, licht en duisternis, kalmte en opbouw of strijd en omwenteling, de aanwezigheid van het groeiende Goddelijke Bewustzijn en zijn afwezigheid, hoogten van hoop en afronden van wanhoop, de omhelzing van de Geliefde en de smart van zijn afwezigheid, de overweldigende invasie, het dwingende bedrog, de felle tegenstand, de meedogenloze bespottung van vijandige Machten of de hulp en troost en gemeenschap van de goden en de Goddelijke Boodschappers. Een machtig en langdurig voortrollen en kolken van de Oceaan des Levens met sterke uitstromingen van zijn nectar en gif wordt afgedwongen totdat alles gereed is en de toenemende Neerdaling een wezen vindt, een natuur die voorbereid en geconditioneerd is voor zijn volledige heerschappij en zijn allesomvattende aanwezigheid. Maar als de gelijkmatigheid en het psychische licht en de wil er ook zijn, dan kan dit proces, hoewel het niet kan worden afgeschaft, toch aanzienlijk worden verlicht en vergemakkelijkt: het zal worden ontdaan van zijn ergste gevaren; een innerlijke kalmte, geluk en vertrouwen zullen de stappen door alle moeilijkheden en beproevingen van de transformatie ondersteunen en de toenemende Kracht, profiterend van de volledige opstijging van de natuur, zal de macht van de tegengestelde kracht snel terugdringen en uitschakelen. Een zekere leiding en bescherming zal steeds aanwezig zijn, soms vooraan staand, soms werkend achter de sluier, en de uiteindelijke kracht zal reeds aanwezig zijn in het begin en in de lange tussenstadia van het streven. Te

allen tijde zal de zoeker zich bewust zijn van de Goddelijke Gids en Beschermmer of de werking van de opperste Moeder-Kracht; hij zal weten dat alles voor het beste wordt gedaan, de vooruitgang verzekerd, de overwinning onafwendbaar. In beide gevallen is het proces hetzelfde en onvermijdelijk, een omhoogtillen van de hele natuur, van het hele leven, van het innerlijke en van het uiterlijke, om zijn krachten en hun bewegingen te onthullen en te hanteren en te transformeren onder de druk van een goddelijk Leven van boven, totdat alles hier in bezit is genomen door grotere spirituele krachten en tot een instrumentatie is gemaakt van een spirituele actie en een goddelijk doel.

In dit proces en in een vroeg stadium ervan wordt het duidelijk dat wat wij van onszelf weten, ons huidige bewuste bestaan, slechts een representatieve formatie is, een oppervlakkige activiteit, een veranderlijk uiterlijk resultaat van een enorme massa van het verborgen bestaan. Ons zichtbare leven en de handelingen van dat leven zijn niet meer dan een reeks veelbetekenende uitdrukkingen, maar datgene wat het tracht uit te drukken ligt niet aan de oppervlakte; ons bestaan is iets veel groters dan dit schijnbare frontale wezen waarvan wij veronderstellen dat wij het zelf zijn en dat we aan de wereld om ons heen aanbieden. Dit frontale en uiterlijke wezen is een verward mengsel van mentale-formaties, levensbewegingen, fysieke functies waarvan zelfs een uitputtende analyse van de samenstellende delen en machinerieën er niet in slaagt het hele geheim te onthullen. Het is alleen wanneer wij achter, onder, boven in de verborgen delen van ons wezen doordringen, dat wij het kunnen kennen; het meest diepgaande en dringende nauwkeurige onderzoek en manipulatie aan de oppervlakte kan ons niet het ware begrip of de volkomen doeltreffende beheersing van ons leven, zijn doel, zijn activiteiten verschaffen; dat onvermogen is inderdaad de oorzaak van het falen van de rede, de moraal en elke andere oppervlakkige handeling om het leven van het menselijke ras te beheersen, te bevrijden en te vervolmaken. Want zelfs onder ons meest duistere fysieke bewustzijn bevindt zich een onderbewustzijn waarin zich als in een bedekkende en voedende aarde allerlei verborgen zaden bevinden die, voor ons onverklaarbaar, aan onze oppervlakte ontspruiten en waarin wij voortdurend verse zaden werpen die ons verleden verlengen en onze toekomst zullen beïnvloeden, — een onderbewust wezen, duister, klein in zijn bewegingen, grillig en bijna wonderbaarlijk irrationeel, maar van immense potentie voor het aardse leven. Ook achter ons mentale, ons leven, ons bewuste fysieke bestaat een groot subliminaal bewustzijn, — er zijn innerlijk mentale, vitale en meer subtiele fysieke bereiken, ondersteund

door een inwendig psychisch bestaan dat de verbindende ziel is van al de rest; en in deze verborgen bereiken ligt ook een massa van talrijke vroeger bestaande persoonlijkheden die het materiaal, de drijfkracht en de impulsen leveren voor ons zich ontwikkelende oppervlaktebestaan. In ieder van ons hier kan er één centrale persoon zijn, maar ook een veelheid van ondergeschikte persoonlijkheden, geschapen door de voorgeschiedenis van zijn manifestatie of door uitdrukkingen ervan op deze innerlijke vlakken die zijn huidige spel in deze uiterlijke materiële kosmos ondersteunen. En terwijl wij aan de oppervlakte afgesneden zijn van alles om ons heen, behalve door een externe geest en zintuiglijk contact dat maar weinig van ons aan onze wereld of van onze wereld aan ons overbrengt, is binnen deze innerlijke bereiken de barrière tussen ons en de rest van het bestaan dun en gemakkelijk te doorbreken; daar kunnen wij onmiddellijk voelen — niet slechts afleiden uit hun resultaten, maar rechtstreeks voelen — de werking van de geheime wereldkrachten, geesteskrachten, levenskrachten, subtiele fysieke krachten die het universele en individuele bestaan vormen; wij zullen zelfs in staat zijn, als we onszelf er maar op trainen, om onze handen te leggen op deze wereldkrachten die zich op ons of om ons heen werpen om in toenemende mate hun werking op ons en anderen, hun formaties en bewegingen, te beheersen of op zijn minst sterk te wijzigen. Nog weer boven onze menselijke geest bevinden zich nog grotere gebieden die daaraan superbewust zijn en van daaruit dalen verborgen invloeden, krachten, aanrakingen af die de oorspronkelijke bepalingen van de dingen hier zijn en die, als zij in hun volheid naar beneden werden geroepen, de hele opzet en economie van het leven in het materiële universum totaal zouden kunnen veranderen. Het is al deze latente ervaring en kennis die de Goddelijke Kracht, die op ons inwerkt door onze openstelling voor de integrale Yoga, geleidelijk aan ons openbaart, gebruikt en de resultaten daarvan uitwerkt als middelen en stappen in de richting van een transformatie van ons hele wezen en onze natuur. Ons leven is vanaf dat moment niet langer een kleine rollende golf aan het oppervlak, maar vervlochten zo niet samenvallend met het kosmische leven. Onze geest, ons zelf verheft zich niet alleen tot een innerlijke identiteit met een breed kosmisch Zelf, maar ook tot een contact met datgene wat daarbuiten is, hoewel bewust van en heersend over de werking van het universum.

Het is dus door een integralisatie van ons verdeelde wezen dat de Goddelijke Shakti in de Yoga zal komen tot haar doel; want bevrijding, volmaaktheid, meesterschap zijn afhankelijk van deze integralisatie, aangezien de kleine golf aan de oppervlakte zijn eigen beweging niet kan

beheersen, laat staan dat hij enige werkelijke controle heeft over het uitgestrekte leven rondom hem. De Shakti, de kracht van het Oneindige en het Eeuwige daalt in ons neer, werkt, breekt onze huidige psychologische formaties af, verbrijzelt elke muur, verruimt, bevrijdt, presenteert ons steeds nieuwere en sterkere krachten van visie, ideevorming, waarneming en nieuwere en hogere levens-motieven, verbreedt en hervormt in toenemende mate de ziel en haar instrumenten, confronteert ons met elke onvolkomenheid om haar af te keuren en te vernietigen, opent zich naar een grotere volmaaktheid, doet in een korte periode het werk van vele levens of tijdperken, zodat in ons voortdurend nieuwe geboorten en nieuwe vergezichten zich openbaren. Groeiend in haar handelen, bevrijdt zij het bewustzijn van opsluiting in het lichaam; het kan in trance of slaap of zelfs wakend uittreden en in werelden of andere regionen van deze wereld binnengaan en daar handelen of de ervaring terugbrengen. Het spreidt zich uit, voelt het lichaam slechts als een klein deel van zichzelf, en begint te bevatten waardoor het voordien werd omvat; het bereikt het kosmisch bewustzijn en verruimt zichzelf om met het universum in overeenstemming te zijn. Het begint innerlijk en direct, niet slechts door uiterlijke waarneming, contact te maken met de krachten die in de werelden spelen, voelt hun beweging, onderscheidt hun functioneren en kan onmiddellijk op hen inwerken zoals de wetenschapper op natuurkundige krachten inwerkt, hun werking en resultaten in onze geest, leven en lichaam aanvaarden of verwerpen, of ze wijzigen, veranderen, een nieuwe vorm geven, immense nieuwe krachten en bewegingen scheppen ter vervanging van de oude kleine werkingen van de natuur. Wij beginnen de werking van de krachten van het universele Mentale te doorzien en te weten hoe onze gedachten door die werking worden geschapen, we scheiden van binnenuit de waarheid en valsheid van onze waarnemingen, vergroten hun veld, verruimen en verlichten hun betekenis, worden meester van onze eigen geest en handelen en in staat en actief om de bewegingen van het Mentale in de wereld om ons heen vorm te geven. We beginnen de stroom en golf van de universele levenskrachten te ervaren, ontdekken de oorsprong en wet van onze gevoelens, emoties, sensaties, passies, zijn vrij om te accepteren, af te wijzen, nieuw te creëren, op te stijgen naar hogere niveaus van Levens-Kracht. We beginnen ook de sleutel tot het enigma van de Materie te doorgronden, volgen de wisselwerking van het Mentale en Leven en Bewustzijn erop, ontdekken meer en meer de instrumentele en resulterende functie ervan en achterhalen uiteindelijk het laatste geheim van de Materie als een vorm niet louter van Energie maar van een verstrikt en belemmerd

of instabiel vastgelegd en beperkt bewustzijn en beginnen ook de mogelijkheid te zien van haar bevrijding en plasticiteit als reactie op hogere Krachten, haar mogelijkheden voor de bewuste en niet langer de meer dan half-onbewuste incarnatie en zelfexpressie van de Geest. Dit alles wordt steeds meer mogelijk naarmate de werking van de Goddelijke Shakti in ons toeneemt en, tegen veel weerstand of arbeid in om te reageren op ons duistere bewustzijn, door veel strijd en beweging van vooruitgang en terugval en hernieuwde vooruitgang die noodzakelijk is door het werk van intensieve transformatie van een half-onbewuste in een bewuste substantie, zich beweegt naar een grotere zuiverheid, waarheid, hoogte, reikwijdte. Alles hangt af van het psychisch ontwaken in ons, de volledigheid van ons antwoord op haar en onze groeiende overgave.

Maar dit alles kan slechts een groter innerlijk leven vormen met een grotere mogelijkheid van de uiterlijke actie en haar overgangsrealisatie; de volledige transformatie kan alleen komen door het opstijgen van het offer tot haar verste hoogten en haar handeling op het leven met de kracht en het licht en de zaligheid van de goddelijke supramentale Gnosis. Want dan alleen worden alle krachten die verdeeld zijn en zich onvolmaakt uitdrukken in het leven en de werken ervan, verheven tot hun oorspronkelijke eenheid, harmonie, oprechte waarheid, authentieke absoluteheid en volledige betekenis. Daar zijn Kennis en Wil één, Liefde en Kracht één beweging; de tegenstellingen die ons hier kwelen worden opgelost in hun verzoende eenheid: het goede ontwikkelt zijn absoluteheid en het kwade dat zich van zijn dwaling ontdoet, keert terug tot het goede dat erachter zat; zonde en deugd verdwijnen in een goddelijke zuiverheid en een onfeilbare waarheidsbeweging; de twijfelachtige vluchtigheid van het genot verdwijnt in een Gelukzaligheid die het spel is van een eeuwige en gelukkige spirituele zekerheid en de verdwijnende pijn ontdekt de aanraking van een Ananda die werd verraden door een of andere duistere perversie en het onvermogen van de wil van het Onwetende om haar te ontvangen. Deze dingen, voor het Mentale een verbeelding of een mysterie, worden duidelijk en kunnen worden ervaren naarmate het bewustzijn stijgt uit de beperkte belichaamde Materie-geest naar de vrijheid en volheid van het hoger en hogere bereik van de superintelligentie; maar zij kunnen alleen volledig waar en normaal worden wanneer het supramentale de wet van de natuur wordt.

Het is dus van de voltooiing van zijn opgang en van de mogelijkheid van een volledige dynamiek van deze hoogste niveaus die neerdalen in het aarde-bewustzijn, waar de rechtvaardiging van het Leven, zijn verlossing,

zijn transformatie in een Goddelijk Leven in een getransfigureerde aardse Natuur van afhangt.

*

*

De aard van de integrale Yoga zo beschouwd of geconditioneerd, voortgaand door deze spirituele middelen, draaiend op deze integrale transformatie van de natuur, bepaalt uit zichzelf haar antwoord op de vraag naar de gewone activiteiten van het leven en hun plaats in de Yoga.

Er is en kan geen sprake zijn van een ascetisch of contemplatief of mystiek opgeven van de werken van het leven in zijn geheel, een evangelie van een geabsorbeerde meditatie en ledigheid, een beknotting of veroordeling van de Levenskracht en haar activiteiten, een verwerping van de manifestatie in de Aarde-natuur. Het kan voor de zoeker in elke periode noodzakelijk zijn om zich terug te trekken, om ondergedompeld te blijven in zijn innerlijke wezen, om het lawaai en de beroering van het leven van de Onwetendheid voor zichzelf af te sluiten totdat een bepaalde innerlijke verandering is volbracht of iets is bereikt zonder welke een verdere effectieve actie op het leven moeilijk of onmogelijk is geworden. Maar dit kan slechts een periode of een episode zijn, een tijdelijke noodzaak of een voorbereidende spirituele manoeuvre; het kan niet de regel van zijn Yoga of het principe ervan zijn. Een opsplitsing van de activiteiten van het menselijk bestaan op een religieuze of een ethische basis of beide samen, een beperking tot de werken van aanbidding alleen of tot de werken van filantropie en weldadigheid alleen, zou in strijd zijn met de geest van de integrale Yoga. Elke louter mentale regel of louter mentale aanvaarding of verwerping is vreemd aan het doel en de methode van zijn discipline. Alles moet naar een spirituele hoogte worden gebracht en op een spirituele basis worden geplaatst; de aanwezigheid van een innerlijke geestelijke verandering en een uiterlijke transformatie moet worden afgedwongen op het gehele leven en niet slechts op een deel van het leven; alles moet worden aanvaard dat nuttig is voor deze verandering of eraan tegemoet komt, alles moet worden verworpen dat onbekwaam of ongeschikt is of weigert zich te onderwerpen aan de transformerende beweging. Er mag geen gehechtheid zijn aan welke vorm dan ook van dingen of van het leven, enig object, enige activiteit; alles moet worden afgezworen indien nodig, alles moet worden toegelaten dat het Goddelijke kiest als zijn materiaal voor het goddelijke leven. Maar wat wordt aanvaard of verworpen mag noch mentaal zijn, noch een open of gecamoufleerde vitale wil van verlangen, geen ethische gevoel,

maar de aandrang van het psychische wezen, het bevel van de Goddelijke Gids van de Yoga, de visie van het hogere Zelf of de Geest, de verlichte leiding van de Meester. De weg van de geest is geen mentale weg; een mentale regel of mentaal bewustzijn kan niet bepalend of leidend zijn.

Evenzo kan een combinatie of een compromis tussen twee leefregels van bewustzijn, het spirituele en het mentale of het spirituele en het vitale of een loutere sublimatie van het innerlijke Leven dat naar buiten toe onveranderd blijft, niet de wet of het doel van Yoga zijn. Al het leven moet worden opgenomen en al het leven moet worden getransformeerd; alles moet een deel, een vorm, en adequate uitdrukking worden van een spiritueel wezen in de supramentale natuur. Dit is het hoogtepunt en de bekronende beweging van een spirituele evolutie in de materiële wereld, en zoals de verandering van het vitale dier naar de mentale mens van het leven totaal iets anders maakte in het basisbewustzijn, reikwijdte, betekenis, zo moet deze verandering van het gematerialiseerde wezen naar het spirituele en supramentale wezen dat gebruik maakt van, maar niet gedomineerd wordt door Materie, het leven opnemen en het tot iets totaal anders maken dan de gebrekkige, onvolmaakte, beperkte mens, totaal iets anders in zijn basisbewustzijn, reikwijdte, betekenis. Alle levensvormen die de verandering niet kunnen verdragen moeten verdwijnen, allen die het kunnen verdragen zullen overleven en het Koninkrijk van de Geest binnengaan. Een goddelijke Kracht is aan het werk en zal op elk moment kiezen wat moet worden gedaan of niet moet worden gedaan, wat tijdelijk of permanent moet worden opgenomen, tijdelijk of permanent moet worden opgegeven. Want op voorwaarde dat wij onze begeerte of ons ego daarvoor niet in de plaats stellen, en daartoe moet de ziel altijd wakker zijn, altijd op haar hoede, levend voor de goddelijke leiding, bestand tegen de ongoddelijke misleiding van binnenuit of van buitenaf, is die Kracht toereikend en alleen bekwaam en zal zij ons leiden naar de vervulling langs wegen en met middelen die te groot, te binnenwaarts, te ingewikkeld zijn voor het verstand om te volgen, laat staan om te kunnen toewijden. Het is een moeizame, moeilijke en gevaarlijke weg, maar er is geen andere.

Er zijn twee regels die de moeilijkheid verminderen en het gevaar afwenden. Men moet alles wat afkomstig is van het ego, van vitale begeerte, van het loutere verstand en zijn aanmatigende redenerende onbekwaamheid, alles wat deze bemiddelaars van de Onwetendheid dienen, verwerpen. Men moet leren de stem van de diepste ziel te horen en de leiding van de Guru, het bevel van de Meester, de werking van de Goddelijke Moeder te volgen. Wie zich vastklampt aan de begeerten en zwakheden van het vlees, de

hunkeringen en hartstochten van het vitale in zijn turbulente onwetendheid, de dictaten van zijn persoonlijke geest die niet tot zwijgen zijn gebracht en niet zijn verlicht door een grotere kennis, kan de ware innerlijke wet niet vinden en is bezig obstakels op de weg van de goddelijke vervulling te werpen. Wie in staat is deze verduisterende machten op te sporen en af te zweren en de ware Gids binnen en buiten ons te onderscheiden en te volgen, zal de spirituele wet ontdekken en het doel van de Yoga bereiken.

Een radicale en totale verandering van bewustzijn is niet alleen de gehele strekking maar, met toenemende kracht en door de progressieve stadia heen, de gehele methode van de integrale Yoga.

Hoofdstuk VII

Gedragsnormen en Spirituele Vrijheid

DE kennis waarop de verrichter van het werk in de Yoga al zijn handelen en ontwikkeling moet baseren, heeft als hoeksteen van zijn structuur een meer en meer concrete waarneming van de eenheid, het levende besef van een alles doordringende eenheid; hij beweegt zich in het toenemend bewustzijn van al het bestaan als een ondeelbaar geheel: al het werk maakt immers ook deel uit van dit goddelijk ondeelbare geheel. Zijn persoonlijke handelen en de resultaten ervan kunnen niet langer een afzonderlijke beweging zijn of lijken die hoofdzakelijk of volledig wordt bepaald door de egoïstische "vrije" wil van een individu, zichzelf afgescheiden in de massa. Onze werken maken deel uit van een ondeelbare kosmische actie; zij worden op hun plaats gezet of, nauwkeuriger gezegd, zetten zichzelf op hun plaats in het geheel waaruit zij voortkomen en hun uitkomst wordt bepaald door krachten die ons overstijgen. Die wereldactie in haar uitgestrekte totaliteit en in elk klein detail is de ondeelbare beweging van de Ene die zich geleidelijk aan in de kosmos manifesteert. Ook de mens wordt zich gaandeweg bewust van de waarheid van zichzelf en de waarheid van de dingen, naarmate hij ontwaakt voor deze Ene in hem en buiten hem en het occulte, wonderbaarlijke en betekenisvolle proces van zijn krachten in de beweging van de Natuur. Deze actie, deze beweging, is zelfs in onszelf en degenen om ons heen niet beperkt tot het kleine fragmentarische deel van de kosmische activiteiten waarvan wij ons gewaar zijn in ons oppervlakkige bewustzijn; het wordt ondersteund door een immens onderliggend omringend bestaan dat subliminaal is voor onze verstand of onderbewustzijn, en het wordt aangetrokken door een immens overstijgend bestaan dat superbewust is voor onze natuur. Onze handelwijze ontstaat, zoals wij zelf te voorschijn zijn gekomen, uit een universaliteit waarvan wij ons niet bewust zijn, wij geven er gestalte aan door ons persoonlijk temperament, ons persoonlijke verstand en wil van denken of kracht van impuls of verlangen; maar de werkelijke waarheid van de dingen, de ware wet van de handelwijze overstijgt deze persoonlijke en menselijke formaties. Elk standpunt, elke door de mens gemaakte regel van handelen die voorbijgaat aan de ondeelbare totaliteit van de kosmische beweging,

ongeacht het nut ervan in de uiterlijke praktijk, is voor het oog van de geestelijke Waarheid een onvolmaakte visie en een wet van Onwetendheid.

Zelfs wanneer wij een glimp van dit idee hebben opgevangen of erin geslaagd zijn het in ons bewustzijn te verankeren als een kennis van het verstand en een daaruit voortvloeiende houding van de ziel, is het moeilijk voor ons in onze uiterlijke delen en actieve natuur om overeenstemming te brengen tussen dit universele standpunt en de aanspraken van onze persoonlijke mening, onze persoonlijke wil, onze persoonlijke emotie en verlangen. Wij zijn nog steeds gedwongen om met deze ondeelbare beweging om te gaan alsof het een massa persoonlijk materiaal is waaruit wij, het ego, de persoon, iets moeten houwen volgens onze eigen wil en mentale fantasie door een persoonlijke strijd en inspanning. Dit is de normale houding van de mens ten opzichte van zijn omgeving, in wezen vals omdat ons ego en zijn wil scheppingen en marionetten zijn van de kosmische krachten en alleen wanneer we ons uit het ego terugtrekken in het bewustzijn van de goddelijke Kennis-Wil van de Eeuwige die in hen handelt, kunnen we door een soort afvaardiging van bovenaf hun meester zijn. En toch is deze persoonlijke positie de juiste houding voor de mens zolang hij zijn individualiteit koestert en nog niet volledig ontwikkeld heeft; want zonder zijn gezichtspunt en drijfkracht kan hij niet groeien in zijn ego, kan hij zich niet voldoende ontwikkelen en zich onderscheiden van het onderbewuste of halfbewuste universele massa-bestaan.

Maar de greep van dit ego-bewustzijn op onze hele gewoonte van het bestaan is moeilijk van ons af te schudden wanneer we niet langer behoefte hebben aan het afgescheiden, individualistische en agressieve ontwikkelingsstadium, wanneer we van deze noodzaak van kleinheid in de kinderziel zouden overgaan tot eenheid en universaliteit, tot het kosmische bewustzijn en daar voorbij, tot aan onze transcendentie geest-gestalte. Het is onontbeerlijk om duidelijk te erkennen, niet alleen in onze manier van denken maar ook in onze manier van voelen, gewaarworden en handelen, dat deze beweging, deze universele actie geen hulpeloze onpersoonlijke golf van zijn is, die zich leent voor de wil van ieder ego naar gelang de kracht en de aandrang van dat ego. Het is de beweging van een kosmisch Wezen die de Kenner is van zijn gebied, de stappen van een Godheid die de Meester is van zijn eigen voortstuwende daadkracht. Zoals de beweging één en ondeelbaar is, zo is hij die in de beweging aanwezig is, één, enig en ondeelbaar. Niet alleen wordt alle resultaat door hem bepaald, maar alle initiatie, actie en proces zijn afhankelijk van de beweging van zijn kosmische kracht en behoren secundair en in hun vorm tot het schepsel.

Maar wat moet dan de geestelijke positie zijn van de persoonlijke werker? Wat is zijn ware relatie in de dynamische Natuur tot dit ene kosmische Wezen en deze ene totale beweging? In de Onwetendheid is het altijd een gebroken vervormde afspiegeling, omdat de schuimlaag van de golf die ons bewuste wakende zelf is, slechts een onvolmaakte en vervalste gelijkenis van de goddelijke Geest terugwerpt. Al onze meningen, normen, formaties, principes zijn slechts pogingen om in deze gebroken, reflecterende en vervormende spiegel iets weer te geven van de universele en progressieve totale actie en haar veelzijdige beweging naar een of andere ultieme zelfopenbaring van het Goddelijke. Ons verstand stelt het zo goed mogelijk voor met een enge benadering, die gaandeweg steeds minder adequaat wordt, naarmate het denken breder, lichter en krachtiger wordt; maar het is altijd een benadering en zelfs niet gedeeltelijk een ware weergave. De Goddelijke Wil werkt door de tijdperken heen om geleidelijk aan niet alleen in de eenheid van de kosmos, niet alleen in de collectiviteit van levende en denkende schepselen, maar om in de ziel van ieder individu iets van zijn goddelijk Mysterie en de verborgen waarheid van het Oneindige te openbaren. Daarom is er in de kosmos, in de collectiviteit, in het individu, een geworteld instinct of geloof in zijn eigen volmaakbaarheid, een voortdurende drang naar een steeds toenemende en meer adequate en harmonieuze zelfontplooiing die dichterbij de geheime waarheid der dingen komt. Dit streven wordt aan de opbouwende geest van de mens voorgesteld door normen van kennis, gevoel, karakter, esthetiek en actie, -regels, idealen, normen en wetten die hij tracht om te zetten in universele Dharmas.

*

*

Als wij vrij willen zijn in de Geest, als wij alleen onderworpen willen zijn aan de allerhoogste Waarheid, moeten wij het idee terzijde schuiven dat onze mentale of morele wetten bindend zijn voor het Oneindige of dat er iets heiligs, absoluuts of eeuwigs kan zijn, zelfs in de hoogste van onze bestaande gedragsnormen. Het vormen van steeds hogere tijdelijke normen, zolang zij nodig zijn, is het dienen van het Goddelijke in zijn wereldmars; het star oprichten van een absolute norm is een streven naar het opwerpen van een barrière tegen de eeuwige wateren in hun uitvloeiing. Zodra de natuur-gebonden ziel zich van deze waarheid bewust is, is zij verlost van de dualiteit van goed en kwaad. Want het goede is al wat het individu en de wereld naar hun goddelijke volheid helpt, en het kwade is al wat die

toenemende volmaaktheid vertraagt of verbreekt. Maar aangezien de volmaaktheid progressief is en evolueert in de Tijd, verschuiven goed en kwaad ook en wijzigen van tijd tot tijd hun betekenis en waarde. Datgene wat nu kwaad is en in zijn huidige vorm moet worden opgegeven, was eens nuttig en noodzakelijk voor de algemene en individuele vooruitgang. Dat andere, wat wij nu als kwaad beschouwen, kan in een andere vorm en ordening een element worden in een of andere toekomstige volmaaktheid. En op geestelijk niveau overstijgen wij zelfs dit onderscheid, want we ontdekken het doel en het goddelijk nut van al deze dingen die we goed en kwaad noemen. Dan moeten wij de leugen daarin en alles wat vervormd, onwetend en duister is in dat wat goed of kwaad wordt genoemd, verwerpen. Want wij moeten dan alleen het ware en het goddelijke aanvaarden, en geen ander onderscheid maken in de eeuwige processen.

Voor hen, die slechts kunnen handelen naar een starre maatstaf, voor hen, die slechts de menselijke en niet de goddelijke waarden kunnen aanvoelen, kan deze waarheid een gevaarlijke concessie lijken, die de grondslag zelf van de moraal zou kunnen vernietigen, alle gedrag in verwarring zou kunnen brengen en slechts chaos zou kunnen scheppen. Zeker, als de keuze moet zijn tussen een eeuwige en onveranderlijke ethiek en in het geheel geen ethiek, zou het voor de mens in zijn onwetendheid dat resultaat hebben. Maar zelfs op het menselijke vlak, als wij licht en soepel genoeg zijn om te erkennen dat een gedragsnorm tijdelijk kan zijn en toch noodzakelijk gedurende zijn tijd en om hem trouw na te leven tot hij vervangen kan worden door een betere, dan lijden wij niet zo'n verlies, maar verliezen alleen het fanatisme van een onvolmaakte en onverdraagzame deugd. In de plaats daarvan verwerven wij openheid en een kracht van voortdurende morele vooruitgang, naastenliefde, het vermogen om een begripvolle sympathie op te brengen voor deze hele wereld van worstelende en struikelende schepselen en door die naastenliefde een betere gerechtigheid en een grotere kracht om haar op weg te helpen. Daar waar het menselijke ophoudt en het goddelijke begint, waar het mentale opgaat in het supramentale bewustzijn en het eindige zich werpt in het oneindige, verdwijnt uiteindelijk alle kwaad in een transcendent goddelijk Goed dat universeel wordt op elk vlak van bewustzijn dat het aanraakt.

Dit is dan een vast gegeven voor ons dat alle normen waarmee wij ons gedrag trachten te beheersen slechts tijdelijke, onvolmaakte en evolutieve pogingen zijn om onszelf onze struikelende mentale vooruitgang voor te stellen in de universele zelf-realisatie waarnaar de Natuur zich beweegt. Maar de goddelijke manifestatie kan niet gebonden worden door onze

kleine regels en broze heiligheden; want het bewustzijn erachter is te immens voor deze dingen. Wanneer we dit feit hebben begrepen, ontluisterend genoeg voor het absolutisme van onze rede, zullen we beter in staat zijn om de opeenvolgende normen die de verschillende stadia in de groei van het individu en de collectieve opmars van de mensheid besturen, ten opzichte van elkaar op hun juiste plaats te zetten. Op de meest algemene van hen kunnen we een vluchtige blik werpen. Immers, wij moeten zien hoe zij staan ten opzichte van die andere normloze, spirituele en supramentale wijze van werken waar de Yoga naar streeft en waarheen zij zich beweegt door overgave van het individu aan de goddelijke Wil en, doeltreffender, door zijn opklimming en zijn overgave aan het grotere bewustzijn waarin een zekere identiteit met de dynamische Eeuwige mogelijk wordt.

*

*

Er zijn vier belangrijke normen voor het menselijk gedrag die een stijgende lijn volgen. De eerste is persoonlijke behoefte, voorkeur en verlangen; de tweede is de wet en het goede van de collectiviteit; de derde is een ideale ethiek; de laatste is de hoogste goddelijke wet van de natuur.

De mens begint aan de lange loopbaan van zijn evolutie met alleen de eerste twee van deze vier om hem te verlichten en te leiden; want zij vormen de wet van zijn dierlijk en vitaal bestaan, en het is als de vitale en fysieke dierlijke mens dat hij aan zijn vooruitgang begint. De ware zaak van de mens op aarde is om in de grondvorm van het mensdom een groeiend beeld van het Goddelijke tot uitdrukking te brengen; bewust of onbewust is het met dit doel dat de Natuur in hem werkt onder de dikke sluier van haar innerlijke en uiterlijke processen. Maar de stoffelijke of dierlijke mens is onwetend van het innerlijke doel van het leven; hij kent alleen zijn behoeften en zijn verlangens en hij heeft noodzakelijkerwijs geen andere gids voor hetgeen er van hem wordt verlangd dan zijn eigen waarneming van de behoefte en zijn eigen opwellingen en aanwijzingen van begeerte. Te voldoen aan zijn lichamelijke en vitale eisen en behoeften vóór al het andere en, in de volgende rang, ongeacht welke emotionele of mentale hunkeringen of verbeeldingen of dynamische ideeën in hem opkomen, moet de eerste natuurlijke regel van zijn gedrag zijn. De enige balancerende of overheersende wet die deze dringende natuurlijke eis kan wijzigen of tegenspreken, is de druk die op hem wordt uitgeoefend door de ideeën,

behoeften en verlangens van zijn familie, gemeenschap of stam, de kudde, de roedel waarvan hij deel uitmaakt.

Indien de mens voor zichzelf zou kunnen leven, - en dit zou hij alleen kunnen indien de ontwikkeling van het individu het enige doel van het Goddelijke in de wereld zou zijn, - zou deze tweede wet in het geheel niet in werking behoeven te treden. Maar alle bestaan komt voort uit de wederzijdse actie en reactie van het geheel en de delen, de behoefte aan elkaar door de samenstellende delen en het gevormde object, de onderlinge afhankelijkheid van de groep en de individuen van de groep. In de taal van de Indiase filosofie manifesteert het Goddelijke zich altijd in de dubbele vorm van het scheidende en het collectieve wezen, *vyasṭi*, *samaṣṭi*. De mens, die streeft naar de groei van zijn eigen individualiteit en de volheid en vrijheid daarvan, is niet in staat om zelfs maar zijn eigen persoonlijke behoeften en verlangens te bevredigen, tenzij in samenwerking met andere mensen; hij is een geheel in zichzelf en toch onvolledig zonder anderen. Deze verplichting verankert zijn persoonlijke gedragswet in een groepswet die voortvloeit uit de vorming van een duurzame groepsentiteit met een eigen collectieve geest en collectief leven, waaraan zijn eigen belichaamde geest en leven als een vergankelijke eenheid ondergeschikt zijn. En toch is er iets in hem dat onsterfelijk en vrij is, niet gebonden aan dit groepslichaam dat zijn eigen belichaamde bestaan overleeft, maar zijn eeuwige geest niet kan overleven of door zijn wet kan eisen het aan banden te leggen.

Op zichzelf is deze schijnbaar grotere en allesoverheersende wet niet meer dan een uitbreiding van het vitale en dierlijke beginsel dat de individuele elementaire mens beheerst; het is de wet van de roedel of de kudde. Het individu vereenzelvigd zijn leven gedeeltelijk met het leven van een bepaald aantal andere individuen met wie hij door geboorte, keuze of omstandigheden is geassocieerd. En aangezien het bestaan van de groep noodzakelijk is voor zijn eigen bestaan en voldoening, moet op den duur, zo niet vanaf het eerste begin, het behoud ervan de vervulling van zijn behoeften en de bevrediging van zijn collectieve begrippen, verlangens, levensgewoonten, zonder welke de groep niet bij elkaar zou blijven, een primaire plaats innemen. De bevrediging van persoonlijke ideeën en gevoelens, behoeften en verlangens, neigingen en gewoonten moet voortdurend ondergeschikt worden gemaakt, door de noodzaak van de situatie en niet uit enig moreel of altruïstisch motief, aan de bevrediging van de ideeën en gevoelens, behoeften en verlangens, neigingen en gewoonten, niet van dit of dat andere individu of aantal individuen, maar van de

maatschappij als geheel. Deze sociale behoefte is de duistere matrix van de moraal en van de ethische impuls van de mens.

Het is eigenlijk niet bekend dat de mens in primitieve tijden op zichzelf leefde of alleen met zijn gezelschap, zoals sommige van de dieren doen. Alle verslagen over hem tonen ons dat hij een sociaal dier is, niet een geïsoleerd lichaam en geest. De wet van de roedel heeft altijd zijn individuele wet van zelfontplooiing overstemd; hij schijnt altijd geboren te zijn, te hebben geleefd, te zijn gevormd als een eenheid in de massa. Maar logisch en natuurlijk vanuit het psychologisch standpunt is de wet van persoonlijke behoefte en verlangen primair, de sociale wet komt erbij als een secundaire en overheersende macht. De mens heeft in zich twee duidelijke hoofddimpulsen, de individualistische en de gemeenschappelijke, een persoonlijk leven en een sociaal leven, een persoonlijk gedragsmotief en een sociaal gedragsmotief. De mogelijkheid van hun tegenstelling en de poging om hun gelijkstelling te vinden liggen aan de wortels van de menselijke beschaving en blijven in andere gestalten bestaan wanneer hij voorbij het vitale dier is overgegaan tot een sterk geïndividualiseerde mentale en spirituele vooruitgang.

Het bestaan van een sociale wet buiten het individu is op verschillende momenten een aanmerkelijk voordeel en een nadeel voor de ontwikkeling van het goddelijke in de mens. Het is in het begin een voordeel wanneer de mens primitief is en niet in staat tot zelfbeheersing en zelfbepaling, omdat het een andere kracht dan die van zijn persoonlijk egoïsme opwerpt waardoor dat egoïsme kan worden aangezet of gedwongen om zijn woeste eisen te matigen, zijn irrationele en vaak gewelddadige bewegingen te beteugelen en om zichzelf soms te verliezen in een groter en minder persoonlijk egoïsme. Het is een nadeel voor de volwassen geest die bereid is de menselijke formule te overstijgen, omdat het een uiterlijke norm is die zich van buitenaf aan hem tracht op te dringen, en de voorwaarde van zijn volmaaktheid is dat hij van binnenuit en in een toenemende vrijheid zal groeien, niet door de onderdrukking maar door de ontstijging van zijn vervolmaakte individualiteit, niet langer door een aan hem opgelegde wet die zijn leden schoolt en disciplineert, maar doordat de ziel van binnenuit door alle voorgaande vormen heen breekt om met haar licht zijn leden te bezitten en tetransmuteren.

*

*

In het conflict tussen de aanspraken van de maatschappij en de aanspraken van het individu staan twee ideale en absolute oplossingen tegenover elkaar. Er is de eis van de groep dat het individu zich min of meer volledig ondergeschikt maakt of zelfs zijn zelfstandig bestaan in de gemeenschap verliest, het kleinere moet worden opgeofferd of zichzelf offeren aan de grotere eenheid. Hij moet de behoefte van de maatschappij aanvaarden als zijn eigen behoefte, het verlangen van de maatschappij als zijn eigen verlangen; hij moet niet voor zichzelf leven, maar voor de stam, de clan, de gemeenschap of de natie waarvan hij deel uitmaakt. De ideale en absolute oplossing vanuit het standpunt van het individu zou een maatschappij zijn die niet voor zichzelf bestaat, voor haar allesoverheersende collectieve doel, maar voor het welzijn van het individu en zijn ontplooiing, voor het grotere en meer volmaakte leven van al haar leden. Door zoveel mogelijk zijn beste zelf te vertegenwoordigen en het te helpen om dat te verwezenlijken, zou het de vrijheid van elk van zijn leden respecteren en zich niet door wet en dwang handhaven, maar door de vrije en spontane instemming van de personen die er deel van uitmaken. Een ideale samenleving van beide soorten bestaat nergens en zou zeer moeilijk tot stand te brengen zijn, moeilijker nog om in een wankel bestaan in stand te houden, zolang de individuele mens zich aan zijn egoïsme vastklampt als de voornaamste drijfveer van zijn bestaan. Een algemene maar niet volledige overheersing van de maatschappij over het individu is de gemakkelijkste weg en het is het systeem dat de natuur vanaf het begin instinctief aanneemt en in evenwicht houdt door strenge wetten, dwingende gebruiken en een zorgvuldige indoctrinatie van de nog onderdanige en slecht ontwikkelde intelligentie van het menselijke schepsel.

In primitieve samenlevingen wordt het individuele leven onderworpen aan starre en onbeweeglijke gemeenschappelijke gewoonten en regels; dit is de oude en zogenaamde eeuwige wet van de menselijke massa die zich altijd tracht te maskeren als het eeuwige gebod van de Onoverwinnelijke, *eṣa dharmāḥ sanātanaḥ*. En het ideaal is niet dood in de menselijke geest; de meest recente tendens van de menselijke vooruitgang is het tot stand brengen van een vergrote en overvloedige versie van deze oude wending van het collectieve leven in de richting van de onderwerping van de menselijke geest. Er bestaat hier een ernstig gevaar voor de integrale ontwikkeling van een hogere waarheid op aarde en een hoger leven. Want de verlangens en vrije zoektochten van het individu, hoe egoïstisch, hoe vals of pervers zij in hun onmiddellijke vorm ook mogen zijn, bevatten in hun duistere cellen de kiem van een ontwikkeling die noodzakelijk is voor het geheel; zijn

zoektochten en struikelingen hebben een kracht achter zich die moet worden bewaard en getransmuteerd naar het beeld van de goddelijke gedachte. Die kracht moet worden verlicht en onderricht, maar mag niet worden onderdrukt of uitsluitend worden ingezet voor de zware karrewielen van de maatschappij. Individualisme is even noodzakelijk voor de uiteindelijke volmaaktheid als de kracht achter de groepsgeest; het verstikken van het individu zou wel eens het verstikken van de god in de mens kunnen zijn. En in het huidige evenwicht van de mensheid bestaat er zelden een reëel gevaar dat een overdreven individualisme de sociale eenheid ontwricht. Er is voortdurend het gevaar dat een overdreven druk van de sociale massa door haar zware onverlichte mechanische gewicht de vrije ontwikkeling van de individuele geest onderdrukt of ontmoedigt. Want de mens in het individu kan gemakkelijker verlicht worden, bewust en ontvankelijk voor heldere invloeden; de mens in de massa is nog duister, halfbewust, beheerst door universele krachten die aan zijn meesterschap en zijn kennis ontsnappen.

Tegen dit gevaar van onderdrukking en immobilisatie reageert de Natuur in het individu. Ze kan reageren door een geïsoleerd verzet, variërend van de instinctieve en brutale opstand van de misdadiger tot de volledige ontkenning van de eenling en de asceet. Ze kan reageren door de vaststelling van een individualistische tendens in de sociale gedachte, kan deze opleggen aan het massabewustzijn en een compromis tot stand brengen tussen het individu en de sociale eis. Maar een compromis is geen oplossing; het schuift alleen de moeilijkheid op de lange baan en vergroot uiteindelijk de complexiteit van het probleem en vermenigvuldigt de kwesties. Er moet een nieuw beginsel in het leven worden geroepen, anders en hoger dan de twee tegenstrijdige instincten en tegelijkertijd krachtig genoeg om ze te overstemmen en te verzoenen. Boven de natuurlijke individuele wet die als enige maatstaf voor ons gedrag de bevrediging van onze individuele behoeften, voorkeuren en verlangens hanteert en de natuurlijke gemeenschappelijke wet die als superieure maatstaf de bevrediging van de behoeften, voorkeuren en verlangens van de gemeenschap als geheel hanteert, moest het begrip van een ideale morele wet ontstaan, die niet de bevrediging van behoeften en verlangens is, maar deze controleert en zelfs dwingt of opheft in het belang van een ideale orde die niet dierlijk is, niet vitaal en fysiek, maar mentaal, een schepping van het zoeken van de geest naar licht en kennis en juiste regel en juiste beweging en ware orde. Op het moment dat dit begrip krachtig wordt in de mens, begint hij te ontsnappen uit het in beslag nemende vitale en materiële en over te gaan naar het

mentale leven; hij klimt op van de eerste naar de tweede graad van de drievoudige opgang van de Natuur. Zijn behoeften en verlangens zelf worden aangeraakt door een verhevener doelmatig licht en de mentale behoefte, het esthetische, intellectuele en emotionele verlangen beginnen te prevaleren boven de vraag van de fysieke en vitale natuur.

*

*

De natuurwet van het gedrag ontwikkelt zich van een conflict naar een evenwicht van krachten, impulsen en verlangens; de hogere ethische wet ontwikkelt zich door de groei van de mentale en morele natuur naar een vaste innerlijke norm of anders naar een zelfgevormd ideaal van absolute kwaliteiten, — rechtvaardigheid, gerechtigheid, liefde, de juiste rede, de juiste kracht, schoonheid en licht. Het is daarom in wezen een individuele norm; het is geen schepping van de massale geest. De denker is het individu; hij is het die oproept en in vormen giet wat anders onbewust zou blijven in het amorfe menselijke geheel. De morele strever is ook het individu; zelfdiscipline, niet onder het juk van een uiterlijke wet, maar in gehoorzaamheid aan een innerlijk licht, is in wezen een individuele prestatie. Maar door zijn persoonlijke norm te stellen als de vertaling van een absoluut moreel ideaal, wordt die norm door de denker opgelegd, niet aan hemzelf alleen, maar aan alle individuen die hij met zijn gedachte kan bereiken en doordringen. En naarmate de massa van de individuen steeds meer de idee ervan aanvaardt, al was het maar in een onvolmaakte beoefening of geen beoefening, wordt ook de maatschappij gedwongen aan de nieuwe oriëntatie te gehoorzamen. Zij absorbeert de ideële invloed en tracht, niet met opvallend succes, haar instellingen te gieten in nieuwe vormen die door deze hogere idealen worden aangeraakt. Maar altijd is het haar instinct om ze te vertalen in bindende wetten, in patroonvormen, in mechanisch gebruik en in een externe sociale druk op haar levende eenheden.

Want lang nadat het individu gedeeltelijk vrij is geworden, een moreel organisme dat in staat is tot bewuste groei, zich bewust is van een innerlijk leven, verlangend naar spirituele vooruitgang, blijft de maatschappij extern in haar methoden, een materieel en economisch organisme, mechanisch, meer gericht op status en zelfbehoud dan op groei en zelfperfectie. De grootste huidige triomf van het denkende en progressieve individu over de instinctieve en statische maatschappij is de kracht die hij heeft verworven door zijn gedachten-wil te dwingen eveneens te denken, zich open te stellen

voor het idee van sociale rechtvaardigheid en gerechtigheid, gemeenschappelijke sympathie en wederzijds mededogen, zich te richten naar de regel van de rede in plaats van blind te gebruiken als toetssteen voor zijn instellingen en de mentale en morele instemming van zijn individuen te beschouwen als ten minste één essentieel element in de geldigheid van zijn wetten. In het ideale geval althans, wordt het voor de gemeenschapsgeest mogelijk om licht in plaats van geweld te beschouwen als haar sanctie, morele ontwikkeling en niet wraak of terughoudendheid als het doel, zelfs niet van haar bestraffende optreden. De grootste toekomstige triomf van de denker zal komen wanneer hij het individuele wezen en het collectieve geheel ervan kan overtuigen hun levensrelatie en de vereniging en stabiliteit daarvan te laten berusten op een vrije en harmonieuze instemming en zelfaanpassing, en het uiterlijke vorm te geven en te besturen door de innerlijke waarheid in plaats van de innerlijke geest te beknotten door de tirannie van de uiterlijke vorm en structuur. Maar zelfs dit succes dat hij heeft behaald, is eerder iets in potentie dan in de feitelijke verwezenlijking. Er is altijd een disharmonie en een tweespalt tussen de morele wet in het individu en de wet van zijn behoeften en verlangens, tussen de morele wet die aan de maatschappij wordt voorgesteld en de fysieke en vitale behoeften, verlangens, gewoonten, vooroordelen, belangen en hartstochten van de kaste, de clan, de religieuze gemeenschap, de maatschappij, de natie. De moralist vestigt tevergeefs zijn absolute ethische norm en roept allen op daaraan trouw te zijn zonder acht te slaan op de gevolgen. Voor hem zijn de behoeften en verlangens van het individu ongeldig als ze in strijd zijn met de morele wet, en de sociale wet heeft geen aanspraken op hem als ze in strijd is met zijn gevoel van recht en door zijn geweten wordt ontkend. Dit is zijn absolute oplossing voor het individu dat hij geen verlangens en aanspraken zal koesteren die niet in overeenstemming zijn met liefde, waarheid en rechtvaardigheid. Hij eist van de gemeenschap of natie dat zij alle dingen klein houdt, zelfs haar veiligheid en haar meest dringende belangen, in vergelijking met waarheid, rechtvaardigheid, menselijkheid en het hoogste goed van de volkeren.

Geen enkel individu stijgt tot deze hoogten, behalve in intense momenten, geen enkele maatschappij tot nu toe voldoet aan dit ideaal. En in de huidige staat van moraliteit en menselijke ontwikkeling kan of zou geen enkele samenleving daaraan moeten voldoen. De Natuur zal het niet toestaan, de Natuur weet dat het niet zo zou moeten zijn. De eerste reden is dat onze morele idealen zelf voor het grootste deel slecht geëvolueerd zijn, onwetend en willekeurig, mentale constructies in plaats van transcripties van de

eeuwige waarheden van de geest. Gezaghebbend en dogmatisch beweren zij in theorie bepaalde absolute normen, maar in de praktijk blijkt elk bestaand systeem van ethiek ofwel in de toepassing onuitvoerbaar te zijn ofwel in feite voortdurend tekort te schieten ten opzichte van de absolute norm die het ideaal pretendeert te bereiken. Als ons ethisch systeem een compromis of een noodoplossing is, geeft het meteen een principe van rechtvaardiging aan de verdere steriliserende compromissen die de maatschappij en het individu er haastig mee sluiten. En als het met een compromisloze volharding aandringt op absolute liefde, rechtvaardigheid, recht, stijgt het boven het hoofd van de menselijke mogelijkheden uit en wordt het met de mond beleden, maar in de praktijk genegeerd. Zelfs blijkt dat het andere elementen in de mensheid negeert die evenzeer aandringen op overleven maar weigeren binnen de morele formule te vallen. Want net zoals de individuele wet van verlangen onschatbare elementen van het oneindige geheel in zich draagt die beschermd moeten worden tegen de tirannie van de absorberende sociale gedachte, zo bevatten ook de aangeboren impulsen, zowel van de individuele als van de collectieve mens, onschatbare elementen die ontsnappen aan de grenzen van elke ethische formule die tot nu toe ontdekt is en die toch noodzakelijk zijn voor de volheid en harmonie van een uiteindelijke goddelijke volmaaktheid.

Bovendien blijken absolute liefde, absolute rechtvaardigheid, absolute juiste rede in hun huidige toepassing door een verbijsterde en onvolmaakte mensheid gemakkelijk tegenstrijdige beginselen te zijn. Gerechtigheid eist vaak wat de liefde verafschuwt. De juiste rede, die de feiten van de natuur en de menselijke verhoudingen objectief beschouwt op zoek naar een bevredigende norm of regel, is niet in staat om zonder aanpassing een heerschappij van absolute rechtvaardigheid of een heerschappij van absolute liefde toe te laten. En in feite blijkt de absolute rechtvaardigheid van de mens in de praktijk gemakkelijk een soeverein onrecht te zijn; want zijn verstand, eenzijdig partijdig en star in zijn constructies, stelt een eenzijdig partijdig en rigoureuus schema of figuur voor en eist daarvoor totaliteit en absoluutheid en een toepassing die de subtielere waarheid der dingen en de plasticiteit van het leven negeert. Al onze normen die in daden worden omgezet, wankelen op een stroom van compromissen of dwalen door deze gedeeltelijke en weinig elastische structuur. De mensheid slingert van de ene oriëntatie naar de andere; het ras beweegt zich op een zigzag pad geleid door tegenstrijdige aanspraken en, over het geheel genomen, werkt instinctief uit wat de Natuur beoogt, maar met veel verspilling en leed, in

plaats van wat het verlangt of wat het als juist beschouwt of wat het hoogste licht van boven eist van de belichaamde geest.

*

*

Weliswaar hebben wij de cultus van de absolute ethische kwaliteiten bereikt en de categorische verplichting van een ideale wet opgesteld, maar we zijn nog niet aan het einde van onze zoektocht gekomen of de waarheid die verlossing brengt aangeraakt. Er is hier ongetwijfeld iets dat ons helpt om boven de beperking van de fysieke en vitale mens in ons uit te stijgen, een onverzettelijkheid die de individuele en collectieve behoeften en verlangens overstijgt van een mensheid die nog steeds gebonden is aan de modderstroom van de Materie waarin zij haar wortels heeft, een aspiratie die helpt om het mentale en morele wezen in ons te ontwikkelen: dit nieuwe sublimerende element is daarom een aanwinst van groot belang geweest; de werking ervan heeft een aanzienlijke stap voorwaarts gezet in de moeilijke evolutie van de aardse Natuur. En achter de ontoereikendheid van deze ethische opvattingen gaat ook iets schuil dat wel degelijk aan een opperste Waarheid hecht; er is hier het schijnsel van een licht en een kracht die deel uitmaken van een nog niet bereikte goddelijke Natuur. Maar de mentale voorstelling van deze dingen is niet dat licht en de morele formulering ervan is niet die kracht. Het zijn slechts representatieve constructies van de geest, die niet de goddelijke geest kunnen belichamen, die zij tevergeefs trachten te vangen in hun categorische formules. Voorbij het mentale en morele wezen in ons is een hoger goddelijk wezen dat spiritueel en supramentaal is; want alleen door een omvangrijk spiritueel vlak waar de formules van het verstand oplossen in een witte vlam van directe innerlijke ervaring, kunnen we voorbij het verstand reiken en van de constructies ervan overgaan naar de uitgestrektheid en de vrijheid van de supramentale werkelijkheden. Daar alleen kunnen we de harmonie van de goddelijke krachten aanraken die slecht aan ons verstand worden voorgesteld of door de tegenstrijdige of wankelende elementen van de morele wet tot een vals figuur worden omgevormd. Daar alleen wordt de vereniging van de getransformeerde vitale en fysieke mens en de verlichte mentale mens mogelijk in die supramentale geest die tegelijk de geheime bron en het doel is van ons verstand en leven en lichaam. Daar alleen is er een mogelijkheid van een absolute rechtvaardigheid, liefde en recht — heel anders dan wat wij ons voorstellen — die één zijn met elkaar in het licht van een opperste

goddelijke kennis. Slechts daar kan er een verzoening zijn van het conflict tussen onze leden.

Met andere woorden, boven de uiterlijke wet van de maatschappij en de morele wet van de mens en daar voorbij, hoewel zwak en onwetend nagestreefd door iets in hen, is er een hogere waarheid van een onmetelijk ongebonden bewustzijn, een goddelijke wet waar deze beide blinde en grove formuleringen progressieve wankelende stappen zijn, die uit de natuurlijke wet van het dier trachten te ontsnappen naar een meer verheven licht of universele regel. De goddelijke norm, sinds de godheid in ons onze geest is die zich naar zijn eigen verborgen volmaaktheid beweegt, moet een opperste spirituele wet en waarheid van onze natuur zijn. Aangezien wij belichaamde wezens in de wereld zijn met een gemeenschappelijk bestaan en een gemeenschappelijke natuur en toch individuele zielen die in staat zijn rechtstreeks in aanraking te komen met het Transcendente, moet deze opperste waarheid van onszelf een dubbel karakter hebben. Het moet een wet en waarheid zijn die de volmaakte beweging, harmonie, het ritme van een groot vergeestelijkt collectief leven ontdekt en die onze relaties met elk wezen en alle wezens in de gevarieerde eenheid van de Natuur feilloos vastlegt. Het moet tegelijkertijd een wet en een waarheid zijn die aan ons op elk moment het ritme en de exacte stappen van de directe uitdrukking van het Goddelijke in de ziel, de geest, het leven, het lichaam van het individuele schepsel openbaart.⁵ En we vinden in de ervaring dat dit opperste licht en deze kracht van actie in de hoogste uitdrukking ervan tegelijkertijd een dwingende wet en een absolute vrijheid is. Het is een dwingende wet omdat zij door onveranderlijke Waarheid onze innerlijke en uiterlijke beweging bestuurt. En toch op elk moment en in elke beweging hanteert de absolute vrijheid van het Allerhoogste de volmaakte plasticiteit van onze bewuste en bevrijde natuur.

De ethische idealist tracht deze opperste wet te ontdekken in zijn eigen zedelijke gegevens, in de inferieure krachten en factoren die behoren tot de mentale en ethische formule. En om ze te ondersteunen en te ordenen kiest hij een fundamenteel gedragsprincipe dat in wezen ondeugdelijk is en geconstrueerd wordt door het verstand, het nut, het hedonisme, de rede, het intuïtief geweten of een andere gegeneraliseerde norm. Al deze pogingen zijn gedoemd te mislukken. Onze innerlijke natuur is de progressieve uitdrukking van de eeuwige Geest en een te complexe kracht om aan één enkel dominant mentaal of moreel principe gebonden te zijn. Alleen het

5 Daarom definieert de Gita "Dharma", een uitdrukking die meer betekent dan hetzij religie of moraliteit, als actie die beheerst wordt door onze wezenlijke manier van zelf-zijn.

supramentale bewustzijn kan aan zijn uiteenlopende en tegenstrijdige krachten hun spirituele waarheid openbaren en hun verschillen harmoniseren.

De latere religies trachten het type van een opperste waarheid van gedrag vast te stellen, een systeem op te richten en de wet van God te verklaren door de mond van een Avatar of profeet. Deze systemen, krachtiger en dynamischer dan het droge ethische idee, zijn toch voor het grootste deel niet meer dan een idealistische verheerlijking van het morele principe, geheiligd door religieuze emotie en het etiket van een bovenmenselijke oorsprong. Sommigen, zoals de extreme christelijke ethiek, worden door de natuur verworpen omdat zij vasthouden aan een onwerkbare en onuitvoerbare absolute regel. Andere blijken uiteindelijk evolutionaire compromissen te zijn en raken in de loop van de tijd achterhaald. De ware goddelijke wet kan, in tegenstelling tot deze mentale vervalsingen, geen systeem zijn van rigide ethische bepalingen die al onze levensbewegingen in hun gietijzeren vormen persen. De goddelijke Wet is de waarheid van het leven en de waarheid van de geest en moet met een vrij levende plasticiteit elke stap van onze handelingen en alle complexiteiten van onze levensvraagstukken in zich opnemen en met de rechtstreekse aanraking van haar eeuwige licht bezielen. Zij moet niet optreden als een regel en formule, maar als een alomvattende en doordringende bewuste aanwezigheid die al onze gedachten, activiteiten, gevoelens, impulsen bepaalt door haar onfeilbare kracht en kennis.

De oudere godsdiensten hebben hun regel der wijzen gesticht, hun dicta van Manu of Confucius, een complexe Shastra waarin zij poogden de sociale regel en de morele wet te combineren met de verklaring van bepaalde eeuwige beginselen van onze hoogste natuur in een soort samenbindend mengsel. Alle drie werden gelijkelijk op dezelfde grond beschouwd als de uitdrukking van eeuwigdurende waarheden, *sanātana dharma*. Maar twee van de elementen zijn evolutionair en voor een tijd geldig, mentale constructies, menselijke lezingen van de wil van de Eeuwige; het derde, gehecht of onderworpen aan bepaalde sociale en morele formules, moest de lotgevallen van zijn vorm delen. Of de Shastra raakt verouderd en moet geleidelijk worden veranderd of uiteindelijk worden afgeschaft, of anders staat zij als een starre barrière voor de zelfontplooiing van het individu en het ras. De Shastra scheidt een collectieve en uiterlijke norm; het negeert de innerlijke aard van het individu, de onbepaalbare elementen van een geheime spirituele kracht in hem. Maar de aard van het individu zal niet worden genegeerd; zijn eis is

onverbidelijk. Het ongebreideld toegeven aan zijn uiterlijke impulsen leidt tot anarchie en ontbinding, maar de onderdrukking en afdwingen van de vrijheid van zijn ziel door een vaste en mechanische regel betekent stilstand of een innerlijke dood. Niet deze dwang of bepaling van buitenaf, maar de vrije ontdekking van zijn hoogste geest en de waarheid van een eeuwige beweging is het allerhoogste wat hij moet ontdekken.

De hogere ethische wet wordt door het individu ontdekt in zijn geest, wil en psychische besef en vervolgens uitgebreid tot het ras. De opperste wet moet ook door het individu in zijn geest worden ontdekt. Dan alleen, door een geestelijke invloed en niet door het mentale idee, kan het worden uitgebreid naar anderen. Een morele wet kan als regel of ideaal worden opgelegd aan een groot aantal mensen die nog niet dat niveau van bewustzijn of dat niveau van fijnheid van geest en wil en psychisch besef hebben bereikt waarin het voor hen een realiteit en een levende kracht kan worden. Als ideaal kan het worden vereerd zonder dat men het hoeft te beoefenen. In de regel kan het in zijn uiterlijke kenmerken worden waargenomen, zelfs als de innerlijke betekenis geheel wordt gemist. Het supramentale en spirituele leven kan niet op deze manier worden gemechaniseerd; het kan niet worden omgevormd tot een mentaal idee of een uiterlijke regel. Het heeft zijn eigen grote lijnen, maar deze moeten verwezenlijkt worden, moeten de werkingen zijn van een actieve Macht die gevoeld wordt in het bewustzijn van het individu en de transcripties van een eeuwige Waarheid die machtig is om geest, leven en lichaam te transformeren. En omdat het zo wezenlijk, doeltreffend, dwingend is, is de veralgemening van het supramentale bewustzijn en het geestelijk leven de enige kracht die kan leiden tot individuele en collectieve volmaaktheid bij de hoogste schepselen op aarde. Slechts door ons voortdurend in verbinding te stellen met het goddelijk Bewustzijn en zijn absolute Waarheid kan een vorm van het bewuste Goddelijke, het dynamische Absolute, ons aardse bestaan in zich opnemen en zijn strijd, struikelen, lijden en valsheden omvormen tot een beeld van het opperste Licht, Kracht en Ananda.

Het hoogtepunt van de voortdurende aanraking van de ziel met het Allerhoogste is die zelf-gave die wij overgave aan de goddelijke Wil noemen en onderdompeling van het afgescheiden ego in de Ene die alles is. Een enorme universaliteit van de ziel, een intense eenheid met allen, is de basis en vaste voorwaarde van het supramentale bewustzijn en het spirituele leven. Alleen in die universaliteit en eenheid kunnen we de opperste wet van de goddelijke manifestatie in het leven en de belichaamde geest vinden; alleen daarin kunnen we de opperste beweging en het juiste spel van onze

individuele natuur ontdekken. Alleen daarin kunnen al deze lagere tegenstellingen zichzelf oplossen in een zegevierende harmonie van de ware relaties tussen gemanifesteerde wezens die delen zijn van de ene Godheid en kinderen van de ene universele Moeder.

*

*

Alle gedrag en actie maken deel uit van de beweging van een Macht, een Kracht die oneindig en goddelijk is in haar oorsprong en geheime betekenis en wil, ook al lijken de vormen die wij ervan zien ontoereikend of onwetend, materieel, vitaal, mentaal, eindig en die aan het werk is om geleidelijk aan iets van het Goddelijke en Oneindige naar buiten te brengen in de duisternis van de individuele en collectieve natuur. Deze macht leidt naar het Licht, maar nog steeds door de Onwetendheid heen. Het leidt de mens eerst door zijn behoeften en verlangens; het leidt hem vervolgens door verruimde behoeften en verlangens, gewijzigd en verlicht door een mentaal en moreel ideaal. Het bereidt zich voor om hem te leiden naar een spirituele realisatie die deze dingen overstijgt en ze toch vervult en verzoent in alles wat goddelijk waar is in hun geest en doel. Het transformeert de behoeften en verlangens in een goddelijke Wil en Ananda. Het transformeert de mentale en morele aspiratie in de krachten van Waarheid en Perfectie die hen te boven gaan. Het vervangt de verdeelde spanning van de individuele natuur, de hartstocht en worsteling van het afgescheiden ego, voor de kalme, diepe, harmonieuze en gelukkige wet van de veralgemeniseerde persoon in ons, het centrale wezen, de geest die een deel is van de allerhoogste Geest. Deze ware Persoon in ons, aangezien hij universeel is, streeft niet naar zijn afzonderlijke bevrediging, maar vraagt alleen in zijn uiterlijke uitdrukking in de Natuur om zijn groei tot zijn werkelijke gestalte, de uitdrukking van zijn innerlijke goddelijke zelf, die transcendente geestelijke kracht en aanwezigheid in zich, die één is met allen en in sympathie met elk ding en schepsel en met alle collectieve persoonlijkheid en machten van het goddelijke bestaan, en vooralsnog overstijgt het hen en is het niet gebonden aan het egoïsme van enig schepsel of collectiviteit of beperkt door de onwetende controles van hun lagere natuur. Dit is de hoge realisatie die tegenover al ons zoeken en streven staat, en het geeft de zekere belofte van een volmaakte verzoening en transmutatie van alle elementen van onze Natuur. Een zuivere, totaal onberispelijke actie is alleen mogelijk wanneer dat is verwezenlijkt en wij de hoogte van deze geheime Godheid in ons hebben bereikt.

De volmaakte supramentale actie zal geen enkel principe of beperkte regel volgen. Het is niet waarschijnlijk dat het voldoet aan de norm van de individuele egoïst of van een georganiseerde groepsgeest. Het zal noch voldoen aan de vraag van de positieve, praktische mens van de wereld, noch aan die van de formele moralist, noch aan een patriot, noch aan de sentimentele filantroop, noch aan de idealiserende filosoof. Het zal voortkomen uit een spontaan uitstromen van de hoogtepunten in de totaliteit van een verlicht en verheven wezen, wil en kennis en niet door de gekozen, berekende en gestandaardiseerde handelwijze die alles is wat de intellectuele rede of de ethische wil kan bereiken. Haar zielsdoel zal de uitdrukking van het goddelijke in ons zijn en het bijhouden van de wereld en haar vooruitgang naar de Manifestatie die zal komen. Dit zal zelfs niet zozeer een doel zijn als wel een spontane wet van het wezen en een intuïtieve bepaling van de werking door het Licht van de goddelijke Waarheid en haar automatische invloed. Het zal verlopen zoals de werking van de Natuur vanuit een totale wil en kennis achter haar, maar een wil en kennis verlicht in een bewuste opperste Natuur en niet langer duister in zijn onwetende Prakriti. Het zal een daad zijn, niet gebonden aan dualiteiten, maar vol en groot in de onpartijdige vreugde van de geest van het bestaan. De gelukkige en geïnspireerde beweging van een goddelijke Macht en Wijsheid die ons leidt en voortstuwt, zal de plaats innemen van de verwarringen en struikelingen van het lijdende en onwetende ego.

Als door een wonder van goddelijke tussenkomst de gehele mensheid in één keer tot dit niveau zou kunnen worden verheven, zouden wij op aarde iets hebben als de Gouden Eeuw van de tradities, Satya Yuga, het Tijdperk van de Waarheid of het ware bestaan. Want het teken van de Satya Yuga is dat de Wet spontaan en bewust is in elk schepsel en zijn eigen werken doet in een volmaakte harmonie en vrijheid. Eenheid en universaliteit, niet een scheidende verdeeldheid, zouden de basis zijn van het bewustzijn van het ras; liefde zou absoluut zijn; gelijkheid zou consistent zijn met hiërarchie en volmaakt in verschil; absolute rechtvaardigheid zou worden verzekerd door de spontane actie van het wezen in harmonie met de waarheid der dingen en de waarheid van zichzelf en anderen en daarom verzekerd van een waar en juist resultaat; de juiste rede, niet langer mentaal maar supramentaal, zou worden bevredigd niet door de observatie van kunstmatige normen maar door de vrije natuurlijke perceptie van juiste verhoudingen en hun onvermijdelijke uitvoering in de handeling. Er zou geen strijd kunnen bestaan tussen de ene gemeenschap en de andere: het kosmisch bewustzijn

dat in de belichaamde wezens is ingebed, zou een harmonieuze verscheidenheid in eenheid verzekeren.

In de huidige staat van de mensheid is het de enkeling die als pionier en voorloper naar deze hoogte moet klimmen. Zijn isolement zal noodzakelijkerwijs vastberadenheid en een vorm geven aan zijn uiterlijke activiteiten die heel anders moeten zijn dan die van een bewust goddelijk collectief handelen. De innerlijke staat, de wortel van zijn daden, zal dezelfde zijn; maar de daden zelf kunnen zeer verschillend zijn van wat zij zouden zijn op een aarde bevrijd van onwetendheid. Niettemin zou zijn bewustzijn en het goddelijk mechanisme van zijn gedrag, als zo'n woord gebruikt kan worden voor iets dat zo vrij is, zijn zoals beschreven, vrij van die onderwerping aan de vitale onzuiverheid en begeerte en verkeerde impulsen die wij zonde noemen, ongebonden door die regel van voorgeschreven morele formules die wij deugd noemen, spontaan zeker en zuiver en volmaakt in een groter bewustzijn dan dat van het verstand, dat in al zijn stappen bestuurd wordt door het licht en de waarheid van de Geest. Mocht er echter een collectiviteit of groep gevormd kunnen worden van hen die de supramentale volmaaktheid hebben bereikt, dan zou daar inderdaad een goddelijke schepping gestalte kunnen krijgen, een nieuwe aarde zou kunnen neerdalen die een nieuwe hemel zou zijn, een wereld van supramentaal licht zou hier geschapen kunnen worden te midden van de terugwijkende duisternis van deze aardse onwetendheid.

Hoofdstuk VIII

De Opperste Wil

In het licht van deze progressieve manifestatie van de Geest, eerst schijnbaar gebonden in de Onwetendheid, dan vrij in de kracht en wijsheid van het Oneindige, kunnen wij het grote en bekronende gebod van de Gita aan de Karmayogin beter begrijpen: “Verlaat alle Dharma’s, alle principes en wetten en gedragsregels, neem uw toevlucht tot Mij alleen.” Alle normen en regels zijn tijdelijke constructies, gebaseerd op de behoeften van het ego in zijn overgang van Materie naar Geest. Deze noodoplossingen hebben een betrekkelijke noodzakelijkheid zolang wij tevreden zijn in de overgangsfasen, tevreden met het fysieke en vitale leven, gehecht aan de mentale beweging, of zelfs gefixeerd in de gebieden van het mentale vlak die geraakt worden door de spirituele luister. Maar daarachter is de onbegrensde uitgestrektheid van een supramentaal oneindig bewustzijn en daar houden alle tijdelijke structuren op. Het is niet mogelijk om volledig binnen te gaan in de spirituele waarheid van het Eeuwige en Oneindige als we niet het geloof en de moed hebben om onszelf toe te vertrouwen aan de handen van de Heer van alle dingen en de Vriend van alle schepselen, en onze mentale grenzen en maatstaven volledig achter ons te laten. Op een gegeven moment moeten wij ons zonder aarzeling, terughoudendheid, angst of scrupules onderdompelen in de oceaan van het vrije, het oneindige, het Absolute. Boven de Wet, de Vrijheid; boven het persoonlijke, boven het algemene, boven de universele normen is er iets hogers, de onpersoonlijke plasticiteit, de goddelijke vrijheid, de transcendente kracht en de bovenaardse impuls. Na het rechte pad van de beklimming de brede plateaus op de top.

Er zijn drie stadia van opklimming, — onderaan het lichamelijke leven dat onderworpen is aan de druk van noodzaak en begeerte, in het midden het mentale, de hogere emotionele en psychische regel zoekend naar de grotere belangen, aspiraties, ervaringen, ideeën, en op de toppen eerst een diepere psychische en spirituele staat en vervolgens een supramentaal eeuwig bewustzijn waarin al onze aspiraties en zoektochten hun eigen intieme betekenis ontdekken. In het lichamelijke leven zijn eerst begeerte en behoefte en dan het praktische welzijn van het individu en de maatschappij de heersende overwegingen, de dominerende kracht. In het mentale leven heersen ideeën en idealen, ideeën die halve lichten zijn die

het gewaad van de Waarheid dragen, idealen die door de geest worden gevormd als resultaat van een groeiende maar nog altijd onvolmaakte intuïtie en ervaring. Wanneer het mentale leven de overhand krijgt en het lichamelijke zijn brute aandrang vermindert, voelt de mens, het mentale wezen, zich door de druk van de mentale Natuur aangespoord om het leven van het individu te vormen in de zin van het idee of het ideaal, en uiteindelijk wordt zelfs het vagere, meer complexe leven van de maatschappij gedwongen om dit subtiele proces te ondergaan. In het spirituele leven, of wanneer een hogere macht dan het Mentale zich heeft gemanifesteerd en bezit heeft genomen van de natuur, nemen deze beperkte drijfkrachten af, worden kleiner en neigen te verdwijnen. Het spirituele of supramentale Zelf, het Goddelijke Wezen, de allerhoogste en immanente Werkelijkheid, moet alleen de Heer in ons zijn en vrijelijk vorm geven aan onze uiteindelijke ontwikkeling volgens de hoogste, breedst mogelijke, meest integrale uitdrukking van de wet van onze natuur. Uiteindelijk handelt die natuur in de volmaakte Waarheid en haar spontane vrijheid; want het gehoorzaamt slechts aan de lichtende kracht van het Eeuwige. Het individu heeft verder niets te winnen, geen verlangen om te vervullen; hij is een deel geworden van de onpersoonlijkheid of de universele persoonlijkheid van het Eeuwige. Geen ander doel dan de manifestatie en het spel van de Goddelijke Geest in het leven en de handhaving en het gedrag van de wereld in haar mars naar het goddelijke doel kan hem tot handelen bewegen. Mentale ideeën, meningen, constructies zijn niet meer de zijne; want zijn gemoed is stilgevallen, het is slechts een kanaal voor het Licht en de Waarheid van de goddelijke kennis. Idealen zijn te kleingeestig voor de uitgestrektheid van zijn geest; het is de oceaan van de Oneindige die door hem stroomt en hem voor altijd beweegt.

*

*

Wie oprecht het pad der werken betreedt, moet het stadium achter zich laten waarin behoefte en begeerte de eerste wet van onze handelingen zijn. Want welke begeerten zijn wezen ook nog bezwaren, hij moet ze, als hij het hoge doel van Yoga aanvaardt, van zich afwerpen in de handen van de Heer binnen in ons. De allerhoogste Macht zal met hen handelen voor het welzijn van de Sadhaka en voor het welzijn van allen. In feite vinden we dat wanneer deze overgave eenmaal gedaan is, — altijd op voorwaarde dat de afwijzing oprecht is, — egoïstische toegeeflijkheid aan begeerte voor enige tijd kan terugkeren onder de voortdurende impulsen van de voorbijge natuur,

maar alleen om de verworven stuwkracht ervan uit te putten en het belichaamde wezen in zijn meest hardleerse deel, zijn nerveuze, vitale, emotionele natuur, door de reacties van begeerte, door zijn verdriet en onrust die bitter contrasteren met de kalme perioden van de hogere vrede of de wonderbaarlijke bewegingen van goddelijke Ananda, te onderwijzen dat egoïstisch verlangen niet de wet is voor de ziel die bevrijding zoekt of naar haar eigen oorspronkelijke god-natuur streeft. Daarna zal het element van begeerte in die impulsen worden weggeworpen of hardnekkig worden geëlimineerd door een voortdurende ontkennende en transformerende druk. Alleen de zuivere kracht van handeling in hen (*pravṛttī*), gerechtvaardigd door een even grote verrukking in al het werk en resultaat dat van bovenaf wordt geïnspireerd of opgelegd, zal in de vreugdevolle harmonie van een uiteindelijke volmaaktheid worden bewaard. Handelen, genieten is de normale wet en het recht van het nerveuze wezen; maar om door persoonlijk verlangen zijn handelen en genieten te kiezen is slechts de onwetendheid van de wil, niet zijn recht. Enkel de opperste en universele Wil moet kiezen; actie moet veranderen in een dynamische beweging van die Wil; genot moet vervangen worden door het spel van een zuivere spirituele Ananda. Alle persoonlijke wil is ofwel een tijdelijke delegatie van bovenaf of een aanmatiging door de onwetende Asura.

De maatschappelijke wet, dat tweede begrip van onze vooruitgang, is een middel waaraan het ego wordt onderworpen opdat het discipline leert door ondergeschiktheid aan een breder collectief ego. Deze wet kan geheel ontdaan zijn van elke morele inhoud en kan alleen uitdrukking geven aan de behoeften of het praktische goed van de maatschappij zoals elke maatschappij die opvat. Of ze kan deze noden en dit goede tot uitdrukking brengen, maar gewijzigd en gekleurd en aangevuld door een hogere morele of ideale wet. Zij is bindend voor het zich ontwikkelende, maar nog niet volkomen ontplooiende individu in de vorm van sociale plicht, gezinsverplichting, gemeenschappelijke of nationale eis, zolang zij niet in strijd is met zijn groeiend besef van het hogere Recht. Maar de Sadhaka van de Karmayoga zal ook dit prijsgeven aan de Heer der werken. Nadat hij deze overgave heeft volbracht, zullen zijn sociale impulsen en oordelen, net als zijn begeerten, slechts gebruikt worden tot hun uitputting of, het kan zijn, voor zover ze nog een tijdlang nodig zijn om hem in staat te stellen zijn lagere mentale natuur te vereenzelvigen met de mensheid in het algemeen of met enige groepering van de mensheid in haar werken, hoop en aspiraties. Maar nadat die korte tijd voorbij is, zullen zij worden teruggetrokken en zal alleen een goddelijk bestuur blijven bestaan. Hij zal

slechts met het Goddelijke en met anderen vereenzelvigd worden door het Goddelijk bewustzijn en niet door de mentale natuur.

Want zelfs nadat hij vrij is, zal de Sadhaka in de wereld zijn en in de wereld zijn houdt in dat hij werkzaam blijft. Maar blijven in het werk zonder begeerte betekent handelen voor het welzijn van de wereld in het algemeen of voor de soort van het ras of voor een of andere nieuwe schepping die op aarde moet worden ontwikkeld of een werk dat door de Goddelijke Wil in hem wordt opgelegd. En dit moet geschieden hetzij in het kader dat door het milieu of de groepering waarin hij geboren of geplaatst is wordt verschaft, hetzij in een kader dat voor hem door een goddelijke leiding wordt gekozen of geschapen. Bijgevolg moet er in onze vervolmaking niets overblijven in het mentale wezen dat in strijd is met of verhindert om onze sympathie en vrije zelf-identificatie met de soort, de groep of welke collectieve uitdrukking van het Goddelijke hij ook bedoeld is te leiden, te helpen of te dienen. Maar uiteindelijk moet het een vrije zelf-identificatie worden door middel van identiteit met het Goddelijke en niet een mentale band of morele plicht tot vereniging of een vitale associatie die gedomineerd wordt door enige vorm van persoonlijk, sociaal, nationaal, gemeenschappelijk of geloofsmatig egoïsme. Als een sociale wet wordt gehoorzaamd, zal dat niet zijn uit fysieke noodzaak of uit het gevoel van persoonlijk of algemeen belang of uit opportunisme of vanwege de druk van de omgeving of uit enig plichtsbesef, maar uitsluitend ter wille van de Heer der werken en omdat men voelt of weet dat het de Goddelijke Wil is dat de sociale wet of regel of relatie in haar huidige vorm nog steeds kan worden gehandhaafd als een gestalte van het innerlijk leven en de geest van de mensen mag niet worden verstoord door de schending ervan. Als daarentegen de sociale wet of regel of verhouding wordt genegeerd, dan is dat niet omwille van de begeerte, de persoonlijke wil of de persoonlijke mening, maar omdat een grotere regel wordt aangevoeld die de wet van de Geest uitdrukt of omdat men weet dat er in de mars van de goddelijke Al-Wil een beweging moet zijn naar de verandering, overtreffen of afschaffing van bestaande wetten en vormen ter wille van een vrijer, uitgebreider leven dat noodzakelijk is voor de vooruitgang van de wereld.

Er rest nog de morele wet of het ideaal en deze, zelfs voor velen die zichzelf vrij achten, lijken voor altijd heilig en ongrijpbaar. Maar de Sadhaka, zijn blik altijd op de hoogten gericht, die alle idealen op een gebrekkige en fragmentarische manier tracht uit te drukken, zal ze overlaten aan Hem; alle morele kwaliteiten zijn slechts een povere en starre bespotting van zijn spontane en onbegrensde volmaaktheid. De

gebondenheid aan zonde en kwaad gaat voorbij met het verdwijnen van de nerveuze begeerte; want zij behoort tot de kwaliteit van de vitale hartstocht, impuls of drang van de neiging in ons (*rajoguna*) en dooft uit met de transformatie van die geaardheid van de Natuur. Maar evenmin moet de aspirant onderworpen blijven aan de vergulde of gouden keten van een conventionele of gewoonlijke of mentaal geordende of zelfs een hoge of heldere sattwic deugd. Die zal vervangen worden door iets diepers en wezenlijkers dan het onbeduidende ontoereikende dat de mensen deugd noemen. De oorspronkelijke zin van de wereld was menselijkheid en dit is een veel groter en dieper iets dan de morele geest en zijn structuren. Het hoogtepunt van Karmayoga is een nog hogere en meer diepgaande staat die misschien “zielsverwantschap” genoemd kan worden — want de ziel is groter dan de mens; een vrije zielsverwantschap die spontaan opwelt in werken van een allerhoogste Waarheid en Liefde zal de menselijke deugdzaamheid vervangen. Maar deze opperste Waarheid kan niet gedwongen worden om de kleine bouwwerken van de praktische rede te bewonen of zelfs opgesloten worden in de meer waardige constructies van de grotere ideeënrijke rede die haar voorstellingen, als ware zij de zuivere waarheid, oplegt aan de beperkte menselijke intelligentie. Deze opperste Liefde zal niet noodzakelijkerwijs in overeenstemming zijn, veel minder zal zij gelijkkluidend zijn, met de gedeeltelijke en zwakke, onwetende en door emoties overmande bewegingen van menselijke aantrekking, sympathie en medelijden. De kleine wet kan de grotere beweging niet binden; de gedeeltelijke verwezenlijking van het verstand kan zijn voorwaarden niet dicteren aan de opperste vervulling van de ziel.

In het begin zal de hogere Liefde en Waarheid haar beweging in de Sadhaka vervullen volgens de essentiële wet of weg van zijn eigen natuur. Want dat is het bijzondere aspect van de goddelijke Natuur, de bijzondere kracht van de allerhoogste Shakti, waaruit zijn ziel is voortgekomen in het Spel, inderdaad niet beperkt door de vormen van deze wet of weg, want de ziel is oneindig. Maar toch draagt zijn natuurlijke materie dat stempel, evolueert hij vloeiend langs die lijnen of draait hij rond de spiraalvormige krommingen van die overheersende invloed. Hij zal de goddelijke Waarheidsbeweging manifesteren volgens het temperament van de wijsgeer of de leeuwachtige vechter of de minnaar en genierter of de arbeider en dienaar of in elke combinatie van essentiële hoedanigheden (*guna's*) die de vorm kunnen samenstellen die door zijn eigen innerlijke drang aan zijn wezen wordt gegeven. Het is deze eigen natuur die vrijelijk in zijn handelen speelt, die de mensen goed in hem kunnen zien en niet een gedrag dat is

uitgesneden, uitgetekend of kunstmatig gereguleerd, door een mindere regel of door een wet van buitenaf. Maar er is een nog hogere verwerkelijking, er is een oneindigheid (*ānantya*) waarin zelfs deze laatste beperking wordt overschreden, omdat de natuur volkomen vervuld is en haar grenzen verdwijnen. Daar leeft de ziel zonder grenzen; want zij gebruikt alle vormen en kneedt ze volgens de goddelijke Wil in haar, maar zij wordt niet beperkt, zij is niet gebonden, zij is niet gevangen in enige kracht of vorm die zij gebruikt. Dit is het toppunt van de weg der werken en dit de volstrekte vrijheid van de ziel in haar handelen. In werkelijkheid heeft zij daar geen acties; want al haar activiteiten zijn een ritme van de Allerhoogste en komen soeverein alleen daaruit voort als ongekunstelde muziek van het Oneindige.

*

*

De totale overgave van al onze handelingen aan een opperste en universele Wil, een onvoorwaardelijke en onveranderlijke overgave van alle werken aan het gezag van iets eeuwigs in ons, dat de gewone werking van de ego-natuur zal vervangen, is dan de weg en het einde van Karmayoga. Maar wat is deze goddelijke opperste Wil en hoe kan hij worden herkend door onze begoochelde instrumenten en onze blinde gevangen intelligentie?

Gewoonlijk beschouwen wij onszelf als een afzonderlijk “ik” in het universum dat een afzonderlijk lichaam en een afzonderlijke mentale en morele natuur bestuurt, in volle vrijheid zijn eigen, zelfbepaalde handelingen kiest en onafhankelijk is en daarom alleen meester over zijn werken en daarvoor verantwoordelijk is. Het is niet gemakkelijk voor het gewone verstand, het verstand dat niet heeft nagedacht noch diepgaand heeft gekeken naar zijn eigen constitutie en bestanddelen, het is zelfs moeilijk voor geesten die wel hebben nagedacht maar geen spirituele visie en ervaring hebben, zich voor te stellen hoe er iets anders in ons kan zijn dat waarachtiger, dieper en krachtiger is dan dit schijnbare “ik” en zijn imperium. Maar de allereerste stap naar zelfkennis evenals naar de ware kennis van de verschijnselen is om achter de schijnbare waarheid van de dingen te komen en de echte maar gemaskeerde, essentiële en dynamische waarheid te vinden die hun verschijningen bedekken.

Dit ego of “ik” is geen blijvende waarheid, laat staan ons wezenlijke deel; het is slechts een formatie van de Natuur, een mentale vorm van gedachtecentralisatie in de waarnemende en onderscheidende geest, een vitale vorm van de centralisatie van gevoel en gewaarwording in onze levensdelen, een vorm van fysisch bewuste ontvangst die substantie en functie van de

substantie centraliseert in onze lichamen. Alles wat wij innerlijk zijn is niet het ego, maar bewustzijn, ziel of geest. Al wat wij uiterlijk en oppervlakkig zijn en doen is niet ego, maar Natuur. Een uitvoerende kosmische kracht vormt ons en dicteert middels ons temperament en onze omgeving, middels onze geïndividualiseerde formulering van de kosmische energieën, onze handelingen en hun resultaten en heeft aldus de denkwijze gevormd. Waarlijk, wij denken, willen en handelen niet, maar het denken komt in ons op, de wil komt in ons op, de impuls en het handelen komen in ons op; ons ego-gevoel verzamelt heel deze stroom van natuurlijke activiteiten om zich heen en verwijst naar zichzelf. Het is de kosmische Kracht, het is de Natuur die de gedachte vormt, de wil oplegt, de impuls geeft. Ons lichaam, onze geest en ons ego zijn een golf van die zee van kracht in actie die ze niet besturen, maar erdoor worden bestuurd en gestuurd. De Sadhaka in zijn vooruitgang naar waarheid en zelfkennis moet op een punt komen waar de ziel haar ogen van visie opent en deze waarheid van ego en deze waarheid van werken erkent. Hij doet afstand van het idee van een mentaal, vitaal, fysiek “ik” dat handelt of de actie bestuurt; hij erkent dat Prakriti, de Kracht van de kosmische natuur die haar vaste geaardheden volgt, in hem en in alle dingen en schepselen, de ene en enige werker is.

Maar wat heeft de aard van de Natuur bepaald? Of wat heeft de beweging van Kracht doen ontstaan en bestuurt ze? Er schuilt een Bewustzijn — of een Geweten — achter, dat de heer, getuige, kenner, genieter, handhaver en bron van goedkeuring voor haar werken is; dit bewustzijn is Ziel of Purusha. Prakriti geeft vorm aan de handeling in ons; Purusha in of achter haar, getuigt, stemt toe, draagt en handhaaft het. Prakriti vormt de gedachte in onze geest; Purusha in of achter haar kent de gedachte en de waarheid erin; Prakriti bepaalt het resultaat van de handeling; Purusha in of achter haar geniet en lijdt onder het gevolg. Prakriti vormt geest en lichaam, werkt eraan, ontwikkelt ze; Purusha houdt de vorming en evolutie in stand en bekrachtigt elke stap van haar werken. Prakriti past de Wil-kracht toe die in de dingen en de mensen werkt; Purusha zet die Wil-kracht aan het werk door zijn visie op datgene wat moet gebeuren. Dit Purusha is niet het oppervlakkige ego, maar een stil Zelf, een bron van Kracht, een voortbrenger en ontvanger van Kennis achter het ego. Ons mentale “ik” is slechts een bedrieglijke afspiegeling van dit Zelf, deze Kracht, deze Kennis. Dit Purusha of ondersteunend Bewustzijn is daarom de oorzaak, ontvanger en drager van alle werken van de Natuur, maar het is zelf niet de doener. Prakriti, Natuur-Kracht, vooraan en Shakti, Bewustzijn-Kracht, Ziel-Kracht achter haar, — want deze twee zijn de innerlijke en uiterlijke gezichten van

de universele Moeder, — zijn verantwoordelijk voor alles wat in het universum wordt gedaan. De universele Moeder, Prakriti-Shakti, is de enige werker.

Purusha-Prakriti, Bewustzijn-Kracht, Ziel die de Natuur ondersteunt, — want de twee zijn zelfs in hun scheiding één en onafscheidelijk, — zijn tegelijk een universele en een transcendente Kracht. Er is echter ook iets in het individu dat niet het mentale ego is, iets dat in essentie één is met deze hogere werkelijkheid: het is een zuivere weerspiegeling of deel van de ene Purusha; het is de Ziel, Persoon of het belichaamde wezen, het individuele zelf, Jivatman; het is het Zelf dat zijn kracht en kennis schijnt te beperken om een individueel spel van de transcendente en universele Natuur te ondersteunen. In de diepste werkelijkheid is het Oneindig Ene ook oneindig veelvoudig; wij zijn niet alleen een afspiegeling of deel daarvan, maar wij zijn dát; onze spirituele individualiteit in tegenstelling tot ons ego sluit onze universaliteit en transcendentie niet uit. Maar op dit moment laat de ziel of het zelf in ons, gericht op individualisering in de Natuur, zich verwarren met het idee van het ego; het moet zich ontdoen van deze onwetendheid, het moet zichzelf kennen als een weerspiegeling of deel of wezen van het allerhoogste en universele Zelf en uitsluitend een centrum van het bewustzijn in de wereld-Actie zijn. Maar ook deze Jiva Purusha is niet de doener van de werken, evenmin als het ego of het ondersteunend bewustzijn of de Getuige en Kenner. Opnieuw en altijd is het de transcendente en universele Shakti die de enige doener is. Maar achter haar staat de ene Allerhoogste die zich door haar manifesteert als de tweevoudige kracht, Purusha-Prakriti, Ishwara-Shakti.⁶ De Allerhoogste wordt dynamisch in de vorm van de Shakti en is door haar de enige schepper en meester van de werken in het universum.

*

*

6 Ishwara-Shakti is niet helemaal hetzelfde als Purusha-Prakriti; want Purusha en Prakriti zijn afzonderlijke machten, maar Ishwara en Shakti bevatten elkaar. Ishwara is Purusha die Prakriti bevat en regeert door de kracht van de Shakti in hem. Shakti is Prakriti omsloten door Purusha en handelt door de wil van de Ishwara die haar eigen wil is en wiens aanwezigheid zij altijd in haar beweging met zich meedraagt. De Purusha-Prakriti realisatie is van het hoogste belang voor de zoeker op de Weg der Werken; want dit is de scheiding van het bewuste wezen en de Energie en de onderwerping van het wezen aan het mechanisme van de Energie die de doeltreffende oorzaak zijn van onze onwetendheid en onvolmaaktheid; door deze bewustwording kan het wezen zich bevrijden van de mechanische werking van de natuur en vrij worden en komen tot een eerste spirituele controle over de natuur. Ishwara-Shakti staat achter de relatie van Purusha-Prakriti en haar onwetende handelingen en zet deze om in een evolutionair doel. De Ishwara-Shakti realisatie kan deelname aan een hogere dynamiek en een goddelijke werking tot stand brengen en een totale eenheid en harmonie van het wezen in een spirituele natuur.

Als dit de waarheid van werken is, is het eerste wat de Sadhaka moet doen zich terugtrekken van de egoïstische vormen van activiteit en zich ontdoen van het gevoel van een “ik” dat handelt. Hij moet zien en voelen dat alles in hem gebeurt door het plastisch bewuste of onderbewuste of soms bovenbewuste automatisme van zijn mentale en lichamelijke instrumenten, die bewogen worden door de krachten van de spirituele, mentale, vitale en fysieke Natuur. Er is een persoonlijkheid aan zijn oppervlak die kiest en wil, zich onderwerpt en worstelt, die probeert het goed te doen met de Natuur of de overhand te hebben over de Natuur, maar deze persoonlijkheid is zelf een constructie van de Natuur en zo gedomineerd, gedreven, bepaald door haar dat zij niet vrij kan zijn. Het is een vorming of uitdrukking van het Zelf in haar, — het is eerder een zelf van de Natuur dan een zelf van het Zelf, zijn natuurlijke en geleidelijke, niet zijn geestelijke en permanente wezen, een tijdelijk geconstrueerde persoonlijkheid, niet de ware onsterfelijke Persoon. Het is die Persoon die hij moet worden. Hij moet erin slagen om innerlijk rustig te zijn, zich als waarnemer los te maken van de uiterlijke actieve persoonlijkheid en het spel van de kosmische krachten in hem te leren kennen door afstand te nemen van alle verblindende vervoering in haar wendingen en bewegingen. Aldus kalm, onthecht, een leerling van zichzelf en een getuige van zijn natuur, beseft hij dat hij de individuele ziel is die de werken van de Natuur observeert, rustig haar resultaten aanvaardt en bekrachtigt of zijn bekrachtiging terug trekt van de impuls tot haar daden. Momenteel is deze ziel of Purusha weinig meer dan een berustende toeschouwer, wellicht invloed uitoefenend op de actie en ontwikkeling van het wezen door de druk van zijn versluierd bewustzijn, maar voor het grootste deel bestaat zijn kracht of een fragment ervan uit het overdragen aan de uiterlijke persoonlijkheid, — in feite aan de Natuur, want dit uiterlijke zelf is niet heer maar onderworpen aan haar, *anīśa*; maar eenmaal onthuld, kan het zijn goedkeuring of weigering effectief maken, de meester van de actie worden, soeverein een verandering van de Natuur dicteren. Zelfs gedurende lange tijd, als resultaat van vaste associatie en in het verleden opgeslagen energie, de gebruikelijke beweging plaatsvindt onafhankelijk van de instemming van de Purusha en zelfs als de bekrachtigde beweging hardnekkig door de Natuur wordt geweigerd wegens gebrek aan vroegere gewoonte, zal hij toch ontdekken dat uiteindelijk zijn instemming of weigering de overhand heeft, — langzaam met veel weerstand of in allerijl met een spoedige aanpassing van haar middelen en neigingen, — zij wijzigt zichzelf en haar werkingen in de richting die door

zijn innerlijk zicht van wil wordt aangegeven. Zo verwerft hij, in plaats van mentale controle of een egoïstische wil, een innerlijke spirituele controle die hem meester maakt van de natuurkrachten die in hem werken en niet hun onbewuste werktuig of mechanische slaaf. Boven en rondom hem is de Shakti, de universele Moeder en van haar kan hij alles krijgen wat zijn diepste ziel en wil nodig heeft, als hij maar een ware kennis bezit van haar wegen en een ware overgave aan de goddelijke Wil in haar. Tenslotte wordt hij zich bewust van dat hoogste dynamische Zelf in hem en in de Natuur, dat de bron is van al zijn zien en weten, de bron van instemming, de bron van aanvaarding, de bron van de verwerping. Dit is de Heer, de Hoogste, de Een-in-al, Ishwara-Shakti, van wie zijn ziel een deel is, een wezen van dat Wezen en een kracht van die Kracht. De rest van onze vooruitgang hangt af van onze kennis van de methoden waarop de Heer der werken zijn Wil in de wereld en in ons manifesteert en deze uitvoert door middel van de transcendente en universele Shakti.

De Heer ziet in zijn alwetendheid datgene wat gedaan moet worden. Dit zien is zijn Wil, het is een vorm van scheppende Kracht, en dat wat hij ziet neemt de al-bewuste Moeder, één met hem, mee in haar belichaamde dynamische zelf, en de uitvoerende Natuur-Kracht draagt het uit als het mechanisme van hun almachtige alwetendheid. Maar deze visie van wat moet zijn en dus van wat moet worden gedaan, komt voort uit het wezen zelf en stroomt rechtstreeks uit het bewustzijn en de vreugde van het bestaan van de Heer, spontaan, als licht van de zon. Het is niet onze sterfelijke poging om te zien, onze moeizame zoektocht naar de waarheid van actie en motief of de rechtvaardige eis van de Natuur. Wanneer de individuele ziel volledig één is in haar wezen en kennis met de Heer en rechtstreeks in contact staat met de oorspronkelijke Shakti, de transcendente Moeder, dan kan de opperste Wil ook in ons op de hoge goddelijke wijze ontstaan als iets dat moet zijn en bereikt wordt door de spontane beweging van de Natuur. Er is dan geen verlangen meer, geen verantwoordelijkheid, geen weerstand; alles vindt plaats in vrede, kalmte, het licht en de kracht van het ondersteunende, omhullende en inwonende Goddelijke.

Maar zelfs vóór die hoogste benadering van de vereenzelviging is bereikt, kan iets van de opperste Wil zich in ons openbaren als een dwingende impuls, een door God gestuurde daad; wij handelen dan door een spontane zelfbepalende Kracht, maar een vollediger kennis van de betekenis en het doel ontstaat pas daarna. Of de impuls tot handelen kan als inspiratie of intuïtie komen, maar veeleer in het hart en het lichaam dan in het

verstand; hier treedt een effectief zicht binnen, maar de volledige en exacte kennis wordt nog uitgesteld en komt, als ze al komt, later. Maar de goddelijke Wil kan ook neerdalen als een lichtend enkelvoudig gebod of als een volledige waarneming of een voortdurende stroom van waarneming van wat gedaan moet worden in de wil of in de gedachte of als een richtlijn van boven die spontaan wordt vervuld door de lagere leden. Wanneer de Yoga onvolmaakt is, kunnen slechts enkele handelingen op deze wijze worden verricht, of anders kan een algemene handeling op deze wijze geschieden, maar alleen gedurende perioden van verheffing en verlichting. Wanneer de Yoga volmaakt is, wordt alle handeling naar zijn karakter. Wij kunnen inderdaad drie stadia van een groeiende vooruitgang onderscheiden waarin ten eerste de persoonlijke wil van tijd tot tijd of veelvuldig verlicht of bewogen wordt door een opperste Wil of bewuste Kracht daarbuiten, dan voortdurend wordt vervangen en tenslotte vereenzelvigd en opgenomen in die goddelijke Kracht-actie. Het eerste stadium is wanneer wij nog geregeerd worden door het intellect, het hart en de zintuigen; deze moeten zoeken of wachten op de goddelijke inspiratie en leiding en vinden of ontvangen die niet altijd. Het tweede is het stadium waarin het menselijk intellect meer en meer vervangen wordt door een hoog verlicht of intuïtief vergeestelijkt verstand, het uitwendig menselijk hart door het innerlijke psychische hart, de zintuigen door een gezuiverde en onzelfzuchtige levenskracht. Het derde is het stadium waarin we zelfs boven de gespiritualiseerde geest uitstijgen naar de supramentale niveaus.

In alle drie de stadia is het fundamentele karakter van de bevrijde handeling hetzelfde, een spontane werking van Prakriti niet langer door of voor het ego maar naar de wil en tot genot van de opperste Purusha. Op een hoger niveau wordt dit de Waarheid van het absolute en universele Allerhoogste, tot uitdrukking gebracht door de individuele ziel en bewust uitgewerkt via de natuur, — niet langer door een halve waarneming en een verminderde of vervormde uitvoering door de struikelende, onwetende en alles vervormende energie van de lagere natuur in ons maar door de alwetende transcendente en universele Moeder. De Heer heeft zichzelf en zijn absolute wijsheid en eeuwige bewustzijn in de onwetende Natuur-Kracht versluierd en staat haar toe het individuele wezen, als het ego, met zijn medeplichtigheid aan te drijven; deze lagere werking van de Natuur blijft de overhand houden, vaak zelfs ondanks de half verlichte onvolmaakte pogingen van de mens tot een edeler motief en een zuiverder zelfkennis. Onze menselijke poging tot volmaaktheid mislukt, of vordert zeer onvolledig, ten gevolge van de kracht van de vroegere handelingen van

de Natuur in ons, haar vroegere formaties, haar lang gewortelde associaties; zij wendt zich slechts tot een waar en opklimmend welslagen indien een grotere Kennis of Kracht dan de onze door het deksel van onze onwetendheid breekt en onze persoonlijke wil leidt of in zich opneemt. Want onze menselijke wil is een misleide en dolende straal die zich heeft afgescheiden van de opperste Kracht. De periode van langzame opkomst uit deze lagere werking tot een hoger licht en zuiverder kracht, is het dal van de schaduw des doods voor de naar volmaaktheid strevende mens; het is een vreselijke gang vol beproevingen, lijden, smarten, verduisteringen, struikelingen, vergissingen, valkuilen. Om deze beproeving te verlichten of te doordringen met de goddelijke verrukking is vertrouwen noodzakelijk, een toenemende overgave van de geest aan de kennis die van binnenuit wordt opgelegd en, bovenal, een waarlijk streven en een juiste en onwankelbare en oprechte beoefening. “Beoefen onverdroten,” zegt de Gita, “met een hart vrij van moedeloosheid, de Yoga;” want ook al drinken we in het vroegere stadium van het pad veel van het bittere gif van innerlijke verdeeldheid en lijden, de laatste smaak van deze beker is de zoetheid van de nectar van onsterfelijkheid en de honingwijn van een eeuwige Ananda.

Hoofdstuk IX

Gelijkmoedigheid en de Vernietiging van het Ego

Een volledige zelfaanvaarding, een volkomen gelijkmoedigheid, een onverbiddelijke vernietiging van het ego, een transformerende bevrijding van de natuur van haar onwetende werkwijzen zijn de stappen waardoor de overgave van het hele wezen en de hele natuur aan de Goddelijke Wil kan worden voorbereid en bereikt, — een zelfgave waarachtig, totaal en zonder voorbehoud. Het eerste noodzakelijke is een zuivere geest van zelfovergave in onze werken; het moet eerst de onveranderlijke wil worden, dan de ingewortelde behoefte in heel het wezen, tenslotte zijn werktuigelijke maar levende en bewuste gewoonte, het zelfbestaande keerpunt om alle handelingen te doen als een offerande aan de Allerhoogste en aan de versluisde Kracht die in ons en in alle wezens en in alle werkingen van het universum aanwezig is. Het leven is het altaar van dit offer, het werk is onze offergave; een transcendente en universele Kracht en Aanwezigheid die wij nog niet kennen of zien, maar die wij wel voelen of opmerken, is de Godheid aan wie wij dit offer brengen. Deze offerande, deze zelfwijding heeft twee kanten; er is het werk zelf en er is de geest waarin het wordt gedaan, de geest van aanbidding van de Meester der Werken in al wat wij zien, denken en ondervinden.

Het werk zelf wordt aanvankelijk bepaald door het beste licht waarover wij in onze onwetendheid kunnen beschikken. Het is wat wij ons voorstellen als datgene gedaan moet worden. En of het nu gevormd wordt door ons plichtsgevoel, door ons begrip voor onze medemensen, door ons idee van wat in het belang is van anderen of van het welzijn van de wereld, of door de leiding van iemand die wij aanvaarden als een menselijke Meester, wijzer dan wijzelf en voor ons de vertegenwoordiger van die Heer van alle werken in wie wij geloven maar die wij nog niet kennen, het principe is hetzelfde. Het wezenlijke van het offer van werken moet er zijn en het wezenlijke is het opgeven van alle verlangen naar de vrucht van werken, het afstand doen van alle gehechtheid aan het resultaat waarvoor we werken. Want zolang wij werken met gehechtheid aan het gevolg, wordt het offer niet gebracht aan het Goddelijke, maar aan ons ego. Wij denken misschien anders, maar we bedriegen onszelf; we maken van ons denkbeeld van het Goddelijke, ons plichtsgevoel, ons gevoel voor onze medemens, ons denkbeeld van wat goed

is voor de wereld of anderen, zelfs onze gehoorzaamheid aan de Meester slechts een dekmantel voor onze egoïstische bevrediging en voorkeuren en een bedrieglijk schild tegen de eis die aan ons wordt gesteld om alle begeerte uit onze natuur te bannen.

In dit stadium van Yoga en zelfs gedurende de gehele Yoga is deze vorm van begeerte, deze gestalte van het ego, de vijand voor wie we altijd op onze hoede moeten zijn met een nauwlettende waakzaamheid. We hoeven ons niet te laten ontmoedigen wanneer we merken dat hij zich in ons schuilhoudt en allerlei vermommingen aanneemt, maar we moeten alert zijn om hem in al zijn vermommingen op te sporen en onverbiddelijk zijn in het verdrijven van zijn invloed. Het verhelderende woord van deze stroming is de beslissende zinsnede van de Gita: "Gij hebt recht op daden, maar in geen geval op de vruchten ervan." De vrucht behoort alleen toe aan de Heer van alle werken; onze enige zaak ermee is om het welslagen voor te bereiden door een waarachtige en zorgvuldige handeling en om het, als het komt, aan de goddelijke Meester te offeren. Daarna, ook al hebben we afstand gedaan van gehechtheid aan de vrucht, moeten we afstand doen van gehechtheid aan het werk, op elk moment moeten we bereid zijn het ene werk, de ene koers of het ene werkterrein te verwisselen voor een ander of alle werken op te geven als dat het duidelijke bevel is van de Meester. Anders handelen wij niet omwille van Hem, maar vanwege onze voldoening en genoegen in het werk, vanuit de behoefte van de kinetische natuur van actie of voor de vervulling van onze voorliefdes; maar dit zijn allemaal stations en toevluchtsoorden van het ego. Hoewel noodzakelijk voor onze gewone levensbeweging, moeten zij in de groei van het spirituele bewustzijn worden opgegeven en vervangen door goddelijke tegenhangers: een Ananda, een onpersoonlijke en door God geleide vreugde zal de onverlichte vitale voldoening en plezier verdrijven of verdringen, een vreugdevol besturen van de goddelijke Energie zal de kinetische behoefte opheffen; de vervulling van de voorkeuren zal niet langer een doel of een noodzaak zijn, daarvoor in de plaats komt de vervulling van de goddelijke Wil door de natuurlijke dynamische waarheid in actie vanuit een vrije ziel en een lichtende natuur. Uiteindelijk, zoals de gehechtheid aan de vrucht van het werk en aan het werk zelf uit het hart is verwijderd, zo moet ook de laatste vastklampende gehechtheid aan het idee en het gevoel van onszelf als de doener worden losgelaten; de Goddelijke Shakti moet boven en in ons gekend en gevoeld worden als de ware en enige werker.

*

*

Het afstand doen van gehechtheid aan het werk en zijn vruchten is het begin van een brede beweging naar een absolute gelijkmoedigheid in de geest en de ziel, die allesomvattend moet worden, als we volmaakt willen zijn in de geest. Want de aanbidding van de Meester der werken vereist een duidelijke erkenning en een blijde erkentenis van Hem in onszelf, in alle dingen en in alle gebeurtenissen. Gelijkmoedigheid is het teken van deze aanbidding; het is de ziele-grond waarop de ware offergave en aanbidding kan geschieden. De Heer is er gelijkelijk in alle wezens, wij moeten geen wezenlijk onderscheid maken tussen onszelf en anderen, de wijze en de onwetende, vriend en vijand, mens en dier, de heilige en de zondaar. Wij mogen niemand haten, niemand verachten, door niemand worden afgeschrikt; want in allen moeten wij de Ene zien, vermomd of gemanifesteerd naar Zijn welbehagen. Hij is een weinig geopenbaard in de een of meer geopenbaard in de ander of verborgen en geheel vervormd in anderen naar gelang zijn wil en zijn kennis van wat het beste is voor datgene wat hij beoogt te vormen in hen en te doen werken in hun natuur. Alles is ons zelf, één zelf dat vele vormen heeft aangenomen. Haat en afkeer en verachting en afstoting, vastklampen en gehechtheid en voorkeur zijn natuurlijk, noodzakelijk, onvermijdelijk in een bepaald stadium: zij dragen bij of helpen om de keuze van de Natuur in ons te maken en te handhaven. Maar voor de Karmayogin zijn ze een overblijfsel, een struikelblok, een proces van de Onwetendheid en, naarmate hij vordert, vallen ze weg van zijn natuur. De kind-ziel heeft ze nodig voor zijn groei; maar ze vallen weg van een volwassene in de goddelijke cultuur. In de God-natuur waartoe wij moeten opklimmen kan er een onvermurwbare, zelfs een vernietigende strengheid zijn, maar geen haat, een goddelijke ironie maar geen verachting, een kalme, helderziende en krachtige afwijzing maar geen afstoting en afkeer. Zelfs hetgeen wij moeten vernietigen, mogen wij niet verafschuwen of nalaten te erkennen als een vermomde en tijdelijke beweging van de Eeuwige.

En omdat wij ongeveinsd in alle dingen het ene Zelf zijn in zijn manifestatie, zullen wij gelijkmoedigheid van ziel hebben tegenover het lelijke en het mooie, het verminkte en het volmaakte, het edele en het vulgaire, het aangename en het onaangename, het goede en het kwade. Ook hier zal geen haat, verachting en weerzin zijn, maar in plaats daarvan het gelijkwaardige oog dat alle dingen ziet in hun ware aard en hun aangewezen plaats. Want we zullen weten dat alle dingen, zo goed als ze kunnen of met welk gebrek dan ook, onder de omstandigheden die voor hen bestemd zijn,

uitdrukking geven aan, of verhullen, ontwikkelen of vervormen, op de manier die mogelijk is voor de onverwijldde status of functie of evolutie van hun natuur, een of andere waarheid van de feiten, een of andere energie of potentieel van het Goddelijke dat door zijn aanwezigheid in de progressieve manifestatie noodzakelijk is voor zowel het geheel van de huidige som der dingen als voor de volmaaktheid van het uiteindelijke resultaat. Die waarheid is wat wij moeten zoeken en ontdekken achter de voorbijgaande expressie; niet afgeschrikt door de schijn, door de tekortkomingen of de misvormingen van de expressie, kunnen wij dan het Goddelijke aanbidden voor altijd ongeschonden, zuiver, mooi en volmaakt achter zijn maskers. Alles moet inderdaad veranderd worden, niet de lelijkheid aanvaard maar de goddelijke schoonheid, niet de onvolmaaktheid als rustpunt nemen maar naar volmaaktheid streven, het hoogste goed tot universeel doel maken en niet het kwaad. Maar wat wij doen moet gedaan worden met een spiritueel begrip en kennis, en het is een goddelijk goed, schoonheid, volmaaktheid, genot dat moet worden nagestreefd, niet de menselijke maatstaven van deze dingen. Als wij geen gelijkmoedigheid hebben, is dat een teken dat wij nog steeds door de Onwetendheid worden achtervolgd; wij zullen werkelijk niets begrijpen en het is meer dan waarschijnlijk dat wij de oude onvolmaaktheid vernietigen alleen om een andere te scheppen: want wij stellen de waarderingen van onze menselijke geest en begeerte-ziel in de plaats van de goddelijke waarden.

Gelijkmoedigheid betekent niet een nieuwe onwetendheid of blindheid; het vraagt niet om en hoeft niet te leiden tot een grauw zicht en het wegvagen van alle tinten. Verschil is er, variatie van expressie is er en deze variatie zullen we waarderen, — veel juister dan we konden toen het oog werd vertroebeld door een gedeeltelijke en dwalende liefde en haat, bewondering en verachting, sympathie en antipathie, aantrekking en afstoting. Maar achter de variatie zullen wij altijd de Volmaakte en Onveranderlijke zien die erin woont en wij zullen voelen, weten of op zijn minst, als het voor ons verborgen is, vertrouwen op het wijze doel en de goddelijke noodzaak van de bijzondere manifestatie, of die nu naar onze menselijke maatstaven harmonieus en volmaakt lijkt of ruw en ongenueanceerd of zelfs vals en slecht.

En zo zullen wij ook dezelfde gelijkmoedigheid van geest en ziel hebben ten aanzien van alle gebeurtenissen, smartelijk of aangenaam, nederlaag en succes, eer en schande, goede faam en slechte faam, voorspoed en tegenspoed. Want in alle gebeurtenissen zien wij de wil van de Meester van alle werken en de resultaten en een stap in de zich ontwikkelende

uitdrukking van het Goddelijke. Hij manifesteert zich, aan hen die het innerlijk oog hebben dat ziet, in krachten en hun spel en resultaten evenals in dingen en in schepselen. Alle dingen bewegen zich in de richting van een goddelijke gebeurtenis; elke ervaring, elk lijden en gebrek niet minder dan vreugde en voldoening is een noodzakelijke schakel in de uitvoering van een universele beweging die tot onze zaak behoort om te begrijpen en te volgen. In opstand komen, veroordelen, uitroepen is de impuls van ons ongekuiste en onwetende instinct. Opstand, zoals al het andere, heeft zijn nut in het spel en is zelfs noodzakelijk, nuttig en verordend voor de goddelijke ontwikkeling in zijn eigen tijd en stadium; maar de beweging van een onwetende rebellie behoort tot het stadium van de kindertijd van de ziel of tot haar onrijpe adolescentie. De gerijpte ziel veroordeelt niet, maar probeert te begrijpen en te beheersen, schreeuwt het niet uit, maar aanvaardt of spant zich in om haar te verbeteren en te vervolmaken, komt niet innerlijk in opstand, maar zwoegt om te gehoorzamen en te vervullen en te transfigureren. Daarom zullen we alle dingen met een gelijkmoedige ziel uit de handen van de Meester ontvangen. Mislukking zullen wij als overgang net zo rustig aanvaarden als succes, totdat het uur van de goddelijke overwinning aanbreekt. Onze zielen en geesten en lichamen zullen ongeschokt blijven door het bitterste verdriet en lijden en pijn, niet overweldigd door de meest intense vreugde en genot als ze in de goddelijke beschikking tot ons komen. Aldus uiterst evenwichtig zullen wij gestadig onze weg vervolgen en alle dingen met een gelijke kalmte tegemoet treden, totdat wij gereed zijn voor een meer verheven status en kunnen binnentreden in het opperste en universele Ananda.

*

*

Deze gelijkmoedigheid kan alleen komen door een langdurige beproeving en geduldige zelfdiscipline; zolang de begeerte sterk is, kan gelijkmoedigheid in het geheel niet ontstaan, behalve in perioden van rust en de vermoeidheid van de begeerte, en dan is het eerder een inerte onverschilligheid of het terugdeinzen van de begeerte voor zichzelf dan de ware kalmte en de positieve spirituele eenheid. Bovendien heeft deze discipline of deze groei tot gelijkmoedigheid van geest zijn noodzakelijke tijdperken en stadia. Gewoonlijk moeten we beginnen met een periode van uithoudingsvermogen; want we moeten leren alle contacten te trotseren, te ondergaan en te assimileren. Elke vezel in ons moet geleerd worden niet terug te schrikken voor wat pijn doet en afstoot en niet gretig te rennen naar

wat behaagt en aantrekt, maar veeleer te accepteren, het onder ogen te zien, te verdragen en te overwinnen. Alle aanrakingen moeten wij met kracht kunnen dragen, niet alleen die welke ons eigen en persoonlijk zijn, maar ook die voortkomen uit onze sympathie of ons conflict met de werelden rondom, boven of onder ons en met hun volkeren. Wij zullen rustig de actie en de invloed op ons van mensen en dingen en krachten, de druk van de Goden en de aanvallen van Titanen verdragen; wij zullen in de onbewogen zeeën van onze geest alles trotseren en ondergaan wat wij mogelijk op de wegen van de oneindige ervaring van de ziel kunnen tegenkomen. Dit is de stoïcijnse periode van de voorbereiding van gelijkmoedigheid, haar meest elementaire en toch haar heroïsche tijdperk. Maar deze standvastige volharding van het vlees en het hart en de geest moet worden versterkt door een aanhoudend gevoel van spirituele onderwerping aan een goddelijke Wil: deze levende klei moet zich niet alleen met een strenge of moedige instemming, maar met kennis of met berusting, zelfs in lijden, overgeven aan de aanraking van de goddelijke Hand die haar volmaaktheid voorbereidt. Een wijsgerig, een vroom of zelfs een teder stoïcisme van de God-liefhebber is mogelijk, en deze zijn beter dan de louter heidense zelfvoorzienende volharding die zich kan lenen tot een te grote verharding van het vat van God: want deze soort bereidt de kracht voor die in staat is tot wijsheid en liefde; haar kalnte is een diep gewortelde kalnte die gemakkelijk overgaat in gelukzaligheid. De winst van deze periode van berusting en volharding is de kracht van de ziel die tegen alle schokken en contacten opgewassen is.

Daarna volgt een periode van hoogstaande onpartijdigheid en onbevangenheid, waarin de ziel vrij wordt van uitbundigheid en neerslachtigheid en ontsnapt aan de strik van de gretigheid van de vreugde zowel als aan het duistere net van de pijn van rouw en lijden. Alle dingen en personen en krachten, alle gedachten en gevoelens en gewaarwordingen en handelingen, de eigen niet minder dan die van anderen, worden van bovenaf geschouwd door een geest die ongeschonden en onveranderlijk blijft en door deze dingen niet wordt gestoord. Dit is de filosofische periode van de voorbereiding van gelijkmoedigheid, een brede en verheven beweging. Maar de onverschilligheid mag zich niet nestelen in een willoos afwenden van actie en ervaring; het mag geen afkeer zijn die geboren wordt uit vermoeidheid, walging en tegenzin, een terugslag van teleurgesteld of verzadigd verlangen, de nukkigheid van een verbijsterd en ontevreden egoïsme dat wordt teruggedrongen van zijn hartstochtelijke doelen. Deze terugslag komt onvermijdelijk in de onrijpe ziel en kan in zekere zin de

voortgang helpen door een ontmoediging van de gretige, door begeerte gedreven vitale natuur, maar zij zijn niet de volmaaktheid waarnaar wij streven. De onverstoorbaarheid of het onpartijdige waarnaar wij moeten zoeken, is een kalme superioriteit van de hoogstaande ziel boven de contacten der dingen;⁷ zij aanschouwt en aanvaardt of verwerpt ze, maar wordt niet bewogen door de verwerping en wordt niet onderworpen door de aanvaarding. Zij begint zich dichtbij te voelen, verwant aan en één met een stil Zelf en Geest, zelf-bestaand en gescheiden van de werkingen van de Natuur die zij ondersteunt en mogelijk maakt, deel van of samengesmolten in de roerloze kalme Werkelijkheid die de beweging en handelingen van het universum overstijgt. De winst van deze periode van hoge transcendentie is de vrede van de ziel, onverstoorbaar en onaangedaan door de aangename rimpelingen of door de onstuimige golven en baren van de beweging van de wereld.

Als wij deze twee stadia van de innerlijke verandering kunnen doorlopen zonder in een van beide te worden vastgehouden of vastgezet, worden we toegelaten tot een grotere goddelijke gelijkheid die in staat is tot een spirituele ijver en een verstillde hartstocht van gelukzaligheid, een verrukkelijke, al-begrijpende en al-bezittende gelijkheid van de vervolmaakte ziel, een intense en gelijkmatige uitgestrektheid en volheid van haar wezen dat alle dingen omvat. Dit is de opperste fase en de doorgang er naar toe is door de vreugde van een totale zelfgave aan het Goddelijke en aan de universele Moeder. Want kracht wordt dan bekroond door een gelukkig meesterschap, vrede verdiept zich in gelukzaligheid, het bezit van de goddelijke Kalmte wordt verheven en legt de basis voor het bezit van de goddelijke beweging. Maar om deze grotere volmaaktheid te bereiken, moet de onpartijdige hoge zetel van de ziel, die van boven neerziet op de stroom van vormen en persoonlijkheden en bewegingen en krachten, worden gewijzigd en veranderen in een nieuw gevoel van sterke en kalme onderwerping en een krachtige en intense overgave. Deze overgave zal niet langer een gelaten berusten zijn, maar een blijde aanvaarding; want er zal geen gevoel van lijden of van het dragen van een last of kruis zijn; liefde en verrukking en vreugde van het zichzelf geven zullen ervan de schitterende essentie zijn. En deze overgave zal niet alleen zijn aan een goddelijke Wil die wij waarnemen en aanvaarden en gehoorzamen, maar aan een goddelijke Wijsheid in de Wil die we erkennen en een goddelijke Liefde erin die we voelen en in verrukking ondergaan, de wijsheid en liefde van een opperste Geest en Zelf van onszelf en allen

waarmee we een gelukkige en volmaakte eenheid kunnen bereiken. Een eenzame kracht, vrede en stilte is het laatste woord van de filosofische gelijkmoedigheid van de wijsgeer; maar de ziel in haar integrale ervaring bevrijdt zich van deze zelfgeschapen status en treedt binnen in de zee van een opperste en alomvattende extase van de beginselloze en eindeloze schoonheid van het Eeuwige. Dan zijn we eindelijk in staat om alle contacten met een gelukzalige gelijkmoedigheid te ontvangen, omdat we daarin de aanraking voelen van de onvergankelijke Liefde en Verrukking, het absolute geluk dat zich immer schuilhoudt in het hart der dingen. Het bereiken van dit hoogtepunt in een universele en gelijkmoedige zielsverrukking is de vervulling van de ziel en de opening van de poorten van gelukzaligheid die oneindig is, de Vreugde die alle begrip te boven gaat.

*

*

Voordat deze arbeid voor de vernietiging van de begeerte en de verovering van de gelijkmoedigheid van de ziel tot haar absolute volmaaktheid en bloei kan komen, moet die wending van de spirituele beweging die leidt tot de afschaffing van het egoïsme voltooid zijn. Maar voor de werker is het afstand doen van het egoïsme van handelen het belangrijkste element in deze verandering. Want zelfs wanneer we, door het opgeven van de vrucht en het verlangen om de vruchten aan de Meester van het Offer te schenken, afstand hebben gedaan van het egoïsme van de rajasische begeerte, kunnen we nog steeds het egoïsme van de werker hebben behouden. Nog steeds zijn we onderworpen aan het gevoel dat we zelf de doener van de handeling zijn, zelf de bron ervan en zelf de gever van de sanctie. Het is nog steeds het “ik” dat kiest en bepaalt, het is nog steeds het “ik” dat de verantwoordelijkheid op zich neemt en het gebrek of de verdienste voelt. Een volledige verwijdering van dit afgescheiden ego-gevoel is een essentieel doel van onze Yoga. Indien er al een ego in ons blijft bestaan, dan is het slechts een vorm ervan die zich bewust is een vorm te zijn en die klaar is om te verdwijnen zodra een waar centrum van bewustzijn in ons wordt gemanifesteerd of opgebouwd. Dat ware centrum is een heldere formulering van het ene Bewustzijn en een zuiver kanaal en instrument van het ene Bestaan. Een draagvlak voor de individuele manifestatie en actie van de universele Kracht, openbaart geleidelijk daarachter de ware Persoon in ons, het centrale wezen, een eeuwig zijn van de Allerhoogste, een kracht en een deel van de transcendente Shakti.⁸

Ook hier, in deze beweging waardoor de ziel zich geleidelijk ontdoet van het duistere gewaad van het ego, is er sprake van een vooruitgang in duidelijke stadia. Want niet enkel de vrucht van de werken behoort alleen de Heer toe, maar ook ons werk moet van hem zijn; hij is de ware Heer van onze handeling, niet minder dan van onze resultaten. Dit moeten we niet slechts met het denkende verstand zien, het moet volledig bewaarheid worden voor ons gehele bewustzijn en onze gehele wil. De Sadhaka moet niet alleen denken en weten, maar concreet en intens zien en voelen, zelfs op het moment van werken en bij de initiatie en het hele proces, dat zijn werkzaamheden helemaal niet de zijne zijn, maar door hem komen van het Opperste Bestaan. Hij moet zich altijd bewust zijn van een Kracht, een Aanwezigheid, een Wil die door zijn individuele natuur werkt. Maar door deze wending te nemen bestaat het gevaar dat hij zijn eigen vermomde of gesublimeerde ego of een inferieure macht verwart met de Heer en zijn eisen in de plaats stelt van de opperste dictaten. Hij kan in een gewone hinderlaag van deze lagere natuur vallen en zijn veronderstelde overgave aan een hogere Macht verdraaien tot een excuus voor een uitvergroete en ongecontroleerde toegeeflijkheid van zijn eigen wil en zelfs van zijn verlangens en hartstochten. Een grote oprechtheid wordt gevraagd en moet niet alleen aan de bewuste geest worden opgelegd, maar meer nog aan het onderbewuste deel van ons, dat vol verborgen bewegingen zit. Want er is daar, vooral in onze onderbewuste vitale natuur, een onverbetterlijke charlatan en acteur. De Sadhaka moet eerst ver gevorderd zijn in het uitbannen van begeerte en in de onwrikbare gelijkmoedigheid van zijn ziel tegenover alle werkingen en alle gebeurtenissen, voordat hij de last van zijn werken volledig kan neerleggen bij het Goddelijke. Op elk moment moet hij waakzaam zijn voor de misleidingen van het ego en de hinderlagen van de verraderlijke Machten der Duisternis, die zich steeds voordoen als de enige bron van Licht en Waarheid en een schijnwereld van goddelijke vormen aannemen om de ziel van de zoeker te veroveren.

Onmiddellijk moet hij de volgende stap zetten door zichzelf in rang te verlagen tot de positie van de Getuige. Afzijdig van de Prakriti, onpersoonlijk en onpartijdig, moet hij de uitvoerende Natuur-Kracht in hem aan het werk zien en haar werking begrijpen; hij moet door deze afzondering leren het spel van haar universele krachten te herkennen, haar te onderscheiden in de verweving van licht en duisternis, het goddelijke en het niet goddelijke, en haar geduchte Krachten en Wezens op te sporen die het onwetende menselijke schepsel hanteren. De natuur werkt in ons, zegt de Gita, door middel van de drievoudige kwaliteit van Prakriti, de kwaliteit

van licht en goed, de kwaliteit van hartstocht en begeerte en de kwaliteit duisternis en traagheid. De zoeker moet leren om, als een onpartijdige en scherpzinnige getuige van alles wat zich binnen dit koninkrijk van zijn natuur afspeelt, de afzonderlijke en de gecombineerde actie van deze kwaliteiten te onderscheiden; hij moet de werkingen van de kosmische krachten in hem door het hele labyrint van hun subtiele ongeziene processen en vermommingen volgen en elke ingewikkeldheid van het doolhof kennen. Naarmate hij voortschrijdt in deze kennis, zal hij in staat zijn om de gever van de sanctie te worden en niet langer een onwetend werktuig van de Natuur te blijven. Eerst moet hij de Natuur-Kracht in haar handeling op zijn instrumenten bewegen de werking van haar twee lagere kwaliteiten te beteugelen en te onderwerpen aan de kwaliteit van licht en goed, en daarna moet hij die weer overtuigen zich te offeren, zodat alle drie door een hogere Kracht kunnen worden getransformeerd in hun goddelijke equivalenten, opperste rust en kalmte, goddelijke verlichting en gelukzaligheid, de eeuwige goddelijke dynamiek, Tapas. Het eerste deel van deze discipline en verandering kan in principe stevig worden uitgevoerd door de wil van het mentale wezen in ons; maar de volledige uitvoering ervan en de daaropvolgende transformatie kunnen alleen plaatsvinden wanneer de diepere psychische ziel haar greep op de natuur vergroot en het mentale wezen als haar heerser vervangt. Wanneer dit gebeurt, zal hij gereed zijn om, niet alleen met een aspiratie en intentie en een aanvankelijke en geleidelijke zelfverloochening, maar met de meest intense realiteit van dynamische zelfgave, de volledige verzaking van zijn werken aan de Allerhoogste Wil tot stand te brengen. Geleidelijk zal zijn geest van een onvolmaakte menselijke intelligentie worden vervangen door een spirituele en verlichte geest en die kan uiteindelijk het supramentale Waarheids-Licht binnengaan; hij zal dan niet langer handelen vanuit zijn natuur van de Onwetendheid met zijn drie geaardheden van verwarde en onvolmaakte activiteit, maar vanuit een goddelijke natuur van geestelijke kalmte, licht, kracht en gelukzaligheid. Hij zal niet handelen op basis van een mengelmoes van een onwetend verstand en wil met de drang van een nog onwetender emotioneel hart en het verlangen van het levenswezen en de drang en het instinct van het vlees, maar ten eerste vanuit een vergeestelijkt zelf en natuur en als laatste, vanuit een supramentaal Waarheidsbewustzijn en zijn goddelijke kracht van hogere natuur.

Aldus worden de laatste stappen mogelijk gemaakt wanneer de sluier van de Natuur wordt weggenomen en de zoeker oog in oog staat met de Meester van alle bestaan en zijn activiteiten worden samengevoegd in de actie van

een opperste Energie die zuiver, waar, volmaakt en voor altijd gelukkig is. Zo kan hij volledig afstand doen van zijn werken, als ook van de vruchten van zijn werken, aan de supramentale Shakti en alleen handelen als het bewuste instrument van de eeuwige Werker. Niet langer zal hij de sanctie verlenen, maar veeleer in zijn instrumenten ontvangen en uit haar handen een goddelijk mandaat volgen. Niet langer zal hij werken verrichten, maar de uitvoering ervan door haar onzichtbare Kracht aanvaarden. Niet langer zal hij de vervulling van zijn eigen mentale constructies en de bevrediging van zijn eigen emotionele verlangens nastreven, maar hij zal gehoorzamen en deelnemen aan een almachtige Wil die tevens een alwetend Weten is en een mysterieuze, magische en ondoorgrondelijke Liefde en een uitgestrekte bodemloze zee van de eeuwige Gelukzaligheid van Bestaan.

Hoofdstuk X

De Drie Modi van de Natuur

OM de natuurlijke werking van de lagere Prakriti te overstijgen is de ziel onontbeerlijk, wil zij vrij zijn in haar zelf en vrij in haar werken. Harmonieuze onderwerping aan deze wezenlijke universele Natuur, een voorwaarde van goed en volmaakt werk voor de natuurlijke instrumenten, is geen ideaal voor de ziel, die eerder onderworpen zou moeten zijn aan God en zijn Shakti, maar meester van zijn eigen natuur. Als middel of als kanaal van de Opperste Wil moet zij met haar visie bepalen en goedkeuren of afwijzen welk gebruik zal worden gemaakt van de voorhanden zijnde energie, de omstandigheden van de omgeving, het ritme van de gecombineerde beweging die door Prakriti worden verschaft voor de arbeid van de natuurlijke instrumenten, geest, leven en lichaam. Echter deze inferieure natuur kan alleen worden beheerst als zij van bovenaf overwonnen en gebruikt wordt. En dit kan alleen worden bereikt door een transcendentie van haar krachten, kwaliteiten en werkwijzen; anders zijn we onderworpen aan haar voorwaarden en worden we hulpeloos door haar overheerst, zijn we niet vrij in de geest.

Het idee van de drie essentiële modi van de Natuur is een schepping van de oude Indiase denkers en de waarheid ervan is niet meteen vanzelfsprekend, omdat dit het resultaat was van een lang psychologisch experiment en een diepgaande innerlijke ervaring. Daarom is het zonder een langdurige innerlijke ervaring, zonder diepgaande zelfobservatie en intuïtieve waarneming van de Natuurkrachten moeilijk om het nauwgezet te doorgronden of krachtig toe te passen. Toch kunnen bepaalde brede aanwijzingen de zoeker op de Weg van Werken helpen om de combinaties van zijn eigen natuur te begrijpen, te analyseren en te beheersen door zijn instemming of weigering. Deze modi worden in de Indische boeken kwaliteiten, *guna's* genoemd, en hebben de namen *sattva*, *rajas*, *tamas*. Sattwa is de kracht van het evenwicht en wordt in kwaliteit vertaald als goed en harmonie en geluk en licht; Rajas is de kracht van het bewegingsvermogen en vertaalt zich in kwaliteit als strijd en inspanning, passie en actie; Tamas is de kracht van onwetendheid en inertie en wordt in kwaliteit vertaald als duisternis en onvermogen en passiviteit. Gewoonlijk wordt dit onderscheid gebruikt voor psychologische zelfanalyse, maar het

geldt ook voor de fysieke Natuur. Elk ding en elk bestaan in de lagere Prakriti bevat ze en het proces en de dynamische vorm ervan zijn het resultaat van de interactie van deze kwalitatieve krachten.

Elke vorm van dingen, hetzij beziend of onbeziend, is een voortdurend in stand gehouden evenwicht van in beweging zijnde natuurkrachten en is onderhevig aan een onophoudelijke stroom van behulpzame, versturende of desintegrerende contacten van andere combinaties van krachten die het omringen. Onze eigen natuur van geest, leven en lichaam is niets anders dan zo'n vormende combinatie en evenwicht. In de ontvangst van de omringende contacten en de reactie erop bepalen de drie modi het temperament van de ontvanger en het karakter van de reactie. Inert en onbekwaam, kan hij ze ondergaan zonder enige reagerende reactie, enige beweging van zelfverdediging of enig vermogen van assimilatie en aanpassing; dit is de modus van Tamas, de weg van inertie. De kenmerken van Tamas zijn blindheid en onbewustheid, onvermogen en onwetendheid, luiheid, traagheid en ledigheid, een mechanische routine, de loomheid van de geest, de slaap van het leven en de sluimer van de ziel. Het effect ervan, indien niet gecorrigeerd door andere elementen, kan niets anders zijn dan desintegratie van de vorm of het evenwicht van de natuur zonder enige nieuwe schepping of nieuw evenwicht of kracht van de kinetische vooruitgang. De kern van deze inerte onmacht is het principe van onwetendheid en het onvermogen of de trage onwil om het stimulerende of aanvallende contact, de suggestie van omringende krachten en hun drang naar nieuwe ervaring te begrijpen, op te pakken en te beheren.

Aan de andere kant kan de ontvanger van de contacten van de Natuur, aangeraakt en gestimuleerd, gevraagd of aangevallen door haar krachten, reageren op de druk of ertegen in gaan. Zij staat hem toe, moedigt hem aan, beweegt hem om te streven, weerstand te bieden en te proberen zijn omgeving te domineren of in bezit te nemen, zijn wil te doen gelden, te vechten en te scheppen en te overwinnen. Dit is de modus van Rajas, de weg van passie en actie en de dorst van verlangen. Strijd en verandering en herschepping, overwinning en nederlaag, vreugde en lijden, hoop en teleurstelling zijn haar kinderen en bouwen het veelkleurige huis van het leven waarin zij haar genoeg vindt. Maar zijn kennis is onvolmaakt of bedrieglijk en brengt onwetende inspanning, dwaling, een voortdurende verkeerde aanpassing, pijn van onthechting, teleurgesteld verlangen, verdriet van verlies en mislukking met zich mee. De gave van Rajas is kinetische kracht, energie, activiteit, de kracht die schept en handelt en kan overwinnen; maar het beweegt zich in het verkeerde licht of het halve licht

van de Onwetendheid en het is verdraaid door de aanraking van de Asura, Rakshasa en Pishacha. De arrogante onwetendheid van de menselijke geest en zijn zelfvoldane perversies en aanmatigende dwalingen, de trots en ijdelheid en eerzucht, de wreedheid en tirannie en beestachtige toorn en gewelddadigheid, de zelfzucht en de laagheid en huichelarij en verraad en verachtelijke gemeenheid, de wellust en hebzucht en roofzucht, de jaloezie, de afgunst en de bodemloze ondankbaarheid die de aardnatuur ontsieren, zijn de natuurlijke kinderen van deze onontbeerlijke maar sterke en gevaarlijke wending van de Natuur.

Maar het belichaamde wezen is niet beperkt tot deze twee modi van Prakriti; er is een betere en meer verlichte manier waarop hij met de omringende invloeden en de stroom van de wereld-krachten kan omgaan. Er is een ontvangst en een respons mogelijk met een helder begrip, kalmte en evenwicht. Deze wijze van het natuurlijk wezen heeft de kracht die, omdat het begrijpt, sympathiseert; het doorgrondt en beheerst en het ontwikkelt de drang van de Natuur en haar wegen: het heeft een intelligentie die in haar processen en haar betekenissen doordringt en die kan verwerken en benutten; er is een heldere respons die niet overmeesterd wordt maar zich aanpast, verbetert, harmoniseert, het beste in alle dingen naar boven haalt. Dit is de modus van Sattwa, de wending van de Natuur die vol licht en evenwicht is, gericht op het goede, op kennis, op verrukking en schoonheid, op geluk, juist begrip, juiste balans, juiste orde: haar temperament is de weelde van een stralende helderheid van kennis en een lucide warmte van sympathie en nabijheid. Een fijnheid en verlichting, een beheerste energie, een volmaakte harmonie en evenwichtigheid van het hele wezen is de volkomen verwezenlijking van de sattwische natuur.

Geen bestaan is volledig gegoten in de enige gietvorm van één van deze modi van de kosmische Kracht; alle drie zijn aanwezig in iedereen en overal. Er is een voortdurend combineren en scheiden van hun wisselende relaties en onderlinge invloeden, vaak een conflict, een worsteling van krachten, een strijd om elkaar te overheersen. Allen hebben in grote of in kleine mate of gradatie, zelfs al is het soms in een nauwelijks merkbaar minimum, hun sattwic status en duidelijke of onduidelijke tendensen van licht, helderheid en geluk, fijn aanpassingsvermogen en sympathie met de omgeving, intelligentie, evenwicht, juiste wil en gevoel, juiste impulsen, deugd en orde. Allen hebben hun rajasische geaardheden en impulsen en troebele delen van begeerte en hartstocht en strijd, perversie en valsheid en dwaling, onevenwichtige vreugde en verdriet, strijdlustige drang tot werk en gretigheid in het scheppen en sterke of stoutmoedige of vurige of felle

reacties op de druk van de omgeving en op de aanvallen en offers van het leven. Allen hebben hun tamasische toestanden en onophoudelijke duistere delen, hun momenten of punten van onbewustheid, hun lange gewoonte of tijdelijke neigingen van slappe berusting of doffe aanvaarding, hun aangeboren zwakheid of bewegingen van vermoeidheid, nalatigheid en gemakzucht en hun verval in onwetendheid en onbekwaamheid, depressie en angst en lafhartig terugdeinzen of onderwerping aan de omgeving en aan de druk van mensen en gebeurtenissen en krachten. Ieder van ons is sattwic in sommige richtingen van zijn energie van de Natuur of in sommige delen van zijn geest of karakter, in andere rajasisch, in weer andere tamasisch. Volgens de ene of de andere modus overheerst gewoonlijk zijn algemene temperament en type van geest en wending van handeling, er wordt van hem gezegd dat hij de sattwic, de rajasic of de tamasic man is; maar weinigen zijn altijd van één soort en niemand is volledig in zijn soort. De wijzen zijn niet altijd of geheel en al wijs, de intelligenten zijn slechts ten dele intelligent; de heilige onderdrukt in zichzelf vele onheilige bewegingen en de slechten zijn niet helemaal slecht; de saaiste heeft zijn onuitgesproken of niet benutte en onontwikkelde capaciteiten, de meest schichtige zijn momenten of zijn pad van moed, de hulpeloze en de zwakkeling een latent deel van kracht in zijn natuur. De dominante guna's zijn niet het essentiële zielstype van het belichaamde wezen, maar slechts de index van de formatie die hij heeft gemaakt voor dit leven of gedurende zijn huidige bestaan en op een bepaald moment van zijn evolutie in de Tijd.

*

*

Wanneer de Sadhaka eenmaal afstand heeft genomen van de actie van Prakriti in hem of op hem en, niet ingrijpend, niet veranderend of afremmend, niet kiezend of beslissend, haar spel heeft toegelaten en het proces heeft geanalyseerd en gadegeslagen, ontdekt hij spoedig dat haar modi op zichzelf staan en werken, zoals een machine die eenmaal in werking is gesteld, door haar eigen structuur en drijvende krachten functioneert. De kracht en de voortstuwing komen van Prakriti en niet van het schepsel. Dan realiseert hij zich hoezeer zijn indruk dat zijn geest de uitvoerder van zijn werken was, onjuist was; zijn geest was slechts een klein deel van hem en een schepping en motor van de Natuur. De Natuur handelde de hele tijd in haar eigen vormen en bewoog de drie algemene modi heen en weer zoals een meisje met haar poppen speelt. Zijn ego was al die tijd een werktuig en speelbal; zijn karakter en intelligentie, zijn morele

kwaliteiten en mentale krachten, zijn scheppingen en werken en heldendaden, zijn woede en verdraagzaamheid, zijn wreedheid en barmhartigheid, zijn liefde en zijn haat, zijn zonde en zijn deugd, zijn licht en zijn duisternis, zijn hartstocht van vreugde en zijn smart van verdriet waren het spel van de Natuur waaraan de ziel, aangetrokken, overwonnen en onderworpen, haar passieve deelneming verleende. En toch is het determinisme van de Natuur of Kracht niet alles; de ziel heeft een woord te zeggen in de kwestie, — maar de geheime ziel, de Purusha, niet het verstand of het ego, aangezien deze geen onafhankelijke entiteiten zijn, zij zijn delen van de Natuur. Want de sanctie van de ziel is nodig voor het spel en door de innerlijke stille wil als de heer en gever van de sanctie kan zij het principe van het spel bepalen en tussenbeide komen in de combinaties ervan, hoewel de uitvoering in gedachte en wil en impuls nog steeds het deel en voorrecht van de Natuur moet zijn. De Purusha kan de Natuur een harmonie opleggen om uit te voeren, niet door in te grijpen in haar functies, maar door een bewuste blik op haar die zij terstond of na veel moeite omvormt tot een vertalend idee en een dynamische impuls en een betekenisvol zinnebeeld.

Een ontsnapping aan de werking van de twee inferieure guna's is duidelijk onmisbaar als we onze huidige natuur willen omzetten in een kracht en vorm van het goddelijk bewustzijn en een instrument van zijn krachten. Tamas verduistert en verhindert dat het licht van de goddelijke kennis doordringt in de duistere en doffe hoeken van onze natuur. Tamas maakt ons onbekwaam en ontnemt ons de kracht om te reageren op goddelijke impulsen en de energie om te veranderen en de wil om vooruitgang te boeken en onszelf buigzaam te maken jegens een grotere Shakti. Rajas bedriegt de kennis, maakt ons verstand medeplichtig aan valsheid en de medeplichtige van elke verkeerde beweging, ontregelt en verdraait onze levenskracht en haar impulsen, verstoort het evenwicht en de gezondheid van het lichaam. Rajas bemachtigt alle verheven ideeën en hoogstaande bewegingen en zet ze aan tot een bedrieglijk en egoïstisch gebruik; zelfs goddelijke Waarheid en goddelijke invloeden, wanneer ze neerdalen op het aardse vlak, kunnen niet ontsnappen aan dit misbruik en deze inbeslagname. Indien Tamas niet verlicht is en Rajas niet bekeerd, is er geen goddelijke verandering of goddelijk leven mogelijk.

Een exclusieve toevlucht tot Sattwa zou zelfs de weg tot ontsnapping lijken te zijn: maar er is deze moeilijkheid dat geen van de kwaliteiten op zichzelf kan zegevieren over zijn twee metgezellen en rivalen. Als we de kwaliteit van begeerte en hartstocht zien als de oorzaak van verstoring,

lijden, zonde en verdriet, en we ons inspannen om die te bedwingen en te onderdrukken, dan zinkt Rajas, maar stijgt Tamas. Want, als het principe van activiteit is uitgedoofd, komt er traagheid voor in de plaats. Een stille rust, geluk, kennis, liefde, juist sentiment kan worden verschaft door het principe van licht, maar, als Rajas afwezig is of volledig onderdrukt, neigt de stilte in de ziel ertoe een rust van inactiviteit te worden, niet de vastheid van een dynamische verandering. Ineffectief weldenkend, weldoend, weldadig, zachtaardig, kan zelfs de natuur in haar dynamische delen Sattwa-tamasisch worden, neutraal, bleek getint, niet scheppend of van kracht ontdaan. Mentale en morele duisterheid kunnen afwezig zijn, maar dat geldt ook voor de intense bronnen van actie, en dit is een belemmerende beperking en een andere vorm van onbekwaamheid. Want Tamas is een dubbel principe; het is in tegenspraak met Rajas door traagheid, het is in tegenspraak met Sattwa door bekrompenheid, duisterheid en onwetendheid en, als een van beide onderdrukt is, stroomt het binnen om zijn plaats in beslag te nemen.

Als we Rajas er opnieuw bij roepen om deze fout te corrigeren en het gelasten zich te verenigen met Sattwa en door hun verenigde bemiddeling te pogen zich te ontdoen van het duistere principe, vinden we dat we onze handeling hebben verheven, maar dat er wederom onderwerping is aan rajasische gretigheid, hartstocht, teleurstelling, lijden en woede. Deze bewegingen mogen dan meer verheven zijn in hun reikwijdte, geest en handelen dan voorheen, maar zij zijn niet de vrede, de vrijheid, de macht en het zelfmeesterschap waarnaar wij verlangen te komen. Overal waar begeerte en ego zich herbergen, zullen hartstocht en onrust zich met hen herbergen en hun leven delen. En als we een compromis zoeken tussen de drie modi, Sattwa die leidt, de anderen ondergeschikt, dan zijn we nog steeds alleen maar aangekomen bij een meer gematigde actie van het spel van de Natuur. Een nieuw evenwicht is bereikt, maar een spirituele vrijheid en meesterschap zijn niet in zicht of anders nog slechts een ver vooruitzicht.

Een radicaal andere beweging moet ons terugtrekken van de guna's en ons boven hen verheffen. De dwaling die de werking van de modi van de Natuur aanvaardt, moet ophouden; want zolang ze aanvaard wordt, is de ziel betrokken bij hun verrichtingen en onderworpen aan hun wet. Sattwa moet worden overstegen evenals Rajas en Tamas, de gouden keten moet worden verbroken, niet minder dan de loden kluisters en de boei-sieraden van een gemengde legering. De Gita schrijft hiertoe een nieuwe methode van zelfdiscipline voor. Het is om in zichzelf terug te treden van de actie van de modi en deze onbestendige stroom te observeren als de Getuige die boven

de golving van de krachten van de Natuur zit. Hij is degene die toekijkt maar onpartijdig en onafhankelijk is, zich afzijdig houdend van hen op hun eigen niveau en in zijn natuurlijke houding hoog boven hen. Terwijl zij in hun golven rijzen en dalen, schouwt de Getuige, observeert, maar aanvaardt noch bemoeit hij zich voor het ogenblik met hun verloop. Eerst moet er de vrijheid zijn van de onpersoonlijke Getuige; daarna kan er de controle zijn van de Meester, de Ishwara.

*

*

Het eerste voordeel van dit proces van onthechting is dat men zijn eigen natuur en de gehele Natuur begint te begrijpen. De onthechte Getuige is in staat om volledig zonder de geringste verblinding door egoïsme het spel van haar modi van de Onwetendheid te zien en het te achterhalen in al zijn vertakkingen, bedekkingen en subtiliteiten - want het is vol camouflage en vermomming en valstrik en verraad en list. Onderwezen door lange ervaring, zich bewust van alle handelingen en omstandigheden als hun wisselwerkingen, wijs geworden van hun processen, kan hij niet langer worden overwonnen door hun aanvallen, verrast in hun netten of misleid door vermommingen. Tegelijkertijd beseft hij dat het ego niets anders is dan een hulpmiddel en de ondersteunende schakel van hun interactie en, dit beseffend, wordt hij bevrijd van de illusie van de lagere egoïstische Natuur. Hij ontsnapt aan het sattwische egoïsme van de altruïst, de heilige en de denker; hij schudt de controle over zijn levensimpulsen van het rajasische egoïsme van de zelfzoeker van zich af en houdt op de moeizame verzorger van eigenbelang en de verwende gevangene of zwoegende galeislaaf van passie en begeerte te zijn; hij vernietigt met het licht van kennis het tamasisch egoïsme van het onwetende of passieve wezen, saai, onintelligent, gehecht aan de algemene ronde van het menselijk leven. Aldus overtuigd en bewust van de wezenlijke onvolkomenheid van het ego-gevoel in al onze persoonlijke handelingen, zoekt hij niet langer een middel tot zelfcorrectie en zelfbevrijding in het rajasische of sattwische ego, maar kijkt hij naar boven, voorbij de instrumenten en de werking van de Natuur, naar de Meester van de werken alleen en zijn opperste Shakti, de opperste Prakriti. Daar alleen is het hele wezen zuiver en vrij en is de heerschappij van een goddelijke Waarheid mogelijk.

In deze progressie is de eerste stap een zekere onthechte superioriteit ten opzichte van de drie modi van de Natuur. De ziel is innerlijk gescheiden en vrij van de lagere Prakriti, niet betrokken in haar kronkels, onverstoort

en verheugd erboven. De Natuur blijft handelen in de drievoudige rondgang van haar oude gewoonten, — verlangen, droefheid en vreugde raken het hart, de instrumenten vervallen tot ledigheid en duisternis en vermoeidheid, licht en vrede komen terug in hart en verstand en lichaam; maar de ziel staat onveranderd en onaangedaan door deze veranderingen. Waarnemend en onbewogen door het verdriet en de begeerte van de lagere leden, glimlachend om hun vreugden en hun spanningen, beschouwend en niet overweldigd door het falen en de duisternis van de gedachte en de onstuimigheid of de zwakheden van het hart en de zenuwen, ongedwongen en ongebonden aan de verlichtingen van de geest en haar bevrijding en gevoel van rust of van kracht bij de terugkeer van licht en blijdschap, werpt zij zich in geen van deze dingen, maar wacht onbewogen op de aanduidingen van een hogere Wil en de intuïties van een grotere lichtgevende kennis. Door dit altijd te doen, wordt het uiteindelijk zelfs in zijn dynamische delen vrij van de strijd van de drie modi en hun ontoereikende waarden en beperkende grenzen. Want nu voelt deze lagere Prakriti geleidelijk een dwang van een hogere Shakti. De oude gewoonten waaraan het zich vastklampte ontvangen geen verdere sanctie en beginnen gestaag hun frequentie en kracht van herhaling te verliezen. Tenslotte begrijpt het dat het geroepen is tot een hogere handeling en een betere staat en, hoe langzaam ook, hoe aarzelend ook, met welke aanvankelijke of langdurige onwil en struikelende onwetendheid dan ook, het onderwerpt zich, keert zich om en bereidt zich voor op de verandering.

De statische vrijheid van de ziel, niet langer alleen getuige en kenner, wordt bekroond door een dynamische transformatie van de Natuur. De voortdurende vermenging, de ongelijke werking van de drie modi die op elkaar inwerken in onze drie instrumenten houdt op met zijn normale verwarde, onrustige en oneigenlijke handeling en beweging. Een andere handelswijze wordt mogelijk, vangt aan, gedijt, culmineert, een werking waarachtiger juist, meer lichtgevend, natuurlijk en normaal voor het diepste goddelijke samenspel van Purusha en Prakriti, hoewel bovennatuurlijk en supernormaal voor onze huidige onvolmaakte natuur. Het lichaam dat de fysieke geest conditioneert, dringt niet langer aan op een tamasische willoosheid die steeds dezelfde onwetende beweging herhaalt; het wordt een passief veld en instrument van een grotere kracht en licht, het reageert op elke vraag van de geesteskracht, ondersteunt elke variëteit en intensiteit van nieuwe goddelijke ervaring. Onze kinetische en dynamische vitale delen, ons nerveuze en emotionele en sensationele en gewillige wezen, breiden zich uit in kracht en laten een onvermoeibare actie en een gelukkig genot

van ervaring toe, maar leren tegelijkertijd te staan op een fundament van brede zelfbewuste en zelfgekozen kalmte, subliem in kracht, goddelijk in rust, noch opgewonden noch geprikkeld, noch gekweld door verdriet en pijn, noch lastig gevallen door begeerte en impulsen, noch afgestompt door onvermogen en traagheid. De intelligentie, de denkende, begrijpende en reflecterende geest, doet afstand van zijn sattwische beperkingen en opent zich voor een essentieel licht en vrede. Een oneindige kennis biedt ons haar prachtige reikwijdten, een kennis die niet bestaat uit mentale constructies, niet gebonden is aan mening en idee of afhankelijk van een struikelende onzekere logica en de onbeduidende steun van de zintuigen, maar zelfverzekerd, authentiek, alles doordringend, alles begrijpend, een grenzeloze zaligheid en vrede, niet afhankelijk van bevrijding van de belemmerende zwaarte van scheppende energie en dynamische actie, niet gevormd door een paar beperkte heerlijkheden maar zelf-bestaand en allesomvattend, zich uitstortend in steeds grotere velden en door steeds wijdere en altijd meer talrijke kanalen om de natuur te bezitten. Een hogere kracht, gelukzaligheid en kennis uit een bron voorbij geest, leven en lichaam grijpen hen aan om hen om te vormen tot een goddelijker beeld.

Hier worden de disharmonieën van de drievoudige modus van ons inferieure bestaan overstegen en er begint een grotere drievoudige modus van een goddelijke Natuur. Er is geen duisternis van Tamas of inertie. Tamas wordt vervangen door een goddelijke vrede en kalme uiterlijke rust, waaruit het spel van actie en kennis vrijkomt als uit een opperste matrix van rustige concentratie. Er is geen rajasische beweging, geen begeerte, geen vreugdevol en droevig streven naar handelen, scheppen en bezitten, geen vruchtbare chaos van onrustige impulsen. Rajas is vervangen door een zelfbewuste kracht en een onbegrensde daadkracht, die zelfs in haar hevigste intensiteit het onbeweeglijke evenwicht van de ziel niet doet wankelen of de uitgestrekte en diepe hemelen en lichtende afgronden van haar vrede bevlekt. Er is geen construerend licht van geest dat rondwaart om de Waarheid te grijpen en gevangen te houden, geen onzeker of inactief gemak. Sattwa wordt vervangen door een verlichting en een geestelijke gelukzaligheid die identiek is met de diepte en het oneindige bestaan van de ziel en instinct met een directe en authentieke kennis die rechtstreeks ontspringt uit de versluisde luister van de geheime Alwetendheid.

Dit is het hogere bewustzijn waarin ons inferieure bewustzijn moet worden getransformeerd, deze natuur van de Onwetendheid met zijn onrustige onevenwichtige activiteit van de drie modi veranderd in deze hogere lichtgevende supernatuur. In het begin worden we vrij van de drie

guna's, onthecht, onbekommerd, *nistraigunya*; maar dit is het herstel van de oorspronkelijke staat van de ziel, het zelf, de geest die vrij is en in zijn roerloze kalmte de beweging van Prakriti in haar kracht van de Onwetendheid gadeslaat. Indien op deze basis de natuur, de beweging van Prakriti, ook vrij moet worden, moet dat zijn door een stilzwijgende actie in een lichtende vrede en kalmte waarin alle noodzakelijke bewegingen worden gedaan zonder enige bewuste reactie of deelname of initiatie van handelen door de geest of door het levenswezen, zonder enige rimpeling van gedachten of werveling van de vitale delen: het moet gebeuren onder de impuls, door de inwijding, door de werking van een onpersoonlijke kosmische of transcendente Kracht. Een kosmische Geest, Leven, Substantie moet handelen, of een zuivere transcendente Zelf-Kracht en Gelukzaligheid anders dan ons eigen persoonlijke wezen of zijn opbouw van de Natuur. Dit is een staat van vrijheid die tot stand kan komen in de Yoga van werken door verzaking van ego en verlangen en persoonlijke initiatie alsmede de overgave van het wezen aan het kosmische Zelf of aan de universele Shakti; het kan komen in de Yoga van Kennis door de opheffing van het denken, de stilte van de geest, de opening van het hele wezen voor het kosmische Bewustzijn, voor het kosmische Zelf, de kosmische Dynamiek of voor de opperste Werkelijkheid; het kan komen in de Yoga van toewijding door de overgave van het hart en de gehele natuur in de handen van de Al-Gelukzalige als de aanbeden Meester van ons bestaan. Maar de culminerende verandering komt tussenbeide door een meer positieve en dynamische transcendentie: er is een overdracht of transmutatie naar een superieure spirituele status, *triguṇātīta*, waarin we deelnemen aan een grotere spirituele dynamisering; want de drie lagere ongelijke modi gaan over in de gelijke drie-eenheid modus van de eeuwige kalmte, licht en kracht, de rust, kinesis en verlichting van de goddelijke Natuur.

Deze opperste harmonie kan alleen komen door het opgeven van de egoïstische wil en keuze en handeling en het tot rust komen van onze beperkte intelligentie. Het individuele ego moet ophouden te streven, de geest moet zwijgen, de begeerte-wil moet leren niet het initiatief te nemen. Onze persoonlijkheid moet zich bij zijn bron voegen en alle gedachten en inwijdingen moeten van boven komen. De geheime Meester van onze handelingen zal ons langzaam aan worden onthuld en vanuit de zekerheid van de opperste Wil en Kennis de goedkeuring geven aan de goddelijke Shakti die alle werken in ons zal doen met een gezuiverde en verheven natuur als haar instrument; het individuele centrum van de persoonlijkheid

zal hier slechts de handhaver van haar werken zijn, hun ontvanger en kanaal, de reflector van haar kracht en lichtgevende deelgenoot in haar licht, vreugde en kracht. Handelend zal het niet optreden en geen reactie van de lagere Prakriti zal haar raken. De transcendentie van de drie modi van de Natuur is de eerste voorwaarde, hun transformatie de beslissende stap van deze verandering waardoor de Weg der Werken uit de kuil van bekrompenheid van onze verduisterde menselijke natuur klimt naar de onbegrensde weidsheid van de Waarheid en het Licht boven ons.

Hoofdstuk XI

De Meester van het Werk

De Meester en Beweger van onze werken is de Ene, de Universele en Allerhoogste, de Eeuwige en de Oneindige. Hij is het transcendente onbekende of onbevattelijke Absolute, het onuitgesproken en niet-gemanifesteerde Onuitsprekelijke boven ons; maar hij is ook het Zelf van alle wezens, de Meester van alle werelden, die alle werelden overstijgt, het Licht en de Gids, de Al-Betoverende en Al-Gelukzalige, de Geliefde en de Beminde. Hij is de Kosmische Geest en al deze scheppende Energie om ons heen; hij is de Immanente in ons. Al wat is, is hij, en hij is Meer dan al wat is, en wijzelf, hoewel wij het niet weten, zijn wezens van zijn wezen, kracht van zijn kracht, bewust met een bewustzijn dat is afgeleid van het zijne; zelfs ons sterfelijk bestaan is gemaakt uit zijn substantie en er is een onsterfelijke in ons die een vonk is van het Licht en de Gelukzaligheid die voor eeuwig zijn. Of het nu door kennis, werken, liefde of enig ander middel is, het doel van alle Yoga is ons bewust te worden van deze waarheid van ons wezen, haar te realiseren en haar hier of elders werkzaam te maken.

*

*

Maar de weg is lang en de arbeid moeizaam voordat wij hem kunnen aanschouwen met ogen die waarlijk kunnen zien, en nog langer en moeizamer moet ons streven zijn, indien wij onszelf naar zijn ware beeld willen herscheppen. De Meester van het werk openbaart zich niet onmiddellijk aan de zoeker. Het is altijd zijn Kracht die achter de sluier werkt, maar zij wordt pas zichtbaar als wij afstand doen van het egoïsme van de werker, en haar directe beweging neemt in proportie toe naarmate die afstand meer en meer gestalte krijgt. Alleen wanneer onze overgave aan zijn goddelijke Shakti absoluut is, zullen wij het recht hebben om in zijn absolute aanwezigheid te leven. En alleen dan kunnen we zien dat ons werk zich op natuurlijke, volledige en eenvoudige wijze verandert in de vorm van de Goddelijke Wil.

Er moeten daarom stadia en gradaties zijn in onze benadering van deze vervolmaking op elk niveau van de Natuur. Het visioen van de volle glorie kan eerder tot ons komen, plotseling of langzaam, eenmalig of vaak, maar

totdat het fundament compleet is, is het een samenvattende en geconcentreerde, niet een duurzame en allesomvattende ervaring, niet een blijvende aanwezigheid. De grootheid, de oneindige inhoud van de Goddelijke Openbaring komen naderhand en ontrollen geleidelijk hun kracht en hun betekenis. Of, zelfs, de gestadige visie kan er zijn op de toppen van onze natuur, maar de volmaakte respons van de lagere leden komt geleidelijk. In alle Yoga vormen zijn vertrouwen en geduld de eerste vereisten. De vurigheid van het hart en de onstuimigheid van de gretige wil die het koninkrijk der hemelen trachten te bestormen, kunnen ellendige reacties teweegbrengen, indien zij nalaten hun heftigheid door deze nederigere en stillere helpers te laten ondersteunen. En in de lange en moeilijke integrale Yoga moet er een integraal geloof en een onwankelbaar geduld zijn.

Het is moeilijk om dit vertrouwen en deze standvastigheid te verwerven of te beoefenen op het ruwe en smalle pad van Yoga vanwege het ongeduld van zowel het hart als de geest en de gretige maar haperende wil van onze rajasische natuur. De vitale natuur van de mens hongert altijd naar de vrucht van zijn arbeid, als de vrucht ontkend lijkt te worden of lang op zich laat wachten, verliest hij het geloof in het ideaal en in de besturing. Want zijn verstand oordeelt altijd naar de schijn der dingen, aangezien dat de eerste ingewortelde gewoonte is van het intellectuele verstand waarop hij zo bovenmatig vertrouwt. Niets is gemakkelijker voor ons dan God in ons hart te beschuldigen wanneer wij lang lijden of struikelen in de duisternis of om het ideaal af te zweren dat wij ons hebben gesteld. Want wij zeggen: “Ik heb vertrouwd op de Allerhoogste en ik ben bedrogen door lijden, zonde en dwaling.” Of anders: “Ik heb mijn hele leven gewijd aan een gedachte die de harde feiten van de ervaring tegenspreken en ontmoedigen. Het zou beter geweest zijn te zijn zoals andere mensen die hun beperkingen aanvaarden en wandelen op de vaste grond van de normale ervaring.” Tijdens zulke momenten — en die zijn er soms veelvuldig en langdurig — wordt alle hogere ervaring vergeten en concentreert het hart zich in zijn eigen bitterheid. Het is in deze donkere passages dat het mogelijk is om voorgoed te vallen of om zich af te keren van de goddelijke arbeid.

Als men lang en gestadig het pad heeft bewandeld, zal het geloof van het hart onder de hevigste vijandige druk standhouden; zelfs als het verborgen of schijnbaar overmeesterd is, zal het de eerste gelegenheid aangrijpen om weer te voorschijn te komen. Want iets hogers dan het hart of het intellect houdt het in stand, ondanks de ergste struikelingen en door de meest langdurige mislukkingen. Maar zelfs voor de ervaren Sadhaka brengen

dergelijke wankelingen of vertroebelingen een vertraging van zijn vooruitgang met zich mee en zijn ze buitengewoon gevaarlijk voor de beginneling. Daarom is het van het begin af aan noodzakelijk de zware moeilijkheid van het pad te onderkennen en te aanvaarden, en de noodzaak te voelen van een vertrouwen dat voor het verstand misschien blind lijkt, maar toch wijzer is dan onze redenerende intelligentie. Want dit vertrouwen is een steun van hierboven; het is de schitterende schaduw geworpen door een geheim licht dat het verstand en zijn feiten overstijgt; het is het hart van een verborgen kennis die niet is overgeleverd aan de genade van onmiddellijke verschijningen. Ons vertrouwen, volhardend, zal gerechtvaardigd worden in zijn werken en zal uiteindelijk worden opgeheven en getransfigureerd in de zelfopenbaring van een goddelijke kennis. We moeten ons altijd houden aan het gebod van de Gita, “Yoga moet voortdurend worden toegepast met een hart dat vrij is van moedeloos wegzinken.” Immer moeten we voor het twijfelende verstand de belofte van de Meester herhalen. “Ik zal u zeker verlossen van alle zonde en kwaad; treur niet.” Aan het eind zullen de flikkeringen van het geloof ophouden, want we zullen zijn aangezicht zien en altijd de Goddelijke Aanwezigheid voelen.

*

*

De Meester van onze werken eerbiedigt onze natuur, zelfs wanneer hij haar omvormt; hij werkt altijd door middel van de natuur en niet door middel van een willekeurige gril. Deze onvolmaakte natuur van ons bevat de materialen van onze volmaaktheid, maar onvolledig, vervormd, misplaatst, bij elkaar gegooid in wanorde of een slechte onvolmaakte orde. Al dit materiaal moet geduldig worden vervolmaakt, gezuiverd, gereorganiseerd, opnieuw gevormd en getransformeerd, niet afgehakt en uitgehouwen en gedood of verminkt, niet uitgewist door simpele dwang en ontkenning. Deze wereld en wij die erin leven zijn zijn schepping en manifestatie, en hij behandelt haar en ons op een manier die onze bekrompen en onwetende geest niet kan begrijpen, tenzij het stilvalt en zich openstelt voor een goddelijke kennis. In onze dwalingen ligt de kern van een waarheid die tracht haar betekenis aan onze tastende intelligentie te onthullen. Het menselijk verstand snijdt de dwaling en de waarheid er mee uit en vervangt haar door een andere halve waarheid, halve dwaling; maar de Goddelijke Wijsheid laat onze dwalingen voortduren totdat wij in staat zijn de waarheid te bereiken die verborgen en afgeschermd is onder elke bedrieglijke

bedekking. Onze zonden zijn de verkeerd gerichte stappen van een zoekende Kracht die niet naar zonde streeft, maar naar volmaaktheid, naar iets wat wij een goddelijke deugd zouden kunnen noemen. Vaak zijn zij de sluiers van een eigenschap die moet worden omgevormd en verlost uit deze lelijke vermomming: anders zouden zij, in de volmaakte voorzienigheid der dingen, niet hebben mogen bestaan of voortbestaan. De Meester van onze werken is noch een blunderaar, noch een onverschillige getuige, noch een nietsnut met de luxe van onnodige kwaden. Hij is wijzer dan onze rede en wijzer dan onze deugd.

Onze natuur is niet alleen verkeerd van wil en onwetend van kennis, maar ook zwak van kracht; maar de Goddelijke Kracht is daar en zal ons leiden als wij er op vertrouwen en onze tekortkomingen en krachten voor het Goddelijke doel zullen gebruiken. Als wij falen in ons onmiddellijk doel, is het omdat Hij de mislukking heeft bedoeld; dikwijls is onze nederlaag of ons slechte resultaat de juiste weg naar een waarachtiger doel dan dat er een onmiddellijk en volledig succes binnen ons bereik zou zijn geplaatst. Als wij lijden, is dat omdat iets in ons moet worden voorbereid op een zeldzamere mogelijkheid van verrukking. Als wij struikelen, is het om uiteindelijk het geheim te leren van een volmaktere wandel. Laten wij ons niet te zeer haasten om zelfs maar vrede, reinheid en volmaaktheid te verkrijgen. Vrede moet de onze zijn, maar niet de vrede van een lege of verwoeste natuur of van verslagen of verminkte capaciteiten, die niet in staat zijn zich te bewegen omdat wij ze ongeschikt hebben gemaakt voor intensiteit en vuur en kracht. Zuiverheid moet ons doel zijn, maar niet de zuiverheid van een lege of van een sombere en starre kilte. Volmaaktheid wordt van ons geëist, maar niet de volmaaktheid die alleen kan bestaan door haar reikwijdte te beperken tot enge grenzen of door een willekeurig einde te maken aan de zichzelf steeds uitbreidende rol van het Oneindige. Ons doel is te veranderen in de goddelijke natuur, maar de goddelijke natuur is geen mentale of morele maar een spirituele voorwaarde, moeilijk te bereiken, moeilijk zelfs te bevatten door onze intelligentie. De Meester van ons werk en onze Yoga weet wat er moet gebeuren, en wij moeten Hem toestaan het in ons te doen met zijn eigen middelen en op zijn eigen wijze.

De beweging van de Onwetendheid is in de kern egoïstisch en niets is moeilijker voor ons dan ons van het egoïsme te ontdoen terwijl we toch persoonlijkheid erkennen en ons houden aan het handelen in het half-licht en de half-kracht van onze onvoltooide natuur. Het is gemakkelijker het ego uit te hongeren door afstand te doen van de impuls tot handelen of het te doden door alle beweging van persoonlijkheid van ons los te snijden. Het is

gemakkelijker om het te verheffen tot zelf-vergetelheid ondergedompeld in een trance van vrede of een extase van goddelijke Liefde. Ons moeilijkste probleem is echter de ware Persoon te bevrijden en een goddelijke menselijkheid te bereiken, die het zuivere vat zal zijn van een goddelijke kracht en het volmaakte instrument van een goddelijke handeling. Stap na stap moet stevig worden gezet; moeilijkheid na moeilijkheid moet volledig worden ervaren en volledig worden beheerst. Alleen de Goddelijke Wijsheid en Kracht kan dit voor ons doen en zij zal alles doen als wij ons volledig in vertrouwen aan haar overgeven en haar werkingen met een onophoudelijke moed en geduld volgen en aanvaarden.

De eerste stap op deze lange weg is alle werken te wijden als een offer aan het Goddelijke in ons en in de wereld; dit is een houding van het verstand en van het hart, niet al te moeilijk om te initiëren, maar zeer moeilijk om absoluut oprecht en alomtegenwoordig te maken. De tweede stap is af te zien van gehechtheid aan de vrucht van onze werken; want de enige ware, onvermijdelijke en volstrekt wenselijke vrucht van het offer — het enige wat noodzakelijk is — is de Goddelijke Aanwezigheid en het Goddelijk Bewustzijn en de Goddelijke Kracht in ons, en als dat wordt verworven, zal al het andere worden toegevoegd. Dit is een transformatie van de egoïstische wil in ons vitale wezen, onze begeerte-ziel en begeerte-natuur, en het is veel moeilijker dan het andere. De derde stap is het zich ontdoen van het centrale egoïsme en zelfs van het ego-gevoel van de arbeider. Dat is de moeilijkste transformatie van allemaal en kan niet volmaakt worden gedaan als de eerste twee stappen niet zijn gezet; maar ook deze eerste stappen kunnen niet worden voltooid tenzij de derde komt om de beweging te bekronen en, door de uitdoving van het egoïsme, de eigenlijke oorsprong van de begeerte uitroeit. Slechts wanneer het kleine ego-gevoel uit de natuur is ontworteld kan de zoeker zijn ware persoon kennen die daarboven staat als een deel en kracht van het Goddelijke en afstand doen van alle drijfkracht anders dan de wil van de Goddelijke Shakti.

*

*

Er zijn gradaties in deze laatste integrerende beweging; want zij kan niet in één keer worden uitgevoerd of zonder langdurige benaderingen die haar geleidelijk dichterbij brengen en haar tenslotte mogelijk maken. De eerste houding die moet worden aangenomen is op te houden onszelf als de werker te beschouwen en vast te beseffen dat wij slechts een instrument zijn van de

kosmische Kracht. In het begin is het niet de ene Kracht, maar zijn het vele kosmische krachten die ons schijnen te bewegen; maar deze kunnen worden veranderd in voedselbronnen voor het ego en deze visie bevrijdt wel het mentale, maar niet de rest van de natuur. Zelfs wanneer wij ons bewust worden van alles als de werking van één kosmische Kracht met het Goddelijke daarachter, hoeft ook dat niet te bevrijden. Als het egoïsme van de werker verdwijnt, kan het egoïsme van het instrument het vervangen of het anders in een vermomming voortzetten. Het leven van de wereld is vol geweest van gevallen van dit soort egoïsme en het kan meer innemend en enorm zijn dan enig ander; er is hetzelfde gevaar in Yoga. Een man wordt een leider van mensen of eminent in een grote of kleinere kring en voelt zich vol van een kracht waarvan hij weet dat die zijn eigen ego-Kracht te boven gaat; hij kan zich bewust zijn van een Lot dat door hem werkt of van een Wil die mysterieus en ondoorgrondelijk is of van een Licht in hem van grote schittering. Er zijn buitengewone resultaten van zijn gedachten, zijn daden of zijn creatieve vernuft. Hij bewerkstelligt een of andere enorme vernietiging die de weg vrijmaakt voor de mensheid of een andere grootse constructie die haar tijdelijke rustplaats wordt. Hij is een plaag of hij is een bringer van licht en genezing, een schepper van schoonheid of een boodschapper van kennis. Of, als zijn werk en zijn effecten op een kleinere schaal plaatsvinden en een beperkt gebied bestrijken, gaan zij toch gepaard met het sterke gevoel dat hij een instrument is en uitverkoren voor zijn missie of zijn arbeid. Mensen die dit lot en deze krachten hebben, zullen gemakkelijk geloven en verklaren dat zij louter werktuigen zijn in de hand van God of van het Lot; maar zelfs in die verklaring kunnen wij zien dat er een intenser en buitensporiger egoïsme kan binnendringen of er in schuil gaan dan gewone mensen durven te beweren of de kracht hebben om in hen te huizen. En vaak als dit soort mensen over God spreekt, is het om een beeld van Hem op te richten dat in werkelijkheid niets anders is dan een enorme schaduw van henzelf of hun eigen natuur, een ondersteunende Goddelijke Essentie van hun eigen aard van willen en denken en kwaliteit en kracht. Dit uitvergrote beeld van hun ego is de Meester die zij dienen. Dit gebeurt maar al te vaak in Yoga met sterke maar grove vitale naturen of geesten die zich te gemakkelijk verheffen wanneer zij toestaan dat eerzucht, trots of het verlangen naar grootheid hun spirituele streven binnendringen en de zuiverheid van hun beweegredenen aantasten; een uitvergroot ego staat tussen hen en hun ware wezen en grijpt voor zijn eigen persoonlijk doel de kracht van een grotere ongeziene, goddelijke of ongoddelijke Kracht, die door hen heen werkt en waarvan zij zich vagelijk of intens

bewust worden. Een intellectuele waarneming of een vitaal besef van een Kracht die groter is dan de onze en van onszelf als door haar bewogen, is niet voldoende om van het ego te worden bevrijd.

Deze waarneming, dit gevoel van een grotere Kracht in of boven ons en die ons beweegt, is geen hallucinatie of grootheidswaan. Zij die zo voelen en zien hebben een groter gezichtsvermogen dan gewone mensen en zijn een stap verder gekomen dan de beperkte fysieke intelligentie, maar zij hebben niet de volledige visie of de directe ervaring. Immers, omdat zij niet helder van geest en bewust van de ziel zijn, omdat hun ontwaken meer in de vitale delen is dan in de spirituele substantie van het Zelf, kunnen zij niet de bewuste instrumenten van het Goddelijke zijn of oog in oog met de Meester komen te staan, maar worden gebruikt door hun feilbare en onvolmaakte aard. Het meeste wat zij zien van het Goddelijke is een Noodlot of een kosmische Kracht of anders geven zij zijn naam aan een beperkte Godheid of, erger nog, aan een titanische of demonische Macht die hem versluiert. Zelfs bepaalde godsdienstige stichters hebben het beeld opgericht van de God ener sekte of een nationale God of Macht van terreur en straf of een Numen van sattwische liefde en barmhartigheid en deugd doch schijnen niet de Ene en Eeuwige gezien te hebben. Het Goddelijke aanvaardt het beeld dat zij van hem maken en doet zijn werk in hen door dat medium, maar, aangezien de ene Kracht in hun onvolmaakte natuur wordt gevoeld en werkt, maar intenser dan in anderen, kan ook het motiverende principe van egoïsme intenser in hen zijn dan in anderen. Een verheven rajasisch of sattwisch ego houdt hen nog steeds vast en staat tussen hen en de integrale Waarheid. Zelfs dit is iets, een begin, hoewel ver van de ware en volmaakte ervaring. Een veel erger lot kan hen overkomen die iets van de menselijke banden verbreken, maar niet de zuiverheid en de kennis bezitten, want zij kunnen werktuigen worden, maar niet van het Goddelijke; al te dikwijls dienen zij, gebruik makend van zijn naam, onbewust zijn maskers en zwarte Tegengestelden, de Machten der Duisternis.

Onze natuur moet de kosmische Kracht huisvesten, maar niet in haar lagere aspecten of in haar rajasische of sattwische beweging; zij moet de universele Wil dienen, maar in het licht van een grotere bevrijdende kennis. Er mag geen enkel egoïsme zijn in de houding van het instrument, zelfs wanneer we ons volledig bewust zijn van de grootheid van de Kracht in ons. Ieder mens is bewust of onbewust het werktuig van een universele Macht en, afgezien van de innerlijke Aanwezigheid, is er geen wezenlijk verschil tussen de ene handeling en de andere, tussen het ene soort instrument en het andere, dat de dwaasheid van een egoïstische trots zou rechtvaardigen. Het

verschil tussen kennis en onwetendheid is een genade van de Geest; de adem van de goddelijke Kracht waait waarheen het hem belieft en vervult vandaag de een en morgen de ander met het woord van kracht. Als de pottenbakker de ene pot volmaakter vormt dan de andere, ligt de verdienste niet in de pot, maar in de maker. De houding van onze geest moet niet zijn “Dit is mijn kracht” of “Zie Gods kracht in mij”, maar veeleer “Een Goddelijke Kracht werkt in deze geest en in dit lichaam en het is dezelfde die werkt in alle mensen en in het dier, in de plant en in het metaal, in bewuste en levende dingen en in dingen die onbewust en levenloos schijnen te zijn”. Deze grote visie op de Ene die in alles werkt en van de gehele wereld als het gelijkwaardige instrument van een goddelijke handeling en geleidelijke zelfexpressie, zal, als het onze algehele ervaring wordt, helpen om alle rajasische egoïsme uit ons te elimineren en zelfs het sattwische ego-gevoel zal uit onze natuur beginnen te verdwijnen.

De eliminatie van deze vorm van ego leidt rechtstreeks naar de ware instrumentele handeling die de essentie is van een volmaakte Karmayoga. Want zolang we het werktuiglijke ego koesteren, kunnen we onszelf voorhouden dat we bewuste instrumenten van het Goddelijke zijn, maar in werkelijkheid proberen we van de Goddelijke Shakti een instrument ten dienste van onze eigen verlangens of ons egoïstische doel te maken. En zelfs als het ego onderworpen maar niet geëlimineerd is, kunnen wij inderdaad werktuigen van het Goddelijke Werk zijn, maar wij zullen onvolmaakte werktuigen zijn en de werking afbuigen of belemmeren door onze mentale fouten, onze vitale vervormingen of de weerbarstige onbekwaamheden van onze fysieke natuur. Als dit ego verdwijnt, dan kunnen wij waarlijk niet alleen zuivere instrumenten worden die bewust instemmen met elke wending van de goddelijke Hand die ons beweegt, maar ook bewust van onze ware aard, bewuste delen van de ene Eeuwige en Oneindige in haarzelf uitgezet voor haar werken door de allerhoogste Shakti.

*

*

Er is nog een grotere stap te zetten na de overgave van ons instrumentale ego aan de Goddelijke Shakti. Het is niet genoeg haar te kennen als de ene Kosmische Kracht die ons en alle schepselen beweegt op de vlakken van geest, leven en Materie; want dit is de lagere Natuur en, hoewel de Goddelijke Kennis, Licht en Kracht daar verborgen en aan het werk zijn in de Onwetendheid en gedeeltelijk door haar sluier kunnen heenbreken en iets van hun ware karakter kunnen openbaren of van boven kunnen

neerdalen en deze inferieure werkingen kunnen verheffen, desalniettemin, zelfs als we het Ene realiseren in een gespiritualiseerde geest, levensbeweging en lichaamsbewustzijn, blijft er een onvolmaaktheid in de dynamische delen. Er is een struikelende weerklank op de Allerhoogste Macht, een sluier over het gelaat van het Goddelijke, een voortdurende vermenging van de Onwetendheid. Alleen wanneer wij ons openen voor de Goddelijke Shakti in de waarheid van haar kracht die deze lagere Prakriti overstijgt, kunnen wij volmaakte instrumenten zijn van haar kracht en kennis.

Niet alleen bevrijding maar vervolmaking moet het doel zijn van de Karmayoga. Het Goddelijke werkt door onze natuur en in overeenstemming met onze natuur; als onze natuur onvolmaakt is, dan zal ook het werk onvolmaakt zijn, gemengd, ontoereikend. Zelfs kan het ontsierd worden door grove fouten, onwaarheden, morele zwakheden, afleidende invloeden. Het werk van het Goddelijke zal zelfs dan in ons worden gedaan, maar overeenkomstig onze zwakheid, niet overeenkomstig de kracht en zuiverheid van zijn bron. Indien onze Yoga geen integrale Yoga was, indien wij slechts de bevrijding van het zelf in ons zochten of het onbeweeglijke bestaan van Purusha gescheiden van Prakriti, zou deze dynamische onvolmaaktheid er misschien niet toe doen. Kalm, onbezorgd, niet gedepriimeerd, niet opgetogen, weigerend de volmaaktheid of onvolmaaktheid, fout of verdienste, zonde of deugd als de onze te aanvaarden, waarnemend dat het de geaardheden van de Natuur zijn die werkzaam zijn in het veld van haar geaardheden die deze mengeling maken, zouden we ons kunnen terugtrekken in de stilte van de geest en, zuiver, onaangeroerd, enkel getuige zijn van de werkingen van Prakriti. Maar in een integrale realisatie kan dit slechts een stap op de weg zijn, niet onze laatste rustplaats. Want wij streven naar de goddelijke verwerkelijking niet alleen in de onbeweeglijkheid van de Geest, maar ook in de beweging van de Natuur. En dit kan niet volledig zijn totdat we de aanwezigheid en de kracht van het Goddelijke kunnen voelen in elke stap, beweging, gestalte van onze activiteiten, in elke wending van onze wil, gedachte, gevoel en impuls. Ongetwijfeld kunnen we dat in zekere zin zelfs voelen in de natuur van de Onwetendheid, maar het is de goddelijke Kracht en Aanwezigheid in een vermomming, een verkleining, een inferieure gedaante. Onze vraag is groter, opdat onze natuur een macht van het Goddelijke zal zijn in de Waarheid van het Goddelijke, in het Licht, in de kracht van de eeuwige zelfbewuste Wil, in de uitgebreidheid van de eeuwigdurende Kennis.

Daarna volgt de verwijdering van de sluier van het ego, de verwijdering van de sluier van de Natuur en haar inferieure geaardheden, die ons metale, leven en lichaam beheersen. Zodra de grenzen van het ego beginnen te vervagen, zien we hoe die sluier is samengesteld en bespeuren we de werking van de kosmische Natuur in ons, en in of achter de kosmische Natuur worden we bewust van de aanwezigheid van het kosmische Zelf en de dynamiek van de wereld-doordringende Ishwara. De Meester van het instrument staat achter al deze werking, en zelfs binnen de werking is er zijn aanraking en de aandrijving van een grote leidende of beschikkende Invloed. Het is niet langer ego of ego-kracht die wij dienen; wij gehoorzamen de Wereld-Meester en zijn evolutionaire impuls. Bij elke stap zeggen wij in de taal van het Sanskriet-vers: “Zoals ik door U, gezeteld in mijn hart, ben aangewezen, O Heer, zo handel ik.” Maar toch kan deze handeling van twee zeer verschillende soorten zijn, de ene slechts verlicht, de andere getransformeerd en verheven tot een grotere bovennatuur. Het is immers mogelijk dat wij voortgaan op de weg van actie die door onze natuur werd gesteund en gevolgd toen wij door haar en haar illusie van egoïsme “als op een machine gemonteerd” waren, maar nu met een volmaakt begrip van het mechanisme en het gebruik ervan voor zijn werelddoel door de Meester der werken die wij erachter voelen. Dit is inderdaad zover als zelfs vele grote Yogi's zijn gekomen op de niveaus van gespiritualiseerde geest; maar het hoeft niet altijd zo te zijn, want er is een grotere supramentale mogelijkheid. Het is mogelijk om boven de gespiritualiseerde geest uit te stijgen en spontaan te handelen in de levende aanwezigheid van de oorspronkelijke goddelijke Waarheid-Kracht van de Opperste Moeder. Onze beweging één met haar beweging en daarin samengesmolten, onze wil één met haar wil, onze energie vrijgemaakt in haar energie, wij zullen haar door ons heen voelen werken als het Goddelijke gemanifesteerd in een opperste Wijsheid-Kracht, en wij zullen ons van de getransformeerde geest, leven en lichaam slechts bewust zijn als de kanalen van een opperste Licht en Kracht daarboven, onfeilbaar in zijn stappen aangezien transcendent en totaal in zijn kennis. Van dit Licht en deze Kracht zullen wij niet alleen de ontvangers, kanalen en instrumenten zijn, maar er deel van gaan uitmaken in een verheven ervaring.

Reeds kunnen wij, alvorens wij deze laatste volmaaktheid bereiken, de vereniging met het Goddelijke in de werken in haar uiterste weidsheid ervaren, zij het nog niet op haar meest stralende hoogten; want wij nemen niet langer slechts de Natuur of de wijzen van de Natuur waar, maar worden ons bewust, in onze lichamelijke bewegingen, in onze zenuw- en vitale

reacties, in onze mentale werkingen, van een Kracht groter dan het lichaam, de geest en het leven, die onze beperkte instrumenten in zijn greep houdt en al hun bewegingen voortstuwt. Er is niet langer het besef van onszelf dat we bewegen, denken of voelen, maar van dat wat in ons beweegt, voelt en denkt. Deze kracht die wij voelen is de universele Kracht van het Goddelijke, die verhuld of onthuld, rechtstreeks handelend of het gebruik van zijn krachten door wezens in de kosmos toestaand, de enige Energie is die alleen bestaat en alleen universele of individuele handeling mogelijk maakt. Want deze Kracht is het Goddelijke zelf in het lichaam van zijn kracht; alles is die kracht van handelen, van denken en weten, van meesterschap en genot en de kracht van liefde. Zich altijd en in alles bewust, zowel in onszelf als in anderen, dat de Meester der Werken door deze Kracht, die Hijzelf is, bezit, bewoont, geniet, door Hem alle bestaan en alle gebeuren wordt, zullen wij door werken tot de goddelijke eenheid gekomen zijn en door die vervulling in werken alles bereikt hebben, wat anderen door absolute toewijding of door zuivere kennis verkregen hebben. Maar er is nog een stap die ons roept, een opstijgen uit deze kosmische identiteit naar de identiteit van de goddelijke Transcendentie. De Meester van onze werken en ons wezen is niet louter een Godheid hier in ons, noch is hij louter een kosmische Geest of een soort universele Kracht. De wereld en het Goddelijke zijn niet één en hetzelfde, zoals een bepaald soort pantheïstisch denken wil geloven. De wereld is een emanatie; zij hangt af van iets dat zich erin manifesteert maar er niet door wordt beperkt; het Goddelijke is niet hier alleen; er is een gene zijde, een eeuwige Transcendentie. Het individuele wezen ook in zijn geestelijk deel is geen formatie in het kosmische bestaan — ons ego, ons mentale, ons leven, ons lichaam zijn dat; maar de onveranderlijke geest, de onvergankelijke ziel in ons is voortgekomen uit het Transcendente.

*

*

Een Transcendentie die alle wereld en alle Natuur te boven gaat en toch de wereld en haar natuur bezit, die er met iets van zichzelf in is neergedaald en haar vormgeeft tot dat wat nog niet is, is de Bron van ons wezen, de Bron van onze werken en hun Meester. Maar de zetel van het Transcendente Bewustzijn is daarboven in een absolutheid van goddelijk Bestaan — en ook daar is de absolute Macht, Waarheid, Gelukzaligheid van de Eeuwige — waarvan onze mentaliteit geen voorstelling kan maken en waarvan zelfs onze grootste spirituele ervaring slechts een zwakke afspiegeling is in de

gespiritualiseerde geest en het hart, een vage schaduw, een dun uitvloeisel. Toch is er een soort gouden stralenkrans van Licht, Kracht, Gelukzaligheid en Waarheid - een goddelijk Waarheidsbewustzijn zoals de oude mystici het noemden, een Supergeest, een Gnosis, waarmee deze wereld van een minder bewustzijn, voortkomend uit Onwetendheid, in geheime relatie staat en die haar alleen in stand houdt en voorkomt dat zij in een uiteengevallen chaos vervalt. De krachten die wij nu tevreden gnosis, intuïtie of verlichting noemen, zijn slechts zwakkere lichten van datgene wat de volle en vlamme bron is, en tussen de hoogste menselijke intelligentie en dat liggen vele niveaus van opklimmend bewustzijn, het hoogste mentale of bovenmentale, die wij zouden moeten overwinnen voordat wij daar zouden aankomen of haar grootheid en glorie hier naar beneden konden brengen. Toch, hoe moeilijk ook, die opstijging, die overwinning is de bestemming van de menselijke geest en die lichtende afdaling of neerdaling van de goddelijke Waarheid is de onvermijdelijke voorwaarde van de onrustige evolutie van de aard-natuur; die beoogde voltooiing is haar *raison d'être*, onze culminerende staat en de verklaring van ons aardse bestaan. Want hoewel het Transcendente Goddelijke reeds hier is als de Purushottama in het geheime hart van ons mysterie, is hij versluierd door vele mantels en vermommingen van zijn magische wereldomvattende Yoga-Maya; het is slechts door de opgang en de overwinning van de Ziel hier in het lichaam dat de maskers kunnen wegvallen en de dynamiek van de allerhoogste Waarheid de plaats kan innemen van deze verwarde weefsels van halve waarheid die tot scheppende dwaling wordt, deze opkomende Kennis die door haar onderdompeling wordt omgezet in de onwetendheid van de Materie en haar langzame gedeeltelijke terugkeer naar zichzelf in een doeltreffende Onwetendheid kan vervangen.

Want hier in de wereld, hoewel de gnosis daar heimelijk achter het bestaan ligt, is wat handelt niet de gnosis maar een magie van Kennis-Onwetendheid, een onberekenbare maar schijnbaar mechanische Overmind Maya. Het Goddelijke verschijnt aan ons hier in één gezichtspunt als een gelijkwaardige, inactieve en onpersoonlijke Getuige-Geest, een onbeweeglijke toestemmende Purusha niet gebonden door Kwaliteit of Ruimte of Tijd, wiens steun of sanctie onpartijdig wordt gegeven aan het spel van alle actie en energieën die de transcendenten Wil eenmaal heeft toegestaan en geautoriseerd om zichzelf in de kosmos te vervullen. Deze Getuige-Geest, dit onbeweeglijke Zelf in de dingen, schijnt niets te willen en niets te bepalen; toch worden wij ons ervan bewust dat juist zijn passiviteit, zijn stille aanwezigheid alle dingen noodzaakt om zelfs in hun

onwetendheid naar een goddelijk doel te reizen en door verdeeldheid naar een nog niet gerealiseerde eenheid trekt. Toch lijkt er geen opperste onfeilbare Goddelijke Wil te zijn, alleen een wijdverspreide Kosmische Energie van een mechanisch uitvoerend Proces, Prakriti. Dit is één kant van het kosmische Zelf; de andere presenteert zich als een universeel Goddelijk wezen, één in zijn, meervoudig in persoonlijkheid en macht, die ons, wanneer wij binnengaan in het bewustzijn van zijn universele krachten, een gevoel van oneindige kwaliteit en wil en daad en een wereldomvattende kennis en ook een onnoemelijke verrukking overbrengt; want door hem worden wij één met alle bestaan, niet alleen in hun essentie maar in hun spel van actie, zien wij onszelf in allen en allen in onszelf, nemen wij alle kennis en het denken en voelen waar als bewegingen van de ene Geest en het ene Hart, alle energie en actie als kinetiek van de ene Wil in kracht, alle Materie en vorm als deeltjes van het ene Lichaam, alle persoonlijkheden als projecties van de ene Persoon, alle ego's als vervormingen van het ene en enige echte "Ik" in het bestaan. In Hem staan wij niet langer los van elkaar, maar verliezen wij ons actieve ego in de universele beweging, zoals wij door de Getuige, die zonder hoedanigheden en voor altijd ongebonden is en niet verstrengeld, ons statische ego verliezen in de universele vrede.

En toch blijft er een tegenstelling bestaan tussen deze twee begrippen, de afstandelijke goddelijke Stilte en de allesomvattende goddelijke Actie, die wij in onszelf op een bepaalde manier kunnen helen, in een zekere hoge mate die ons volledig lijkt, maar toch niet volledig is omdat zij niet geheel en al kan transformeren en overwinnen. Een universele Vrede, Licht, Kracht en Gelukzaligheid is van ons, maar de effectieve uitdrukking ervan is niet die van het Waarheids-Bewustzijn, de goddelijke Gnosis, maar nog steeds, hoewel wonderbaarlijk bevrijd, verheven en verlicht, ondersteunt het slechts de huidige zelfexpressie van de Kosmische Geest en transformeert het niet, zoals een transcendente Afdaling dat zou doen, de dubbelzinnige symbolen en versluisde mysteries van een wereld van Onwetendheid. Wij zelf zijn vrij, maar het aard-bewustzijn blijft in slavernij; alleen een verdere transcendente opstijging en neerdaling kan de tegenstrijdigheden volledig helen en transformeren en bevrijden.

Want er is nog een derde intens dichtbij en persoonlijk aspect van de Meester der Werken, dat een sleutel is tot zijn meest verheven verborgen mysterie en extase; want hij maakt uit het geheim van de verborgen Transcendentie en de dubbelzinnige vertoning van de kosmische Beweging een individuele Kracht van het Goddelijke los, die tussen de twee kan

bemiddelen en onze overgang van het een naar het ander kan overbruggen. In dit aspect schikt de transcendente en universele persoon van het Goddelijke zich naar onze geïndividualiseerde persoonlijkheid en aanvaardt een persoonlijke relatie met ons, tegelijkertijd met ons geïdentificeerd als ons allerhoogste Zelf en toch dichtbij en anders als onze Meester, Vriend, Minnaar, Leraar, onze Vader en onze Moeder, onze Speelkameraad in het grote wereldspel die zich voortdurend heeft vermomd als vriend en vijand, helper en tegenstander en, in alle relaties en in alle werkingen die op ons van invloed zijn, onze stappen naar volmaaktheid en onze bevrijding heeft geleid. Het is door deze meer persoonlijke openbaring dat wij worden toegelaten tot een mogelijkheid van de volledige bovenzinnelijke ervaring; want in hem ontmoeten wij de Ene niet louter in een bevrijde kalmte en vrede, niet louter met een passieve of actieve onderwerping in onze werken of door het mysterie van vereniging met een universele Kennis en Kracht die ons vervult en leidt, maar met een extase van goddelijke Liefde en goddelijke Verrukking die voorbij de stille Getuige en actieve Wereldmacht omhoog schiet naar een of andere positieve onthulling van een groter zaligmakend geheim. Want het is niet zozeer kennis die leidt tot een of ander onuitsprekelijk Absolute, niet zozeer werken die ons boven het wereldproces uit tillen naar de oorspronkelijke opperste Kenner en Meester, maar veeleer dit iets dat het meest intiem voor ons is, maar momenteel het meest duister, dat voor ons in zijn hartstochtelijke sluier gewikkeld blijft in het diepe en wonderbaarlijke geheim van de transcendente Godheid en een absolute overtuigdheid van zijn volmaakte Wezen, zijn al-concentreerde Gelukzaligheid, zijn mystieke Ananda.

Maar de individuele relatie met het Goddelijke brengt niet altijd of vanaf het begin een omvangrijke uitbreiding of een hoogste zelfontplooiing teweeg. Aanvankelijk kan deze Godheid, die dicht bij ons wezen staat of die immanent in ons is, slechts ten volle gevoeld worden in het kader van onze persoonlijke natuur en ervaring, een Leider en Meester, een Gids en Leraar, een Vriend en Beminde, of anders een Geest, Kracht of Aanwezigheid, die onze opwaartse en vergrotende beweging vormt en verheft door de kracht van zijn intieme werkelijkheid die in ons hart zetelt of die onze natuur, zelfs onze hoogste intelligentie, van bovenaf bestuurt. Het is onze persoonlijke evolutie die hem bezighoudt, een persoonlijke relatie die onze vreugde en vervulling is, de opbouw van onze natuur naar zijn goddelijk evenbeeld dat onze zelf-ontdekking en volmaaktheid is. De buitenwereld schijnt slechts te bestaan als een veld voor deze groei en een verschafter van materialen of van helpende en tegenwerkende krachten voor zijn opeenvolgende stadia.

Onze verrichtingen in die wereld zijn zijn werken, maar zelfs wanneer zij een of ander tijdelijk universeel doel dienen, is hun voornaamste doel voor ons om onze betrekkingen met dit immanente Goddelijke dynamisch te maken of innerlijke kracht te geven. Vele zoekers vragen niet meer of zien de voortzetting en vervulling van deze spirituele bloei alleen in de hemelen aan gene zijde; de vereniging wordt voltooid en eeuwigdurend gemaakt in een eeuwige woonplaats van zijn volmaaktheid, vreugde en schoonheid. Maar dit is niet genoeg voor de integrale zoeker; hoe intens en mooi ook, een persoonlijke geïsoleerde prestatie kan niet zijn volledige doel of zijn gehele bestaan zijn. Er moet een tijd komen dat het persoonlijke zich opent naar het universele; onze eigen individualiteit, spiritueel, mentaal, vitaal, zelfs fysiek, wordt universeel: het wordt gezien als een kracht van zijn universele kracht en kosmische geest, of anders bevat het het universum in die onuitsprekelijke uitgestrektheid die tot het individuele bewustzijn komt wanneer het zijn grenzen doorbreekt en opwaarts stroomt naar het Transcendente en naar alle kanten in het Oneindige.

*

*

In een Yoga die volledig op het vergeestelijkte mentale vlak wordt beleefd is het mogelijk en zelfs gebruikelijk dat deze drie fundamentele aspecten van het goddelijke — het Individuele of Immanente, het Kosmische en het Transcendente — zich onderscheiden als afzonderlijke realisaties. Elk op zichzelf lijkt dan voldoende om het verlangen van de zoeker te bevredigen. Alleen met het persoonlijke Goddelijke in de verlichte geheime kamer van het innerlijke hart, kan hij zijn wezen bouwen naar het beeld van de Geliefde en uit de gevallen Natuur opstijgen om met hem te wonen in een hemel van de Geest. Opgenomen in de kosmische uitgestrektheid, bevrijd van ego, zijn persoonlijkheid gereduceerd tot een punt van werking van de universele Kracht, zelf kalm, bevrijd, onsterfelijk in universaliteit, onbeweeglijk in het Getuige-Zelf, zelfs als hij zich onbeperkt uitspreidt in oneindige Ruimte en Tijd, kan hij in de wereld de vrijheid van het Tijdloze genieten. Gericht op een onuitsprekelijke Transcendentie, zijn persoonlijkheid wegwerpend, door de arbeid en moeite van de universele Dynamiek van zich af te schudden, kan hij ontsnappen in een onuitsprekelijk Nirvana, alle dingen opheffen in een onverdraagzame verhevenheid van vluchten in het Onzegbare.

Maar geen van deze verworvenheden is voldoende voor iemand die de brede volledigheid van een integrale Yoga zoekt. Een individuele verlossing

is niet genoeg voor hem; want hij vindt zichzelf ontvankelijk voor een kosmisch bewustzijn dat door zijn breedte en uitgestrektheid de engere intensiteit van een beperkte individuele vervulling ver overstijgt, en de roep ervan is dwingend; gedreven door die immense dwang, moet hij alle scheidende grenzen doorbreken, zichzelf verspreiden in de wereld-Natuur, het universum omvatten. Ook boven hem dringt zich een dynamisch besef op dat vanuit het Allerhoogste op deze wereld van wezens drukt, en slechts enkelen die het kosmische bewustzijn omvatten en overstijgen kunnen die nog niet geopenbaarde pracht hier tot manifestatie brengen. Maar ook het kosmisch bewustzijn is niet voldoende; want het is niet de gehele Goddelijke Werkelijkheid, niet integraal. Er is een goddelijk geheim achter de persoonlijkheid dat hij moet ontdekken; daarin, wachtend om hier mettertijd te worden verlost, bevindt zich het mysterie van de belichaming van de Transcendentie. In het kosmisch bewustzijn blijft er aan het eind een hiaat, een onjuiste gelijkstelling van een hoogste Kennis, die kan bevrijden maar niet verwezenlijken en een Macht die een beperkte Kennis lijkt te gebruiken of die zich maskeert met een oppervlakkige Onwetendheid, die kan scheppen maar onvolmaaktheid scheidt en vergankelijk, beperkt en geketend is. Enerzijds is er een vrije, niet dynamische Getuige en anderzijds een gebonden Executrix van actie die niet alle middelen tot handelen heeft gekregen. De verzoening van deze metgezellen en tegengestelden schijnt gereserveerd te zijn, uitgesteld, tegengehouden in het Ongemanifesteerde dat nog buiten ons ligt. Maar nogmaals, een loutere vlucht in een of andere absolute Transcendentie laat de persoonlijkheid onvervuld en de universele werking niet eenduidig en kan de integrale zoeker niet bevredigen. Hij voelt dat de Waarheid die voor altijd is, een Macht is die zowel scheidt als die een stabiel Bestaan is; het is niet een Macht die uitsluitend een denkbeeldige of onwetende manifestatie is. De eeuwige Waarheid kan haar waarheden in de Tijd manifesteren; zij kan scheppen in Kennis en niet alleen in Onwetendheid en Onbewustheid. Een goddelijke Afdaling niet minder dan een opstijging naar het Goddelijke is mogelijk; er is een vooruitzicht van het naar beneden brengen van een toekomstige volmaaktheid en een voorhanden verlossing. Naarmate zijn kennis zich verbreedt, wordt het voor hem steeds duidelijker dat het dit was waarvoor de Meester der Werken de ziel in hem hier als een vonk van zijn vuur in de duisternis heeft geworpen, opdat zij daar zou uitgroeien tot een centrum van Licht dat voor eeuwig is.

Het Transcendente, het Universele, het Individuele zijn drie krachten die de hele manifestatie overkoepelen, er aan ten grondslag liggen en doordringen; dit is de eerste van de Drie-eenheden. Ook in het ontvouwen

van het bewustzijn zijn dit de drie fundamentele begrippen en geen van hen kan worden verwaarloosd als we de ervaring van de hele Waarheid van het bestaan willen beleven. Uit het individu ontwaken wij in een groter vrijer kosmisch bewustzijn; maar ook uit het universele, met zijn complex van vormen en krachten, moeten wij door een nog grotere zelfoverschrijding te voorschijn komen in een bewustzijn zonder grenzen, dat gegrondvest is op het Absolute. En toch schaffen wij tijdens deze opstijging wezenlijk niets af, maar assimileren en transfigureren wat wij schijnen te verlaten; want er is een hoogte waar de drie eeuwig in elkaar leven, op die hoogte zijn zij gelukkig verenigd in een knoop van hun geharmoniseerde eenheid. Maar die top ligt boven de hoogste en grootste gespiritualiseerde mentaliteit, ook al kan er daar enige weerkaatsing van worden ervaren; de geest moet, om dat te bereiken, om daar te leven, zichzelf overstijgen en worden getransformeerd tot een supramentaal gnostisch licht, kracht en substantie. In dit lagere verminderde bewustzijn kan inderdaad getracht worden een harmonie te bereiken, maar zij zal altijd onvolmaakt blijven; coördinatie is mogelijk, niet een gelijktijdige versmolten vervulling. Een opklimming uit de geest is, voor elke grotere realisatie, noodzakelijk. Of anders moet er, samen met de opstijging of het gevolg daarvan, een dynamische afdaling zijn van de zelf-bestaande Waarheid die altijd verheven in haar eigen licht boven de Geest bestaat, eeuwig, voorafgaand aan de manifestatie van Leven en Materie.

Want het Mentale is *Maya, sat-asat*: er is een krachtenveld van vermenging van het ware en het valse, het bestaande en het niet-bestaande, en het is in dat dubbelzinnige veld dat het Mentale schijnt te heersen, maar zelfs in zijn eigen heerschappij is het in waarheid een verduisterd bewustzijn, het maakt geen deel uit van de oorspronkelijke en opperst scheppende kracht van het Eeuwige. Zelfs als het Mentale in staat is om in zijn substantie enig beeld van de essentiële Waarheid te weerspiegelen, blijkt toch de dynamische kracht en actie van de Waarheid in hem altijd gebroken en verdeeld. Het enige wat het Mentale kan doen is de fragmenten samenvoegen of een eenheid daaruit afleiden; de waarheid van het Mentale is slechts een halve waarheid of een deel van een puzzel. Mentale kennis is altijd relatief, gedeeltelijk en onvolledig, en haar uitgaande actie en schepping komen nog verwarder naar voren in haar stappen of nauwkeurig alleen binnen beperkte grenzen en door onvolmaakte stukjes bij elkaar te leggen. Zelfs in dit verminderde bewustzijn manifesteert het Goddelijke zich als een Geest in het Mentale, net zoals hij zich beweegt als een Geest in het Leven of nog duisterder verblijft als een Geest in de Materie; echter niet

hier vindt de volledige dynamische openbaring plaats, noch hier de volmaakte identiteiten van de Eeuwige. Slechts wanneer wij de grens overschrijden naar een groter lichtend bewustzijn en zelfbewuste substantie, waar de goddelijke Waarheid inheems is en geen vreemdeling, zal daar aan ons de Meester van ons bestaan worden geopenbaard in de onverbiddelijke integrale waarheid van zijn wezen en zijn krachten en zijn werkingen. Ook daar alleen zullen zijn werken in ons de smetteloze beweging aannemen van zijn onfeilbare supramentale doel.

*

*

Dat is echter het einde van een lange en moeilijke reis, en de Meester van de werken wacht niet tot dan om de zoeker op het pad van Yoga te ontmoeten en zijn geheime of half-geopenbaarde Hand op hem en op zijn innerlijk leven en handelingen te leggen. Reeds was hij daar in de wereld als de Schepper en Ontvanger van werken achter de dichte sluiers van Onwetendheid, vermomd in kracht van Leven, zichtbaar voor de Geest door symbolische godheden en figuren. Het kan heel goed zijn dat hij in deze vermommingen de ziel, die bestemd is voor de weg van de integrale Yoga, voor het eerst ontmoet. Of zelfs, hoewel hij nog steeds vagere maskers draagt, kan hij door ons worden opgevat als een Ideaal of worden verbeeld als een abstracte Kracht van Liefde, Goedheid, Schoonheid of Kennis; of, als wij onze stappen op de Weg zetten, kan hij versluierd tot ons komen als de roep van Menselijkheid of een Wil in dingen die stuwt naar de bevrijding van de wereld uit de greep van Duisternis en Valsheid en Dood en Lijden — het grote viertal van de Onwetendheid. Dan, nadat wij de weg zijn ingeslagen, omhult hij ons met zijn wijde en machtige bevrijdende Onpersoonlijkheid of nadert ons met het gelaat en de gedaante van een persoonlijke Godheid. In en om ons heen voelen wij een Kracht die ons vasthoudt, beschermt en koestert; wij horen een Stem die leidt; een bewuste Wil die groter is dan onszelf regeert ons; een dwingende Kracht beweegt ons denken en handelen en ons eigen lichaam; een steeds breder wordend Bewustzijn neemt het onze over, een levend Licht van Kennis verlicht alles van binnen, of een Schoonheid overvalt ons; een Almacht drukt van bovenaf, concreet, massief en overweldigend en dringt binnen en giet zichzelf in het wezen van onze natuur; een Vrede zetelt daar, een Licht, een Gelukzaligheid, een Kracht, een Grootshheid. Of er zijn relaties, persoonlijk, intiem als het leven zelf, zoet als liefde, omhelzend als de hemel, diep als diepe wateren. Een vriend wandelt aan onze zijde; een minnaar is bij ons in

het geheim van ons hart; een Meester van het Werk en de Beproeving wijst ons de weg; een Schepper der dingen gebruikt ons als zijn instrument; wij zijn in de armen van de eeuwige Moeder. Al deze meer grijpbare aspecten waarin het Onuitsprekelijke ons ontmoet, zijn waarheden en niet louter nuttige symbolen of nuttige inbeeldingen; maar naarmate we vorderen, maken hun eerste onvolmaakte formuleringen in onze ervaring plaats voor een grotere visie van de ene Waarheid die achter hen ligt. Bij elke stap worden hun louter mentale maskers afgeworpen en krijgen zij een grotere, een diepere, een intiemere betekenis. Tenslotte verenigen aan de supramentale grenzen al deze Godheden hun heilige gedaanten en, zonder op te houden te zijn, smelten zij samen. Op deze weg hebben de Goddelijke Aspecten zich niet alleen geopenbaard om te worden weggeworpen; zij zijn geen tijdelijke geestelijke gemakken of compromissen met een illusoir Bewustzijn of droomfiguren die op mysterieuze wijze over ons worden uitgestort door een onmeetbaar superbewustzijn van het Absolute; integendeel, hun macht neemt toe en hun absolute openbaart zich naarmate zij dichterbij de Waarheid komen waaruit zij voortkomen.

Want die nu superbewuste Transcendentie is zowel een Macht als een Bestaan. De supramentale Transcendentie is geen leeg Wonder, maar iets onuitsprekelijks dat voor altijd alle essentiële dingen bevat die daaruit zijn voortgekomen; zij draagt ze daar in hun opperste eeuwige werkelijkheid en hun eigen karakteristieke absolute. De vermindering, verdeling, degradatie die hier het gevoel van een onbevredigend raadsel, een mysterie van Maya creëren, verminderen en vallen van ons af met ons opstijgen, en de Goddelijke Krachten nemen hun werkelijke vormen aan en verschijnen meer en meer als de termen van een Waarheid in het proces van verwezenlijking hier. Een ziel van het Goddelijke ontwaakt hier langzaam uit haar involutie en verhulling in het materiële Onbewustzijn. De Meester van onze werken is geen Meester van illusies, maar een opperste Werkelijkheid die zijn zelf-expressieve werkelijkheden uitwerkt die langzaam worden bevrijd uit de cocons van de Onwetendheid waarin zij met het oog op een evolutionaire manifestatie een tijdlang mochten sluimeren. De supramentale Transcendentie is namelijk niet iets dat absoluut losstaat van en geen verband houdt met ons huidige bestaan. Het is een groter Licht waaruit dit alles is voortgekomen voor het avontuur van de Ziel die tot het Onbewuste vervalt en daaruit tevoorschijn komt, en terwijl dat avontuur voortgaat, wacht zij boven ons verstand totdat zij zich in ons bewust kan worden. Hierna zal zij zichzelf onthullen en door die onthulling aan ons, alle betekenis van ons eigen wezen en onze werken openbaren; want zij zal het

Goddelijke ontsluitingen waarvan de vollere manifestatie in de wereld die heimelijke betekenis zal vrijmaken en verwezenlijken.

In die onthulling zal het Transcendente Goddelijke meer en meer aan ons bekend worden gemaakt als het allerhoogste Bestaan en de Volmaakte Bron van alles wat wij zijn; maar evenzeer zullen wij Hem zien als een Meester van werken en schepping, bereid om steeds meer van Zichzelf uit te storten in het veld van zijn manifestatie. Het kosmisch bewustzijn en zijn werking zullen niet langer verschijnen als een reusachtige gereguleerde Kans, maar als het veld van de manifestatie; daar wordt het Goddelijke gezien als een leidende en doordringende Kosmische Geest die alles ontvangt uit het Transcendente en ontwikkelt wat neerdaalt in vormen die nu een ondoorzichtige vermomming zijn of een verbijsterende half-vermomming, maar bestemd om een transparante openbaring te zijn. Het individuele bewustzijn zal zijn ware betekenis en actie terugkrijgen; want het is de vorm van een Ziel die is uitgezonden door de Allerhoogste en, ondanks alle schijn, een kern of nevel waarin de Goddelijke Moeder-Kracht aan het werk is voor de zegevierende belichaming van het tijdloze en vormloze Goddelijke in Tijd en Materie. Dit zal zich langzaam aan onze visie en ervaring openbaren als de wil van de Meester der werken en als hun eigen uiteindelijke betekenis, die als enige aan de wereldschepping en aan ons eigen handelen in de wereld een licht en een betekenis geeft. Dat te erkennen en te streven naar de verwezenlijking ervan is de hele last van de Weg van Goddelijke Werken in de integrale Yoga.

Hoofdstuk XII

Het Goddelijke Werk

Eén vraag blijft over voor de zoeker op de weg der werken, wanneer zijn zoektocht tot een natuurlijk einde is gekomen of lijkt te zijn gekomen, — of is er nog enig werk over voor de ziel na de bevrijding en met welk doel? Gelijkheid is in de natuur gezeteld of regeert de gehele natuur; er is een radicale bevrijding bereikt van het ego-idee, van het doordringende ego-gevoel, van alle gevoelens en impulsen van het ego en zijn eigen wil en begeerten. De volledige consecratie van het zelf heeft plaatsgevonden, niet alleen in het denken en het hart, maar in alle complexiteiten van het wezen. Een volledige zuiverheid of transcendentie van de drie guna's is harmonieus tot stand gebracht. De ziel heeft de Meester van haar werken gezien en leeft in zijn aanwezigheid of ligt bewust besloten in zijn wezen of is met hem verenigd of voelt hem in het hart of daarboven en gehoorzaamt aan zijn voorschriften. Zij heeft haar ware wezen herkend en de sluier van de Onwetendheid afgeworpen. Welk werk blijft er dan over voor de werker in de mens en met welk motief, met welk doel en in welke geest zal het gedaan worden?

*

*

Er is één antwoord waarmee wij in India vertrouwd zijn: er blijft helemaal geen werk over, want de rest is berusting. Wanneer de ziel kan leven in de eeuwige aanwezigheid van de Allerhoogste of wanneer zij verenigd is met het Absolute, houdt het doel van ons bestaan in de wereld, als men kan zeggen dat het een doel heeft, onmiddellijk op. De mens, bevrijd van de vloek van verscheidenheid en de vloek van Onwetendheid, is ook bevrijdt van die andere kwelling, de vloek van werken. Alle handeling zou dan een afwijking zijn van de opperste staat en een terugkeer in de Onwetendheid. Deze houding ten opzichte van het leven wordt ondersteund door een idee dat gebaseerd is op de dwaling van de vitale natuur waaraan de actie slechts door één of alle van de drie inferieure motieven wordt gedictieerd: noodzaak, rusteloos instinct en impuls of verlangen. Als het instinct of de impuls tot rust is gekomen en de begeerte is gedoofd, welke plaats is er dan nog voor werken? Er zou een mechanische noodzaak kunnen overblijven, maar geen andere, en zelfs die zou voor altijd ophouden

met de val van het lichaam. Maar zelfs dan, zolang het leven blijft, is actie onvermijdelijk. Louter denken of, bij gebrek aan denken, louter leven op zich is een handeling en een oorzaak van vele gevolgen. Alle bestaan in de wereld is werk, kracht, potentie, en heeft een dynamisch effect in het geheel door zijn loutere aanwezigheid, zelfs de traagheid van de kluit, zelfs de stilte van de onbeweeglijke Boeddha op de rand van het Nirvana. Het gaat alleen om de wijze van handelen, om de instrumenten die worden gebruikt of die uit zichzelf handelen, en om de geest en de kennis van de werker. Want in werkelijkheid werkt geen mens, maar werkt de Natuur door hem heen voor de zelfexpressie van een Kracht binnenin die voortkomt uit het Oneindige. Dat te weten en te leven in de aanwezigheid en in het zijn van de Meester van de Natuur, vrij van verlangen en de illusie van persoonlijke aandrang, is het enige wat nodig is. Dat en niet het lichamelijk ophouden met handelen is de ware bevrijding; want de gebondenheid van werken eindigt dan meteen. Een mens zou voor altijd stil en onbeweeglijk kunnen zitten en toch evenzeer gebonden zijn aan de Onwetendheid als het dier of het insect. Maar als hij dit grotere bewustzijn dynamisch in zich kan maken, dan zou al het werk van alle werelden door hem heen kunnen gaan en toch zou hij in rust blijven, absoluut in kalmte en vrede, vrij van alle slavernij. Het handelen in de wereld is ons in de eerste plaats gegeven als middel voor onze zelfontplooiing en zelfvervulling; maar zelfs als wij een laatst mogelijke goddelijke zelfvoltooiing zouden bereiken, zou zij nog overblijven als middel voor de vervulling van de goddelijke bedoeling in de wereld en van het grotere universele zelf waarvan elk wezen een deel is — een deel dat mee is neergedaald uit de Transcendentie.

In zekere zin, wanneer zijn Yoga een zeker hoogtepunt heeft bereikt, houden de werken voor een mens op; want hij heeft geen persoonlijke noodzaak meer tot werken, geen gevoel dat er werken door hem worden gedaan; maar er is geen noodzaak om zich te onttrekken aan het handelen of om zijn toevlucht te zoeken in een gelukzalige inertie. Want nu handelt hij zoals het Goddelijke Bestaan handelt zonder enige bindende noodzaak en zonder enige dwingende onwetendheid. Zelfs in het doen van werken werkt hij in het geheel niet; hij onderneemt geen persoonlijk initiatief. Het is de Goddelijke Shakti die in hem werkt door middel van zijn natuur; zijn handelen ontwikkelt zich door de spontaniteit van een oppermachtige Kracht, waarvan zijn instrumenten deel uitmaken, waarvan hij onderdeel is, met wiens wil zijn wil identiek is en zijn kracht haar kracht is. De geest in hem bevat, ondersteunt en waakt over zijn handelen; hij leidt het in kennis, maar is niet vastgekleefd of vastgeklemd aan het werk door gehechtheid of

behoefte, is niet gebonden door verlangen naar zijn vrucht, is niet slaaf van enige beweging of impuls.

Het is een veel voorkomende vergissing te veronderstellen dat actie onmogelijk of althans zinloos is zonder verlangen. Als de begeerte ophoudt, zo wordt ons verteld, moet de actie ook ophouden. Maar dit is, net als andere al te simpele generalisaties, aantrekkelijker voor de snedige en definiërende geest dan waar. Het grootste deel van het werk dat in het universum wordt gedaan, wordt verricht zonder enige inmenging van verlangen; het gaat voort uit de kalme noodzaak en de spontane wet van de Natuur. Zelfs de mens verzet voortdurend werk van verschillende aard door een spontane impuls, intuïtie, instinct of handelt in gehoorzaamheid aan een natuurlijke noodzaak en wet van krachten zonder hetzij een mentale planning of de drang van een bewuste vitale wil of emotioneel verlangen. Vaak genoeg is zijn daad in strijd met zijn bedoeling of zijn verlangen; het komt uit hem voort door afhankelijkheid van een behoefte of een dwang, door onderwerping aan een impuls, door gehoorzaamheid aan een kracht in hem die aandringt op zelfexpressie of door het bewust nastreven van een hoger principe. Begeerte is een bijkomende verlokking waaraan de Natuur een groot deel heeft toegekend aan het leven van bezielde wezens om een bepaald soort rajasische actie te veroorzaken die noodzakelijk is voor haar intermediaire doelen; maar het is niet haar enige of zelfs haar voornaamste drijfveer. Het heeft zijn grote nut zolang het duurt, het helpt ons om uit de inertie te stijgen, het spreekt vele tamasische krachten tegen die anders de actie zouden belemmeren. Maar de zoeker die ver gevorderd is op de weg der werken is voorbij dit tussenstadium waarin verlangen een behulpzame kracht is. De stuwkracht ervan is niet langer onmisbaar voor zijn actie, maar is eerder een vreselijke belemmering en bron van struikelen, inefficiëntie en mislukking. Anderen zijn verplicht te gehoorzamen aan een persoonlijke keuze of beweegreden, maar hij moet leren te handelen met een onpersoonlijke of universele geest of als een deel of een instrument van een oneindige Persoon. Een kalme onbewogenheid, een vreugdevolle onpartijdigheid of een gelukkig antwoord op een goddelijke Kracht, wat die ook dicteert, is de voorwaarde voor hem om enig doeltreffend werk te doen of enige actie te ondernemen die de moeite waard is. Geen begeerte, geen gehechtheid moet hem drijven, maar een Wil die opwelt in een goddelijke vrede, een Kennis die beweegt vanuit het transcendente Licht, een blijde Impuls die een kracht is van de allerhoogste Ananda.

*

*

In een gevorderd stadium van de Yoga is het om het even voor de zoeker, in de zin van enige persoonlijke voorkeur, welke actie hij zal ondernemen of niet ondernemen; zelfs of hij zal handelen of niet wordt niet beslist door zijn persoonlijke keuze of genoeg. Hij wordt altijd bewogen om datgene te doen wat in overeenstemming is met de Waarheid of wat het Goddelijke via zijn natuur verlangt. Hieruit wordt soms de onjuiste conclusie getrokken dat de spirituele mens, die de positie aanvaardt waarin het lot of God of zijn vroegere Karma hem heeft geplaatst, en die tevreden is te werken op het gebied en in het kader van de familie, de clan, de kaste, de natie, het beroep dat hem door geboorte en omstandigheden ten deel is gevallen, geen enkele beweging zal of misschien zelfs zou moeten maken om deze te overstijgen of om enig groots alledaags doel na te streven. Aangezien hij werkelijk geen werk te doen heeft, aangezien hij alleen maar werken moet aanwenden, ongeacht welke werken, zolang hij in het lichaam is om tot de bevrijding te komen of, daar aangekomen, alleen maar om de opperste Wil te gehoorzamen en doen wat het hem opdraagt, is het feitelijke domein dat hem gegeven is voldoende voor het doel. Eenmaal vrij, hoeft hij alleen maar verder te werken op het gebied dat hem door het Lot en de omstandigheden is toegewezen, tot het grote uur aanbreekt waarop hij tenslotte in het Oneindige kan verdwijnen. Aandringen op een bepaald doel of handelen voor een of ander groot alledaags doel is vervallen in de illusie van werken; het is de vergissing koesteren dat het aardse leven een begrijpelijke bedoeling heeft en objecten bevat die het nastreven waard zijn. De grote theorie van de Illusie, die een praktische ontkenning is van het Goddelijke in de wereld, zelfs wanneer zij in idee de Aanwezigheid erkent, ligt nogmaals voor ons. Maar het Goddelijke is hier in de wereld, - niet alleen in status maar in dynamische toestand, niet alleen als een spiritueel zelf en aanwezigheid maar als macht, kracht, energie, en daarom is een Goddelijk werk in de wereld mogelijk.

Er is geen nauw beginsel, geen gebied van begrensde actie dat de Karmayogin kan worden opgelegd als zijn regel of zijn terrein. Zoveel is waar dat elk soort werk, of het nu voor de verbeelding klein of groot is, onbeduidend van omvang of breed, evenzeer kan worden gebruikt in de voortgang naar bevrijding of voor zelfdiscipline. Zoveel is ook waar dat na de bevrijding een mens kan vertoeven op elk gebied van het leven en in elke soort van handeling en daar zijn bestaan kan vervullen in het Goddelijke. Al naar gelang hij door de Geest wordt bewogen, kan hij blijven in de sfeer die hem door geboorte en omstandigheden is toegewezen, of dat kader

doorbreken en voortgaan tot een onbelemmerde actie die het passende lichaam zal zijn van zijn verruimd bewustzijn en hogere kennis. Voor de uiterlijke ogen van de mensen kan de innerlijke bevrijding geen zichtbaar verschil maken in zijn uiterlijke daden; of, integendeel, de vrijheid en oneindigheid binnenin kan zich vertalen in een uiterlijke dynamiek die zo groot en nieuw is dat alle aandacht getrokken wordt door deze nieuwe kracht. Indien dit de bedoeling is van de Allerhoogste in hem, kan de bevrijde ziel tevreden zijn met een subtiele en beperkte werking binnen de oude menselijke omgeving, die er geenszins op gericht zal zijn hun uiterlijke verschijning te veranderen. Maar zij kan ook geroepen worden tot een werk dat niet alleen de vormen en de sfeer van haar eigen uiterlijke leven zal veranderen, maar dat niets om haar heen onveranderd of onaangetaast zal laten, en een nieuwe wereld of een nieuwe orde zal scheppen.

*

*

Een heersende opvatting zou ons ervan overtuigen dat het enige doel van bevrijding is de individuele ziel te vrijwaren van fysieke wedergeboorte in het onstabiele leven van het universum. Als deze vrijheid eenmaal verzekerd is, is er geen verder werk meer voor haar in het leven hier of elders of alleen datgene wat het voortbestaan van het lichaam eist of de onvervulde effecten van vorige levens noodzakelijk maken. Dit weinige, snel uitgeput of verteerd door het vuur van Yoga, zal ophouden met het vertrek van de bevrijde ziel uit het lichaam. Het doel te ontsnappen aan de wedergeboorte, nu reeds lang verankerd in de Indiase mentaliteit als het hoogste doel van de ziel, is in de plaats gekomen van het genot van een hemel aan gene zijde, dat in de mentaliteit van de vromen door vele godsdiensten als hun goddelijke verlokking wordt gezien. De Indiase religie handhaafde ook die vroegere en lagere roep toen de grove uiterlijke interpretatie van de Vedische hymnen de overheersende geloofsovertuiging was, en ook de dualisten in het latere India hebben dat als deel van hun opperste spirituele drijfveer gehandhaafd. Ongetwijfeld doet een bevrijding van de beperkingen van het verstand en het lichaam in een eeuwige vrede, rust, stilte van de Geest, een hogere aantrekkingskracht gelden dan het aanbod van een hemel van mentale vreugden of eeuwige fysieke genoegens, maar ook dit is per slot van rekening een verlokking; het aandringen op de wereldmoeheid van de geest, het terugdeinzen van het levenswezen voor het avontuur van de geboorte, treft een snaar van zwakte en kan niet het opperste motief zijn. Het verlangen naar persoonlijke verlossing, in welke

hoge vorm dan ook, is een uitvloeisel van het ego; het berust op de gedachte van onze eigen individualiteit en zijn verlangen naar persoonlijk heil of welzijn, zijn hunkering naar een bevrijding uit het lijden of zijn roep om de uitdoving van de moeite van het worden en dat tot het allerhoogste doel van ons bestaan te maken. Om boven het verlangen naar persoonlijke verlossing uit te stijgen is de volledige verwerping van deze basis van het ego noodzakelijk. Als we het Goddelijke zoeken, moet dat zijn omwille van het Goddelijke en voor niets anders, want dat is de hoogste roep van ons wezen, het diepste ware van de geest. Het streven naar bevrijding, naar de vrijheid van de ziel, naar de verwezenlijking van ons ware en hoogste zelf, naar vereniging met het Goddelijke, is alleen gerechtvaardigd omdat het de hoogste wet van onze natuur is, omdat het de aantrekkingskracht is van dat wat lager in ons is tot dat wat het hoogste is, omdat het de Goddelijke Wil in ons is. Dat is voldoende rechtvaardiging en haar enige ware reden; alle andere motieven zijn uitwassen, minder belangrijke of bijkomstige waarheden of nuttige verlokkingen die de ziel moet laten varen op het moment dat hun nut voorbij is en de staat van eenheid met de Allerhoogste en met alle wezens ons normale bewustzijn is geworden en de gelukzaligheid van die staat onze geestelijke atmosfeer.

Dikwijls zien we dat dit verlangen naar persoonlijke verlossing wordt overwonnen door een andere aantrekkingskracht, die ook behoort tot de hogere wending van onze natuur en die het wezenlijke karakter aangeeft van de handeling die de bevrijde ziel moet nastreven. Het is datgene wat wordt geïmpliceerd in de grote legende van de Ambitabha Buddha die zich afwendde toen zijn geest op de drempel van het Nirvana stond en de gelofte aflegde deze nooit te overschrijden terwijl één enkel wezen in de droefheid en de Onwetendheid achterbleef. Het is dat wat ten grondslag ligt aan het sublieme vers van de Bhagavata Purana, “Ik verlang niet naar de opperste staat met al zijn acht siddhi's noch naar de beëindiging van wedergeboorte; moge ik het verdriet van alle schepselen die lijden op mij nemen en in hen binnentreden, zodat zij vrij mogen zijn van verdriet.” Het is dat wat een opmerkelijke passage inspireert in een brief van Swami Vivekananda, “Ik heb alle verlangen naar mijn verlossing verloren,” schreef de grote Vedantin, “Moge ik steeds opnieuw geboren worden en duizenden kwellingen ondergaan, opdat ik de enige God die bestaat, de enige God waarin ik geloof, het som-totaal van alle zielen kan aanbidden, — en bovenal, mijn God de goddeloze, mijn God de jammerlijke, mijn God de armzalige van alle rassen, van alle soorten is het speciale doel van mijn aanbedding. Hij die hoog en laag is, de heilige en de zondaar, de god en de

worm, Hem aanbid ik, de zichtbare, de kenbare, de werkelijke, de alomtegenwoordige; breek alle andere afgoden.”

De laatste twee zinnen bevatten inderdaad de hele kern van de zaak. De ware verlossing of de ware bevrijding uit de keten van wedergeboorte is niet de verwerping van het aardse leven of de ontsnapping van het individu door een spirituele zelfvernietiging, evenmin als de ware verzaking niet het louter fysieke verlaten van familie en maatschappij is; het is de innerlijke vereenzelviging met het Goddelijke in wie geen beperking van vorig leven en toekomstige geboorte bestaat, maar in plaats daarvan het eeuwige bestaan van de ongeboren Ziel. Hij die innerlijk vrij is, zelfs als hij handelingen verricht, doet helemaal niets, zegt de Gita; want het is de Natuur die in hem werkt onder de beheersing van de Heer der Natuur. Evenzo, zelfs als hij honderdmaal het lichaam aanneemt, is hij vrij van elke keten van geboorte of mechanisch wiel van bestaan, daar hij leeft in de ongeboren en onsterfelijke geest en niet in het leven van het lichaam. Daarom is gehechtheid aan het ontsnappen aan wedergeboorte een van de afgoden die de Sadhaka van de integrale Yoga, wie ze dan ook bewaart, moet breken en van zich afwerpen. Want zijn Yoga is niet beperkt tot de realisatie van het Transcendente voorbij alle werelden door de individuele ziel; het omvat ook de realisatie van het Universele, “het som-totaal van alle zielen”, en kan daarom niet beperkt worden tot de beweging van een persoonlijke verlossing en ontsnapping. Zelfs in zijn transcendentie van kosmische beperkingen is hij nog één met allen in God; een goddelijk werk blijft voor hem in het universum.

*

*

Dat werk kan niet worden vastgelegd door een door het verstand gemaakte regel of menselijke norm; want zijn bewustzijn heeft zich verwijderd van menselijke wetten en beperkingen en is overgegaan in de goddelijke vrijheid, weg van de besturing door het uiterlijke en voorbijgaande in de zelfbesturing van het innerlijke en eeuwige, weg van de bindende vormen van het oneindige tot de vrije zelfbeschikking van het Oneindige. “Hoe hij ook leeft en handelt,” zegt de Gita, “hij leeft en handelt in Mij.” De regels die het intellect van de mensen vaststelt, kunnen niet van toepassing zijn op de bevrijde ziel, — volgens de uiterlijke maatstaven en beproevingen die hun mentale associaties en vooroordelen voorschrijven, kan zo iemand niet beoordeeld worden; hij staat buiten de beperkte rechtsmacht van deze feilbare tribunalen. Het doet er niet toe of hij het

gewaad van de asceet draagt of het volle leven van de kostwinner leidt; of hij zijn dagen doorbrengt in wat mensen heilige werken noemen of in de veelzijdige activiteiten van de wereld; of hij zich wijdt aan het rechtstreeks leiden van mensen naar het Licht zoals Buddha, Christus of Shankara of heerst over koninkrijken zoals Janaka of staat voor de mensen zoals Sri Krishna als een politicus of een leider van legers; wat hij eet of drinkt; wat zijn gewoonten zijn of zijn bezigheden; of hij faalt of slaagt; of zijn werk er een van opbouw of van vernietiging is; of hij een oude orde steunt of herstelt, of zich inspant om deze door een nieuwe te vervangen; of zijn metgezellen diegenen zijn die de mensen graag eren, of diegenen die door hun gevoel van superieure rechtschapenheid verstoten en verdoemd worden; of zijn leven en daden door zijn tijdgenoten worden goedgekeurd, of dat hij wordt veroordeeld als een misleider van mensen, een aanstichter van religieuze, morele en sociale ketterijen. Hij wordt niet geregeerd door de oordelen van de mensen of de wetten die door de onwetenden zijn vastgesteld; hij gehoorzaamt aan een innerlijke stem en wordt bewogen door een onzichtbare Kracht. Zijn ware leven is innerlijk en dit is de beschrijving ervan dat hij leeft, beweegt en handelt in God, in het Goddelijke, in het Oneindige.

Maar als zijn handelen door geen uiterlijke regel wordt beheerst, zal het één regel in acht nemen die niet van buiten af is; het zal door geen persoonlijk verlangen of doel worden gedictieerd, maar zal deel uitmaken van een bewustzijn en uiteindelijk van een goed geordende, oftewel zelfgeordende goddelijke werking in de wereld. De Gita verklaart dat het handelen van de bevrijde mens niet door begeerte moet worden geleid, maar gericht moet zijn op het bijeenhouden van de wereld, haar bestuur, leiding, impuls, handhaving op het haar aangewezen pad. Dit gebod is uitgelegd in de zin dat de wereld een illusie is waarin de meeste mensen zich moeten ophouden, omdat zij ongeschikt zijn voor bevrijding, en dat hij dus naar buiten toe zo moet handelen dat hij in hen een gehechtheid koestert aan hun gebruikelijke werken die voor hen zijn vastgelegd door de sociale wet. Als dat zo was, zou het een armzalige en bekrompen regel zijn en zou ieder nobel hart die verwerpen om in plaats daarvan de goddelijke gelofte van Amitabha Buddha, het sublieme gebed van de Bhagavata, de hartstochtelijke aspiratie van Vivekananda te volgen. Maar indien we veeleer de gelofte aanvaarden dat de wereld een goddelijk geleide beweging is van de Natuur die in de mens te voorschijn komt op weg naar God en dat dit het werk is waarin de Heer van de Gita verklaart dat hij immer bezig is, hoewel hij zelf niets onoverwonnen heeft dat hij nog moet winnen, dan zal

er een diepe en ware zin verschijnen voor dit grote gebod. Deelnemen aan dat goddelijke werk, voor God in de wereld leven, zal de regel van de Karmayogin zijn; voor God in de wereld leven en dus zo handelen dat het Goddelijke zich meer en meer kan openbaren en de wereld op welke manier dan ook op haar duistere pelgrimstocht vooruitgaat en dichter bij het goddelijke ideaal komt.

Hoe hij dit zal doen, op welke bijzondere wijze, kan door geen enkele algemene regel worden bepaald. Het moet zich van binnenuit ontwikkelen of bepalen; de beslissing ligt tussen God en ons zelf, het Allerhoogste Zelf en het individuele zelf dat het instrument van het werk is; zelfs vóór de bevrijding is het van het innerlijke zelf, zodra wij ons daarvan bewust worden, dat daar de sanctie opkomt, de spiritueel bepaalde keuze. Het is helemaal van binnenuit dat de kennis van het werk dat gedaan moet worden, moet komen. Er is geen bepaald soort werk, geen wet of vorm of naar buiten toe een vaste of onveranderlijke manier van werken waarvan gezegd kan worden dat het dat van het bevrijde wezen is. De frase die in de Gita gebruikt wordt om dit werk dat gedaan moet worden uit te drukken, is inderdaad geïnterpreteerd in de zin dat we onze plicht moeten doen zonder acht te slaan op de vrucht. Maar dit is een opvatting die voortkomt uit de Europese cultuur, die eerder ethisch dan spiritueel en eerder uiterlijk dan innerlijk diepgaand is in haar begrippen. Er bestaat niet zoiets algemeen als plicht; wij hebben louter plichten, die vaak met elkaar in strijd zijn, en deze worden bepaald door onze omgeving, onze sociale betrekkingen, onze uiterlijke status in het leven. Zij zijn van grote waarde in het trainen van de onvolwassen morele natuur en het opstellen van een norm die de handeling van zelfzuchtige begeerte ontmoedigt. Er is al gezegd dat zolang de zoeker geen innerlijk licht heeft, hij zichzelf moet besturen met het beste licht dat hij heeft, en plicht, principe en doel behoren tot de normen die hij tijdelijk kan oprichten en naleven. Maar ondanks dat zijn plichten uiterlijke dingen, geen zaken van de ziel en kunnen niet de uiteindelijke standaard van handelen zijn op dit pad. Het is de plicht van de soldaat om te vechten wanneer hij wordt opgeroepen, zelfs om op zijn eigen vrienden en verwanten te schieten; maar een dergelijke norm of enige verwantschap daarmee kan niet worden opgelegd aan de bevrijde mens. Aan de andere kant zijn liefde of mededogen, gehoorzamen aan de hoogste waarheid van ons wezen, het opvolgen van het bevel van het Goddelijke geen plichten; deze dingen zijn een wet van de natuur als zij opstijgt naar het Goddelijke, een uitstroming van handelen vanuit een ziele-staat, een hoge werkelijkheid van de geest. De actie van de bevrijde doener van werken moet eveneens

een dergelijke uitstroming van de ziel zijn; het moet tot hem komen of uit hem voortkomen als een natuurlijk gevolg van zijn spirituele vereniging met het Goddelijke en niet gevormd worden door een stichtelijke constructie van het mentale denken en de wil, de praktische rede of het sociale gevoel. In het gewone leven is een persoonlijke, sociale of traditioneel opgebouwde regel, norm of ideaal de gids; zodra de spirituele reis is begonnen, moet deze worden vervangen door een innerlijke en uiterlijke regel of levenswijze die noodzakelijk is voor onze zelfdiscipline, bevrijding en volmaaktheid, een levenswijze die past bij het pad dat we volgen of die wordt opgedragen door de spirituele gids en Meester, de Guru, of anders wordt gedicteerd door een Gids in ons. Maar in de laatste staat van oneindigheid en vrijheid van de ziel worden alle uiterlijke normen vervangen of terzijde gelegd en blijft er slechts een spontane en integrale gehoorzaamheid aan het Goddelijke over met wie wij in vereniging zijn en een handeling die spontaan de integrale spirituele waarheid van ons wezen en onze natuur vervult.

*

*

Het is in deze diepere zin dat wij het dictaat van de Gita moeten aanvaarden dat de handeling bepaald en bestuurd door de natuur onze wet van werken moet zijn. Het is zeker niet het oppervlakkige temperament van het karakter of de gewoonte-impulsen die bedoeld worden, maar in de letterlijke betekenis van het Sanskriet woord ons “eigen wezen”, onze wezenlijke natuur, het goddelijke materiaal van onze ziel. Wat uit deze wortel ontspruit of uit deze bronnen voortvloeit, is diepzinnig, essentieel, juist; de rest — meningen, impulsen, gewoonten, verlangens — kunnen slechts oppervlakkige formaties of toevallige grillen van het wezen of opleggingen van buitenaf zijn. Zij verschuiven en veranderen, maar dit blijft constant. Het zijn niet de uitvoerende vormen die de natuur in ons aanneemt die onszelf zijn of de blijvende constante en expressieve vorm van onszelf, het is het spirituele wezen in ons — en dit omvat het ziele-zijn ervan — dat door de tijd heen in het universum blijft bestaan.

Wij kunnen, echter, deze ware innerlijke wet van ons wezen niet gemakkelijk onderscheiden; zij wordt voor ons afgeschermd zolang het hart en intellect niet gezuiverd zijn van egoïsme: tot dan volgen wij oppervlakkige en vergankelijke ideeën, impulsen, verlangens, suggesties en opleggingen van allerlei aard uit onze omgeving of we werken formaties uit van onze tijdelijke mentale, vitale, fysieke persoonlijkheid — dat

voorbijgaande experimentele en structurele zelf dat door een wisselwerking tussen ons wezen en de druk van een lagere kosmische Natuur voor ons is gemaakt. Naarmate we gezuiverd worden, openbaart het ware wezen binnenin zich duidelijker; onze wil is minder verstrikt in suggesties van buitenaf of opgesloten in onze eigen oppervlakkige mentale constructies. Met egoïsme afgezworen, de natuur gezuiverd, zal de actie voortkomen uit de ingevingen van de ziel, uit de diepten of de hoogten van de geest, of het zal openlijk bestuurd worden door de Heer die al die tijd in het geheim in ons hart zetelde. Het hoogste en laatste woord van de Gita voor de Yogin is dat hij alle conventionele formules van geloof en handelen, alle vaste en uiterlijke gedragsregels, alle constructies van de uiterlijke oppervlakte-natuur, Dharma's, moet verlaten en zijn toevlucht moet nemen tot het Goddelijke alleen. Vrij van begeerte en gehechtheid, één met alle wezens, levend in de oneindige Waarheid en Zuiverheid en handelend vanuit de diepste diepten van zijn innerlijk bewustzijn, bestuurd door zijn onsterfelijke, goddelijke en hoogste Zelf, zullen al zijn werken worden geleid door de Kracht binnenin, via die essentiële geest en natuur in ons die, wetend, strijdend, werkend, liefhebbend, dienend, altijd goddelijk is, naar de vervulling van God in de wereld, een uitdrukking van het Eeuwige in de Tijd.

Een goddelijke handeling die spontaan, vrij, onfeilbaar voortkomt uit het licht en de kracht van ons spirituele zelf in vereniging met het Goddelijke is de laatste staat van deze integrale Yoga van Werken. De ware reden waarom we bevrijding moeten zoeken is niet om, individueel, verlost te worden van het verdriet van de wereld, hoewel ook die bevrijding ons gegeven zal worden, maar opdat we één mogen zijn met het Goddelijke, de Allerhoogste, de Eeuwige. De ware reden waarom we naar volmaaktheid moeten streven, een opperste status, zuiverheid, kennis, kracht, liefde, vermogen, is niet dat we persoonlijk van de goddelijke Natuur mogen genieten of zelfs als de goden mogen zijn, hoewel ook dat genot het onze zal zijn, maar omdat deze bevrijding en volmaaktheid de goddelijke Wil in ons zijn, de hoogste waarheid van ons zelf in de Natuur, het altijd beoogde doel van een progressieve manifestatie in het universum. De goddelijke natuur, vrij en volmaakt en gelukzalig, moet zich in het individu openbaren, opdat zij zich in de wereld kan manifesteren. Zelfs in de Onwetendheid leeft het individu werkelijk in het universele en voor het universele Doel, want in de eigenlijke handeling van het nastreven van de doelen en verlangens van zijn ego, wordt hij door de Natuur gedwongen om door zijn egoïstische actie bij te dragen aan haar werk en doel in de werelden; maar het is zonder bewuste

intentie, onvolmaakt gedaan, en zijn bijdrage aan haar is half-ontwikkeld en half-bewust, een onvolmaakte en grove beweging. Ontsnappen aan het ego en verenigd worden met het Goddelijke is tegelijk de bevrijding en de vervolmaking van zijn individualiteit; aldus bevrijd, gezuiverd, vervolmaakt, leeft het individu — de goddelijke ziel — bewust en volkomen, zoals van meet af aan de bedoeling was, in en voor het kosmische en transcendentie Goddelijke en voor zijn Wil in het universum.

Op de Weg van Kennis kunnen we een punt bereiken waar we uit de persoonlijkheid en het universum kunnen springen, ontsnappen aan alle denken en willen en werken en alle manier van de Natuur en, geabsorbeerd en opgenomen in de Eeuwigheid, ons onderdompelen in de Transcendentie; dat, hoewel het niet verplicht is voor de God-kenner, kan de beslissing van de ziel zijn, de voorwaarde nagestreefd door het zelf in ons. Op de Weg van Devotie kunnen we door een intensiteit van aanbidding en vreugde tot vereniging met de opperste Al-Geliefde komen en eeuwig in de extase van zijn aanwezigheid blijven, in hem alleen verzonken, intiem in één wereld van gelukzaligheid met hem; dat kan dan de impuls van ons wezen zijn, zijn spirituele keuze. Maar op de weg van Werken opent zich een ander perspectief; want reizend op die weg, kunnen wij de bevrijding en volmaaktheid binnengaan door één wet en natuurkracht te worden met de Eeuwige; wij worden met Hem vereenzelvigd in onze wil en dynamisch zelf evenzeer als in onze spirituele status; een goddelijke wijze van werken is het natuurlijke resultaat van deze vereniging; een goddelijk leven in een spirituele vrijheid het lichaam van zijn zelfexpressie. In de Integrale Yoga geven deze drie lijnen van benadering hun uitsluitingen op, ontmoeten elkaar en smelten samen of ontspringen aan elkaar; bevrijd van de sluier van het verstand over het zelf, leven we in de Transcendentie, gaan door de aanbidding van het hart binnen in de eenheid van een opperste liefde en gelukzaligheid, en al onze levenskrachten omhoog geheven in de ene Kracht, onze wil en werken overgedragen aan de ene Wil en Macht, nemen de dynamische volmaaktheid aan van de Goddelijke Natuur.

Het Supramentale en de Yoga van Werken

Een Integrale Yoga behelst als vitaal en onmisbaar element in haar totale en uiteindelijke doel de omzetting van het gehele wezen in een hoger geestelijk bewustzijn en een diepgaander goddelijk bestaan. Onze delen van wil en handeling, onze delen van kennis, ons denkend wezen, ons emotioneel wezen, ons levenswezen, heel ons zelf en onze natuur moeten het Goddelijke zoeken, binnengaan in het Oneindige, zich verenigen met het Eeuwige. Maar de huidige natuur van de mens is beperkt, verdeeld, ongelijk, — het is het gemakkelijkst voor hem om zich te concentreren in het sterkste deel van zijn wezen en een bepaalde lijn van vooruitgang te volgen die past bij zijn natuur: alleen zeldzame individuen hebben de kracht om een diepe duik te nemen rechtstreeks in de zee van de Goddelijke Oneindigheid. Sommigen moeten daarom als uitgangspunt een concentratie in gedachten of contemplatie of de éénpuntigheid van de geest kiezen om de eeuwige werkelijkheid van het Zelf in hen te vinden; anderen kunnen zich gemakkelijker in het hart terugtrekken om daar het Goddelijke, het Eeuwige te ontmoeten; weer anderen zijn overwegend dynamisch en actief; voor hen is het het beste zich te centreren in de wil en hun wezen te verruimen door werken. Verenigd met het Zelf en de bron van al door de overgave van hun wil in zijn oneindigheid, geleid in hun werken door de geheime Goddelijkheid binnenin of overgegeven aan de Heer van de kosmische actie als de meester en beweger van al hun energieën van denken, voelen, handelen, door deze uitbreiding van hun wezen onzelfzuchtig en universeel wordend, kunnen zij door werken een eerste volheid van een spirituele status bereiken. Maar de weg moet, ongeacht het beginpunt, uitmonden in een grotere heerschappij; deze moet uiteindelijk verlopen via een totaliteit van geïntegreerde kennis, emotie, wil tot dynamisch handelen, volmaaktheid van het wezen en de gehele natuur. In het supramentale bewustzijn, op het niveau van het supramentale bestaan wordt deze integratie vervolmaakt; daar stijgen kennis, wil, emotie, de volmaaktheid van het zelf en de dynamische natuur elk tot hun absolute van zichzelf en allen tot hun volmaakte harmonie en versmelting met elkaar, tot

⁹ Dit maakt deel uit van een verdere uitbreiding van het werk dat de auteur in gedachten had, maar onvoltooid heeft gelaten.

een goddelijke integraliteit, een goddelijke volmaaktheid. Want het supramentale is een Waarheid-Bewustzijn waarin de Goddelijke Werkelijkheid, volledig gemanifesteerd, niet langer werkt met de instrumentatie van de Onwetendheid; een waarheid van status van het wezen die absoluut is wordt dynamisch in een waarheid van energie en activiteit van het wezen die zelf-bestaand en volmaakt is. Elke beweging daar is een beweging van de zelfbewuste waarheid van het Goddelijke Wezen en elk deel is in volledige harmonie met het geheel. Zelfs de meest beperkte en eindige handeling is in het Waarheidsbewustzijn een beweging van het Eeuwige en Oneindige en maakt deel uit van de inherente absoluutheid en volkomenheid van het Eeuwige en Oneindige. Een opstijgen naar de supramentale Waarheid verheft niet louter ons geestelijk en wezenlijk bewustzijn tot die hoogte, maar bewerkstelligt een neerdaling van dit Licht en deze Waarheid in heel ons wezen en al onze delen van de natuur. Al wordt dan deel van de Goddelijke Waarheid, een element en middel van de opperste vereniging en eenheid; dit opstijgen en afdalen moet daarom een ultiem doel van deze Yoga zijn.

Een vereniging met de Goddelijke Werkelijkheid van ons wezen en alle wezens is het ene wezenlijke doel van de Yoga. Het is noodzakelijk dit in gedachten te houden; wij moeten onthouden dat onze Yoga niet wordt ondernomen ter wille van het verwerven van het supramentale zelf, maar omwille van het Goddelijke; wij zoeken het supramentale niet voor zijn eigen vreugde en grootheid, maar om de vereniging absoluut en volledig te maken, haar te voelen, te bezitten, te dynamiseren op elke mogelijke manier van ons wezen, in haar hoogste intensiteit en grootste uitgestrektheid en in elk bereik en draai en hoek en nis van onze natuur. Het is een vergissing te denken, zoals velen geneigd zijn te denken, dat het doel van een supramentale Yoga is te komen tot een machtige grootsheid van een supermensdom, een goddelijke macht en grootheid, de zelfvervulling van een uitvergroot individueel karakter. Dit is een onjuiste en rampzalige opvatting, - rampzalig omdat het waarschijnlijk de trots, ijdelheid en eerezucht van de rajasische vitale geest in ons zal opwekken en die, indien niet overwonnen, zal leiden tot spirituele ondergang, onjuist omdat het een egoïstische opvatting is en de eerste voorwaarde voor de supramentale verandering is zich te ontdoen van het ego. Het is het gevaarlijkst voor het actieve en dynamische karakter van de mens van wil en werken, die gemakkelijk kan worden afgeleid door het najagen van macht. Macht komt onvermijdelijk door de supramentale verandering, het is een noodzakelijke voorwaarde voor een volmaakte actie: maar het is de Goddelijke Shakti die

binnenkomt en de natuur en het leven in zich opneemt, de kracht van de Ene die door het spirituele individu handelt; het is geen verheffing van de persoonlijke kracht, niet de laatste bekronende vervulling van het afgescheiden mentale en vitale ego. Zelfvervulling is een resultaat van de Yoga, maar het doel ervan is niet de grootheid van het individu. Het enige doel is een geestelijke volmaaktheid, een vinden van het ware zelf en een vereniging met het Goddelijke door het aantrekken van het goddelijk bewustzijn en de goddelijke natuur.¹⁰ Al het andere is een bijkomstig detail en een bijkomende omstandigheid. Ego-centrische impulsen, eerzucht, verlangen naar macht en grootheid, motieven van geldingsdrang zijn vreemd aan dit grotere bewustzijn en zouden een onoverkomelijke belemmering zijn voor elke mogelijkheid van zelfs maar een verre benadering van de supramentale verandering. Men moet zijn kleine lagere zelf verliezen om het grotere zelf te vinden. Eenheid met het Goddelijke moet het hoofdmotief zijn; zelfs de ontdekking van de waarheid van iemands wezen en van alle wezens, het leven in die waarheid, haar hogere bewustzijn en de vervolmaking van de natuur zijn slechts de natuurlijke resultaten van die beweging. Zij vormen de onmisbare voorwaarden van haar gehele voltooiing en maken alleen deel uit van het centrale doel, omdat zij een noodzakelijke ontwikkeling en een belangrijk gevolg zijn.

Men moet ook in gedachten houden dat de supramentale verandering moeilijk is, ver weg, een een ultieme fase; het moet worden beschouwd als het einde van een vergezicht; het kan en mag niet worden veranderd in een eerste doel, een voortdurend beoogd einddoel of een onmiddellijk doelstelling. Want het kan pas in het zicht van de mogelijkheid komen na veel moeizame zelf-overwinning en zelf-overstijging, aan het eind van vele lange en beproevende stadia van een moeilijke zelf-evolutie van de natuur. Men moet eerst een innerlijk Yogisch bewustzijn verwerven en onze gewone kijk op de dingen, natuurlijke bewegingen, drijfveren van het leven door dit bewustzijn vervangen; men moet de volledige huidige opbouw van ons wezen revolutionair veranderen. Vervolgens moeten we nog dieper gaan, onze versluierde psychische entiteit ontdekken en in haar licht en onder haar heerschappij onze innerlijke en uiterlijke delen psychisch vorm geven, de geest-natuur, de levens-natuur, de lichaams-natuur en al onze mentale, vitale, fysieke actie en omstandigheden en bewegingen veranderen in een bewuste instrumentatie van de ziel. Daarna of gelijktijdig moeten we het wezen in zijn geheel spiritualiseren door een neerdaling van een goddelijk Licht, Kracht, Zuiverheid, Kennis, vrijheid en weidsheid. Het is

noodzakelijk de grenzen van de persoonlijke geest, het leven en de lichamelijke af te breken, het ego op te lossen, het kosmisch bewustzijn binnen te treden, het zelf te verwezenlijken en een gespiritualiseerde en geuniversaliseerde geest, hart, levenskracht en lichamenlijk bewustzijn te verwerven. Dan pas begint een overgang naar het supramentale bewustzijn mogelijk te worden, en zelfs dan is er nog een moeilijke klim te maken waarvan elke fase een afzonderlijke moeizame prestatie is. Yoga is een snelle en geconcentreerde bewuste evolutie van het wezen, maar hoe snel ook, ook al kan het in één enkel leven bewerkstelligen wat in een instrumentele Natuur eeuwen en millennia of vele honderden levens zou kunnen vergen, toch moet alle evolutie in stadia verlopen; zelfs de grootste snelheid en concentratie van de beweging kan niet alle stadia opslokken of het natuurlijke proces omkeren en het einde dicht bij het begin brengen. Een haastige en onwetende geest, een te gretige kracht vergeet gemakkelijk deze noodzaak; zij haasten zich voorwaarts om van het supramentale een onmiddellijk doel te maken en verwachten hem met een hooivork naar beneden te halen van zijn hoogste hoogten in de Oneindigheid. Dit is niet alleen een absurde verwachting, maar ook vol gevaar. Want het vitale verlangen kan heel goed een actie teweegbrengen van duistere of heftige vitale krachten die het een belofte in het vooruitzicht stellen van onmiddellijke vervulling van zijn onmogelijke verlangen; het gevolg is waarschijnlijk een duik in vele soorten van zelfbedrog, een toegeven aan leugens en verleidingen van krachten der duisternis, een jacht naar supernormale krachten, een afkeren van de Goddelijke naar de Asurische natuur, een fatale zelfopgeblazenheid in een onnatuurlijke onmenselijke en ongoddelijke grootheid van een uitvergroott ego. Als het wezen klein is, de natuur zwak en onbekwaam, is er niet zo'n grootschalige ramp; maar een verlies van evenwicht, een mentale ontreddeing en vallen in onredelijkheid of een vitale ontreddeing en daaruit voortvloeiende morele afwijking of een afdwaling in een of andere morbide abnormaliteit van de natuur kan het onaangename gevolg zijn. Dit is geen Yoga waarin abnormaliteit van welke aard dan ook, zelfs als het een verheven abnormaliteit is, kan worden toegelaten als een weg naar zelfvervulling of spirituele verwerkelijking. Zelfs wanneer men binnengaat in supernormale en suprarationele ervaring, mag er geen verstoring zijn van het evenwicht dat stevig moet worden gehouden van de top van het bewustzijn tot aan de basis; het ervarend bewustzijn moet een kalm evenwicht bewaren, een niet aflatende helderheid en orde in zijn waarnemingen, een soort gesublimeerd gezond verstand, een niet aflatend vermogen tot zelfkritiek, juist onderscheidingsvermogen,

vastberaden visie op de dingen; een gezonde greep op de feiten en een hoog gespiritualiseerd positivisme moeten altijd aanwezig zijn. Het is niet door irrationeel of infra-rationeel te worden dat men voorbij de gewone natuur naar de bovennatuur kan gaan; het moet gebeuren door via de rede naar een groter licht van een super-rede te gaan. Deze super-rede daalt af in de rede en voert haar naar hogere niveaus, terwijl zij tevens haar beperkingen doorbreekt; de rede gaat niet verloren, maar verandert en wordt haar eigen ware onbeperkte zelf, een coördinerende kracht van de bovennatuur.

Een andere dwaling waarvoor moet worden gewaakt is er ook een waartoe onze mentaliteit gemakkelijk geneigd is; het is een of ander hoger intermediair bewustzijn of zelfs enigerlei vorm van supernormaal bewustzijn voor het supramentale te houden. Om het supramentale te bereiken is het niet voldoende boven de gewone bewegingen van de menselijke geest uit te stijgen; het is niet voldoende een groter licht, een grotere kracht, een grotere vreugde te ontvangen of capaciteiten van kennis, inzicht, daadwerkelijke wil te ontwikkelen die het normale bereik van het menselijk wezen te boven gaan. Alle licht is niet het licht van de geest, nog minder is alle licht het licht van het supramentale; het mentale, het vitale, het fysieke zelf hebben hun eigen lichten, vooralsnog verborgen, die zeer inspirerend, verheffend, leerzaam en krachtig in de uitvoering kunnen zijn. Een uitbraak naar het kosmisch bewustzijn kan ook een immense vergroting van het bewustzijn en kracht met zich meebrengen. Een opening in de innerlijke geest, het innerlijk vitale, innerlijk fysieke, elk bereik van het subliminale bewustzijn, kan een activiteit van abnormale of supernormale krachten van kennis, actie of ervaring vrijmaken, die de niet geïnstrueerde geest gemakkelijk kan verwarren met spirituele openbaringen, inspiraties, intuïties. Een opwaartse opening naar de hogere regionen van het hogere mentale wezen kan veel licht en kracht naar beneden brengen, waardoor een intense activiteit van de intuïtieve geest en levenskracht ontstaat, of een opstijging naar deze regionen kan waarachtig maar nog onvolledig licht brengen dat gemakkelijk aan vermenging wordt blootgesteld, een licht dat geestelijk is in zijn bron, hoewel het niet altijd spiritueel in zijn actieve karakter blijft wanneer het neerdaalt in de lagere natuur. Maar geen van deze dingen is het supramentale licht, de supramentale kracht; dat kan alleen worden gezien en begrepen wanneer we de toppen van het mentale wezen hebben bereikt, zijn binnengetreden in de overmind en op de grenzen staan van een hogere, een grotere hemisfeer van het spirituele bestaan. Daar houdt de onbekendheid, de onbewustheid, de oorspronkelijke Zwarte Onwetendheid die langzaam ontwaakt naar een half-weten, die de basis

vormen van de materiële Natuur en die al onze vermogens van geest en leven omgeven, doordringen en krachtig beperken, geheel op te bestaan; want een onvermengd en ongewijzigd Waarheidsbewustzijn is daar de substantie van het hele wezen, zijn zuivere geestelijke textuur. Om ons in te beelden dat we een dergelijke toestand bereikt hebben, terwijl we ons nog steeds bewegen in de dynamiek van de Onwetendheid, ook al kan het een verlichte of verhelderde Onwetendheid zijn, is onszelf openstellen ofwel voor een rampzalige misleiding ofwel voor een stilstand van de evolutie van het wezen. Want als het een inferieure toestand is die wij aldus verwarren met het supramentale, stelt dit ons bloot aan alle gevaren waarvan wij hebben gezien dat zij gepaard gaan met een aanmatigende egoïstische haast in onze eis tot verwezenlijking. Als het een van de hogere staten is waarvan wij veronderstellen dat het de hoogste is, kunnen wij, hoewel wij veel bereiken, toch tekortschieten voor het grotere, meer volmaakte doel van ons wezen; want wij zullen tevreden blijven met een benadering en de opperste transformatie zal ons ontgaan. Zelfs het bereiken van een volledige innerlijke bevrijding en een hoog geestelijk bewustzijn is niet die opperste transformatie; want wij kunnen de verworvenheid hebben, een status die volmaakt is in zichzelf, in essentie, en toch kunnen onze dynamische delen in hun instrumentatie behoren tot een verlichte vergeestelijkte geest en bijgevolg, zoals alle geest, gebrekkig zijn, zelfs in zijn grotere macht en kennis, nog steeds onderhevig aan een gedeeltelijke of plaatselijke verduistering of een beperking door de oorspronkelijke begrenzende onwetendheid.